

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

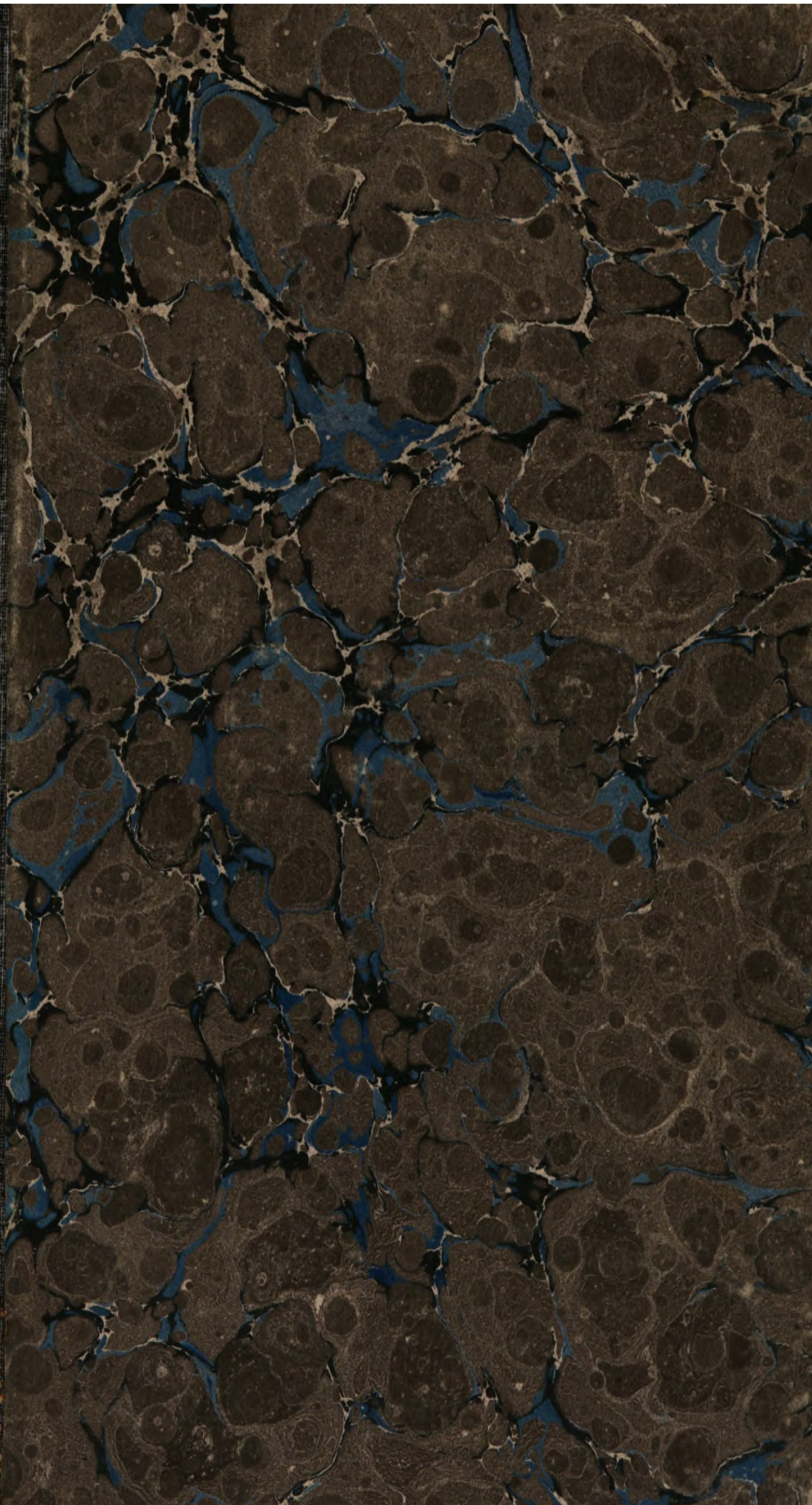
<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

131.H.e.

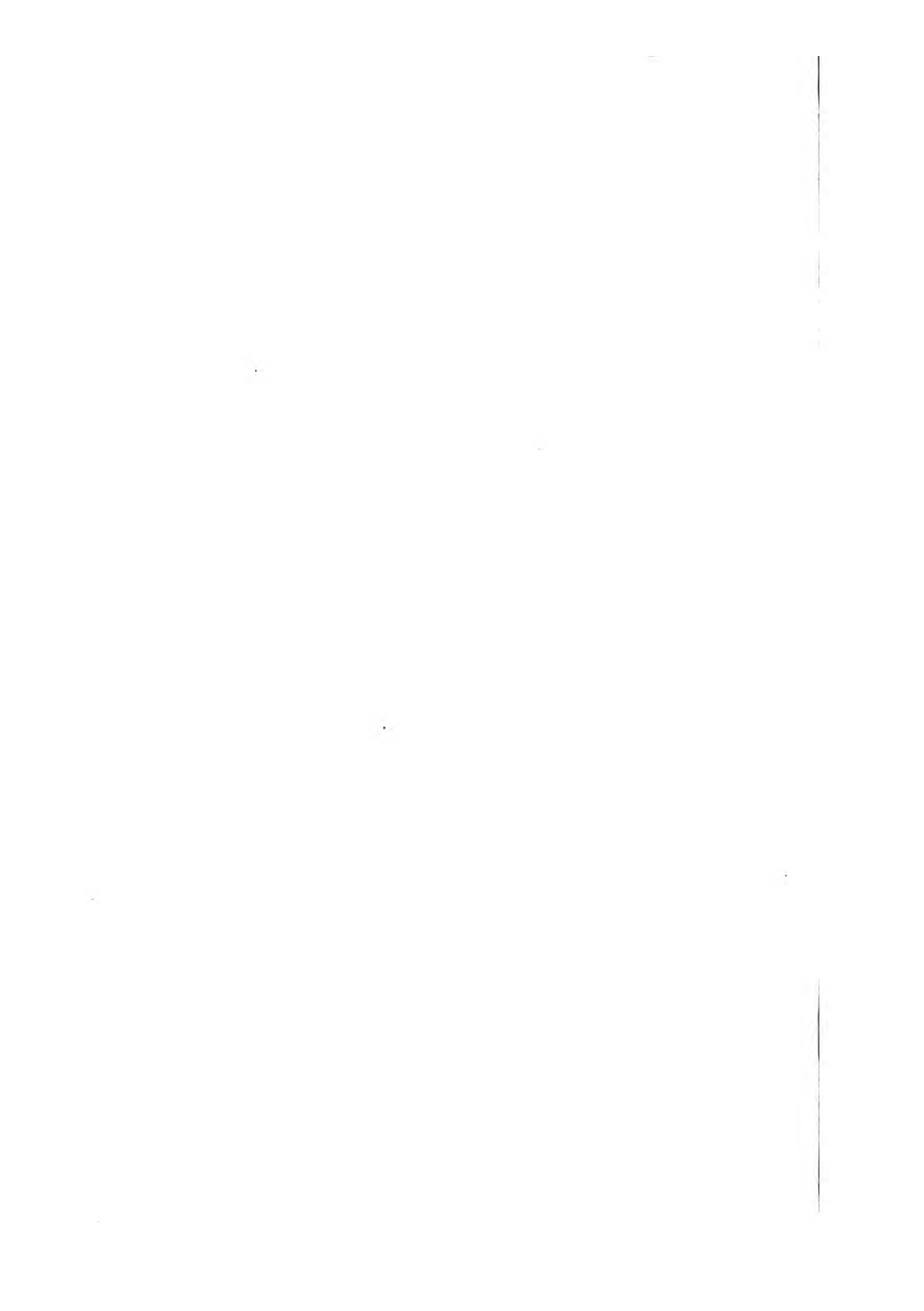
2.

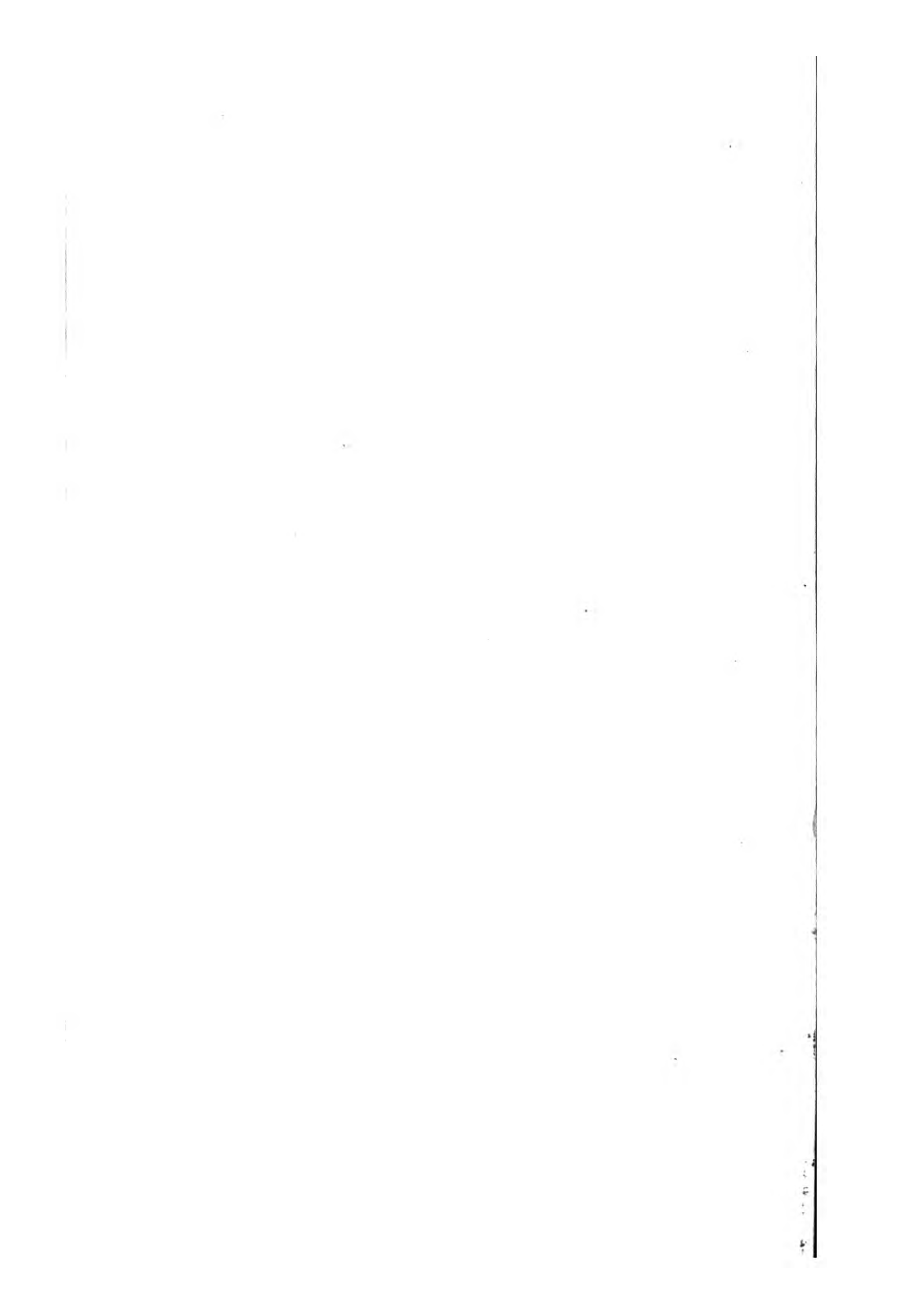

131. H. e. 2.

HERMAE PASTOR

GRAECE

EX

FRAGMENTIS LIPSIENSIBUS

INSTITUTA QUAESTIONE

DE

VERO GRAECI TEXTUS LIPSIENSIS FONTE.

EDIDIT

AENOTH. FRID. CONSTANT. TISCHENDORF

PHIL. ET THEOL. DR., THEOL. PROF. P. ORD. HON., ORDD. SAX. ALB. ANIM.,
BORUSS. AQU. RUBR. CL. III., FRANC. LEG. HON., SUEC. DE STELL. POL., SARD.
SS. MAUR. ET LAZ., GRAEC. S. SALV., PARM. S. LUD. EQUES, SOCIETT. HIST.
THEOL. LIPS., ORIENT. GERM., HAG. PRO DEF. REL. CHRIST. SOCIUS.

EX EDITIONE

PATRUM APOSTOLICORUM DRESSELIANA

CENTUM EXEMPLIS REPETITUM.

LIPSIAE,

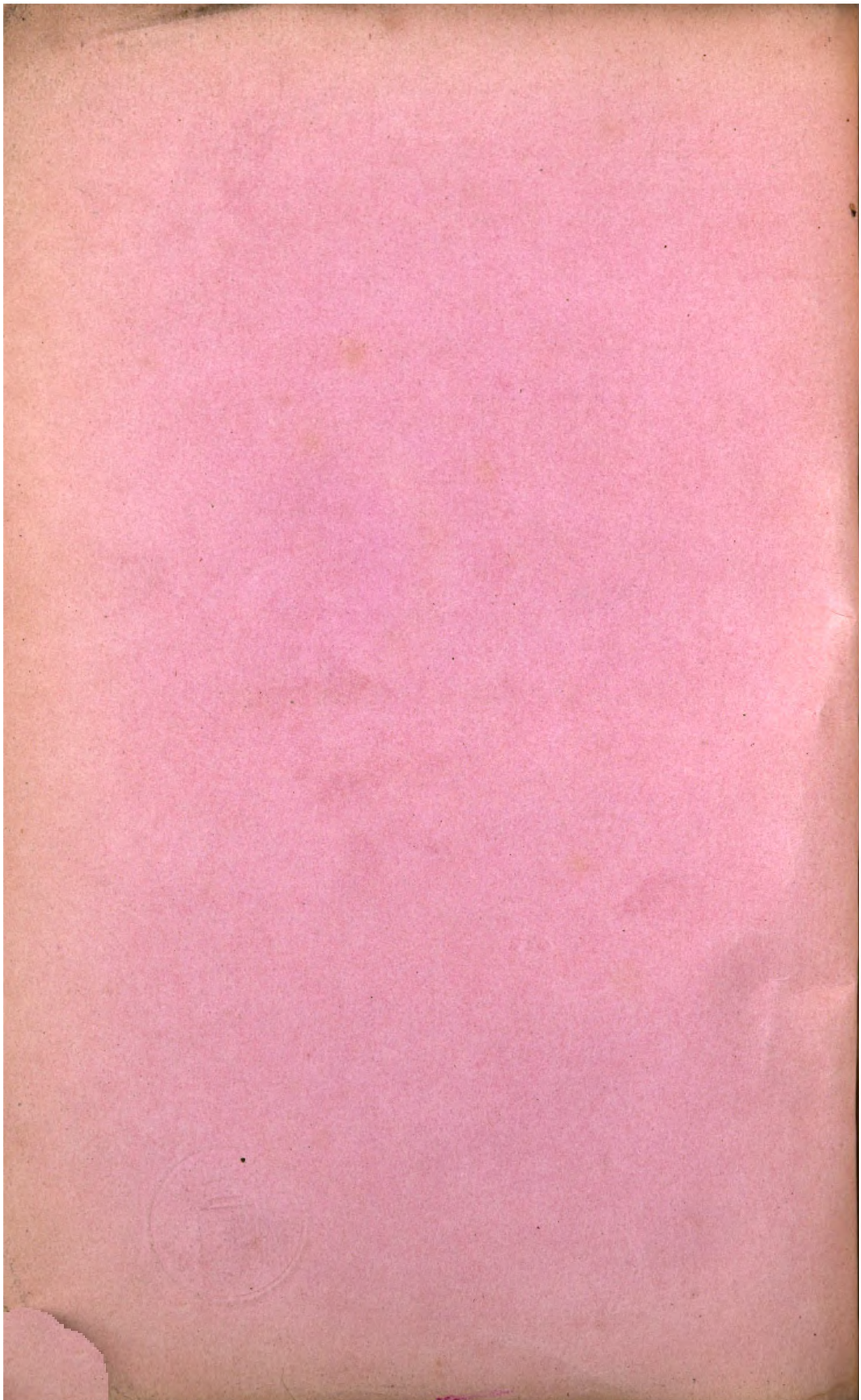
J. C. HINRICHS.

1856.

131. H. e. 2

131. H. e. 2

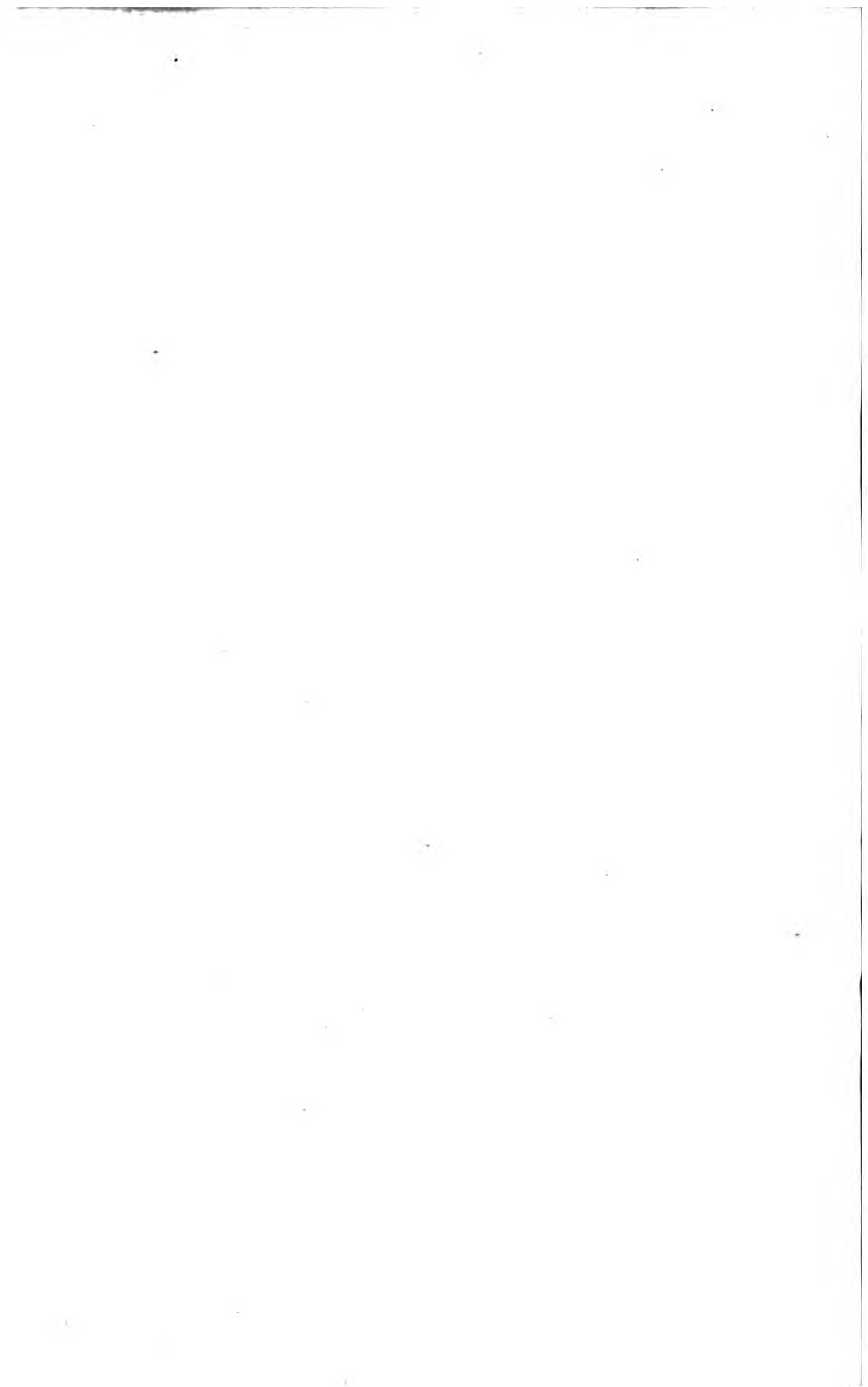

HERMAE PASTOR

G R A E C E.

EDIDIT

AENOTH. FRID. CONSTANT. TISCHENDORF.

HERMAE PASTOR

GRÆCÆ

EX

FRAGMENTIS LIPSIENSIBUS

INSTITUTA QUAESTIONE

DE

VERO GRAECI TEXTUS LIPSIENSIS FONTE.

EDIDIT

AENOTH. FRID. CONSTANT. TISCHENDORF

PHIL. ET THEOL. DR., THEOL. PROF. P. ORD. HON., ORDD. SAX. ALB. ANIM.,
BORUSS. AQU. RUBR. CL. III., FRANC. LEG. HON., SUEC. DE STELL. POL., SARD.
SS. MAUR. ET LAZ., GRAEC. S. SALV., PARM. S. LUD. EQUES, SOCIETT. HIST.
THEOL. LIPS., ORIENT. GERM., HAG. PRO DEF. REL. CHRIST. SOCIUS.

EX EDITIONE

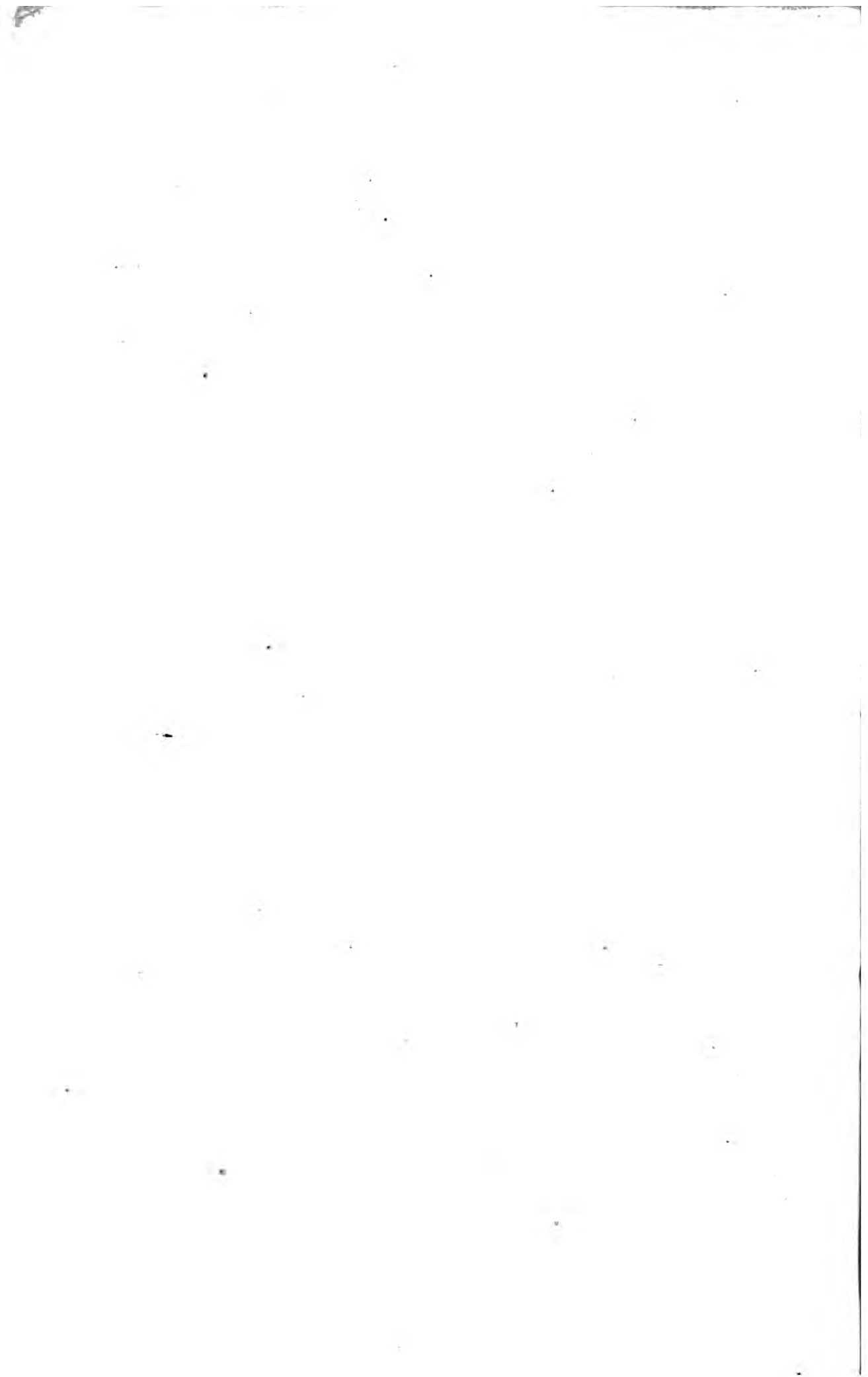
PATRUM APOSTOLICORUM DRESSELIANA

CENTUM EXEMPLIS REPETITUM.

LIPSIAE,

J. C. HINRICHS.

1856.

VIRO

PLURIMUM REVERENDO

FERDINANDO ORTHOBIO ZEHME

PHIL. DR. ET APUD STAEDTELIENSES PAST. EMER.

MUNERE SUMMA CUM FIDE DILIGENTIAQUE ADMINISTRANDO
INSTITUENDISQUE LIBERALITER AC PIE OPTIMATIUM FILIIS
OPTIME MERITO

FACUNDIA E SACRO SUGGESTU DICENDI
SINCERAE PIETATIS STUDIIS FIDELITER FOVENDIS
LITTERARUM BONARUM PERPETUO CULTU

PRAE MULTIS INSIGNI

SOCERO SUO DILECTISSIMO

SUMMORUM IN PHILOSOPHIA HONORUM SACRA SEMISAECULARIA

GRATULABUNDUS

D. D. D.

CONSTANTINUS TISCHENDORF.

Constat inter viros doctos, duo imprimis codices a Simonide Symensi Lipsiae nuper prolatos esse qui multorum admirationem excitarent, alterum Uranii palimpsestum, alterum Pastoris Hermae qui dicitur. Atque illum quidem, non mediocri artificio ita comparatum ut viros scripturae Graecae in membranis antiquissimis adhibitae totiusque rei palaeographicae paullo imperitiores aliquamdiu falleret, ut primum nobis videre contigit, pro formis litterarum male inter se mixtis ac membranae ratione a libris palimpsestis iisque antiquissimis mirum in modum diversa sine ulla dubitatione falsum esse docuimus. Quae res a nobis, qui omnium soli codices Graecos antiquissimos in iisque palimpsestos qui supersunt longe plerosque ubique terrarum perquisivimus et cum studio tractavimus, aliter ne potuit quidem fieri, neque opinor magnam laudem habet. In Herma vero magnus ille artifex Symensis alio fraudis modo functus est. Huius enim textus quum minorem partem tribus foliis chartaceis saeculi fere decimi quarti ex Atho monte attulisset, maiorem sua manu eodem in monte exscripsisset, utrasque istas pretiosas libri pretiosissimi reliquias Graecas ut venderet atque ad edendum cederet rogatus, consensit quidem, sed praeter tria illa antiqua folia non tradidit, nec emptori nec editori, nisi quae de apographo suo in Atho monte confecto rursus Lipsiae incredibili perfidia transcripserat. Cuius ille rei duas maxime causas habuit. Quum enim materiem quaerebat novi codicis Hermae palimpsesti fingendi, quem quidem revera brevi post successu pari fere atque audacia in lucem protulit; tum vero praevidendum sibi putabat ne, quae suspicio Rudolpho Anger viro doctissimo suborta erat, Graeca sui codicis e Latinis conversa crederentur. Propterea quicquid suspicionem eiusmodi confirmaturum videbatur libere correxit, locos iam ab antiquis scriptoribus, ut Clemente, ut Origene, ut auctore Doctrinae ad Antiochum, Graece allatos ita retractavit ut suum textum ad vetera fragmenta conformaret, lacunas Graeci textus collato Latino repertas ipsa Latina vertens explevit, alia denique multa mira temeritate mutavit. Quibus de rebus, et ad falsum Uranium et ad Hermam falsatum pertinentibus, imprimis qui factum sit ut Simonidi dudum famoso tantae tamque multiplicis fallaciae locus daretur, quum a nobis mira insolentia lacescitis, tum ab Alexandro Lycurgo, iuvene docto optimaequae spei, celeberrimi herois prole, satis expositum est alibi¹⁾. Ipsi qui-

1) Cf. Enthüllungen über den Simonides-Dindorfschen Uranios. Zweite zu einem Geschichtsabriss über Simonides, den Hermastext und das Leipzig-Berliner Palimpsest erweiterte, sowie mit Berichten und palaeographischen Erläuterungen

dem falsum illud Simonidis apographum ad editionem principem adhibitum ad hunc usque diem non vidimus, ut nec ipsum falsarium unquam videre contigit; folia ex Atho allata primum ante oculos habuimus medio mense Ianuario, libro duumvirorum doctissimorum R. Anger et G. Dindorf dudum evulgato.

Postquam vero perspectis vario modo hominis versutissimi dolis laudabili cura prospectum est ut eae schedae quas ad vetustum codicem, saeculi fere quarti decimi, in Atho monte ille olim conscripserat, e custodia Berolinensi Lipsiam perferrentur, mutata res est. Iam enim non tam de Simonidis fide quam de auctoritate codicis in Atho monte inventi agebatur. Ante omnia vero, quum editio mense Decembri anni praeteriti vulgata paene tota inutilis redita esset²⁾, ipse textus denuo edendus erat. Cuius rei curam ut,

Prof. Tischendorfs und Anderer vermehrte Auflage. Von Alexander Lykurgos. Leipzig, 1856. Uranium et virum cl. Lepsium quod attinet, cf. etiam Literarisches Centralblatt. Herausgegeben von Zarncke. 1856. Nr. 18 et 20.

2) Hoc iudicari velim ad pauca haec exempla textus Simonidei in ed. pr. exhibiti, iuxta posito textu apographi in Atho monte facti. Pauca dixi: quippe enim e numero locorum fere quingentario selecta sunt.

Ed. pr.

Ταῦτα σέσωκέ σε, εἰ παραμένεις τοῦτοισ· ἕασον ἐκείνας· καὶ πάντας σώζει τοὺς τὰ τοιαῦτα ἐργαζομένους. Ὅσοι δὲ ἐν ἀκακίᾳ καὶ ἀπλότῃτι διάγουσι τὸν βίον, οὗτοι κατισχύσουσι πάσης πονηρίας καὶ παραμενοῦσιν εἰς ζωὴν αἰώνιον. Μακάριοι πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν δικαιοσύνην· οὗτοι γὰρ μόνοι ἠθροῦ οὐχ ὑπόκεινται. Ἐρεῖς δέ· ἰδοὺ θλίψις ἔρχεται μεγάλη σφόδρα· καὶ εἰ δοκεῖ σοι, ἀποστράφηθι τῆς ἀμαρτίας καὶ ἐπιστρέψον αὐθις πρὸς κύριον πνεύματι ταπεινώσεως· ἔγγυς ὁ κύριος τοῖς ἐπιστρεφομένοις, ὡς γέγραπται ἐν οἷς ἐλάλησε τὸ πνεῦμα κυρίου Μωσεῖ δι' Ἑλδὰδ καὶ Μωδὰδ τοῖς προφητεύσασιν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῷ λαῷ. Ed. pr. pag. 9.

Γράφεις δὴ νῦν βιβλία δύο, καὶ δώσεις ἐν Κλήμεντι καὶ ἐν Γραπτῇ. Καὶ Κλήμης μὲν πέμψει εἰς τὰς ἕξω πόλεις· ἐκείνῳ γὰρ ἐπιγέγραπται· Γραπτῇ δὲ ρουθιθήσει τὰς χήρας καὶ τοὺς ὄρφανούς. Σὺ δὲ ἀναγγελεῖς τοῖς πρεσβυτέροις τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀναγνώσεις τοῖς λαοῖς μετὰ τῶν προϋσταμένων. Ed. pr. pag. 9 sq.

Ed. nostra ex apogr.

Ταῦτα σέσωκέ σε, ἐὰν ἐμμείνῃς, καὶ πάντας σώζει τοὺς τὰ τοιαῦτα ἐργαζομένους. Ὅσοι δὲ ἐν ἀκακίᾳ καὶ ἀπλότῃτι, οὗτοι κατισχύσουσι πάσης πονηρίας, καὶ παραμένουσιν εἰς ζωὴν αἰώνιον. Μακάριοι πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν δικαιοσύνην· ἀδιάρθρατον ἔχουσιν ἕως αἰῶνος. Ἐρεῖς δὲ Μαξίμῳ Ἰδοὺ θλίψις ἔρχεται· ἐὰν σοι γανῆ, πάλιν...· ἔγγυς κύριος τοῖς ἐπιστρεφομένοις, γέγραπται ἐν τῷ Ἑλδὰδ καὶ Μωδὴδ τοῖς προφητεύσασιν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῷ λαῷ. Cf. infra Vis. II, 3.

Γράφεις οὖν δύο βιβλιδάκια, καὶ πέμψεις ἐν Κλήμεντι καὶ ἐν Γραπτῇ. Πέμψει οὖν Κλήμης εἰς τὰς ἕξω πόλεις· ἐκείνῳ γὰρ ἐπιγέγραπται· Γραπτῇ δὲ... τὰς χήρας καὶ τοὺς ὄρφανούς. Σὺ δὲ ἀναγνώσεις εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν προϋσταμένων τῆς ἐκκλησίας. Cf. infra Vis. II, 4.

praeter eos quorum est editionem principem resarcire, et ipsi in nos suscipere quid in causa fuerit, breviter dicendum est. Quum enim editionem Patrum Apostolicorum, ab Alberto Dressel, viro doctissimo deque sacris litteris bene merito, investigandis Romanarum bibliothecarum thesauris longo ex tempore praeparatam, bibliopolae Lipsiensi aestumatissimo ut typis vulgandam susciperet suadebamus, paucis ante diebus quam princeps Graeca Hermae editio prodibat, eidem fidem dedimus Graecum Hermam nostra opera libro Dresseliano insertum iri. Quam fidem eo libentius servavimus, quoniam quae et in tribus antiquis foliis et in apographo Simonidis scripturam codicis passim non satis assecuti legendi difficultas est, nos versandis antiquis libris Graecis iisque ineditis assuetos³⁾ excitavit ut textum viris doctis traderemus quam fidelissime excussum. Hoc enim vero nec per eas textus partes, quas ex ipsis tribus foliis antiquis adhibito insuper Simonidis apographo haurire licebat, factum esse, diligenti collatione instituta locis multis luculenter probatum est.⁴⁾

<p>βλέπω ἐδώλιον κείμενον ἐλεφάντινον, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδώλιου προσκεφάλαιον λινοῦν, καὶ ἐπάνω ἔκειτο ἐξηλωμένον λευκὸν κάρπασον. Ed. pr. pag. 10.</p>	<p>βλέπω συμψέλλιον κείμενον ἐλεφάντινον, καὶ ἐπὶ τοῦ συμψέλλιου ἔκειτο κερβιζάριον λινοῦν, καὶ ἐπάνω λεντίου ἐξηλωμένον λίνον καρπάσιον. Cf. infra Vis. III, 1.</p>
--	--

3) Ut praetereamus codicum Novi et Veteris Testamenti antiquissimorum textus voluminibus novem a nobis editos, in *Actis App. apocryphis* (1851) et *Evangeliiis apocryphis* (1853) libellos ante ineditos foras dedimus quattuordecim. Accedunt plura quae libro nostro *Anecdotorum sacrorum et profanorum* (1855) continentur, item quae ad edendas *Apocalypses apocryphas* praeparavimus, item scholia libri sexagesimi Basilicorum ducentis fere foliis a nobis e difficillimo codice a. 1841. descripta et ab Ill. C. Gu. Ern. Heimbach a. 1850. publici iuris facta, item alia.

4) Plerique eiusmodi errores editionis principis parum intellecto antiquo scribendi modo orti sunt. Potiores fere hi sunt. Ed. pr. pag. 52. habet ἀμαρτίαις, ipse codex ἀμαρτίας: pag. 53. codex dicitur ἡτοιμάζων habere, sed revera habet ἐτοιμάζων (simili modo ε saepe in cod. scriptum est): pag. 54. ed. pr. ἀγαλλιώμενος (in appendice: -ωμένως?), cod. omnino habet ἀγαλλιωμένως extremis litteris compendio expressis: ibidem ed. pr. τῷ νόμῳ et e coniectura τὸν νόμον, at in ipso cod. ex τῷ νόμῳ correctum est τὸν νόμον: pag. 56. ed. pr. (καὶ) εὐχαριστεῖ, cod. εὐχαριστῶν: ibidem ed. pr. συνίει (cod. συνῆει); at ipse cod. συνῆκεν habet: ibidem teste ed. pr. cod. habet συνιόντες, quod per errorem pro συνιόντες typis exscriptum videtur; ipse cod. vero συνιέντες tuetur: pag. 59. ed. pr. ἀγροὺς, cod. ἀγρόν: pag. 60. ed. pr. συνευδόκησεν, cod. συνηυδόκησεν: pag. 61. ed. pr. τὰς, sed codex σὰς: ibidem ed. pr. ἐκ (δὲ) τῶν, cod. καὶ ἐκ τῶν: pag. 63. ed. pr. ἤκουον αὐτὰς, item σύνιε αὐτὰς, cod. vero ἤκουον αὐτὰ et σύνιε αὐτὰ: pag. 65. ed. pr. ἀποβάλετε, cod. ἀποβάλλετε: pag. 67. ed. pr. ἔβαλλεν, cod. ἔβαλεν: pag. 70. ed. pr. κελύσεις et ex emendatione κελεύσης, cod. omnino κελεύσης: ibidem ed. pr. θλίβονται, cod. θλιβήσονται: pag. 71. ed. pr. δοκεῖ et e coniectura δεῖ, ipse vero cod. δεῖ: ed. pr. ἐπεδίδουν, cod. ἐπεδίδουσαν: pag. 75. ed. pr. καρπὸς, cod. καρπόν: ibidem ed. pr. περιζώσον, cod. περιζώσαι: pag. 98. ed. pr. ποικίλαι, cod. ποικίλα pag. 99. ed. pr. τὸν θεόν, cod. θεόν: 101. ed. pr. (τὸ) ὄν., sed ipse cod. τὸ ὄν.: pag. 105. ed. pr. δεκάτου(οῦ), sed ipse cod. δεκάτιον (ultima syllaba compendio expressa) οῦ: item pag. 107. ed. pr. δωδεκάτου τοῦ,

Iamvero in percensendo Graeco isto Hermae qui putatur textu, quem, ut maximam certe partem ex falsatis Simonidis schedis habuit, editor princeps summae antiquitati Christianae vindicandum duxit cum eoque multi litteris Christianis gratulati sunt, mox inveni quibus vehementer offenderem. Erant eiusmodi quae mihi suspicionem commoverent, Graeca a Simonide feliciter illa quidem reperta neque ullo modo ab ipso ficta (quid quod ne legendo quidem codici par erat?) non tam altero post Chr. saeculo quam aetate media orta esse, nec eum praebere textum unde vetus interpret Latinus hauserit, sed quo quis deperditum Graecum compensaverit Latina convertens.

Quae animadverteram, pro rei quae mihi videbatur gravitate facere non potui quin cum editore principe viro S. V. communicarem, non praeteriens quid lucis eandem ad quaestionem afferret nova textus Latini recensio ab Alb. Dressel ex cod. Palatino Romano hausta. Ille vero, quo explicaret nesciens, nec ignorans quantopere a falsato Simonidis apographo verum differret, quamquam non negligenda putabat a me primum observata, quorum auctoritatem magnopere augebat locus ex historia fraudis Simonideae Lipsiensis iam notissimus⁵⁾, tamen meam in sententiam haud concessit: urgebat enim quum alia quaedam — ut ῥᾶξαι Mand. X, 1. collato ῥῆξαι apud Clementem Alexandrinum⁶⁾ — tum eum qui inter textum ex Atho monte ad nos advectum et Graeca Hermae fragmenta a veteribus allata esset egregium consensum. Quibus diligenter perpensis ut meam mutarem sententiam moveri non potui. Quum autem, ut ex ipsa ed. pr. modo exscriptum est, quaestio in universa hac causa gravissima sit de fontibus fideque fontium textus Graeci a Simonide inventi, nobisque hac de re longe aliter videatur atque editori principi, qui curiosa disertaque explicatione antiquissimam Graecam textus illius originem docere studuit sibi quae „satis superque“ (pag. XV.) docuisse videtur, dicemus breviter — quemadmodum per otium licet laborum mole nunc ipsum obrutis⁷⁾ — quibus potissimum argumentis nostra nitatur sententia.

Respicienti ad argumenta, quibus vir doctissimus Anger textum

sed ipse cod. δωδεκάτου (ut ante) τοῦ: ibidem ed. pr. ἡμῶν, e coniectura ὑμῶν; sed ipse cod. prim. manu correctum habet ὑμῶν. Inter ea quae primi legimus est Simil. IX, 24. ἀδιστάτως, cuius loco ed. pr. ἀ..... habet.

5) Cf. Enthüllungen über den Simonid. Dind. Uranios. Zweite, vermehrte Aufl. Von Alex. Lykurgos, pag. 5. not. 1. Aegre ferendum est quod hac de re in prolegomenis ed. pr. nihil prorsus relatum est, quamquam a pag. inde XI. usque ad XXXIII. quaestio tractatur „in universa hac causa gravissima,“ utrum fragmenta Graeca Lipsiensia „textum contineant principalem, an ex antiqua demum interpretatione latina in sermonem graecum conversa sint more aevi potissimum medii temporibus haud inusitato.“

6) At in Clemente, quem ad edendum codices pauci nec antiquitate aut bonitate excellentes adhibiti sunt, interpret Hermae Graecus aetate media ipsum ῥᾶξαι, a librariis cum trita voce ῥῆξαι permutatum, facile invenire poterat. Ceterum ῥᾶξαι — accentus in apographo et foliis codicis saepe contra legem positi sunt — optime respondet Latino „deiciat,“ „adlidat.“ Apud Suidam est: ῥᾶξαι ἀντὶ τοῦ καταβαλεῖν· οὕτως Ἀπολλόδωρος. Cf. etiam Steph. Thes. sub ea voce.

7) Prelum exercent editio VII. nostra Novi Testamenti critica et volumen II. Monumentorum sacrorum ineditorum.

archetypum Lipsiensibus fragmentis superesse probavit, non satis caute factum videtur quod magna ab eo vis tributa est iis, quae passim rectius in Graecis quam in Latinis editis leguntur, nec magis quod „magni in ea caussa momenti“ dicitur (pag. XXI.) quod novus Graecus textus nonnulla cum solo codice Dresdensi „ante nondum collato“ communia habet. Quum enim de „more“ quaeratur „aevi potissimum medii temporibus haud inusitato“ (pag. XI.) vetera Latina, etsi ipsa e Graecis olim fluxissent, in sermonem Graecum convertendi, quid tandem refert utrum Latinus codex conveniens cum Graeco iam collatus sit nostris temporibus necne? Sed id per se clarissimum est. Coheret vero cum eo quod Latinus textus plerumque editus, quem vitiosissimum esse locis plurimis apparet, in aestimanda Graeci textus praestantia pluris fit quam par est. Si enim vel maxime probatum est, Graecum eum de quo agitur textum non posse e vulgato nostro Latino, etiamsi ad bonos nonnullos codices passim corrigatur, petatum esse, tamen parum id ad exemplaria valet vetera Latina, quae homini aetatis mediae praesto fuisse ponendum est. Ad illa tanquam vulgatis multo saniora inquirentem ducere debebant ea ipsa quae ex pluribus codicibus meliora et cum Graecis convenientiora innotuerunt. Inde vero, in ea quae est de fontibus quaestione, commendatio Graeci textus a Latino profecta non modo non augetur aut confirmatur, sed etiam magnopere labefactatur. Haec ut ante omnia dicerem, ea quam ad hanc quaestionem solvendam habet gravitas fecit codicis Palatini ab Alberto Dressel nuperrime demum excussi. Nimirum illo solo plurima eorum quae ad praestantiam Graeci textus prae Latino demonstrandam a cl. Angero prolata sunt, irrita redduntur. Habet enim, ut aliquid certe exemplorum addamus, Vis. II, 4. „per te“ (Graece *διὰ σοῦ*), non „aperte“; Sim. VIII, 10. „difficile autem aliquis eorum morietur“ (Graece *δυσκόλως δέ τις αὐτῶν ἀποθανεῖται*), non „difficile autem movebuntur“; Mand. VI, 2. „fidelis“ (Graece *πιστότατος*), non „felicissimus“: cf. prolegg. ed. pr. pag. XXI. Item Mand. IV, 1. pro vulgatis: „tu autem semper memor esto domini, omnibus horis, et nunquam peccabis“ Pal. codex habet: „sed coniugis semper memor tuae carebis (fortasse potius cavebis?) hoc peccatum“ (Graece *τῆς δὲ σῆς μνημονεύων πάντοτε γυναικὸς οὐδέποτε διαμαρτήσεις*). Item Vis. II, 1. pro vulgatis „Cum vero proficiscerer cum his“ (quod ipsum Alb. Dressel recte edendum curavit „Cumis“) habet: „Cum apud regionem Cumanorum iter facerem“ (Graece *πορευομένου μου εἰς Κώμην. Antea εἰς Κώμας*). Item Vis. IV, 2. pro „praesidia“ habet „flagella“ (Graece *μάστιγας*). Cf. prolegg. ed. pr. pag. XX. Quae autem in his conspicua est Palatini codicis cum Graeco textu nostro cognatio, eam quam volo gravitatem eo magis habet quoniam passim etiam sunt quibus vulgatus Latinus multo propius quam Palatinus ad Graecum accedit: hinc enim, praesertim quum codex Palatinus antiquitatis laude minime praestet, proclive est ad talem concludere codicem aliquot saeculis antiquiorem, qui quae in recentioribus sparsae inveniuntur coniunctas in se auctasque continuerit lectiones Latinas, ab interprete Graeco eiusdem aetatis expressas.

Haec igitur contra probabilitatem argumentationis in ed. pr. collatis inter se Latinis et Graecis propositae dicta sunt. Tamen ne iniquis aestimatoribus iusto plus dixisse videamur, probe scimus posse etiam talem interpretationem Latinam cogitari, quae summa fide Graecum reddat archetypum, unde si quis Graeca interpreti potius quam auctori deberi concludat, nugae agi. Nostra vero causa longe aliter habet.

Neque vero magis acquiescendum in eo existimo, quod inter excerpta vetera et Graecum textum nostrum insignis inventa est consensus. Quid enim, quaeso, obstat quominus interpretem Graecum aevi excerpta vetera bene nosse collectaque habuisse statuamus? Si cui e doctis illorum temporum hominibus in mentem venerit librum Hermae ex summa antiquitate Christiana clarum ad compensandum deperditum archetypum Graece reddere: quid mirum si eum ante circumspexisse inveniamus Graeci libri fragmenta? Hanc in rem quae a cl. Angero (l. l. pag. XI.) scripta video: „illico res eo conficitur, quod, quum illa scripta sint diu antequam graecae huius libri particulae ex veterum operibus colligi coeptae sunt, tamen cum his excerptis egregie consentiunt“, quid sibi velint non satis assequor. Quid enim tandem ad codicem quarti decimi vel, ut in ed. pr. statuitur, quinti decimi saeculi — ut acquiescamus in codicis antiquitate, quam ipse interpretes longe superet necesse est — recentiores particularum Hermae Graecarum collectiones pertinent, quandoquidem quaeritur an quis medio aevo eiusmodi particulas in veterum operibus servatas ad Latina Graece vertenda adhibere potuerit? Qua aetate nihil frequentius fuisse scimus quam veterum interpretationes colligere indeque catenas aliosque similes libros conficere, eadem aliquem eumque Hermae interpretandi studiosum laboris sui subsidia i. e. Graeca eiusdem Hermae fragmenta ex antiquorum libris collegisse, quem tandem mirum habet?

Sed paullo accuratius dicendum est quae revera consensus inveniantur inter textum nostrum et Graeca veterum excerpta. Est enim eiusmodi ut passim verba ipsa singula, nec exceptis particulis, egregie convenient, passim vero sat multa differant. Qua de re ita sentiendum nobis videtur, interpretem, qua laudabili esset diligentia, Graeca variis locis excerpta non utique anteposuisse Latino textui a se vertendo, nisi forte illa prorsus ad hunc quadrarent. Ceterum ut in aliis multis ita ab hac parte cl. Angeri argumentatio graviter labefactata est recuperato vero Simonidis apographo: nimirum locos plerosque Graece iam apud veteres inventos temeraria illa Simonidis invasit licentia, unde tantopere pendebat princeps editio. Instar omnium sit locus Visionis II. iam ab Origene in libro de Principiis, tantummodo fragmentis superstite, exscriptus. Ibi Graecus textus Lipsiensis ex vero haustus apographo sic habet: *Γράψεις οὖν δύο βιβλιδάκια, καὶ πέμψεις ἐν Κλήμεντι καὶ ἐν Γραπτῇ πέμψει οὖν Κλήμης εἰς τὰς ἔξω πόλεις· ἐκεῖνω γὰρ ἐπιγέγραπται* (corruptum videtur levi litterarum permutatione ex *ἐπιτέτραπται*). *Γραπτῇ δὲ νοουθετήσῃ* (sic fere) *τὰς χήρας καὶ τοὺς ὀρφανούς. σὺ δὲ ἀναγνώσεις εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν προϋ-*

σταμένων τῆς ἐκκλησίας. Graecis istis mira est cum Latino textu eoque vulgato convenientia, in quo quum nihil prorsus differat praeter unum illud prius „autem“, cuius loco Graece οὖν legitur, ex auctoritate Vaticani codicis „ergo“ reponendum est. Ab iisdem vero Graecis is qui apud Origenem textus est mirum in modum differt. Ibi est enim: *Γράφεις δύο βιβλία, καὶ δώσεις ἐν Κλήμεντι καὶ ἐν Γραπτῇ. καὶ Γραπτῇ μὲν νουθετήσῃ τὰς χήρας καὶ τοὺς ὀρφανούς, Κλήμης δὲ πέμπει εἰς τὰς ἔξω πόλεις· σὺ δὲ ἀναγγελεῖς τοῖς πρεσβυτέροις τῆς ἐκκλησίας.* An igitur dicamus Origenem scripsisse memoriter? Minime vero: postquam enim de Pastore Hermae, libro a nonnullis despecto, deque ipso quem inde allaturus est loco plura dixit, hunc in modum pergit: *ἔστι δὲ ἡ λέξις αὕτη*, significans ad verbum se suum exemplar exscripturum. Nihilominus pro archetypo textum nostrum venditantibus certe unum reliquum est effugium: dicere enim licebit — Paulo apostolo teste omnia licent sed non omnia iuvant — diversas fuisse easque Graecas iam tertio saeculo Pastoris Hermae recensiones. Quod si cui videbitur, equidem vereor ne Origenis recensio immensum quantum praestare iudicetur alteri, etiamsi, quod revera non est, vel maxime cum omnibus conveniat quae in libro incertissimae aetatis, qui inscribitur *διδασκαλία πρὸς Ἀντίοχον Δουκάν*,⁸⁾ item in homiliis Antiochi qui saeculo septimo vixit, et alibi ex Herma exscripta leguntur.

8) Addamus exempla duo textus Graeci ex hac ipsa Doctrina petita, unde multo probabilius sit fragmentis Lipsiensibus interpretationem Latini textus, factam illam quidem adhibitis veterum excerptis, quam ipsius Hermae antiquum textum Graecum contineri. Mand. XII, 4. apud nos sic legitur: *Οἱ δὲ ἐπὶ τοῖς χεῖλεσιν ἔχοντες τὸν κύριον, τὴν δὲ καρδίαν αὐτῶν πεπωρωμένην, καὶ μακρὰν ὄντες ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἐκείνοις αἱ ἐντολαὶ αὐταὶ σκληραὶ εἰσι καὶ δύσβατοι. Θέσθε οὖν ὑμεῖς, οἱ κενοὶ καὶ ἐλαφροὶ ὄντες ἐν τῇ πίστει, τὸν κύριον ὑμῶν εἰς τὴν καρδίαν, καὶ γνώσεσθε ὅτι etc.* Eadem ita praebet Doctrina: *Οἱ δὲ ἐπὶ τὰ χεῖλη¹ ἔχοντες τὸν κύριον, τὴν δὲ καρδίαν² πεπωρωμένην, καὶ μακρὰν ὄντες ἀπὸ τοῦ κυρίου διὰ τὴν ἑαυτῶν ῥαθυμίαν,³ ἐκείνοις αἱ ἐντολαὶ αὐταὶ σκληραὶ εἰσιν καὶ δυσκατόρθωτοι.⁴ Θέσθε οὖν ὑμεῖς, οἱ ὀλιγόψυχοι⁵ καὶ ἐλαφροὶ⁶ τῇ⁷ πίστει, τὸν κύριον⁸ ἀδιαλείπτως⁹ εἰς τὰς καρδίας¹⁰ ὑμῶν,¹¹ καὶ γνώσεσθε ὅτι etc.* Undecim sunt quae hoc brevi loco differunt, in iisque plura non levis momenti. κενοὶ pro ὀλιγόψυχοι et δύσβατοι pro δυσκατόρθωτοι multo magis interpretationem Latinorum produnt quam varietatem eiusdem Graeci textus. Cui enim tandem in mentem venire poterat alterum pro altero scribere? Tum vero ἐπὶ τοῖς χεῖλεσιν accuratius quam ἐπὶ τὰ χεῖλη Latinis „in labiis suis“ respondent. Eadem ratio est verborum εἰς τὴν καρδίαν (Latine „in corde“) pro εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, ἐλαφροὶ ὄντες ἐν τῇ („qui leves estis in fide“) pro ἐλαφροὶ τῇ. τὴν δὲ καρδίαν αὐτῶν („cor illorum“) pro τὴν δὲ καρδίαν etc. Neque additamenta illa duo: διὰ τὴν ἑαυτῶν ῥαθυμίαν et ἀδιαλείπτως ad licentiam excerptantis referenda videntur, in Latino vero textu pariter atque in Graeco Lipsiensi desunt. Ceterum Palatinus codex h. l. deficit, ac possunt facile pauca illa eaque levia quae inter utrumque Graecum textum invito vulgato Latino conveniunt, ex varietate Latina derivari.

Alterum exemplum praebet Mand. V. per totum fere caput secundum. Ex iis quibus alter textus ab altero differt pauca tantum adscribamus. Text. Lips. *καὶ ἐκ τοῦ μηθενὸς ἡ γυνὴ ἢ ὁ ἀνὴρ ἐν πικρίᾳ γίνεται ἕνεκεν βιωτικῶν πραγμάτων etc.* Doctr. *καὶ οὕτως πικραίνεται ἄνθρωπος ἕνεκεν βι. πρ.* Text. Lips. *ἡ δὲ μακροθυμία μεγάλη ἐστὶ καὶ ἰσχυρὰν δύναμιν ἔχουσα καὶ στίβρα^α καὶ εὐθυνομένη ἐν πλατυσμῷ μεγάλῳ, ἰλαρά, ἀγαλλιωμένη, ἀμέ-*

Sed iam ad gravissima sententiae nostrae argumenta progredien-
dum est, quae quum ab universa sermonis in Graeco textu adhibiti
ratione, tum a singulis quibusdam pendent, quorum caussa non po-
test non ex Latinis repeti.

Ac de illo quidem, de universo Hermae Graeci sermone, iam
R. Anger et G. Dindorf viri doctissimi in prolegomenis editionis
principis dixerunt. Quos si audimus, „sermo est hellenisticus, qualis
primis potissimum duobus p. Chr. n. saeculis, paucis tantum inter-
mixtis aevi senioris formis, iisque propter ipsam hanc raritatem li-
brariis potius quam scriptori attribuendis.“ Quod iudicium maximam
certe partem a falsato Simonidis apographo pependisse non obli-
scendum est: illud enim in falsando libello iuprimis propositum erat
Simonidi, adiuto illi quidem doctrina consilioque hominis Latine pa-
riter ac Graece docti, brevi ante detectam fraudem Simonideam vita
defuncti, ut quae minus recte vel barbaramente scripta invenisset, ad me-
liora revocaret. Nobis vero de incorrupta corporis delicti hoc est
codicis barbarie dicendum est: barbariei enim nomen non possum
quin teneam. Qua in re non id agimus, ut quaecumque vel in apo-
grapho vel in tribus antiquis foliis perperam scripta sunt — sunt
autem permulta⁹⁾ — ipsi tribuamus libri auctori, neglecta socordiae
temeritatisque librariorum ratione, quamquam vitiosa vel barbara sat
multa sunt, quae videndum est ne nimio studio aut praeiudicata opi-
nione ipsi scriptori abiudicentur. Eorum ex genere, de quorum ori-
gine dubitare possis, haec sunt: *θυγατέραν, γυναικῶν, τέσσερα, ἐπ’
ὕδατων, πρεσβύτης* pro *πρεσβῦτις*, *ὑπένεγκαν* (bis), *ἐκατάκρινας,
ἐπερώτησα, ἀπεδώκασι, ἐροῦσι, ὠκοδομοῦμενον, οἰκοδομημένον,
παραγεγόνει, ἐλάβετε, ἔφεραν, ἐδοκοῦσαν, μὴ διψυχῆσεις* (Visione
IV. cap. 1. bis legitur), *μὴ ῥαθυμήσεις, εἰάν ἔχει, εἰάν ἀνέβη,
εἰάν θελήσετε, καὶν ἐπιμείνη καὶ μὴ μετανοήσει, ὅσοι ἂν ἐργά-
σονται, ὅσα ἂν ἀκούσονται, ἵνα συντελεῖται, ἵνα γίνονται καὶ γι-
νώσκουσι, ἵνα μετανοήσωσι καὶ ζήσωσι, κατορθώσονται, ἐκτεί-
νας ἑαυτὸν καὶ προέβαλλε, εἰάν λαβὼν καὶ ἐπιχέης, τὸ θηρίου*

*ριμος οὐσα, δοξάζουσα ... παραμένουσα διὰ παντὸς πραεῖα καὶ ἡσύχιος·
αὕτη οὖν ἡ μακροθ. κατοικεῖ μετὰ τῶν τῆς πίστεως ἔχόντων ὁλόκληρον.
Ἡ δὲ ὀξύχολία πρῶτον μὲν μωρὰ ἐστίν ἐλαφρά τε καὶ ἄφρων. Doctr. ἡ
δὲ μακροθ. μεγάλη ἐστὶ καὶ ὀχυρὰ, ἔχουσα τὴν δύναμιν ἰσχυρὰν καὶ καθη-
μένην ἐν πλατυσμῶ μεγάλῳ· ἰλαρὰ, ἀγαλλιωμένη καὶ ἀμέριμος οὐσα δο-
ξάζει ... παραμένουσα διὰ παντὸς [ἐν] πραότητι καὶ ἡσυχίᾳ. Αὕτη οὖν ἡ
μακροθ. κατοικεῖ μετὰ τῶν πίστιν ἔχόντων ὁλόκληρος. Ἡ δὲ ὀξύχ. πρῶτ.
μὲν μωρὰ ἐστὶν καὶ ἐλαφρὰ φρενῶν. Text. Lips. βλέπε οὖν μήποτε πα-
ραθυμηθῆς τὴν ἐντολὴν ταύτην· εἰάν γὰρ ταύτης τῆς ἐντολῆς κυριεύσης,
καὶ τὰς λοιπὰς ἐντολὰς θυνήσῃ φυλάξαι, ἄς· σοι μέλλω ἐντέλλεσθαι. Doctr.
βλέπε οὖν μὴ παραλογῆσῃ τὴν ἐντολὴν ταύτην· εἰάν γὰρ ταύτην φυλάξῃς,
θυνήσῃ καὶ τὰς λοιπὰς τηρήσῃ.*

9) Ita pag. 1. αὐτὴν pro αὐτὸν, ἢ pro εἰ, ἀπερωγὸς pro ἀπερωγὸς,
pag. 2. καλεῖται pro βουλεύεται, γῆν ἐρωῶντες pro γυναικῶντες (?), ὅλον τὸν
οἶκον praegresso genitivo pro ὅλου τοῦ οἴκου, ἀστομάχης pro ἀστονάχης
etc. Eiusmodi vitia plerumque, sed non ubique — constantia enim nec poterat
fieri nec apta videbatur — in editione nostra correximus, mentione ipsius codicis
aut apographi scripturae nusquam neglecta.

ὄψων, τὸ κτῆνος ἐκτείνας ἑαυτὸν, aliaque similia multa. Nonnulla ex his eo minus offendere debent, quum ex libris Novi Testamenti, editis illis quidem ad testes vetustissimos, ex LXX virorum interpretatione, pluribusque priorum duorum rei Christianae saeculorum libris egregie testata sint. Quod imprimis valet de his quae cl. Gu. Dindorfio iudice (cf. prolegg. pag. XXX.) vix dubitari potest quin librarii culpa nunc legantur: ὅταν ἐπάτασεν, ὅταν ἐτέθησαν. At ista, ut Novum Testamentum, LXX, patres apostolicos praeteream, apud ipsum Philonem saepe leguntur: cf. ed. Mang. I, 109. ὅταν φησὶν I, 120. ὅταν φησὶν II, 112. ὅταν εἰς ἔννοιαν ἦλθε II, 252. ὅταν ἐγίνεσθε II, 584. ὅταν εἶδε. Eiusmodi igitur etiam Hermas salva secundi saeculi auctoritate a cordato critico scripsisse credi potest. Alia vero ab eorundem temporum usu tam aliena sunt ut ea tantum optio detur, utrum homo mediæ aevi scripserit an post textui intulerint librarii: ad Hermam enim nullo modo referri possunt. Istiusmodi fere sunt ἀπὸ τὸν οἶκον, ἀπὸ στάδιον, ἕως ὥραν δευτέραν, εὐχορηστοὶ ἦσθε („utiles estote“ cod. Pal.), ἀφίνουσι, ἡ θυγατέρα, ἡ ἀπλότητά σου, τιθῶ τὰ γόνατα, ἐπιθῶ τὰ γόνατα. Item ab Hermae aetate videntur abhorrere αὐθέντης (Simonides cum duce suo caute reposuerat κύριος) τοῦ πύργου, ἐνεργεσία (Simonides ἐνεργεσιαν), ἀντιλαμβάνετε (Sim. - βάνεσθε) ἀλλήλων, ἐμελάνωσαν (Sim. ἐμελαίνοντο). Porro obvia sunt συμψέλλιον persaepe (Sim. ubique ἐδώλιον), κερβικάριον (Sim. προσκεφάλαιον), στατίων: quorum similia (ut ἐξεμπλάριον in Ignatii epistolis iisque brevioribus) quamquam temporibus apostolicis atque postea passim adhibita esse satis constat, tamen quaeritur an Hermas adamaverit voces tam barbaras. Contrariam rationem habet vox ὠμόλινον Sim. VIII, 4. Ibi in Latinis codicibus omnibus est „sabanum“ („succinge“, „praecinge“, „in- cinge te sabano“): quam vocem vix credibile est ad interpretem Latinum transituram fuisse, nisi is in Graecis σάβανον invenisset. Iamvero qui Latina rursus Graece vertebat, ὠμόλινον scribere malebat.

Quid vero de locutionibus his dicamus: Πορευομένου μου εἰς Κώμας ἐδόξαζον, Πορευομένου μου εἰς Κώμην ἀνεμνήσθην, Ταῦτα μου συμβουλευομένου καὶ διαλογιζομένου ἐν τῇ καρδίᾳ βλέπω, Τί ἔχω διψυχήσαι, οὕτω τεθμελιωμένου [μου]?¹⁰⁾ Item de his: καὶ ἐπιθῶ τὰ γόνατά μου καὶ ἠρξάμην προσεύχεσθαι (cod. Pal. „et posui genua mea et coepi orare“), τιθῶ τὰ γόνατα καὶ ἠρξάμην προσεύχεσθαι (cod. Pal. „posui genua et coepi orare“), πεσῶν δὲ αὐτῇ πρὸς τοὺς πόδας (vulg. „procidens illi ad pedes“)? Eane Latine potius quam Graece dicuntur? Scriptane videntur ab Herma an a Graeco quodam Latini textus interprete?

Item interpres, opinor, conspicuum se praebet eo quod solet invito Graeco usu coniunctionibus abstinere, quemadmodum Vis. I, 1. haec sese excipiunt: Μετὰ πολλὰ ἔτη ταύτην [ἐθεασάμην] et Μετὰ χρόνους πολλοὺς αὐτὴν εἶδον, item Μετὰ χρόνον τινὰ πορευομένου μου et Περιπατῶν ἀφύπνωσα, item Ἀποκριθεὶς αὐτῇ λέγω et

10) Tolerabiliora illis haec sunt: ὡσεὶ φρίκη μοι προσῆλθε, μόνου μου ὄντος, et θέλοντός μου εἰς τὰ δεξιὰ μέρη καθίσαι οὐκ εἶασέ με.

Γελάσασά μοι λέγει. Eadem Vis. cap. 3. quattuor haec se excipiunt: Μετὰ τὸ πανθῆναι λέγει μοι, Λέγω κἀγὼ, Λέγει μοι, Ἦκουσα μεγάλας. Item Vis. III, 10. excipiunt se tria haec: Ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγω, Ἀποκριθεὶς μοι λέγει, Ἀποκριθεὶς αὐτῷ πάλιν εἶπον. Similia inveniuntur saepissime. Quo cum usu res alterae duae cohaerent: usus frequentissimus verbi φησὶν ad eum prorsus modum quo Latini ponunt „inquit“¹¹⁾ et verborum singulorum collocatio Latina magis quam Graeca.

Porro Latine magis quam Graece dicta videntur haec: τῶν δὲ μὴ ἐχόντων ἐδέσματα, λυμάλνεται ἡ σὰρξ αὐτῶν. (Scilicet ad hebraismos Graecae dictionis Hermae vix concludere licet.) Item ὦμοσε γὰρ ὁ κύριος, τοὺς ἀρνησαμένους τὸν κύριον αὐτῶν ἀπεγνωρίσθαι ἀπὸ τῆς ζωῆς αὐτῶν· τοὺς δὲ πρότερον ἀρνησαμένους, διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ εὐσπλαγγίαν ἴλεως ἐγένετο αὐτοῖς. Huc accedunt loci plures qui, nisi adhibitis lectionibus Latinis iisque ut videtur vitiosis, vix queunt intellegi. Ita Vis. I, 2. legitur: Ἡ δὲ εἶπε Τὶ στνγνὸς ὁ μακρόθυμος ... τί οὕτω κατηφῆς τῇ ἰδέᾳ καὶ οὐκ ἰλαρός; Καὶ εἶπον αὐτῇ Ἐπό τινος γυναικὸς ἀγαθωτάτης λεγούσης μοι ὅτι etc. Eadem in cod. Palat. sic habent: „Et dixit mihi: Quid tristis es tu, longanimis“ ... „quid sic vultu tristis“ (sic) „es et non hilari“ (sic)? „Et ego dixi ei: A femina bona dicente mihi quod“ etc. Haec Latine certe et dici queunt et intelleguntur, non item Graece. Vulgato vero textu extrema sic exhibente: „Domina, contumelia mihi obiecta est a femina“ etc., probabile fit textum Palatinum vitio laborare eoque etiam ab interprete Graeco expresso. Simili ratione utitur locus Sim. IX, 14. Ibi Graece legitur: Νῦν, φημί, κύριε δῆλωσόν μοι διὰ τί ὁ πύργος χαμαὶ οὐκ ἀκοδόμηται ... Ἔτι, φησὶν, ἀφρων εἶ καὶ ἀσύνητος. Ἀνάγκην ἔχω, φημί, κύριε πάντα ἐπερωτᾶν, διότι etc. Ἔτι, quod in apographo est, omnino ab improba emendatione profectum est unius ex describentibus pro ὅτι: hoc ut ex Latinis codicibus, ita ex orationis continuatione perspicuum fit, unde etiam hoc sequitur, in Latino textu vulgato recte additum esse „ideo interrogas.“ Quod additamentum in codice Palatino desideratur, pariterque in fragmentis Graecis Lipsiensibus, quae a simili codice Latino rependisse perquam probabile est. Ut praeteream Vis. III, 1. *Αυπῆ Ἐρωᾶ*, similiaque alia, memoratu dignum est, recuperato vero Simonidis apographo etiam illud perisse Graeci tex-

11) Notatu dignum est, locis Hermae aliquot Doctrinae ad Antioch. Duc. insertis λέγω vel λέγει haberi, quibus iisdem textus Graecus Lipsiensis φησὶν ponat. Cf. Sim. VI, 3. Doctr. ad Antioch. Καὶ λέγει μοι Οὗτός ἐστιν et text. Gr. Lips. Οὗτος, φησὶν, ἐστίν. Ibidem Doctr. ad Antioch. Λέγω αὐτῷ Ἦθελον γνῶναι, κύριε et text. Gr. Lips. Ἦθελον, φημί, κύριε, γνῶναι. Item cf. Mand. VI, 1. ubi Doctr. ad Ant. sic habet: Ἐνετειλάμην σοι ἐν τῇ πρώτῃ ἐντολῇ ἵνα φυλάξης τὴν πίστιν καὶ τὸν φόβον, καὶ ἐγκρατεύσῃ. Ἀπεκρίθην Ναί, κύριε, οὕτως ἐστίν. Λέγει Ἀλλὰ νῦν θέλω σοι δηλώσαι καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ἵνα νοήσῃς τὴν δύναμιν ἣν ἔχουσι καὶ ἐνέργειαν. Textus vero Graec. Lips.: Ἐνετειλάμην σοι, φησὶν, ἐν τῇ πρ. ἐντ. ἵνα φυλ. τὴν πίστιν καὶ τὸν φόβον καὶ τὴν ἐγκρατείαν. Ναί, φημί, κύριε. Ἀλλὰ νῦν θέλω σοι, φησὶν, δηλώσαι καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ἵνα νοήσῃς τίς αὐτῶν τίνα δύναμιν ἔχει καὶ ἐνέργειαν.

tus ornamentum Vis. IV. cap. 3. inventum: *ποιῶ τρόπῳ*, quod Latini *τρόπου* et *τόπου* vocabula confundentes reddunt „quo loco“ vel „quem in locum.“ Perit, inquam: ex codice enim suo in Atho monte Simonides fideli manu hausit *ποιῶ τόπῳ*. Quod vix dubito quin Graecus codex cum tot aliis e Latino assumserit: nisi quod origo Latini huius vitii in vetustioribus Graecis quaerenda est.

Denique vero si quid momenti argumentis nostris deesse videbitur, id omne compensant loci duo, quibus quae in Graecum textum vitia transiere, non possunt non ex Latinis derivari. Alter, cuius iam supra mentio iniecta est, habetur Vis. III, 3. *πανοῦργος εἶ περὶ τὰς γραφάς*, quod, quum de turri eiusque rationibus sermo sit, ineptissimum est. Fluxit vero inde quod plures Latini codices, in quibus etiam Vaticanus est Dresselii, non item Palatinus, praebent „versutum te esse circa scripturas“, confusis quippe verbis „circa structuram“ — de singulis aedificandae turris rationibus agitur, quam in rem *οἰκοδομαί* vel simile quid ab auctore scribi poterat — et „circa scripturas.“ Quae confusio ut in Latinis facillime poterat fieri, ita in Graecis fieri prorsus nequibat, nisi si quis Latina Graece verteret.

Plus etiam, si fieri potest, alter locus valet. Vis. II, 3. Graece scriptum est: *Ἐρεῖς δὲ Μαξίμῳ Ἰδοῦ θλίψις ἔρχεται*. At quid tandem Maximus iste sibi vult, quum per totum librum nulli Maximo locus sit? Quid rei esset, non latuisse videtur Simonidem, vel potius doctum Simonidis adiutorem Lipsiensem: eorum enim opera repositum atque post etiam editum est: *Ἐρεῖς δὲ ἰδοῦ θλίψις ἔρχεται μεγάλη σφόδρα*, quo cognito ad „Maximum“ explicandum non opus est Oedipo. Vulgatus textus Latinus habet: „Dices autem: Ecce magna (Vat. cod. Magna ecce) tribulatio venit.“ Inde quae Graecae lectioni lux affulget, paullo curiosius inquirenti iam satis erit. Ne tamen quicquam ad explanandam rem et ad persuadendum ipsis incredulis nobis desit, Pal. codex — id quod iam ante hos duo fere menses cum R. Anger viro doctissimo communicavi — non modo „Maxima ecce“ praebet, sed ipsum vitium Graeci textus, teste Alberto Dressel, accuratissime praebet hunc in modum: „Dices autem maximo. Ecce tribulatio supervenit.“

Quae quum ita sint, nullus dubito quin Simonideis fragmentis Graecum textum nacti simus eum, quo quis aetate media vertens Latina deperditum Graecum ipsius qui fertur Hermae compensare studuerit. Quo de interprete iam subtilius viderint alii. Non deerunt quidem qui etiam tot argumentorum coniunctorum vim subterfugiant: nimirum sunt qui probabilitatis certique sensum aut natura non habent aut studiis amiserunt, quique verum tanquam adversarium malunt convincere quam integro animo invenire. Poterunt illi coniecere textum fragmentorum Lipsiensium, antiquissimus quum sit, ex Latinis, i. e. ineptissime illatis nonnullorum codicum Latinorum apertis vitiis, subinde esse corruptum. Quam coniecturam cum similibus omnibus concedamus aliis. Nobis vero de ipsa re, quemadmodum exposuimus, tantopere persuasum est, ut argumentorum plus afferre supersedeamus. Invenient plura qui Palatinum codicem, haud leve

editionis PP. AA. Dresseliana ornamentum, nec neglectis iis quae praeterea ex Latinis codicibus prolata sunt proferenturque, cum Graeco textu Lipsiensi contulerint.¹²⁾ Quem textum si quis dolebit magno quo valere videbatur honore momentoque destitutum, quamvis in subsidiis libri Hermae criticis non ultimo loco ponendus sit, eum memorem esse velim, in re nulla quamvis docta aut gravi quicquam veritate nobilius esse aut maius. Quam in omni labore quominus ambeamus studiosissime, non impedit quod, ut in veteri est proverbio et ipsi satis compertum usu habemus, veritas odium parit.

Scribebam Lipsiae d. 20. m. Jul. 1856.

12) Hunc ipsum passim ex Graeco textu nostro corrigi posse non mirum est. Graecus enim interpres quum codicem Simonideum — id quod ipsa vitiorum, quibus tria folia saeculi XIV. laborant, frequentia docet — tum codicem Palatinum aetate anteit. Correctionis talis exemplum est Vis. III, 9. „Quando ergo operas matris earum servaveris, omnes poteris videre.“ Scribendum est consultis Graecis: -- servaveris omnes, poteris vivere.

Eandem in rem haud scio an ea quoque converti queant quae libro Pastoris Hermae in codice indeque etiam in Simonidis apographo praeposita leguntur. Leguntur illa quidem mirum in modum corrupta: quod magnam certe partem ex imperitia fluxit Simonidis in legendis primis maxime codicis sui foliis persaepe lapsi. Ceterum ab eo textu, quem editor princeps ex falsato Simonidis apographo hausit et in prolegomenis pag. IX. conatus est restituere, magnopere differt verum apographum. Nihilominus, ut iam vidit editor princeps, clarum est illud, codicis notam vel potius prologum vel maxime ab eo pendere loco hist. eccl. Eusebii (III, 3.), ubi Pastoris Hermae mentio fit. Illa vero verba interpres Latini textus ad significandam libri a se Graece vertendi antiquitatem gravitatemque aptissime labori suo praeponere poterat.

ΑΡΧΗ ΣΥΝ ΘΕΩ ΒΙΒΛΟΥ ΛΕΓΟΜΕΝΗΣ ΠΟΙΜΗΝ.

ΟΡΑΣΙΣ Α΄.

1. Ὁ θρέψας με¹ πέπρακεν παιδίσκην τινά² εἰς Ῥώμην. Μετὰ πολλὰ ἔτη ταύτην — —³ καὶ ἠρξάμην αὐτήν⁴ ἀγαπᾶν ὡς ἀδελφῆν. Μετὰ χρόνους πολλοὺς....⁵ αὐτήν εἰς τὸν ποταμὸν Τιβέριον⁶ εἶδον, καὶ ἐπέδωκα αὐτῇ χεῖρα, καὶ ἐξέβαλον αὐτήν ἐκ τοῦ ποταμοῦ. Ἴδὼν δὲ τὸ κάλλος αὐτῆς διελογιζόμεν ἔν τῃ καρδίᾳ μου λέγων Εὐτυχῆς ἦμην, εἴ' τοιαύτην γυναῖκα εἶχον καὶ τῷ κάλλει καὶ τοῖς τρόποις. Μόνον τοῦτο ἐβουλευσάμην, ἕτερον δὲ οὐδέν. Μετὰ χρόνον τινὰ πορευομένου μου εἰς Κώμας⁸ ἐδόξαζον τὰς κτίσεις τοῦ θεοῦ, ὅτι μεγάλαι καὶ δυναταὶ καὶ εὐπρεπεῖς εἰσί. Περιπατῶν ἀφύπνωσα, καὶ πνευμά με ἔλαβε καὶ ἀπήγαγε δι' ἀνόδου ἀσκίνου,⁹ δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἠδύνατο ὀδεῦσαι· ἦν δὲ ὁ τόπος κρημνώδης καὶ ἀπερρωγῶς¹⁰ ἀπὸ τῶν ὑδάτων. Διαβάς οὖν τὸν ποταμὸν ἐκείνον ἦλθον εἰς τὰς ὄχθας,¹¹ καὶ ἐπιθῶ τὰ γόνατά μου καὶ ἠρξάμην προσεῦχεσθαι τῷ κυρίῳ, καὶ ἐξομολογεῖσθαι τὰς ἁμαρτίας μου. Προσευχομένου δέ μου ἠνοίχθη ὁ οὐρανός, καὶ βλέπω τὴν γυναῖκα, ἣν ἐπεθύμησα, ἀσπαζομένην με ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ λέγουσαν Ἐρμᾶ, χαῖρε. Ἐμβλέψας δὲ αὐτῇ λέγω Κυρία, τί σὺ ᾧδε ποιεῖς; Ἡ δὲ φησὶν Ἀνελήφθην,¹² ἵνα σου τὰς ἁμαρτίας ἐλέγξω πρὸς κύριον. Λέγω αὐτῇ Νῦν σὺ μου ἔλεγχος εἶ; Οὐ, φησὶν, ἀλλ' ἀκουσόν μου τὰ ῥήματα ἃ σοι μέλλω λέγειν. Ὁ θεὸς ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς κατοικῶν, καὶ κτίσας ἐκ τοῦ μῆ

1) super his notatur in apogr. ὁ γράψας | ὁ θρέψας με, ac si duplici modo scriptura codicis legi potuerit.

2) πέπρακεν παιδίσκην τινά: apogr. πεπράκεναι (primum πέπρακεναι erat) καὶ ὁδόν τινά.

3) --: ita apogr. Legendum ἐθεασάμην vel simile quid.

4) αὐτήν: apogr. αὐτὸν, notato ἧς super ὄν.

5) Scripsit h. l. Sim. fere ὀμιλεῖν, codicis scripturam, ut saepe, non assecutus: vix enim sensu versandi accipi poterit. In Latinis cdd. est lavari eam vel lavantem [se] vidi.

6) Τιβέριον: ita certe apogr. Sim.

7) εἶ: apogr. ἧ.

8) κώμας: sic apogr. Videtur de Cumis

HERMAE PASTOR.

(Κοῦμαι apud Ptol., Κύμη apud Strabonem) cogitandum esse, cf. infra Vis. II, 1. in cdd. Lat. Hoc ipso loco cod. Pal. habet civitatem Ostiorum.

9) ita apogr. Scriptura vitiosa est. Potest, nisi melius quid latet, ἀσκήνου scribi vel potius ἀσπίου, ut ipse Sim. scripsit in recensione editionis principis caussa proposita.

10) apogr. ἀπερρωγός.

11) ad τὰς ὄχθας apogr. in marg. τὰ ὀμαλά.

12) apogr. [ἀπεκαλ]ήφθην. Priores igitur litterae e conjectura sunt Simondis. At clarissimum est non ἀπεκαλύφθην, ut est in ed. princ., legendum esse sed ἀνελήφθην.

ὄντος τὰ ὄντα καὶ πληθύνας καὶ αὐξήσας ἔνεκεν¹³ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ, ὀργίζεται σοι, ὅτι ἡμαρτες εἰς ἐμέ. Ἀποκριθεὶς αὐτῇ λέγω Εἰς σὲ ἡμαρτον; ποίω τρόπῳ; ἢ πότε σοι αἰσχροὺν λόγον ἐλάλησα; οὐ πάντοτε [σε] ὡς θυγατέραν ἠγοῦμην; οὐ πάντοτε με ἐκατάκρινας;¹⁴ διὰ τί μου καταψεύδη, γύναι, τὰ πονηρὰ ταῦτα; Γελάσασά μοι λέγει Ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀνέβη ἐπιθυμία τῆς πορνείας· καὶ οὐ δοκεῖ σοι ἄνδρὶ δικαίῳ πονηρὸν πρᾶγμα εἶναι, ἐὰν ἀναβῇ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἢ πονηρὰ ἐπιθυμία; Ἀμαρτία γὰρ ἐστὶ μεγάλη, φησὶν· ὁ γὰρ δίκαιος ἀνὴρ δίκαια βουλεύεται¹⁵. Ἐν τῷ οὖν δίκαια βουλεύεσθαι αὐτὸν κατορθοῦται ἢ δόξα αὐτοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ εὐκατάλλακτον ἔχει τὸν κύριον ἐν παντὶ πρᾶγματι· οἱ δὲ πάλιν [πονηρὰ] βουλευόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν θάνατον καὶ αἰχμαλωτισμὸν ἑαυτοῖς ἐπιπαύονται· μάλιστα οἱ τὸν αἰῶνα τοῦτον περιποιούμενοι· καὶ γῆν ἐρώντες¹⁶ ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῶν καὶ μὴ ἀντεχόμενοι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, πολλὰ μεταμελήσουσιν αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ὅτινες οὐκ ἔχουσιν ἐλπίδας, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἀπεδώκασι¹⁷ καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν. Ἀλλὰ σὺ προσεύχου πρὸς τὸν θεόν, καὶ ἰάσεται σου τὰ ἁμαρτήματα καὶ ὅλον τὸν οἶκόν¹⁸ σου καὶ πάντων τῶν ἀγίων.

II. Μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτὴν τὰ ῥήματα ταῦτα ἐκλείσθησαν οἱ οὐρανοί· καὶ ὅλος ἡμῶν πεφρικῶς καὶ λυπούμενος. Ἐλεγον δὲ ἐν ἑαυτῷ¹ Εἰ αὕτη μοι ἁμαρτία ἀναγράφεται, πῶς δυνήσομαι σωθῆναι; ἢ πῶς ἐξιλεώσομαι τὸν θεὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν μου τῶν τελείων²; ποίοις ῥήμασιν ἐρωτήσω τὸν κύριον ἵνα ἰλατεύσῃ μοι; Ταῦτα μου συμβουλευομένου καὶ διαλογοζομένου ἐν τῇ καρδίᾳ, βλέπω κατενώπιόν μου καθέδραν λευκὴν ἐξ ἐρίων λευκῶν γεγονυῖαν μεγάλην· καὶ ἦλθε γυνὴ πρεσβύτης³ ἐν ἱματισμῷ λαμπροτάτῳ, ἔχουσα βιβλίον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐκάθισε μόνη, καὶ ἠσπάσατό με Ἐρμᾶ, χαῖρε.⁴ Ἡ δὲ εἶπε Τί στυγρὸς ὁ μακροθύμος καὶ ἀστονάχητος⁵, ὁ πάντοτε γελῶν, τί οὕτω κατηφής τῇ ιδέᾳ καὶ οὐχ ἰλαρός; Καὶ εἶπον αὐτῇ Ἐπό τινος γυναικὸς ἀγαθωτάτης λεγούσης μοι ὅτι ἡμαρτον εἰς αὐτήν. Ἡ δὲ ἔφη Μηδαμῶς ἐπὶ τὸν δούλον τοῦ θεοῦ πρᾶγμα τοιοῦτον· ἀλλὰ πάντως ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀνέβη περὶ αὐτῆς· ἐστὶ μὲν τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ ἢ τοιαύτη βουλή ἁμαρτιαν ἐπιφέρουσα· πονηρὰ γὰρ βουλή καὶ ἔκφρικτος, εἰς πάνσεμνον πνεῦμα καὶ ἤδη δεδοκιμασμένον ἐὰν ἀναβῇ ἐπιθυμία ἢ πονηρὸν ἔργον· καὶ μάλιστα Ἐρμᾶς ὁ ἐγκρατὴς καὶ ἀπεχόμενος πάσης ἐπιθυμίας πονηρᾶς καὶ πλήρης ἀπλότητος καὶ ἀκακίας μεγάλης.

13) Haec vox ita scripta est ut possit ἔνωσιν legi. Sed ex litteris suprascriptis, iisque ad imitationem ut videtur ipsius codicis non satis distinctis, apparet Simonidem in legendo exemplari haesisse.

14) οὐ πάντοτε (apogr. absque σε) ὡς θυγατέραν ἠγοῦμην; οὐ (apogr. ἠγουμένου) πάντ. με ἐκατάκρινας: haec vario modo corrupta esse apparet.

15) βουλεύεται: apogr. καλεύεται.

16) γῆν ἐρώντες: ita apogr. In ed. princ. recte propositum est γαυριῶντες collato Vis. III. cap. IX.

17) ἀπεδώκασι: sic apogr., non ἀποδεδώκασι.

18) ὅλον τὸν οἶκον: sic apogr., non ut legendum videtur ὅλου τοῦ οἴκου.

Cap. II. 1) ἐν ἑαυτῷ: sic apogr.

2) τελείων per compendium in apogr. scriptum est, a Sim. non satis intellectum.

3) in apogr. est πρεσβύτης, non πρεσβύτις.

4) Plura exciderunt propter ὁμοιοτέλετον.

5) in apogr. est ἀστομάχητος.

III. Ἄλλ' οὐχ ἕνεκα τούτου ὀργίζεται σοι ὁ θεός, ἀλλ' ἵνα τον οἶκόν σου τὸν ἀνομήσαντα εἰς τὸν κύριόν καὶ εἰς ὑμᾶς τοὺς γονεῖς αὐτῶν ἐπιστρέψῃς. Ἄλλα φησὶ τεκνος ὧν οὐκ ἐνουθέτεις σου τὸν οἶκον, ἀλλ' ἀφήκας αὐτὸν καταφθαρεῖναι ὡς· διὰ τοῦτο ὀργίζεται σοι ὁ κύριος. Ἄλλ' ἰάσεται σου πάντα τὰ γεγονότα ἡμερῶν ἐν τῷ οἴκῳ σου· διὰ γὰρ τὰ ἐκείνων ἀμαρτήματα καὶ ἀνομήματα οὐκ ἐσωθήσονται ἀπὸ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων. Ἄλλ' ἡ πολλὴ εὐσπλαγγνία τοῦ κυρίου ἠλέησέ σε, καὶ τὸν οἶκόν σου ἰσχυροποίησε καὶ ἐθμελιώσεν ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ· σὺ μόνον μὴ ὀφθαλμῶσαις², ἀλλὰ εὐψύχει, καὶ ἰσχυροποιήσεις σου τὸν οἶκον. Ὡς γὰρ χαλκεὺς σφυροκοπῶν τὸ ἔργον αὐτοῦ περιγίνεται τοῦ πράγματος οὐ θέλει, οὕτως ὁ λόγος καθημερινὸς καὶ δίκαιος περιγίνεται πάσης πονηρίας. Μὴ διαλίπῃς οὖν νοουθετιῶν σου τὰ τέκνα· οἶδας γὰρ ὅτι, ἐὰν μετανοήσωσιν ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν, ἐγγραφήσονται εἰς τὰς βίβλους τῆς ζωῆς μετὰ τῶν ἁγίων. Μετὰ τὸ παυθῆναι αὐτῆς τὰ ῥήματα ταῦτα λέγει μοι Θελεῖς ἀκοῦσαί μου ἀναγινωσκούσης; Λέγω καὶ γὰρ Θελω, κυρία μου. Λέγει μοι Γενοῦ ἀκροατῆς καὶ ἀκουε τὰς δόξας τοῦ θεοῦ. Ἦκουσα μεγάλας καὶ θαυμαστάς, ὧν οὐκ ἴσχυσα μνημονεῦσαι· πάντα γὰρ τὰ ῥήματα ἔκφοικτα, ἃ οὐ δύναται ἄνθρωπος συνιέναι. Τῶν οὖν ἐσχάτων ῥημάτων ἐμνημόνευσα· ἦν γὰρ ἡμῖν σύμφορα καὶ ἡμερᾶ· Ἴδου ὁ θεός τῶν δυνάμεων, ὁ . . .³ δυνάμει καὶ κραταίᾳ, ὁ τῇ μεγάλῃ συνέσει αὐτοῦ κτίσας τὸν κόσμον καὶ τῇ ἐνδόξῳ αὐτοῦ βουλῇ περιθεῖς τὴν εὐπρέπειαν τῇ κτίσει, καὶ τῷ ἰσχυρῷ ῥήματι πῆξας τὸν οὐρανὸν καὶ θεμελιώσας τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ τῇ ἰδίᾳ σοφίᾳ καὶ προνοίᾳ κτίσας τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ἦν καὶ εὐλόγησεν, ἰδὸν μεθιστάνει τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὰ ὄρη καὶ τοὺς βουνοὺς καὶ τὰς θαλάσσας, καὶ πάντα ὁμαλὰ γίνονται τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ, ἵνα ἀποδοῦ αὐτοῖς τὴν ἐπαγγελίαν, ἣν ἐπηγγείλατο, μετὰ πολλῆς δόξης καὶ χαρᾶς, ἐὰν τηρήσωσι τὰ νόμιμα τοῦ θεοῦ ἅπερ ἔλαβον ἐν μεγάλῃ πίστει.

IV. Ὅτε οὖν ἐτέλεσεν ἀναγινώσκουσα καὶ ἠγέρθη ἀπὸ τῆς καθέδρας, ἦλθον τέσσαρες νεανίσκοι καὶ ἦσαν τὴν καθέδραν καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὴν ἀνατολήν· προσκαλεῖται δέ με καὶ ἤψατο τοῦ στηθους μου καὶ λέγει μοι Ἦρεσέ σοι ἡ ἀνάγνωσίς μου; Λέγω αὐτῇ Κυρία, ταῦτά μοι τὰ ἔσχατα ἀρεστά, τὰ δὲ πρότερα χαλεπὰ καὶ σκληρά. Ἦ δὲ ἔφη μοι λέγουσα Ταῦτα τὰ ἔσχατα τοῖς δικαίοις, τὰ δὲ πρότερα τοῖς ἔθνικοις καὶ τοῖς ἀποστάταις. Λαλούσης αὐτῆς μετ' ἐμοῦ δύο ἄνδρες ἦλθον καὶ ἦσαν αὐτὴν τῶν ἁγίων καὶ ἀπῆλθον, ὅπου καὶ ἡ καθέδρα, πρὸς τὴν ἀνατολήν. Ἰλαρὰ δὲ ἀπῆλθεν, καὶ ἀπάγουσα λέγει μοι Ἄνδρίζου, Ἐρμαῖ.

ΟΡΑΣΙΣ Β'.

I. Πορευομένου μου εἰς Κώμην¹ κατὰ τὸν καιρὸν ὃν πέρυσι περιεπάτουν, ἀνεμνήσθην τῆς περυσινῆς ὁράσεως, καὶ πάλιν με αἶρει

Cap. III. 1) in apogr. est ἡ πολλὴ δς ἀγανῶ δυν. καὶ χρ., quae etiamsi ὁ ἡ εὐσπλ. pro δς scribamus, non satis sanantur.

2) ita apogr.

3) in apogr. fere sic scriptum est:

1) κώμην: sic h. l. apogr.

πνεῦμα καὶ ἀποφέρει εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ὅπου καὶ πέρουσιν. Ἐλθὼν οὖν εἰς τὸν τόπον τιθῶ τὰ γόνατα καὶ ἠρξόμην προσεύχεσθαι τῷ κυρίῳ καὶ δοξάζειν αὐτοῦ τὸ ὄνομα. Ἐπειδὴ με ἀξιὸν ἠγήσατο καὶ ἐγνωρίσέ μοι τὰς ἁμαρτίας μου τῶν προτέρων. Μετὰ δὲ τὸ ἐγεροθῆναι με ἀπὸ τῆς προσευγῆς, περιπατοῦσαν κατέναντί μου τὴν πρεσβυτέραν, ἣν καὶ πέρουσιν ἐμὸν ἕλκεν, περιπατοῦσαν καὶ ἀναγινώσκουσαν βιβλιδάριον², καὶ λέγει μοι Δύνη ταῦτα τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ θεοῦ ἀπαγγεῖλαι; Λέγω αὐτῇ Κυρία, τσαῦτα μνημονεῦσαι οὐ δύναμαι· δὸς δὴ μοι τὸ βιβλιδάριον, ἵνα μεταγράψω αὐτό. Λάβε, φησὶν, αὐτό, καὶ ἀποδώσεις μοι. Ἔλαβον ἐγὼ, καὶ εἰς τινα τόπον τοῦ ἀγροῦ ἀναχωρήσας μεταγραψάμην πάντα πρὸς γράμμα· οὐχ εὑρισκον γὰρ τὰς συλλαβάς. Τελέσαντος οὖν μου τὰ γράμματα τοῦ βιβλιδαρίου ἐξαίφνης ἠρπάγη μου ἀπὸ τῆς χειρός· ὑπὸ τίνος δὲ οὐκ οἶδα.

II. Μετὰ δὲ ἡμέρας ἑ' νηστεύσαντός μου καὶ πολλὰ ἐρωτήσαντος τὸν κύριον ἀπεκαλύφθη μοι ἡ γνῶσις τῆς γραφῆς. Ἦν δὲ γεγραμμένα ταῦτα· Τὸ σπέρμα σου ἠθέτησεν εἰς τὸν θεὸν καὶ ἐβλασφήμησεν εἰς τὸν κύριον καὶ προέδωκε τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ἐν ἁμαρτία μεγάλη, καὶ ἤκουσαν προδοταὶ γονέων, καὶ προδόντες οὐκ ὠφελήθησαν, ἀλλ' ἔτι προσέθηκάν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν καὶ ταῖς ἀσελγείαις καὶ συμφοραῖς αὐτῶν καὶ πονηρίαις. Ἀλλὰ γνώρισον ταῦτα τὰ ῥήματα τοῖς τέκνοις σου πᾶσι καὶ τῇ συμβίῳ τῇ μελλούσῃ σου ἀδελφῇ· καὶ γὰρ αὕτη οὐκ ἀπέχεται τῇ γλώσσῃ, ἐν ἣ ῥησέεται· ἀλλ' ἀκούσασα ταῦτα τὰ ῥήματα ἀφέξεται, καὶ ἔξει ἔλεος. Καὶ μετὰ τὸ γνωρίσαι σε ταῦτα τὰ ῥήματα αὐτοῖς, ἃ ἐνετείλατό μοι ὁ δεσπότης ἵνα σοι ἀποκαλυφθῇ, τότε ἀφίενται αὐτοῖς αἱ ἁμαρτίαι πᾶσαι ἃς πρότερον ἤμαρτον. Πᾶσι δὲ τοῖς ἁγίοις ἄφεςιν ἐπάγει¹ τοῖς ἁμαρτήσασιν² μέχρι ταύτης τῆς ἡμέρας, ἐὰν ἐξ ὅλης καρδίας μετανοήσωσι καὶ ἄρῳσιν ἀπὸ τῶν καρδιῶν αὐτῶν τὰς διψυχίας. Ὡμοσε γὰρ ὁ δεσπότης κατὰ τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ Ἐὰν ὠρισμένης τῆς ἡμέρας ταύτης ἔτι [τις] ἁμαρτήσας³ γένηται, μὴ ἔχειν αὐτὸν σωτηρίαν· ἡ γὰρ μετάνοια τοῖς δικαίοις ἔχει τέλος· πεπληρωμένοι γὰρ αἱ ἡμέραι μετάνοίας πᾶσι τοῖς ἁγίοις· τοῖς δὲ ἔθνεσι μετάνοιά ἐστίν ἕως τῆς ἐσχάτης ἡμέρας⁴. Ἐρεῖς οὖν τοῖς προηγουμένοις τῆς ἐκκλησίας ἵνα κατορθώσωσιν τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἀπολάβωσιν ἐκ πλήρους τὰς ἐπαγγελίας μετὰ πολλῆς δόξης. Ἐμμεῖναιτε οὖν οἱ ἐργαζόμενοι τὴν δικαιοσύνην καὶ μὴ διψυχήσητε, ἵνα γένηται ὑμῶν ἡ πάροδος μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. Μακάριοι ὑμεῖς ὅσοι ὑπομενεῖτε τὴν θλίψιν τὴν ἐρχομένην τὴν μεγάλην, καὶ ὅσοι οὐκ ἀρνήσονται τὴν ζωὴν αὐτῶν. Ὡμοσε γὰρ ὁ κύριος κατὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοὺς ἀρνησαμένους τὸν κύριον αὐτῶν ἀπεγνωρισθαι ἀπὸ τῆς ζωῆς αὐτῶν, τοὺς μέλλοντας ἀρνεῖσθαι ταῖς ἐρχομέναις ἡμέραις· τοὺς δὲ πρότερον ἀρνησαμένους, διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν ἵλεως⁵ ἐγένετο αὐτοῖς.

2) βιβλιδάριον: δ inter i et a supra-scriptum est in apogr.

Cap. II. 1) ἐπάγει in apogr. per notissimum compendium scriptum est, sed ipse Sim. pro παρέχει habuit.

2) in apogr. est ἁμαρτήμασι.

3) ἁμαρτήσας: in apogr. est ἁμαρτήσης.

4) ἕως τῆς ἐσχάτης ἡμέρας: haec in apogr. corrupta sic leguntur: ἐστι τέλος (suprascripto τέως) τῆς ἐννάτης ἡμέρας.

5) in apogr. erat ἵλεος, sed ex o factum est ω.

III. Σὺ δέ, Ἐρμᾶ, μηκέτι μνησικακίαι τοῖς τέκνοις σου, μηδὲ τὴν ἀδελφὴν σου ἐάσης, ἵνα καθαρῶσιν ἀπὸ τῶν προτέρων ἀμαρτιῶν αὐτῶν· παιδευθήσονται γὰρ παιδείαν δικαίαν, ἐὰν σὺ μὴ μνησικακήσης αὐτοῖς· μνησικακία θάνατον κατεργάζεται. Σὺ δέ, Ἐρμᾶ, μεγάλας θλίψεις ἔσχες ἰδιωτικὰς διὰ τὰς μὲν παραβάσεις τοῦ οἴκου σου, ὅτι οὐκ ἐμέλησέ σοι περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ παρενεθυμήθης καὶ ταῖς πραγματείαις¹ σου συνανεφύρης ταῖς πονηραῖς. Ἀλλὰ σώζει σε τὸ μὴ ἀποστῆναι ἀπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ ἡ ἀπλότητά² σου καὶ ἡ ἐγκράτεια, ταῦτα σέσωκέ σε, ἐὰν ἐμμείνης³, καὶ πάντας σώζει τοὺς τὰ τοιαῦτα ἐργαζομένους. Ὅσοι δέ⁴ ἐν ἀκακίᾳ καὶ ἀπλότητι, οὗτοι κατισχύσουσι πάσης πονηρίας καὶ παραμένουσιν⁵ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Μακάριοι πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν δικαιοσύνην· ἀδιάφθορον ἔχουσιν ἕως αἰῶνος. Ἐρεῖς δὲ Μαξίμω⁶ Ἰδὸν θλίψις ἔρχεται· ἐὰν σοὶ φανῇ, πάλιν — —· ἐγγὺς κύριος τοῖς ἐπιστρεφομένοις, γέγραπται ἐν τῷ Ἑλδὰδ καὶ Μωδῆδ⁷ τοῖς προφητεύσασιν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῷ λαῷ.

IV. Ἀπεκαλύφθη¹ δέ, ἀδελφοί, ὑπὸ τινος νεανίσκου εὐειδεδιότου λέγοντος τὴν πρεσβυτέρα, παρ' ἧς ἔλαβες τὸ βιβλίον, τίνα δοκεῖς εἶναι; Ἐγὼ φημι τὴν Σίβυλλαν². Πλανᾶσαι, φησὶν, οὐκ ἔστι. Τίς οὖν ἐστί; φημί. Ἡ Ἐκκλησία, φησὶν. Εἶπον οὖν αὐτῷ Διὰ τί οὖν πρεσβυτέρα; Ὅτι, φησὶν, πάντων πρώτη ἐκτίσθη, διὰ τοῦτο πρεσβυτέρα, καὶ διὰ ταύτην³ ὁ κόσμος κατηρτίσθη. Μετέπειτα δὲ ὄρασιν εἶδον ἐν τῷ οἴκῳ μου· ἦλθεν ἡ πρεσβυτέρα καὶ ἠρώτησέ με εἰ ἦδη τὸ βιβλίον ἔδωκα τοῖς πρώτοις. Ἠρησάμην δεδωκέναι. Καλῶς, φησί, πεποίηκας· ἔχω γὰρ ὄηματα προσθῆναι⁴. Ὅταν οὖν ἀποτελέσω τὰ ὄηματα πάντα, διὰ σοῦ γνωσθήσονται τοῖς ἐκλεκτοῖς πᾶσι. Γράψεις οὖν δύο βιβλιδάκια, καὶ πέμψεις ἐν Κλήμεντι καὶ ἐν Γραπτῇ. Πέμψει οὖν Κλήμης εἰς τὰς ἔξω πόλεις· ἐκεῖνον γὰρ ἐπιγέγραπται· Γραπτὴ δὲ νουθετήσῃ⁵ τὰς χήρας καὶ τοὺς ὀρφανούς. Σὺ δὲ ἀναγνώσεις εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν προϊσταμένων τῆς ἐκκλησίας.

ΟΡΑΣΙΣ Γ'.

1. Ὅρα[σιν εἶδον,]¹ ἀδελφοί, τοιαύτην. Νηστεύσας πολλάκις καὶ δεηθεὶς τοῦ κυρίου ἵνα μοι φανερώσῃ τὴν ἀποκάλυψιν, ἣν ἐπηγγεί-

Cap. III. 1) ita apogr.

2) ἡ ἀπλότητά σου: ita apogr.

3) ἐὰν ἐμμείνης: ita fere apogr., quo Sim. scripturam codicis ut non satis claram imitatus est.

4) apogr. ὅσοι δέ, supra notato οἱ δέ.

5) παραμένουσιν: hoc accentu apogr.

6) ἐρεῖς δὲ μαξίμω: ita prorsus apogr.

7) σοι: apogr. τοι. Ad πάλιν deest verbum ἐπιστράφημι vel simile.

8) ἐν τῷ Ἑλδὰδ καὶ Μωδῆδ: haec facili coniectura effecta sunt ex iis quae corrupte habet apogr.: ἐν τῷ ἐλάλη κατὰ μωσῆ δαβιδ.

Cap. IV. 1) apogr. ἀπεκαλύφθη, super θη notato σαν.

2) apogr. σιβύλλαν.

3) διὰ ταύτην: ita apogr., supra την notato της.

4) προσθῆναι: ita apogr., ut saepe libri veteres.

5) νουθετήσῃ: quod pro hac voce apogr. habet, et ipsum ex imitatione codicis profectum, non satis legi potest. Rationem habet participii, ut fere pro νουθετησομένη haberi possit, nisi quod pro νουθετη brevis quid scriptum est.

Vis. III. 1) Ὅρα[σιν εἶδον]: sic ipsum apogr.

λατο δείξαι, [διά] τῆς πρεσβυτέρας ἐκείνης², τῇ νυκτὶ ὥφθη μοι ἡ πρεσβυτέρα καὶ εἶπεν Ἐπεὶ οὕτως ἐνδεὴς καὶ σπουδαῖος εἶς³ τοῦ γνῶναι⁴ πάντα, ἔλθε εἰς τὸν ἀγρὸν ὅπου χρονίζεις, καὶ περὶ ὧραν πέμπτην μέλλω φανισθῆσομαί σοι⁵, καὶ δείξω ἃ δεῖ σε ἰδεῖν. Ἦρώτησα αὐτὴν λέγων Κυρία, εἰς ποῖον τόπον τοῦ ἀγροῦ; Ὅπου, φησὶν, θέλεις. Ἐξελεξάμην τόπον καλὸν ἀνακεχωρηκότα. Πρὶν δὲ λαλῆσαι αὐτὴν καὶ εἰπεῖν τόπον⁶, λέγει μοι Ἦξω ἐκεῖ ὅπου θέλεις. Ἐγενόμην οὖν, ἀδελφοί, εἰς τὸν ἀγρὸν, καὶ συνώψισα τὰς ὥρας, καὶ ἦλθον εἰς τὸν τόπον ὅπου αὐτὴ ἔλθειν ἔμελλε, καὶ βλέπω συμψέλλιον κείμενον ἐλεφάντινον, καὶ ἐπὶ τοῦ συμψέλλιου⁷ ἔκειτο κερβικάριον λινοῦν, καὶ ἐπάνω λευτίου ἐξηπλωμένον λίνον καρπάσιον.⁸ Ἰδὼν οὖν ταῦτα κείμενα καὶ μηδένα ὄντα ἐν τῷ τόπῳ, ἔκθαμβος ἐγενόμην, καὶ ὡσεὶ τρόμος με ἔλαβε, καὶ αἱ τρίχες μου ὄρθαι· καὶ ὡσεὶ φοβῆται μοι προσῆλθε, μόνου μου ὄντος. Ἐν ἑμαυτῷ οὖν γενόμενος καὶ μνησθεὶς τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ λαβὼν θάρσος, θεὶς τὰ γόνατα ἐξωμολογούμην τῷ κυρίῳ τὰς ἀμαρτίας μου ὡς καὶ πρότερον. Ἡ δὲ ἦλθεν μετὰ νεανίσκων ἕξ, οὓς⁹ καὶ πρότερον ἐωράκειν, καὶ ἐστάθη μοι καὶ κατηκροᾶτο προσευχομένου καὶ ἐξομολογουμένου τῷ κυρίῳ τὰς ἀμαρτίας μου. Καὶ ἀψαμένῃ¹⁰ μου λέγει Ἐρμαῖ, παῦσαι περὶ τῶν ἀμαρτιῶν σου πάλιν ἐρωτᾶν· ἐρώτα καὶ περὶ δικαιοσύνης, ἵνα λάβῃς μέρος τι ἐξ αὐτῆς μετὰ σεαυτοῦ εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἐξηγήσέ με τῆς χειρὸς καὶ ἄγει με εἰς τὸ συμψέλλιον, καὶ λέγει τοῖς νεανίσκοις Ὑπάγετε καὶ οἰκοδομεῖτε. Μετὰ τὸ ἀναχωρῆσαι τοὺς νεανίσκους, μόνων ἡμῶν γεγονότων, λέγει μοι Κάθισον ὧδε. Λέγω αὐτῇ Κυρία, ἄφες τοὺς πρεσβυτέρους πρῶτον καθίσαι. Ἄ σοι λέγω, φησὶ, καθίσον. Θέλοντός μου εἰς τὰ δεξιὰ μέρη καθίσαι οὐκ εἶασέ με, ἀλλ' ἐννεύει μοι τῇ χειρὶ ἵνα εἰς τὰ ἀριστερὰ μέρη καθίσω.¹¹ Λογιζομένου μου οὖν καὶ λυπουμένου, ὅτι οὐκ εἶασέ με εἰς τὰ δεξιὰ μέρη καθίσαι, λέγει μοι Λυπῆ, Ἐρμαῖ; Ὁ εἰς τὰ δεξιὰ τόπος ἄλλων ἐστὶ, τῶν ἤδη εὐηρεστηκότων τῷ θεῷ καὶ παθόντων ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ· σοὶ δὲ πολλὰ λείπει ἵνα μετ' αὐτῶν καθίσῃς· ἀλλ' ὡς ἐμμένεις τῇ ἀπλότητι, μείνον, καὶ καθίσεις μετ' αὐτῶν, καὶ ὅσοι ἂν ἐργάζονται τὰ ἐκείνων ἔργα καὶ ὑπενέγκωσιν ἃ ἐκεῖνοι ὑπένεγκαν.¹²

II. Τί, φημί, ὑπένεγκαν¹; Ἄκουε, φησὶ· μάστιγας, φυλακὰς, θλίψεις μεγάλας, σταυρούς, θηρία, ἔνεκα τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ· διὰ τοῦτο ἐκείνων ἐστὶ τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ ἀγιάσματος, καὶ ὃς ἐὰν πάθῃ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ· τῶν δὲ λοιπῶν τὰ ἀριστερὰ μέρη ἐστίν. Ἄλλὰ ἀμφοτέρων, καὶ τῶν ἐκ δεξιῶν καὶ τῶν [ἐξ] ἀριστερῶν καθη-

2) apogr. ἐναντίον, suprascripto ἐκείνης.

3) εἶς: ita apogr.

4) τοῦ γνῶναι: ita corrigenda videbatur scriptura apographi: τὴν γνώμην.

5) μέλλω φανισθῆσομαί σοι: ita prorsus apogr.

6) τόπον: sic absque articulo.

7) συμψέλλιου: συμ in apogr. omissum erat.

8) ita prorsus haec in apogr.

9) ἕξ, οὓς: apogr. ἕξ οὓς.

10) ἀψαμένῃ: apogr. ἀψαμένου. Idem pro ἐρωτᾶν habet ἐρωτῶ.

11) καθίσω: apogr. καθήσω.

12) ὑπένεγκαν: ita apogr. Nec magis mutavimus quod ante habet, ἐργάζονται.

Cap. II. 1) ita rursus apogr. Infra [ἐξ] et alia uncis inclusa ipsi addidimus.

μένων, τὰ αὐτὰ δῶρα καὶ αἱ ἐπαγγελίαι· μόνον ἐκεῖνοι ἐκ δεξιῶν κάθηται, καὶ ἔχουσι² δόξαν τινά. Σὺ δὲ κατεπίθυμος εἶ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μετ' αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ ὑστερήματά σου πολλά· καθαρισθῆσθαι δὲ ἀπὸ τῶν ὑστερημάτων σου· καὶ πάντες δὲ οἱ μὴ διψυχοῦντες καθαρισθῆσονται ἀπὸ τῶν ἀμαρτημάτων αὐτῶν εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν. Ταῦτα δὲ εἰποῦσα ἠθέληεν ἀπελθεῖν· πεσὼν δὲ αὐτῇ πρὸς τοὺς πόδας ἠρώτησα αὐτὴν κατὰ τοῦ κυρίου, ἵνα μοι ἐπιδείξῃ ὃ ἐπηγγείλατο ὄραμα. Ἡ δὲ πάλιν ἐπελάβετο τῆς χειρὸς μου καὶ ἠγειρέ με, καὶ καθίζει ἐπὶ τὸ συμπέλλιον ἐξ εὐωνύμων· καθέζεται δὲ καὶ αὐτὴ ἐκ δεξιῶν· καὶ ἐπάρασα θάβδον τινα λαμπρὰν λέγει μοι Βλέπεις μεγάλα πράγματα; Λέγω αὐτῇ Κυρία, οὐδὲν βλέπω. Ἴδου οὐχ ὄρα³ κατέναντί σου πύργον μέγαν ὠκοδομούμενον⁴ ἐπ' ὑδάτων⁵, λίθοις τετραγώνοις λαμπροῖς; Ἐν τετραγώνῳ τε⁶ ὠκοδόμητο ὁ πύργος ὑπὸ τῶν ἐξ νεανίσκων τῶν ἐλληυθότων μετ' αὐτῆς· ἄλλαι δὲ μυριάδες ἀνδρῶν παρέφερον τοὺς λίθους, οἱ μὲν ἐκ τοῦ βυθοῦ, οἱ δὲ ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐπέδιδον τοῖς νεανίσκοις· ἐκεῖνοι δὲ ἐλάμβανον καὶ ὠκοδομοῦν· τοὺς μὲν ἐκ τοῦ βυθοῦ λίθους ἐλκομένους πάντας οὕτως ἐτίθεισαν εἰς τὴν οἰκοδομήν· ἠρμοσμένοι γὰρ ἦσαν, καὶ συνεφώνουν τῇ ἀρμογῇ μετὰ τῶν ἐτέρων λίθων· καὶ οὕτως ἐκολλῶντο ἀλλήλοις, ὥστε τὴν ἀρμογὴν αὐτῶν μὴ φαίνεσθαι. Ἐφαίνεται δὲ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου ὡς ἐξ ἐνὸς λίθου ὠκοδομημένη. Τοὺς δὲ ἐτέρους λίθους τοὺς φερομένους ἀπὸ τῆς ξηρᾶς οὓς μὲν ἀπέβαλλον, οὓς δὲ ἐτίθουν εἰς τὴν οἰκοδομήν· ἄλλους δὲ κατέκοπτον καὶ ἔριπτον μακρὰν ἀπὸ τοῦ πύργου. Ἄλλοι δὲ λίθοι πολλοὶ κύκλω τοῦ πύργου ἔκειντο, καὶ οὐκ ἐχρῶντο αὐτοῖς εἰς τὴν οἰκοδομήν· ἦσαν γὰρ τινες ἐξ αὐτῶν ἐψωριακότες, ἕτεροι δὲ σχισμᾶς ἔχοντες, ἄλλοι δὲ κεκολωβωμένοι⁷, ἄλλοι δὲ λευκοὶ καὶ στρογγύλοι⁸, μὴ ἀρμόζοντες εἰς τὴν οἰκοδομήν. Ἐβλεπον δὲ ἐτέρους λίθους τοὺς ριπτομένους μακρὰν ἀπὸ τοῦ πύργου καὶ ἐρχομένους εἰς τὴν ὁδὸν καὶ μὴ μένοντας ἐν τῇ ὁδῷ, ἀλλὰ κυλιομένους ἐκ τῆς ὁδοῦ εἰς τὴν ἀνοδίαν· ἐτέρους δὲ ἐπὶ πυρὸς ἐκπίπτοντας καὶ καιομένους· ἐτέρους δὲ πίπτοντας ἐγγὺς ὑδάτων, καὶ μὴ δυναμένους κυλισθῆναι εἰς τὸ ὕδωρ.

III. Δείξασα¹ δέ μοι ταῦτα τὰ πράγματα,.... ἀποκριθεῖσα λέγει μοι Πανοῦργος εἶ, ἄνθρωπε, θέλω γινώσκειν τὰ περὶ τὸν πύργον. Ναί², φημί, κυρία, ἵνα τοῖς ἀδελφοῖς ἀναγγείλω καὶ ἰλαρώτεροι γίνονται, καὶ ταῦτα ἀκούσαντες γινώσκουσι³ τὸν θεὸν ἐν πολλῇ δόξῃ. Ἡ δὲ ἔφη Ἀκούσονται μὲν πολλοί· ἀκούσαντες δὲ τινες ἐξ αὐτῶν χαρήσονται, τινὲς δὲ κλαύσονται· ἀλλὰ καὶ οὗτοι, ἐὰν ἀκούσαντες μετανοήσωσι, καὶ αὐτοὶ χαρήσονται. Ἄκουε οὖν τὰς παραβολὰς τοῦ πύργου· ἀποκαλύψω σοι γὰρ τὰ πάντα· καὶ μηκέτι μοι κόπους πά-

2) ἔχουσι: ita apogr., non ἔχουσι.

3) οὐχ ὄρα³: apogr. ὁ χῶρος.

4) ὠκοδομούμενον: ita prorsus apogr.

5) ἐπ' ὑδάτων: ita prorsus apogr.

6) τε: ita apogr.

7) apogr. κεκολωβωμένοι.

8) apogr. στρογγύλοι. Infra vero Vis.

III. cap. VI. recte στρογγύλοι.

Cap. III. 1) δείξασα: apogr. δείξας.

Post πράγματα plura excidisse apparet.

2) in apogr. potius καὶ scriptum esse videtur.

3) ut praecedit γίνονται, ita h. l. γινώσκουσι. Sed ου suprascriptum est, quum infra non satis pateat utrum ω an ου exaraverit Sim.

ρεχε περὶ ἀποκαλύψεως· αἱ γὰρ ἀποκαλύψεις αὐταὶ τέλος ἔχουσι, πληρωμένοι γὰρ εἰσιν. Ἄλλ' οὐ παύσῃ αἰτούμενος ἀποκαλύψεις· ἀναιδῆς γὰρ εἶ. Τὸν μὲν πύργον ὃν βλέπετε οἰκοδομημένον⁴, ἐγὼ εἶμι, ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὀφθειῖσά σοι καὶ νῦν καὶ τὸ πρότερον· ὃ ἔαν οὖν θέλῃς ἐπερώτα περὶ τοῦ πύργου, καὶ ἀποκαλύψω σοι, ἵνα χαρῆς μετὰ τῶν ἁγίων. Λέγω αὐτῇ Κυρία, ἐπεὶ ἅπαξ ἄξιόν με ἠγγίσω τοῦ πάντα ἀποκαλύψαι, ἀποκάλυψον. Ἡ δὲ λέγει μοι "Ὁ ἔαν ἐνδέχεται⁵ ἀποκαλυφθῆναί σοι, ἀποκαλυφθήσεται· μόνον ἡ καρδία σου πρὸς τὸν θεὸν ἦτω καὶ μὴ διψυχῆσης, ὃ ἔαν ἴδῃς. Ἐπηρώτησα αὐτὴν Διὰ τί ὁ πύργος ἐφ' ὑδάτων ὠκοδομηται, κυρία; Εἶπόν σοι, φησί, καὶ τὸ πρότερον, πανοῦργος εἶ περὶ τὰς γραφάς⁶, καὶ ἐκζητήσεις ἐπιμελῶς· ἐκζητῶν οὖν εὐρήσεις τὴν ἀλήθειαν. Διὰ τί οὖν ἐφ' ὑδάτων ὠκοδομηται ὁ πύργος, ἄκουσον· ὅτι ἡ ζωὴ ὑμῶν⁷ δι' ὑδατος ἐσώθη καὶ σωθήσεται. Τεθεμελιώται δὲ ὁ πύργος τῷ ρήματι τοῦ παντοκράτορος καὶ ἐνδόξου ὀνόματος, κρατεῖται δὲ ὑπὸ τῆς ἀοράτου δυνάμεως τοῦ δεσπότητος.

IV. Ἀποκριθεὶς δὲ λέγω αὐτῇ Μεγάλως καὶ θανμαστῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα τοῦτο. Οἱ δὲ νεανίσκοι οἱ ἕξ [οἱ]¹ οἰκοδομοῦντες τίνες εἰσίν; Ἡ δὲ ἔφη Οὗτοί εἰσιν οἱ ἅγιοι ἄγγελοι τοῦ θεοῦ, οἱ πρῶτοι κτισθέντες, οἷς παρέδωκεν ὁ κύριος πᾶσαν τὴν κτίσιν αὐτοῦ, αὐξῆσαι καὶ οἰκοδομεῖν καὶ δεσπόζειν τῆς κτίσεως πάσης· διὰ τούτων οὖν τελεσθήσεται ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου. Οἱ δὲ ἕτεροι οἱ παραφέροντες τοὺς λίθους τίνες εἰσίν; Καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἄγγελοι τοῦ θεοῦ· οὗτοι δὲ οἱ ἕξ ὑπερέχοντες αὐτῶν εἰσίν. Συντελεσθήσεται οὖν ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου, καὶ πάντες ὁμοῦ εὐφρανθήσονται κύκλῳ τοῦ πύργου καὶ δοξάσουσι τὸν θεόν, ὅτι ἐτελέσθη ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου. Ἐπηρώτησα αὐτὴν λέγων Κυρία, ἤθελον γινῶναι τῶν λίθων τὴν διαφορὰν καὶ τὴν δύναμιν, ποταπή ἐστιν. Ἀποκριθεῖσά μοι λέγει Οὐχ ὅτι σὺ πάντων ἀξιότερος εἶ ἵνα σοι ἀποκαλυφθῇ· ἄλλοι γὰρ σου πρότεροί εἰσι καὶ βελτίους, οἷς ἔδει ἀποκαλυφθῆναι τὰ ὄραματα ταῦτα· ἀλλ' ἵνα δοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, σοὶ ἀπεκαλύφθη, καὶ ἔτι ἀποκαλυφθήσεται διὰ τοὺς διψύχους, τοὺς διαλογιζομένους ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰ ἄρα² ἔσται ταῦτα ἢ οὐκ ἔσται. Λέγε αὐτοῖς ὅτι ταῦτα πάντα ἀληθῆ ἔστι, καὶ οὐδέν ἐστιν ἕξωθεν τῆς ἀληθείας· ἀλλὰ ταῦτα ἰσχυρὰ καὶ βέβαια καὶ τεθεμελιωμένα ἐστίν.

V. Ἄκουε οὖν περὶ τῶν λίθων τῶν ὑπαγόντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν. Οἱ μὲν λίθοι οἱ τετράγωνοι καὶ λευκοὶ καὶ συμφωνοῦντες ταῖς ἀρμογαῖς αὐτῶν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀπόστολοι καὶ ἐπίσκοποι καὶ διδασκαλοὶ, οἱ πορευθέντες κατὰ τὴν σεμνὴν διδασκαλίαν¹ τοῦ θεοῦ καὶ

4) οἰκοδομημένον: sic apogr.

5) ἐνδέχεται: sic apogr. Subsequentur ἀποκαλυφθήσῃ σοι, cuius loco reposuimus - φ.θῆναί σοι.

6) περὶ τὰς γραφάς: ita prorsus apogr., quod ne ederetur, Sim. rescripsit nuper περὶ τὴν ἐννοίαν τοῦ πύργου.

7) ὑμῶν: apogr. ἡμῶν.

Cap. IV. 1) [οἱ] deest in apogr.

2) apogr. ἄρα, ex eoque correctum est ἄρα.

Cap. V. 1) σεμνὴν διδασκαλίαν: ita apogr., superscripto σιενὴν ὁδόν.

ἐπισκοπήσαντες καὶ διδάξαντες καὶ διακονήσαντες ἀγνώως καὶ σεμνῶς τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ τὸν λόγον, οἱ μὲν κεκοιμημένοι, οἱ δὲ ἔτι ὄντες· πάντοτε ἑαυτοῖς συνεφώνησαν, καὶ ἐν ἑαυτοῖς εἰρήνην ἔσχον, καὶ ἀλλήλων ἤκουσαν· διὰ τοῦτο ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ πύργου συμφωνοῦσιν αἱ ἀρμογαὶ αὐτῶν. Οἱ δὲ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἐλκόμενοι καὶ ἐπιτιθέμενοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ συμφωνοῦντες μετὰ τῶν ἐτέρων λίθων τῶν ἤδη οἰκοδομημένων τίνες εἰσίν; Οὗτοί εἰσιν οἱ κεκοιμημένοι καὶ παθόντες ἕνεκα τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου...², καὶ κατώρθωσαν τὰς ἐντολάς αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἀγόμενοι καὶ τιθέμενοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τίνες εἰσίν; ...³ ἐν τῇ πίστει τοῦ κυρίου καὶ πιστοί. Νουθετοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸ ποιεῖν τὸ ἀγαθόν, διότι οὐχ εὐρέθη ἐν αὐτοῖς πονηρία. Οὓς δὲ ἀπέβαλλον καὶ ἐρρίπτουν,⁴ τίνες εἰσίν; Οὗτοί εἰσιν οἱ ἡμαρτηκότες καὶ θέλοντες μεταχωρῆσαι⁵ διὰ τοῦτο οὐκ ἀπερρίφθησαν ἔξω τοῦ πύργου, ὅτι εὐχρηστοὶ ἔσονται εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐὰν μετανοήσουσιν. Οἱ οὖν μετανο[ήσοντες, ἐὰν]⁶ μετανοήσωσιν, ἰσχυροὶ⁷ ἔσονται τῇ πίστει ἐκείνῃ,⁸ ἐν ᾧ οἰκοδομεῖται⁹ ὁ πύργος. Ἐὰν δὲ τελεσθῇ ἡ οἰκοδομή, οὐκ ἔτι ἔξο...¹⁰ νονται κ..¹⁰ μόνον δὲ τοῦτο ἔξουσιν, ὅτι παρὰ τῷ πύργῳ κεῖνται.

VI. Τοὺς κατακοπτομένους καὶ μακρὰν ὀπιπτομένους ἀπὸ τοῦ πύργου θέλεις γινῶναι...¹ διότι ἐπ...¹ τῆς ἀνομίας· ἐπίστευσαν δὲ εἰς ὑποκρισίαν², καὶ πᾶσα ἀνομία οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν· διὰ τοῦτο οὐκ ἔχουσι σωτηρίαν, ὅτι οὐκ εἰσίν ὠφέλιμοι³ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου διὰ τὰς πονηρίας αὐτῶν. Τοὺς δὲ ἐτέρους λίθους, οὓς ἐώρακας πολλοὺς κειμένους καὶ μὴ ὑπάγοντας εἰς τὴν οἰκοδομὴν, [οὔτοι ἐψω-] ριακότες εἰσίν, οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, μὴ ἐπιμείναντες δὲ ἐν αὐτῇ μηδὲ κολλώμενοι τοῖς ἀγίοις· διὰ τοῦτο ἀχρηστοὶ εἰσιν. Οἱ δὲ τὰς σχισμὰς ἔχοντες τίνες εἰσίν; Οὗτοί εἰσιν οἱ κατ' ἀλλήλων ἔχοντες ἐν ταῖς καρδίαις καὶ μὴ εἰρηνεύοντες ἐν ἑαυτοῖς· ἐν μὲν τῷ παρόντι εἰρήνην ἔχοντες, ὅταν δὲ ἀποχωρισθῶσιν, αἱ πονηρίαι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἐμμένουσιν. Αὗται οὖν αἱ σχισμαὶ εἰσιν, ἃς ἔχουσιν. Οἱ δὲ κεκολοβωμένοι, οὗτοί εἰσιν οἱ πεπιστευκότες μὲν καὶ τὸ πλεῖστον μέρος ἔχοντες ἐν δικαιοσύνῃ, τινὰ δὲ μέρη ἔχοντες τῆς ἀνομίας· διὰ τοῦτο κολοβοὶ καὶ οὐχ ὀλοτελεῖς εἰσίν. Οἱ δὲ λευκοὶ καὶ στρογγύλοι καὶ μὴ ἀρμόζοντες εἰς τὴν οἰκοδομὴν τίνες εἰσίν, κυρία; Ἀποκριθεῖσα λέγει μοι Ἔως πότε μωρὸς εἶ καὶ ἀσύνητος, καὶ πάντα ἐπερωτᾷς⁴

2) et h. l. et paullo post nonnihil excidit.

3) h. l. rursus plura exciderunt, fortasse propter ὁμοιοτέλετον (εἰσίν; -- εἰσίν).

4) ἐρρίπτουν: sic apogr.

5) μεταχωρῆσαι: apogr. μεταχρῦσαι, super extremis syllabis scripto χωρῖσαι, nisi quod ἰσ non certum est. Hinc ad fidem apogr. edendum videbatur μεταχωρῆσαι vel simile quid.

6) μετανο[ήσοντες ἐὰν] uncis inclusa in coniectura posita sunt; in apogr. spatium est relictum.

7) ἰσχυροί: apogr. δύσχηστοι.

8) ἐκείνῃ: ita apogr. habere videtur.

9) οἰκοδομεῖται: apogr. οἰκοδόμηται.

10) ita apogr. Sim. non male: οὐκ ἔτι ἔξουσι τόπον ἐν ᾧ ἀναπαυθήσονται. Quod edidimus x, duas fere litteras in apogr. adiunctas habet, quas non assecutus sum.

Cap. VI. 1) ita apogr.

2) εἰς ὑποκρισίαν: apogr. potius καὶ ὑποκρισίαν.

3) ὠφέλιμοι: apogr. ἀδελγοί.

4) ἐπερωτᾷς: apogr. ἐρωτᾷς, super eq notato ἐπ.

καὶ οὐδὲν νοεῖς; Οὗτοί εἰσιν οἱ ἔχοντες μὲν πίστιν, ἔχοντες δὲ πλοῦτον τοῦ αἰῶνος τούτου τὴν οὐσίαν. Ὅταν γένηται θλίψις, διὰ τὸν πλοῦτον αὐτῶν καὶ τὰς πραγματείας ἀπαρνούονται αὐτὸν τὸν κύριον. Ἀποκριθεὶς αὐτῇ λέγω Κυρία, πότε οὖν εὐχρηστοὶ ἔσονται εἰς τὴν οἰκοδομὴν; Ὅταν, φησί, περικοπῇ αὐτῶν ὁ πλοῦτος ὁ ψυχαγωγῶν αὐτούς, τότε εὐχρηστοὶ ἔσονται τῷ θεῷ. Ὡσπερ γὰρ ὁ λίθος ὁ στρογγύλος ἂν μὴ περικοπῇ καὶ ἀποβάλλῃ ἐξ αὐτοῦ τι, οὐ δύναται τετραγώνος γενέσθαι, οὕτω καὶ οἱ πλουτοῦντες ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, ἂν μὴ περικοπῇ αὐτῶν ὁ πλοῦτος, οὐ δύναται τῷ Χριστῷ εὐχρηστοὶ γενέσθαι. Ἀπὸ σεαυτοῦ πρῶτον γινώθι· ὅτε ἐπλούτεις, ἄχρηστος⁵ ἦσθα· νῦν δὲ εὐχρηστος καὶ ὠφέλιμος εἶ⁶ τῇ ζωῇ· εὐχρηστοὶ ἦσθε⁷ τῷ θεῷ· καὶ γὰρ σὺ αὐτὸς χρᾶσαι ἐκ τῶν αὐτῶν λίθων.

VII. Τοὺς δὲ ἐτέρους λίθους εἶδες μακρὰν ἀπὸ τοῦ πύργου ῥιπτομένους καὶ πίπτοντας εἰς τὴν ὁδὸν καὶ κυλιομένους ἀπὸ τῆς ὁδοῦ εἰς τὰς ἀνοδίας. Οὗτοί εἰσιν οἱ πεπιστευκότες μὲν, ἀπὸ δὲ τῆς διψυχίας αὐτῶν ἀφίνουσι¹ τὴν ὁδὸν τὴν ἀληθῆ· δοκοῦντες² οὖν βελτίονα ὁδὸν δύνασθαι εὐρεῖν, πλανῶνται καὶ ταλαιπωροῦσι, περιπατοῦντες ἐν ταῖς ἀνοδίαις. Οἱ δὲ πίπτοντες εἰς τὸ πῦρ καὶ καιόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τέλος ἀποστάντες τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ οὐκέτι αὐτοῖς ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν τὸ³ μετανοῆσαι διὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀσελγείας καὶ τῆς πονηρίας ὧν εἰργάζοντο. Τοὺς δὲ ἐτέρους τοὺς πίπτοντας ἐγγὺς τῶν ὑδάτων καὶ μὴ δυναμένους κυλισθῆναι εἰς τὸ ὕδωρ θέλεις γινῶναι τίνες εἰσίν; Οὗτοί εἰσιν οἱ⁴ τὸν λόγον ἀκούσαντες καὶ θέλοντες βαπτισθῆναι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου· εἶτα, ὅταν ἔλθῃ αὐτοῖς εἰς μνήμην ἢ γινῶσις τῆς ἀληθείας, μετανοοῦσι καὶ πονηρεύονται⁵ πάλιν ὀπίσω τῶν πονηριῶν αὐτῶν τῶν πονηρῶν. Ἐτέλεσεν⁶ οὖν τὴν ἐξήγησιν τοῦ πύργου. Ἀναιδευσάμενος ἐπ' αὐτὴν⁷ ἐπηρώτησα ἔτι Εἰ ἄρα πάντες οἱ λίθοι οὗτοι οἱ ἀποβεβλημένοι καὶ μὴ ἀρμόζοντες εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, εἰ ἔστιν αὐτοῖς μετάνοια, καὶ ἔξουσι τόπον εἰς τὸν πύργον τοῦτον;⁸ Ἐχουσι, φησί, μετάνοιαν, ἀλλ' εἰς τοῦτον τὸν τόπον οὐ δύναται ἀρμόσαι· ἐτέρῳ δὲ τόπῳ ἀρμόσουσι πολὺ ἐλάττονι, καὶ τοῦτο ἂν βασανισθῶσι καὶ πληρώσωσι τὰς ἡμέρας τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. Καὶ διὰ τοῦτο μετατεθήσονται, ὅτι μετέλαβον τοῦ ῥήματος τοῦ δικαίου· καὶ τότε αὐτοῖς συμβήσεται μετατεθῆναι ἐκ τῶν βασάνων αὐτῶν, ἂν ἀναβῇ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν μετανοῆσαι· ...⁹ οὐ σώζονται διὰ τὴν σκληρὰν καρδίαν αὐτῶν.

VIII. Ὅτε οὖν ἐπαυσάμην ἑρωτῶν αὐτὴν περὶ πάντων τούτων, λέγει μοι Θέλεις ἄλλο ἰδεῖν; Κατεπίθυμος ὧν τοῦ θεάσασθαι, πε-

5) ἄχρηστος: apogr. εὐχρηστος.

6) εἶ: sic, non ἐν.

7) εὐχρηστοὶ ἦσθε: sic, non aliter apogr.

Cap. VII. 1) Servāvimus ἀγίνουσι, ut ipse Sim. edendum curavit, quamquam non satis clarum est utrum apogr. ἀγίνουσι an ἀφίουσι habeat.

2) apogr. δολοῦντες.

3) τὸ, non τοῦ in apogr. est.

4) οἱ: apogr. οἷς.

5) ita apogr., sed videntur confusa esse πονηρεύονται et πορεύονται indeque alterum excidisse. Nec magis sanum est id quod sequitur: τῶν πονηριῶν etc.

6) apogr. ἐτέλευσεν.

7) αὐτὴν: apogr. αὐτὸν.

8) apogr. τούτης.

9) nonnulla excidisse apparet.

ριχαρῆς ἐγενόμην τοῦ ἰδεῖν. Ἐμβλέψασά μοι ὑπεμεϊδίασε καὶ λέγει μοι Βλέπεις ἐπὶ τὰ γυναῖκας κύκλω τοῦ πύργου; Βλέπω, φημί,¹ κυρία. Ὁ πύργος οὗτος ὑπὸ τούτων βαστάζεται κατ' ἐπιταγὴν τοῦ κυρίου· ἄκουε νῦν τὰς ἐνεργείας αὐτῶν. Ἡ μὲν πρώτη αὐτῶν, ἡ τὰς χειρῶν κρατοῦσα, Πίστις² καλεῖται· διὰ ταύτης σώζονται οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ. Ἡ δὲ ἕτερα, ἡ περιεξωσμένη, Ἐγκράτεια καλεῖται· αὕτη θυγάτηρ ἐστὶ τῆς Πίστεως· ὅς ἂν ἀκολουθῇ αὐταῖς, μακάριος γίνεται ἐν τῇ ζωῇ, ὅτι πάντων πονηρῶν ἔργων ἀφέξεται, πιστεύων ὅτι ἐὰν ἀφέξεται πάσης ἐπιθυμίας πονηρᾶς, κληρονομήσει ζωὴν αἰώνιον. Αἱ δὲ ἕτεραι, κυρία, πέντε τίνες εἰσὶ³; Θυγατέρες ἁλλήλων εἰσὶ· καλοῦνται δὲ ἡ μὲν Ἀπλότης, ἡ δὲ Ἀκακία, ἡ δὲ Σεμνότης, ἡ δὲ Ἐπιστήμη, ἡ δὲ Ἀγάπη. Ὅταν οὖν τὰ ἔργα τῆς μητρὸς αὐτῶν πάντα ποιήσης, δύνασαι ζῆσαι. Ἦθελον γινῶναι, φημί, κυρία, τίς τίνα δύναμιν ἔχει αὐτῶν. Ἄκουε, φησί, τὰς δυνάμεις αὐτῶν. Κρατοῦνται δὲ ὑπ' ἁλλήλων, καὶ ἀκολουθοῦσιν ἁλλήλαις, καθὼς γεγεννημένοι εἰσίν. Ἐκ τῆς Πίστεως γεννᾶται Ἐγκράτεια, ἐκ τῆς Ἐγκρατείας Ἀπλότης, ἐκ τῆς Ἀπλότητος Ἀκακία, ἐκ τῆς Ἀκακίας Σεμνότης, ἐκ τῆς Σεμνότητος Ἐπιστήμη, ἐκ τῆς Ἐπιστήμης Ἀγάπη. Τούτων οὖν τὰ ἔργα ἀγνά καὶ σεμνὰ καὶ θεῖα εἰσίν· ὅς ἂν δουλεύσῃ ταύταις καὶ ἰσχύσῃ⁴ κρατῆσαι τῶν ἔργων αὐτῶν, ἐν τῷ πύργῳ ἔξει τὴν κατοίκησιν μετὰ τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ. Ἐπερώτησα⁵ αὐτὴν περὶ τοῦ καιροῦ,⁶ εἰ ἤδη συντέλειά ἐστιν. Ἡ δὲ ἀνέκραγε φωνὴν μεγάλην⁷ λέγουσα Ἀσύνητε ἀνθρώπε, οὐχ ὄρας τὸν πύργον ἐποικοδομούμενον; ἕως ἂν οὖν ὁ πύργος οἰκοδομούμενος⁸ ἔξει τὸ τέλος· ἀλλὰ ταχὺ ἐποικοδομηθήσεται. Μηκέτι ἐπερώτα⁹ μηδέν· ἀρκεῖ σοι αὐτὰ... μετὰ τρεῖς ἡμέρας νοῆσαι γὰρ δεῖ πρώτον.¹⁰ Ἐντέλλομαί σοι πρώτον, Ἐρμᾶ, τὰ ζήματα ταῦτα, ἃ σοι μέλλω λέγειν, λαλῆσαι πάντα εἰς τὰ ὄρα τῶν ἁγίων, ἵνα ἀκούσαντες αὐτὰ καὶ ποιήσαντες καθαρῶσιν ἀπὸ τῶν πονηριῶν αὐτῶν· καὶ σὺ δὲ μετ' αὐτῶν.

IX. Ἀκούσατέ μου, τέκνα. Ἐγὼ ὑμᾶς ἐξέθρεψα ἐν πολλῇ ἀπλότητι καὶ ἀκακίᾳ καὶ σεμνότητι διὰ τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου τοῦ ἐφ' ὑμῶν¹ στάξαντος τὴν δικαιοσύνην, ἵνα δικαιωθῆτε ἀπὸ πάσης πονηρίας καὶ πάσης σκολιότητος· ὑμεῖς δὲ οὐ θέλετε παῦσαι ἀπὸ τῆς πονηρίας ὑμῶν. Νῦν οὖν ἀκούσατέ μου καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐπισκέπτεσθε ἁλλήλους καὶ ἀντιλαμβάνετε² ἁλλήλων, καὶ μὴ μόνοι τὰ κτίσματα τοῦ θεοῦ μεταλαμβάνετε ἐκ καταχύματος, ἀλλὰ μεταδίδετε καὶ τοῖς ὑστερουμένοις· οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν πολλῶν ἐδεσμάτων ἀφθονίαν τῇ σαρκὶ αὐτῶν ἐπισπῶνται καὶ λυμαινόμενοι τὴν σάρκα αὐτῶν· τῶν δὲ μὴ ἔχοντων ἐδέσματα, λυμαινεται ἡ σὰρξ αὐτῶν διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὸ ἀρκετὸν τῆς τροφῆς, καὶ διασφθίρεται τὰ σώματα αὐτῶν. Αὕτη οὖν

Cap. VIII. 1) φημί: apogr. φησίν.

2) πίστις: apogr. πιστή.

3) apogr. corrupte ἕτεραι κυρία παῖσαι εἰσὶ.

4) καὶ ἰσχύση: apogr. καὶ ἰσχύσαι.

5) ita apogr.

6) apogr. τοῦ καιροῦ, supra notato τῶν καιρῶν.

7) φωνὴν μεγάλην: sic apogr.

8) Nonnihil deest.

9) apogr. ἐπερώτα.

10) Rursus in his textus mancus est.

Cap. IX. 1) ἐφ' ὑμῶν: sic apogr.

2) ἀντιλαμβάνετε: sic apogr. nou-
-νεσθε.

ἡ ἀσυγκρασία βλαβερά ὑμῖν τοῖς ἔχουσι καὶ μὴ μεταδιδούσι τοῖς ὑστερουμένοις. Βλέπετε τὴν κρίσιν τὴν ἐρχομένην. Οἱ ὑπερέχοντες οὖν, ἐκζητεῖτε τοὺς πεινῶντας ἕως οὐπω ὁ πύργος ἐτελέσθη· μετὰ γὰρ τὸ τελεσθῆναι τὸν πύργον θελήσετε ἀγαθοποιῆσαι, καὶ οὐχ ἔξετε τόπον. Βλέπετε³ οὖν ὑμεῖς οἱ γαυριῶντες ἐν τῷ πλούτῳ ὑμῶν, μήποτε στενάζωσιν οἱ ὑστερούμενοι, καὶ ὁ στεναγμὸς αὐτῶν ἀποβήσεται πρὸς τὸν κύριον, καὶ ἐκκλεισθήσεσθε μετὰ τῆς ...⁴ ἀγαθῶν ὑμῶν ἔξω τῆς θύρας τοῦ πύργου. Νῦν οὖν ὑμῖν λέγω τοῖς προηγουμένοις τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῖς πρωτοκαθεδρίταις, μὴ γίνεσθε ὅμοιοι τοῖς φαρμακοῖς. Οἱ φαρμακοὶ μὲν τὰ φάρμακα αὐτῶν εἰς τὰς πυξίδας βαστάζουσιν, ὑμεῖς δὲ τὸ φάρμακον ὑμῶν καὶ τὸν ἰὸν εἰς τὴν καρδίαν. Ἐσκιρρωμένοι ἐστέ καὶ οὐ θέλετε καθαρίσαι τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ συγκρατῆσαι ὑμῶν τὴν φρόνησιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, ἵνα σχῆτε ἔλεος παρὰ τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου. Βλέπετε οὖν, τέκνα, μήποτε αὐταὶ αἱ διχοστασίαι ἀποστερήσωσιν τὴν ζωὴν ὑμῶν. Πῶς ὑμεῖς παιδεύειν θέλετε τοὺς ἐκλεκτοὺς κυρίου, αὐτοὶ μὴ ἔχοντες παιδείαν; Παιδεύετε οὖν ἀλλήλους καὶ εἰρηνεύετε ἐν αὐτοῖς,⁵ ἵνα καὶ γὰρ κατέναντι τοῦ πατρὸς ἰλαρὰ σταθεῖσα λόγον ἀποδῶ ὑπὲρ ὑμῶν πάντων τῷ κυρίῳ ὑμῶν.

X. "Ὅτε οὖν ἐπαύσατο μετ' ἐμοῦ λαλοῦσα, ἦλθον οἱ ἔξ νεανίσκοι οἱ οἰκοδομοῦντες, καὶ ἦσαν αὐτὴν¹ πρὸς τὸν πύργον, καὶ ἄλλοι τέσσαρες ἦσαν τὸ συμπέλλιον καὶ ἀπήνεγκαν εἰς τὸν πύργον. Τούτων τὸ πρόσωπον οὐκ εἶδον, ὅτι ἀπεστραμμένοι ἦσαν. Ἐπάγουσαν δὲ αὐτὴν ἠρώτων, ἵνα μοι ἀποκαλύψῃ περὶ τῶν τριῶν μορφῶν, ἐν αἷς μοι ἀνεφανίσθη. Ἀποκριθεῖσά μοι λέγει Περὶ τούτων ἕτερον δεῖ σε ἐρωτῆσαι, ἵνα σοι ἀποκαλυφθῇ. "Ὡφθη δέ μοι, ἀδελφοί, τῇ μὲν πρώτῃ ὁράσει τῇ περυσινῇ² λίαν πρεσβυτέρα καὶ ἐν καθέδρᾳ καθημένη· τῇ δὲ δευτέρᾳ ὁράσει τὴν μὲν ὄψιν νεωτέρα εἶχε, τὴν δὲ σάρκα καὶ τὰς τρίχας πρεσβυτέρας, καὶ ἐστηκυῖά μοι ἐλάλει· ἰλαρωτέρα³ δὲ ἦν ἢ τὸ πρότερον· τῇ δὲ τρίτῃ ὁράσει ὅλη νεωτέρα καὶ κάλλει εὐπρεπεστάτη, μόνας δὲ τὰς τρίχας πρεσβυτέρας εἶχεν· ἰλαρὰ δὲ εἰς τέλος ἦν, καὶ ἐπὶ συμπελλίου δὲ καθημένη. Περὶ τούτων περίλυπος ἦμην λίαν, [ἕως] τοῦ γνῶναί με τὴν ἀποκάλυψιν ταύτην. Καὶ βλέπω τὴν πρεσβυτέραν ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς λέγουσαν Πᾶσα ἐρώτησις ταπεινοφροσύνης χρήζει· νήστευσον οὖν, καὶ λήψῃ ὁ αἰτεῖς παρὰ τοῦ κυρίου. Ἐνήστευσα οὖν μίαν ἡμέραν, καὶ αὐτῇ τῇ νυκτὶ ὠφθη νεανίσκος καὶ λέγει μοι Τί σὺ ὑπὸ χειρᾶ⁴ αἰτεῖς ἀποκαλύψεις ἐν δεήσει; Βλέπε μήποτε πολλὰ αἰτούμενος βλάβης σου τὴν σάρκα. Ἀρκοῦνταί σοι αἱ ἀποκαλύψεις αὐταὶ· μήτι δύνῃ⁵ ἰσχυροτέρας ἀποκαλύψεις ἰδεῖν

3) apogr. βλέπε.

4) Sim. edendum curavit μετὰ τῆς ἀπληστίας τῶν ἀγαθῶν. At ita certe non est in apogr. Super τῆς est τοῦ, tum sequitur vox per compendium scripta, a litteris ἀδ incipiens; item inest χ: quae nam ista sit, non satis assequor. τῶν, quo opus esse videtur, fortasse male ad compendium tractum est.

5) ἐν αὐτοῖς: sic apogr., non ἐν αὐτοῖς.

Cap. X. 1) αὐτὴν: apogr. αὐτοῖ.

2) apogr. περυσινῇ.

3) apogr. ἰλαρωτέρα, super ρανposito ρα. Sequens ἦν supra lineam scriptum esse videtur, quamquam non satis distincte.

4) sic, non aliter apogr. habere videtur.

5) δύνῃ: sic apogr.

ὧν ἐώρακας; Ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει Κύριε, τοῦτο μόνον αἰτοῦμαι, περὶ τῶν τριῶν μορφῶν τῆς πρεσβυτέρας ἵνα μοι ἡ ἀποκάλυψις ὀλοτελής γένηται. Ἀποκριθεὶς μοι λέγει Μέχρι τίνος ἀσύνετοί ἐστε; ἀλλ' αἱ διψυχλαὶ ὑμῶν ἀσυνέτους ὑμᾶς ποιοῦσι καὶ τὸ μὴ ἔχειν τὴν καρδίαν ὑμῶν πρὸς τὸν κύριον. Ἀποκριθεὶς αὐτῷ πάλιν εἶπον Ἄλλ' ὑπὸ σοῦ, κύριε, ἀκριβέστερον αὐτὰς γνωσόμεθα.

XI. Ἄκουε, φησί, περὶ τῶν τριῶν μορφῶν ὧν ἐπιζητεῖς. Τῇ μὲν πρώτῃ ὁράσει διὰ τί πρεσβυτέρα ᾤφθη σοι καὶ ἐπὶ καθέδρας καθημένη; Ὅτι τὸ πνεῦμα ὑμῶν πρεσβύτερον καὶ ἤδη μεμαρασμένον καὶ μὴ ἔχον δύναμιν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν καὶ τῶν διψυχιῶν. Ὡσπερ γὰρ οἱ πρεσβύτεροι μηκέτι ἔχοντες ἐλπίδας τοῦ ἀνανεῶσαι οὐδὲν ἄλλο προσδέχονται εἰ μὴ τὴν κοίμην¹ αὐτῶν, οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀπὸ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων παραδεδώκατε ἑαυτοὺς εἰς τὰς ἀκηδίας, καὶ οὐκ ἐπεροίψατε ἑαυτῶν τὰς μερίμνας ἐπὶ τὸν κύριον· ἀλλὰ ἐθραύσθη ὑμῶν ἡ διάνοια καὶ ἐπαλαιώθητε ταῖς λύπαις ὑμῶν. Διὰ τοῦτο οὖν ἐν καθέδρα ἐκάθητο. . . .² ἤθελον γινῶναι, κύριε. Ὅτι πᾶς ἀσθενὴς ἐπὶ καθέδρας καθίζει διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ, ἵνα συγκρατηθῇ ἡ ἀσθένεια τοῦ σώματος αὐτοῦ. Εἶδον³ τὸν τύπον τῆς πρώτης ὁράσεως.

XII. Τῇ δὲ δευτέρῃ ὁράσει εἶδες αὐτὴν ἐστηκυῖαν καὶ τὴν ὄψιν νεωτέραν ἔχουσαν καὶ ἱλαρωτέραν παρὰ τὸ πρότερον, τὴν δὲ σάρκα καὶ τὰς τρίχας πρεσβυτέρας. Ἄκουε, φησί, καὶ ταύτην τὴν παραβολὴν. Ὅταν πρεσβύτερός τις ἀπελπίσῃ ἑαυτὸν διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ καὶ τὴν πτωχότητα, οὐδὲν ἕτερον προσδέχεται εἰ μὴ τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τῆς ζωῆς αὐτοῦ· εἶτα ἐξαίφνης κατελείφθη αὐτῷ κληρὸς· καὶ ἀκούσας ἐξηγέρθη, καὶ περιχαρὴς γενόμενος ἐνεδύσατο τὴν ἰσχύν, καὶ οὐκ ἐπανάκειται, ἀλλ' ἔστηκε¹ καὶ ἀνανεοῦται αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἤδη ἐφθαρμένον ἀπὸ τῶν προτέρων αὐτοῦ πραγμάτων, καὶ οὐκ ἔτι κάθηται, ἀλλ' ἀνδρίζεται. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὴν ἀποκάλυψιν ἣν ὑμῖν ὁ κύριος ἀπεκάλυψεν, ὅτι εὐσπλαγχνίσθη ἐφ' ὑμῶν καὶ ἀνενεῶσαι² τὸ πνεῦμα ὑμῶν, καὶ ἀπέθεσθε τὰς μαλακίας ὑμῶν, καὶ προσῆλθεν ὑμῖν ἰσχυρότης καὶ ἐνεδυναμώθητε ἐν τῇ πίστει, καὶ ἰδὼν ὁ κύριος τὴν ἰσχυροποίησιν ὑμῶν ἐχάρη· καὶ διὰ τοῦτο ἐδηλοποίησεν ὑμῖν τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου· καὶ ἕτερα δηλώσει, ἐὰν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας εἰρηνεύητε ἐν ἑαυτοῖς.

XIII. Τῇ δὲ τρίτῃ ὁράσει εἶδες αὐτὴν νεωτέραν καὶ καλὴν καὶ ἱλαρὰν· ὡς γὰρ ἐὰν τινι λυπουμενῶ¹ ἔλθῃ ἀγαθὴ τις ἀγγελία, εὐθέως ἐπελάθεται τῶν προτέρων λυπῶν, καὶ οὐδὲν ἄλλο προσδέχεται εἰ μὴ τὴν ἀγγελίαν ἣν ἤκουσε, καὶ ἰσχυροποιεῖται περὶ τοῦ λοιποῦ² εἰς τὸ

Cap. XI. 1) κοίμην: ita apogr. nisi quod potius κόμην ibi scriptum est.

2) h. l. rursus propter ὁμοιοτέλετον nonnulla exciderunt.

3) εἶδον: ita apogr. Sim., ut rectius ederetur, scripsit ἰδοὺ ἔχεις.

Cap. XII. 1) apogr. ἔστηκε.

2) καὶ ἀνανεῶσαι: ita apogr. nisi

quod habet -εώσαι. Ad edendum tradidit Sim. καὶ ἀνενέωσε. Possis etiam τοῦ ἀνανεῶσαι conicere.

Cap. XIII. 1) apogr. λυπουμενῶ. Antea videtur ἱλαρὴν scriptum fuisse, sed α pro η statim correctum est.

2) ita ex apogr. eruendum videtur, in quo est . . οἰπ, cum compendio addito ad π.

ἀγαθόν, καὶ ἀνανεοποιεῖται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ διὰ τὴν χαρὰν ἣν ἔλαβεν· οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀνανέωσιν ἐλάβετε τῶν πνευμάτων ὑμῶν ἰδόντες ταῦτα τὰ ἀγαθὰ. Καὶ ὅτι ἐπὶ συμπελλίου εἶδες καθήμενην, ἰσχυρὰ ἢ θέσις· ὅτι τέσσαρας πόδας ἔχει τὸ συμπέλλιον καὶ ἰσχυρῶς ἔστηκε· καὶ γὰρ ὁ κόσμος διὰ τεσσάρων στοιχείων κρατεῖται. Οἱ οὖν μετανοήσαντες ὀλοτελῶς νέοι ἔσονται καὶ τεθεμελιωμένοι, οἱ ἐξ ὅλης καρδίας μετανοήσαντες. Ἀπέχεις ἤδη ὀλοτελῆ τὴν ἀποκάλυψιν· μηκέτι μηδὲν αἰτήσης³ περὶ ἀποκαλύψεως. καὶ ἐὰν δέ τι δέη, ἀποκαλυφθήσεται σοι.

ΟΡΑΣΙΣ Δ'.

1. Ὅρασις ἦν εἶδον, ἀδελφοί, μετὰ ἡμέρας κ' τῆς προτέρας ὁράσεως τῆς γενομένης, εἰς τύπον τῆς θλίψεως τῆς ἐπερχομένης. Ἰπῆγον εἰς ἀγρὸν ἐν τῇ ὁδῷ τῇ καμπήλῃ.¹ Ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς δημοσίας εἰς τὸν ἀγρὸν ἔστιν ὡς στάδια ι'. ὁδῶς δὲ ὀδεύεται ὁ τόπος. Μόνος δὲ περιπατῶν ἀξιώ τὸν κύριον ἵνα τὰς ἀποκαλύψεις καὶ τὰ ὄραματα, ἃ μοι ἔδειξε διὰ τῆς ἀγίας αὐτοῦ ἐκκλησίας, τελειώσῃ, ἵνα με ἰσχυροποιήσῃ καὶ δώῃ τὴν μετάληψιν πᾶσι τοῖς δούλοις αὐτοῦ τοῖς ἐσκανδαλισμένοις, ἵνα δοξασθῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τὸ μέγα καὶ ἔνδοξον, ὅτι με ἄξιον ἠγήσατο τοῦ δεῖξαι τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. Καὶ δοξάζοντός μου καὶ εὐχαριστοῦντος αὐτῷ, ἦχος φωνῆς μοι ἀπεκρίθη Μὴ διψυχήσεις,² Ἐρμᾶ. Καὶ ἐν αὐτῷ ἠρξάμην διαλογίζεσθαι καὶ λέγειν Ἐγὼ τί ἔχω διψυχῆσαι, οὕτω τεθεμελιωμένου³ ὑπὸ τοῦ κυρίου, καὶ εἶδον ἔνδοξα πράγματα; Καὶ ὡς προέβην μικρὸν, ἀδελφοί, καὶ ἰδοὺ βλέπω κονιορτὸν ὡς εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἠρξάμην λέγειν ἐν ἑαυτῷ Μήποτε κτήνη ἔρχονται καὶ κονιορτὸν ἐγείρουσιν; Οὕτω δὲ ἦν ἀπ' ἐμοῦ ὡσεὶ ἀπὸ στάδιον⁴ γενομένου δὲ μείζονος τοῦ κονιορτοῦ, ὑπενόησα εἶναί τι θεῖον· μικρὸν ἐξέλαμψεν ὁ ἥλιος, καὶ ἰδοὺ βλέπω θηρίον μέγιστον ὡσεὶ κῆτος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀκρίδες πύρινοι ἐξεπορεύοντο. Ἦν δὲ τὸ θηρίον τῷ μὲν μήκει ὡσεὶ ποδῶν ρ', τὴν δὲ κεφαλὴν εἶχεν ὡσεὶ κεράμου· καὶ ἠρξάμην κλαίειν καὶ ἐρωτᾶν τὸν κύριον, ἵνα με λυτρώσῃται ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ὑπανεμνήσθην τοῦ θήματος οὗ ἀκήκοα· μὴ διψυχήσεις,⁵ Ἐρμᾶ. Ἐνδυσάμενος οὖν, ἀδελφοί, τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ, καὶ μνησθεὶς ὧν ἔδειξέ μοι μεγαλείων, θαρσύνσας εἰς τὸ θηρίον ἑμαυτὸν δέδωκα. Οὕτω δὲ ἦρχετο τὸ θηρίον ῥύζων,⁶ ὥστε δύνασθαι αὐτὸ πόλιν λυμᾶναι. Ἐρχομαι ἐγγὺς αὐτοῦ, καὶ τὸ τηλικούτον κτήνος ἐκτείνας⁷ ἑαυτὸν γαμαί, καὶ οὐδὲν εἰ μὴ τὴν γλῶτταν προέβαλλε· καὶ ὅλως οὐκ ἐκινήθη, μέχρις ὅτου παρῆλθον⁸ αὐτό. Εἶχε δὲ τὸ θηρίον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς χρώματα τέσσαρα· μέλαν, εἶτα πυροειδὲς καὶ αἱματώδες, εἶτα χρυσοῦν, εἶτα λευκόν.

3) in apogr. αἰτήσεις fuisse videtur indeque αἰτήσης correctum est (nec id recenti ductu).

1) καμπήλη: ita apogr., sed superscriptum est quod καμπανῆ legi posse videtur.

2) διψυχήσεις: sic apogr.

3) τεθεμελιωμένου: ita apogr.

4) ἀπὸ στάδιον: sic apogr.

5) διψυχήσεις: apogr. - χήσεις.

6) ῥύζων: apogr. ῥύζω habere videtur. Sim. inde fecit ῥολίζω. At praestat ῥύζων (ων retinimus quoniam ω in apogr. certum est) collato cod. Pal. in quo est rugiens.

7) ἐκτείνας: apogr. ἐκτεῖνας, sic. Item sequens ἑαυτὸν ex apogr. est.

8) apogr. παρῆλθεν.

II. Μετὰ τὸ παρελθεῖν με τὸ θηρίον, καὶ παρελθεῖν ὡσεὶ πόδας λ', ἰδοὺ ὑπαντᾷ μοι παρθένος κεκοσμημένη ὡσεὶ ἐκ νυμφῶνος ἐκπορευομένη, ὅλη ἐν λευκοῖς κατακεκαλυμμένη ἕως τοῦ μετώπου, ἐν μίτρᾳ¹ δὲ ἢ κατακάλυψις αὐτῆς· εἶχε δὲ τὰς τρίχας αὐτῆς λευκάς. "Ἐγὼν ἔγῳ ἀπὸ τῶν προτέρων ὁραμάτων ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐστὶ, καὶ ἰλαρότερος ἐγενόμην. Ἀσπάζεται με λέγουσα Χαῖρε σύ, ἄνερ· καὶ γὰρ αὐτὴν ἀντησπασάμην² Κυρία, χαῖρε. Ἀποκριθεῖσά μοι λέγει Οὐδὲν σοι ὑπήντησε; Λέγω αὐτῇ Κυρία, τηλικούτον θηρίον, δυνάμενον λαοὺς διαφθεῖραι· ἀλλὰ τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου καὶ τῇ πολλῇ εὐσπλαγγνίᾳ αὐτοῦ ἐξέφυγον αὐτό. Καλῶς ἐξέφυγες, φησὶν, ὅτι τὴν μέριμνάν σου ἐπὶ τὸν θεὸν ἐπέριψας, καὶ τὴν καρδίαν σου ἤνοιξας πρὸς κύριον, πιστεύσας ὅτι δι' οὐδενὸς δύνῃ σωθῆναι εἰ μὴ διὰ τοῦ μεγάλου καὶ ἐνδόξου ὀνόματος. Διὰ τοῦτο ὁ κύριος ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ τὸν ἐπὶ τῶν θηρίων, οὗ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Θεορί, καὶ ἐνέφραξε τὸ στόμα αὐτοῦ, ἵνα μὴ σε λυμήνη³ καὶ μεγάλην λύμην ἐξέφυγες διὰ τὴν πίστιν σου, ὅτι τηλικούτον θηρίον ἰδὼν οὐκ ἐδιψύχησας· ὑπάγε οὖν καὶ ἐξήγησαι⁴ τοῖς ἐκλεκτοῖς κυρίου τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ, καὶ εἶπον⁵ αὐτοῖς ὅτι τὸ θηρίον τοῦτο τύπος ἐστὶ τῆς μελλούσης θλίψεως τῆς μεγάλης· ἐὰν οὖν προετοιμάσησθε καὶ μετανοήσητε ἐξ ὅλης καρδίας ὑμῶν πρὸς τὸν κύριον, δυνήσεσθε ἐκφυγεῖν αὐτὴν, ἐὰν ἡ καρδιά⁶ γένηται καθαρὰ καὶ ἄμωμος, καὶ τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν δουλεύσητε τῷ κυρίῳ ἀμέμπτως. Ἐπιρρίψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ἐπὶ τὸν κύριον, καὶ αὐτὸς κατορθώσει αὐτάς. Πιστεύσατε τῷ κυρίῳ, οἱ δλίφθυχοι, ὅτι πάντα δύνανται, καὶ ἀποστρέψαι τὴν ὀργὴν⁷ αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν, καὶ ἀποστεῖλαι μάστιγας τοῖς διψύχοις. Οὐαὶ τοῖς ἀκούσασιν τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ παρακούσασιν· αἰρετώτερον ἦν αὐτοῖς τὸ μὴ γεγενῆσθαι.⁸

III. Καὶ ἠρώτησα αὐτὴν περὶ τῶν τεσσάρων χρωμάτων ὧν εἶχε τὸ θηρίον εἰς τὴν κεφαλὴν. Ἡ δὲ ἀποκριθεῖσά μοι λέγει Πάλιν περιέργος εἶ περὶ τοιούτων πραγμάτων. Naί, φημί, κυρία· γνώρισόν μοι τί ἐστὶ ταῦτα. Ἄκουε, φησὶ· τὸ μὲν μέλαν ὁ κόσμος οὗτός ἐστιν, ἐν ᾧ κατοικεῖτε· τὸ δὲ πυροειδὲς καὶ αἱματῶδες, ὅτι δεῖ τὸν κόσμον τοῦτον δι' αἵματος καὶ πυρὸς ἀπολέσθαι. Τὸ δὲ χρυσοῦν μέρος ὑμεῖς ἔστε¹ οἱ ἐκφεύγοντες τὸν κόσμον τοῦτον. Ὡσπερ γὰρ τὸ χρυσίον δοκιμάζεται διὰ τοῦ πυρὸς καὶ εὐχρηστον γίνεται, οὕτω καὶ ὑμεῖς δοκιμάζεσθε οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῷ. Οἱ οὖν ἐμμείναντες καὶ πυρωθέντες ὑπ' αὐτοῦ καθαρισθήσεσθε. Ὡσπερ τὸ χρυσίον ἀποβάλλει τὴν σκωρίαν αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀποβαλέσθε² πᾶσαν λύπην καὶ στενοχωρίαν, καὶ καθαρισθήσεσθε, καὶ χρήσιμοι ἔσεσθε εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. Τὸ δὲ λευκὸν μέρος ὁ αἰὼν ὁ ἐρχόμενός ἐστιν, ἐν ᾧ κατοικήκουσιν οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ κυρίου, ὅτι ἄσπιλοι καὶ καθαροὶ ἔσονται οἱ

Cap. II. 1) μίτρα: apogr. μήτρα.
2) ἀντησπασάμην: apogr. ἀντισπασάμην.

3) λυμήνη: sic apogr., non λυμάνη.

4) ἐξήγησαι: apogr. ἐζήτησαι.

5) εἶπον; apogr. εἶπεν, hinc potius εἶπον quam εἶπέ edendum videbatur.

6) ἡ καρδιά absque ὑμῶν: sic apogr.

7) ὀργὴν: apogr. potius ὀρμὴν habet.

8) ita apogr., non quod praestat γε-

γεννησθαι.

Cap. VII. 1) ἔστε: hoc accentu apogr.

2) apogr. ἀποβαλλέσθε: hoc accentu.

ἐκλελεγμένοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Σὺ οὖν μὴ διαλείπῃς³ ταῦτα λαλῶν εἰς τὰ ὅσα τῶν ἁγίων. Ἔχετε καὶ τὸν τύπον τῆς θλίψεως τῆς ἐρχομένης τῆς μεγάλης. Ἐὰν δὲ ὑμεῖς θελήσετε, οὐδὲν ἔστι μνημονεύετε τῶν προγεγραμμένων. Ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθε, καὶ οὐκ εἶδον ποῖω τόπῳ⁴ ἀπῆλθε· ψόφος γὰρ ἐγένετο, καὶ γὰρ ἐπεστράφην ὀπίσω φοβηθεῖς, δοκῶν ὅτι τὸ θηρίον ἔρχεται.

ΟΡΑΣΙΣ Ε΄.

Προσευχομένου μου ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ καθίσαντος ἐπὶ τῆς κλίνης εἰσῆλθεν ἄνθρωπος ἔνδοξος τῇ ὄψει, σχήματι ποιμενικῷ, περικείμενος δέρμα αἴγειον, καὶ πήραν ἔχων ἐπὶ τὸν ὤμον, καὶ ῥάβδον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ ἠσπάσατό με· καὶ γὰρ ἀντησπασάμην¹ αὐτόν. Καὶ εὐθύς περιεκάθισέ² μοι, καὶ λέγει μοι Ἀπεστάλην ὑπὸ τοῦ σεμνοτάτου ἀγγέλου, ἵνα μετὰ σοῦ οἰκήσω τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. Ἔδοξα ἐγὼ ὅτι πάρεστιν ἐκπειράζων με, καὶ λέγω αὐτῷ Σὺ γὰρ τίς εἶ; ἐγὼ, φημί, γινώσκω ὃ παρεδόθην. Λέγει μοι Οὐκ ἐπιγινώσκεις με; Οὐ, φημί. Ἐγὼ, φησίν, [ὁ] ποιμὴν ὃ παρεδόθης. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἠλλοιώθη ἡ ἰδέα αὐτοῦ, καὶ ἐπέγνω αὐτόν, ὅτι ἐκεῖνός ἐστιν ὃ παρεδόθην, καὶ εὐθύς συνεχύθη³ καὶ φόβος με κατέλαβε, καὶ ὄλος συνεκόπην ἀπὸ τῆς λύπης, ὅτι οὕτως αὐτῷ ἀπεκρίθη⁴ πονηρῶς καὶ ἀφρόνως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς μοι λέγει Μὴ αἰσχύνοιο, ἀλλ' ἰσχυροποιου⁵ ἐν ταῖς ἐντολαῖς μου, αἷς σοι μέλλω ἐντέλλεσθαι. Ἀπεστάλην γάρ, φησίν, ἵνα ἂ ἴδῃς τὸ πρότερον πάντα σοι πάλιν δεῖξω, αὐτὰ τὰ μετὰ ταῦτα⁶ ὑμῖν συμφέροντα. Πρῶτον γράψον τὰς ἐντολὰς καὶ τὰς παραβολὰς, ἵνα ὑπὸ χεῖρα ἀναγινώσκῃς αὐτὰς καὶ δυνηθῆς φυλάξαι αὐτάς. Ἐγραψα οὖν τὰς ἐντολὰς καὶ τὰς παραβολὰς, καθὼς ἐνετείλατό μοι. Ἐὰν οὖν ἀκούσαντές μου φυλάξητε καὶ ἐν αὐταῖς πορευθῆτε καὶ ἐργάσησθε αὐτὰς ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, ἀπολήψεσθε ἀπὸ τοῦ κυρίου ὅσα ἐπηγγέλατο ὑμῖν· ἐὰν δὲ ἀκούσαντες μὴ μετανοήσητε, προσθήτε [δὲ]⁷ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ἀπολήψεσθε ἀπὸ τοῦ κυρίου τὰ ἐναντία. Ταῦτά μοι πάντα οὕτω γράψαι ὁ ποιμὴν ἐνετείλατο, ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας.

3) διαλείπῃς: sic apogr., sed videtur i ex ei effectum esse.

4) τόπῳ: omnino sic, non τρόπῳ.

Vis. V. 1) apogr. ἀντισπασάμην.

2) περιεκάθισε: ita distincte apogr.

3) apogr. συνεχύθη.

4) apogr. ἀπεκρίθη.

5) apogr. ἰσχυροποιού.

6) apogr. μετὰ τὰ ὄντα.

7) uncis inclusa per hoc caput, ut id repetam, ipsi addidimus.

ΕΝΤΟΛΗ Α'.

Πρῶτον πάντων πίστευσον ὅτι εἷς ἐστὶ θεός, ὁ τὰ πάντα κτίσας καὶ καταρτίσας, καὶ ποιήσας ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα, καὶ πάντα χωρῶν, μόνος δὲ ἀχώρητος ὢν, καὶ φοβήθητι αὐτόν. Καὶ ἀποβαλεῖς πᾶσαν πονηρίαν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐνδύσῃ πᾶσαν ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην· καὶ ζήσῃ τῷ θεῷ, ἐὰν φυλάξῃς τὴν ἐντολὴν ταύτην.

ΕΝΤΟΛΗ Β'.

Λέγει μοι Ἀπλότητα ἔχε, καὶ ἄκακος γίνου,¹ καὶ ἔση² ὡς τὰ νήπια τὰ μὴ γινώσκοντα πονηρίαν τὴν ἀπολλύσαν³ τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Πρῶτον μὲν μηδενὸς καταλάλει μηδὲ ἠδέως⁴ ἄκουε καταλαλοῦντος· εἰ δὲ μή, καὶ σὺ ἀκούων ἔνοχος ἔση τῆς ἁμαρτίας τοῦ καταλαλοῦντος, ἐὰν πιστεύσῃς τῇ καταλαλιᾷ ἢ ἂν ἀκούσῃς· πιστεύσας γὰρ καὶ σὺ αὐτὸς ἔξεις...⁵ τοῦ ἀδελφοῦ σου· οὕτως οὖν ἔνοχος ἔση τῇ ἁμαρτίᾳ τοῦ καταλαλοῦντος. Πονηρὰ ἢ καταλαλιὰ καὶ ἀκατάστατον δαιμόνιον, μηδέποτε εἰρηνεῦον, ἀλλὰ πάντοτε ἐν διχοστασίαις κατοικοῦν. Ἀπέχου οὖν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ εὐθηνίαν πάντοτε ἔξεις μετὰ πάντων. Ἐνδύσαι δὲ τὴν σεμνότητα, ἐν ἣ ἡ οὐδὲν πρόσκομμά ἐστι πονηρόν, ἀλλὰ πάντα ὁμαλὰ καὶ ἰλαρὰ τὰ ἔργα. Ἐργάζου τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐκ τῶν κόπων σου, ὧν ὁ θεὸς δίδωσί σοι,⁶ πᾶσιν ὑστερουμένοις δίδου ἀπλῶς, μὴ διστάζων τίνι δῶς ἢ τίνι μὴ δῶς· πᾶσι δίδου· πᾶσι γὰρ ὁ θεὸς δίδοσθαι θέλει ἐκ τῶν ἰδίων δωρημάτων. Οἱ οὖν λαμβάνοντες ἀποδώσουσι λόγον τῷ θεῷ, διὰ τί ἔλαβον καὶ εἰς τί· οἱ μὲν γὰρ λαμβάνοντες θλιβόμενοι οὐ δικασθήσονται, οἱ δὲ ἐν ὑποκρίσει λαμβάνοντες τίσουσι δίκην. Ὁ οὖν διδοὺς ἀθῶός ἐστιν· ὡς γὰρ ἔλαβε παρὰ τοῦ κυρίου τὴν διακονίαν, ἔδ[ωσε],⁷ μὴ διακρίνων τί δῶ. Ἐγένετο οὖν ἡ διακονία αὕτη ἀπλῶς τελεσθεῖσα ἐνδοξος παρὰ τῷ θεῷ. Ὁ οὖν οὕτως ἀπλῶς διακονῶν τῷ θεῷ ζήσεται. Φύλασσε οὖν τὰς ἐντολὰς ταύτας ὡς σοι λελάληκα, ἵνα ἡ μετάνοιά σου καὶ τοῦ οἴκου σου ἐν ἀπλότητι εὐρεθῇ⁸ καὶ ἀπολαύῃ καθαρῶς καὶ ἀνιάτως.

ΕΝΤΟΛΗ Γ'.

Πάλιν λέγει μοι Ἀλήθειαν ἀγάπα, καὶ πᾶσα ἀλήθεια ἐκ τοῦ στόματός σου ἐκπορευέσθω, ἵνα τὸ πνεῦμα, ὃ θεὸς κατώκησεν¹ ἐν τῇ σαρκὶ ταύτῃ, ἀληθὲς εὐρεθῇ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ οὕτω δοξασθήσεται ὁμοῦ ὃ ἐν σοὶ κατοικῶν· ὅτι κύριος ἀληθινός ἐστιν ἐν παντὶ ῥήματι, καὶ οὐδὲν παρ' αὐτῷ ψεῦδος. Οἱ οὖν ψευδόμενοι ἀθετοῦσι τὸν κύριον, καὶ γίνονται ἀποστερηταὶ τοῦ κυρίου, καὶ μὴ παραδιδόντες αὐτῷ τὴν

Mand. II. 1) γίνου: apogr. *νου*· priore syllaba omissa.

2) καὶ ἔση: apogr. *δ'* ἔση, sed super *δ'* notata sunt haec: γὰρ, ἢ, καὶ.

3) apogr. ἀπόλλυσαν.

4) apogr. corrupte: *μηδὲν μηδη*, super *η* extremo litteris *ένα* positus.

5) nonnulla deesse apparet.

6) δίδωσί σοι: apogr. δίδωσοι.

7) ἔδ[ωσε]: sic in ipso apogr. est.

8) inter *εὐρεθῇ* et *καὶ* suprascriptum est *χοιτῇ*, recentissima manu rursus deletum.

Mand. III. 1) apogr. *κατώκησεν*.

παρακαταθήκην ἢν ἔλαβον· ἔλαβον γὰρ παρ' αὐτοῦ πνεῦμα ἄψευστον. τοῦτο ἐὰν ψευδὲς ἀποδώσωσιν, ἐμίαναν τὴν ἐντολὴν τοῦ κυρίου καὶ ἐγένοντο ἀποστερηταί. Ταῦτα οὖν ἀκούσας ἐγὼ ἔκλαυσα λίαν. Ἰδὼν δέ με κλαίοντα λέγει Τί κλαίεις; "Οτι, φημί, κύριε, οὐκ οἶδα, οὐ² δύναμαι σωθῆναι. Διὰ τί; φησίν. Οὐδέπω γάρ, φημί, κύριε, ἐν τῇ ἐμῇ ζωῇ ἀληθὲς ἐλάλησα ῥῆμα, ἀλλὰ πάντοτε πανούργως ἐλάλησα μετὰ πάντων, καὶ τὸ ψεῦδος μου ἀληθὲς ἐπέδειξα παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις· καὶ οὐδέποτε μοι οὐδεὶς ἀντίειπεν, ἀλλ' ἐπιστεύθη τῷ λόγῳ μου. Πῶς οὖν, φημί, κύριε, δύναμαι ζῆσαι ταῦτα πράξας; Σὺ μὲν, φησί, καλῶς καὶ ἀληθῶς φρονεῖς· ἔδει γὰρ σε ὡς θεοῦ δούλον ἐν ἀληθείᾳ πορεύεσθαι καὶ πονηρὰν συνείδησιν μετὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἀληθείας μὴ κατοικεῖν, μηδὲ λύπην ἐπάγειν τῷ πνεύματι τῷ σεμνῷ καὶ ἀληθεῖ. Οὐδέποτε, φημί, κύριε, τοιαῦτα ῥήματα ἀκριβῶς ἤκουσα. Νῦν οὖν, φησίν, ἀκούεις· φύλασσε αὐτά, ἵνα καὶ τὰ πρότερον ἃ ἐλάλησας ψεύδη ἐν ταῖς πραγματείαις σου, τούτων εὐρεθέντων ἀληθινῶν, κάκεινα πιστὰ γένηται· δύναται γάρ, φησί,³ κάκεινα πιστὰ γενέσθαι· ἐὰν ταῦτα φυλάξῃς, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν πᾶσαν ἀλήθειαν λαλήσῃς,⁴ δυνήσῃ σεαυτῷ ζῶν περιποιησάσθαι· καὶ ὃς ἂν ἀκούσῃ τὴν ἐντολὴν ταύτην καὶ ἀφέξεται τοῦ πονηροτάτου πνεύματος, ζήσεται τῷ θεῷ.

ΕΝΤΟΛΗ Δ'.

1. Ἐντέλλομαί σοι, φησί, φυλάσσειν τὴν ἀγνείαν, καὶ μὴ ἀναβαινέτω σου ἐπὶ τὴν καρδίαν περὶ γυναικὸς ἄλλοτρίας ἢ περὶ πονηρίας τινὸς ἢ περὶ τοιούτων ὁμοιωμάτων¹ πονηρῶν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἁμαρτίαν μεγάλην ἐργάξῃ. Τῆς² δὲ σῆς μνημονεύων πάντοτε γυναικὸς οὐδέποτε διαμαρτήσεις. Ἐὰν γὰρ αὕτη ἢ ἐνθύμησις ἢ πονηρὰ ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῆ, διαμαρτήσεις, καὶ ἐὰν ἕτεραν ὡσαύτως πονηρίαν ἐνθυμήσῃ, πονηρὰ ἐργάξῃ· ἢ γὰρ ἐνθύμησις αὕτη θεοῦ δούλω ἁμαρτία μεγάλη ἐστίν· ἐὰν δὲ τις ἐργάξῃται τὸ ἔργον τὸ πονηρὸν τουτοῖ, θάνατον ἑαυτῷ κατεργάζεται. Βλέπε οὖν σύ· ἀπέχου ἀπὸ τῆς ἐνθυμήσεως ταύτης· ὅπου γὰρ σεμνότης κατοικεῖ, ἐκεῖ ἀνομία οὐκ ὀφείλει ἀναβαίνειν ἐπὶ καρδίαν ἀνδρὸς δικαίου. Λέγω αὐτῷ Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ὀλίγα ἐπερωτηῆσαί σε. Λέγε, φησίν. Εἰ γυναιῖκαν, φημί...³ κύριε, πιστὴν ἐν κυρίῳ, καὶ ταύτην εὖρη ἐν μοιχείᾳ τινί, μήτι ἁμαρτάνει ὁ ἀνὴρ ὁ συζῶν μετ' αὐτῆς; "Αχρι τῆς ἀγνοίας,⁴ φησίν, οὐχ ἁμαρτάνει· ἐὰν δὲ γνῶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ μὴ μετανοήσῃ ἢ γυνή, ἀλλ' ἐπιμείνῃ τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτῆς, καὶ συζῆ μετ' αὐτῆς ὁ ἀνὴρ, ἔνοχος ἔσται τῆς ἁμαρτίας καὶ κοινωνὸς τῆς μοιχείας αὐτῆς. Τί οὖν, φημί, κύριε, ποιήσει ὁ ἀνὴρ, ἐὰν ἐπιμείνῃ τῷ πάθει τούτῳ ἢ γυνή; Ἀπολύσάτω, φησίν, αὐτήν· καὶ ὁ ἀνὴρ ἐφ' ἑαυτῷ μεινάτω· ἐὰν δὲ ἀπολύσας τὴν γυναῖκα καὶ ἕτεραν γαμήσῃ, καὶ αὐτὸς μοιχᾶται. Ἐὰν οὖν, φημί, κύριε, μετὰ τὸ ἀπολυθῆναι τὴν γυναῖκα μετανοήσῃ, καὶ θελήσῃ

2) οὐ: ita apogr. pro εἰ ut videtur.

3) apogr. φημί.

4) apogr. λαλήσεις, notato η super ei. Mand. IV. 1) ὁμοιωμάτων: sic apogr.

2) τῆς: apogr. τὰ.

3) φημί: apogr. φησί. Tum non-nihil deest. γυναῖκαν: sic apogr.

4) apogr. ἀνοίας.

ἐπὶ τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐπιστρέψαι, οὐ παραδεχθήσεται; Καὶ μὴν, φησὶν, ἂν μὴ παραδέξῃται αὐτήν ὁ ἀνὴρ, ἁμαρτάνει, καὶ μεγάλην ἑαυτῷ ἁμαρτίαν ἐπισπᾶται, ἀλλὰ δεῖ παραδεχθῆναι τὸν⁵ ἡμαρτηκότα καὶ μετανοοῦντα· μὴ ἐπὶ πολὺν δέ· τοῖς γὰρ δούλοις τοῦ θεοῦ μετάνοιά ἐστι μία. Διὰ τὴν μετάνοιαν οὖν οὐκ ὀφείλει γαμεῖν ὁ ἀνὴρ· αὕτη ἢ προᾶξις ἐπὶ γυναικὶ καὶ ἀνδρὶ. Οὐ μόνον, φησὶ, μοιχεία ἐστὶν ἂν τὴν σάρκα αὐτοῦ μιάνη, ἀλλὰ καὶ ὃς ἂν ποιῇ τὰ ὅμοια τοῖς ἔθνεσι, μοιχᾶται. Ὡστε, κἂν τοιοῦτοις ἔργοις ἐπιμείνῃ τις καὶ μὴ μετανοήσῃ, ἀπέχου ἀπ' αὐτοῦ, καὶ μηδὲ συζῆθι⁶ αὐτῷ· εἰ δὲ μὴ, καὶ σὺ μέτοχος εἶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο προσετάγη ὑμῖν ἐφ' ἑαυτοῖς μένειν, εἴτε γυνὴ εἴτε ἀνὴρ· δύναται γὰρ ἐν τούτοις μετάνοια εἶναι. Ἐγὼ οὖν, φησὶν, οὐ δίδωμι ἀφορμὴν ἵνα ἢ προᾶξις αὕτη οὕτω συντελεῖται, ὥστε μηκέτι ἁμαρτάνειν τὸν⁷ ἡμαρτηκότα· περὶ δὲ τῆς προτέρας ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἔστι⁸ τοῦ δυναμένου ἴασιν δοῦναι· αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἔχων πάντων τὴν ἐξουσίαν.

II. Ἠρώτησα αὐτὸν· πάλιν λέγων Ἐπεὶ ὁ κύριος ἄξιόν με ἠγήσατο ἵνα μετ' ἐμοῦ πάντοτε κατοικήσῃ, ὀλίγα μου ῥήματα ἔτι ἀνάσχου, ἐπεὶ οὐ συνιω οὐδέν, καὶ ἡ καρδία μου πεπώρωται ἀπὸ τῶν προτέρων μου πράξεων· συνέτισόν με, ὅτι λίαν ἄφρων εἰμί, καὶ ὅλως οὐδέν νοῶ. Ἀποκριθεὶς μοι λέγει Ἐγὼ, φησὶν, ἐπὶ τῆς μετάνοιας εἰμί, καὶ πᾶσι τοῖς μετανοοῦσι σύνεσιν δίδωμι· ἢ οὐ δοκεῖ σοι, φησὶν, ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ μετανοῆσαι σύνεσις ἐστὶ μεγάλη; Συνῆκε γὰρ ὁ ἁμαρτήσας, ὅτι ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἔναντι κυρίου, καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἢ προᾶξις ἢν ἔπραξε, καὶ μετανοήσας οὐκ ἔτι ἐργάζεται τὸ πονηρὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν πολυτελῶς ἐργάζεται, καὶ ταπεινοῖ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ βασανίζει, ὅτι ἡμαρτεν.¹ Βλέπεις οὖν, φησὶν, ὅτι ἡ μετάνοια σύνεσις ἐστὶ μεγάλη. Διὰ τοῦτο οὖν, φημί, κύριε, ἐξακριβάζομαι παρὰ σοῦ πάντα· πρῶτον μὲν, ὅτι ἁμαρτωλὸς εἰμί, ἵνα γνῶ ποῖα ἔργα ἐργάζομαι, ὅτι πολλαὶ μοι εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι καὶ ποικίλαι. Ζήση, φησὶν, ἂν τὰς² ἐντολάς μου φυλάξῃς καὶ πορευθῇς ἐν αὐταῖς· καὶ ὃς ἂν ἀκούσας³ τὰς ἐντολάς ταύτας φυλάξῃ, ζήσεται τῷ θεῷ.

III. Ἐτι, φημί, κύριε, προσθήσω τοῦ ἐπερωτηῆσαι. Λέγε, φησὶν. Ἠκουσα, φημί, κύριε, παρὰ τινων διδασκάλων, ὅτι ἑτέρα μετάνοια οὐκ ἐστὶν εἰ μὴ ἐκείνη, ὅτε εἰς ὕδωρ κατέβημεν καὶ ἐλάβομεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἡμῶν τὴν προτέραν. Λέγει μοι Καλῶς ἠκουσας· οὕτω γὰρ ἔχει. Ἐδει γὰρ τινα εἰληφότα ἄφεσιν ἁμαρτιῶν μηκέτι ἁμαρτάνειν, ἀλλ' ἐν ἀγνείᾳ κατοικεῖν. Ἐπεὶ δὲ πάντα ἐξακριβάζῃ, καὶ τοῦτό σοι δηλώσω, μὴ διδοὺς ἀφορμὴν τοῖς μέλλουσι πιστεύειν ἢ τοῖς νῦν πιστεύουσιν εἰς τὸν κύριον. Οἱ γὰρ νῦν πιστεύσαντες ἢ μέλλοντες πιστεύειν μετάνοιαν ἁμαρτιῶν οὐκ ἔχουσιν, ἄφεσιν δὲ ἔχουσι τῶν προτέρων ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῖς οὖν κληθεῖσι πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἔθηκεν ὁ κύριος μετάνοιαν. Καρδιογνώστης ὢν ὁ κύριος, καὶ πάντα προγινώσκων, ἔγνω τὴν ἀσθέ-

5) τὸν: apogr. τὴν.

6) συζῆθι: ita apogr. nisi quod etiam super v gravem habet.

7) apogr. rursus τὴν.

8) facillime excidit h. l. τοῦ θεοῦ.

Cap. II. 1) apogr. ἡμαρτον.

2) inepte apogr. additum habet ἐν τὰς.

3) apogr. ἀκούσης.

νειαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν πολυπλοκίαν τοῦ διαβόλου, ὅτι ποιήσει τι κακὸν τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ, καὶ πονηρεύεται εἰς αὐτούς. Πολυεὐσπλαγγνος οὖν ὁ κύριος εὐσπλαγγνίσθη ἐπὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ καὶ ἔθηκε τὴν μετάνοιαν ταύτην· καὶ ἐμοὶ ἢ ἐξουσία τῆς μετανοίας ταύτης ἐδόθη. Ἀλλὰ λέγω σοι, φησί, μετὰ τὴν κλήσιν¹ ἐκείνην τὴν μεγάλην καὶ σεμνὴν ἂν τις ἐκπειρασθεῖς ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἀμαρτήσῃ, μίαν μετάνοιαν ἔχει· ἂν δὲ ὑπὸ χεῖρα ἀμαρτάνῃ καὶ οὐ μετανοήσῃ, ἀσύμφορόν ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ τὸ τοιοῦτον· δυσκόλως γὰρ ζήσεται. Λέγω αὐτῷ Ἐξωποιοῦθην ταῦτα παρὰ σοῦ ἀκούσας οὕτως ἀκριβῶς· οἶδα γὰρ ὅτι, ἂν μηκέτι προσθήσω ταῖς ἀμαρτίαις μου, σωθήσομαι. Σωθήσῃ, φησὶν, καὶ πάντες ὅσοι ἂν ταῦτα ποιήσωσιν.

IV. Ἠρώτησα αὐτὸν πάλιν λέγων Καὶ ἐπεὶ ἅπαξ ἀνέχη μου, ἔτι μοι καὶ τοῦτο δήλωσον. Λέγε, φησὶν. Ἐὰν γυνή, φημί, κύριε, ἢ πάλιν ἀνὴρ τις κοιμηθῆ, καὶ γαμήσῃ τις ἐξ αὐτῶν, μήτι ἀμαρτάνει ὁ γαμῶν; Οὐχ ἀμαρτάνει, φησὶν· ἂν δὲ ἐν ἑαυτῷ μείνῃ τις, περισσοτέραν ἑαυτῷ τιμὴν καὶ μεγάλην δόξαν περιποιεῖται πρὸς τὸν κύριον· ἂν δὲ καὶ γαμήσῃ, οὐχ ἀμαρτάνει. Τήρει οὖν τὴν ἀγνείαν καὶ τὴν σεμνότητα, καὶ ζήσῃ τῷ θεῷ. Ταῦτα σοι ὅσα λαλῶ ἢ καὶ μέλλω λαλεῖν, φύλασσε ἀπὸ τοῦ νῦν, ἀφ' ἧς μοι παρεδόθης ἡμέρας, καὶ εἰς τὸν οἶκόν σου κατοικήσω· τοῖς δὲ προτέροις σου παραπτώμασιν ἄφεσις ἔσται, ἂν τὰς ἐντολάς μου φυλάξῃς. Καὶ πᾶσι δὲ ἄφεσις ἔσται, ἂν τὰς ἐντολάς μου ταύτας φυλάξωσι καὶ πορευθῶσιν ἐν τῇ ἀγνότητι ταύτῃ.

ΕΝΤΟΛΗ Ε΄.

1. Μακρόθυμος, φησί, γίνου καὶ συνετός, καὶ πάντων τῶν πονηρῶν ἔργων κατακυριεύσεις καὶ ἐργάσῃ πᾶσαν δικαιοσύνην. Ἐὰν γὰρ μακρόθυμος ἔσῃ, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ κατοικοῦν ἐν σοὶ καθαρὸν ἔσται, μὴ ἐπισκοτούμενον ὑπὸ ἐτέρου πνεύματος, ἀλλ' ἐν¹ εὐρυτέρῳ² κατοικοῦν ἀγαλλιάσεται καὶ εὐφρανθήσεται, καὶ μετὰ τοῦ σκεύους, ἐν ᾧ κατοικεῖ, λειτουργήσῃ τῷ θεῷ ἐν ἰλαρότητι, ἔχον τὴν εὐθηνίαν ἐν ἑαυτῷ· ἂν δὲ ὀξύχολία τις³ προσέλθῃ, εὐθύς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τρυφερόν ὄν, στενοχωρεῖται, μὴ ἔχον τὸν τόπον καθαρὸν, καὶ ζητεῖ ἀποστῆναι ἐκ τοῦ τόπου· πνίγεται γὰρ ῥύπῳ τοῦ πονηροῦ πνεύματος, μὴ ἔχον τόπον λειτουργῆσαι τῷ κυρίῳ καθὼς βούλεται, μαινώμενον ἀπὸ τῆς ὀξύχολίας. Ἐν γὰρ τῇ μακροθυμίᾳ ὁ κύριος κατοικεῖ, ἐν δὲ τῇ ὀξύχολίᾳ ὁ διάβολος. Ἀμφοτέρω δὲ τα πνεύματα ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατοικοῦντα ἀσύμφορά ἐστι καὶ πονηρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, ἐν ᾧ κατοικοῦσιν. Ἐὰν γὰρ λαβὼν ἀψίνθιον μικρὸν λίαν καὶ⁴ εἰς κεράμιον μέλιτος ἐπιχέῃς, οὐχὶ ὅλον τὸ μέλι ἀφανίζεται, καὶ πικρὸν λίαν καὶ ἀπόλλυσι τὴν γλυκύτητα τοῦ μέλιτος,⁵ καὶ οὐκέτι τὴν αὐτὴν χάριν ἔχει

Cap. III. 1) κλήσιν: apogr. θλήσιν.
Mand. V. 1) in apogr. videtur ἐπὶ scriptum fuisse; iam corrigendo obscurata est scriptura.

2) εὐρυτέρῳ: ita apogr., notato ω super ε extremo, unde facile ad εὐρυχώρῳ videtur concludi posse.

3) ὀξύχολία τις: apogr. habet ὀξύχολίση.

4) καὶ: sic apogr., sed turbat orationem.

5) inde a καὶ πικρὸν λίαν oratio non recte procedit, sed ita est in apogr.

παρὰ τῷ δεσπότη, ὅτι ἐπικράνθη καὶ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἀπώλεσεν; Ἐὰν δὲ εἰς τὸ μέλι οὐ βληθῆ τὸ ἀψίνθιον,⁶ --- εὐχρηστον γίνεται τῷ δεσπότη αὐτοῦ. Βλέπεις ὅτι ἡ μακροθυμία γλυκυτάτη ἐστὶν ὑπὲρ τὸ μέλι καὶ εὐχρηστόν⁷ ἐστὶ τῷ θεῷ, καὶ ἐν αὐτῇ ὁ κύριος κατοικεῖ· ἡ δὲ ὀξύχολία πικρὰ καὶ ἄχρηστός ἐστίν· ἐὰν οὖν μιγῆ ἡ ὀξύχολία τῇ μακροθυμίᾳ, μαιίνεται ἡ μακροθυμία, καὶ οὐκ ἐ[στίν]⁸ εὐχρηστός [ποτε]⁹ τῷ θεῷ ἢ ἔντευξις αὐτῆς. Ἦθελον, φημί, κύριε, γινῶναι τὴν ἐνεργεσίαν¹⁰ τῆς ὀξύχολίας, ἵνα φυλάξωμαι αὐτῆς.¹¹ Καὶ μήν, φησί, ἐὰν μὴ φυλάξης ἀπ' αὐτῆς σὺ καὶ ὁ οἶκός σου, ἀπώλεσάς σου τὴν πᾶσαν¹² ἐλπίδα· ἀλλὰ φύλαξαι ἀπ' αὐτῆς· ἐγὼ γὰρ μετὰ σοῦ εἰμί· καὶ πάντες δὲ ἀφέξονται ἀπ' αὐτῆς, ὅσοι ἂν μετανοήσωσιν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτῶν· μετ' αὐτῶν¹³ γὰρ ἔσομαι, καὶ συντηρήσω αὐτούς· ἐδικαιώθησαν γὰρ πάντες ὑπὸ τοῦ σεμνοτάτου ἀγγέλου.

II. Ἄκουε, φησί, καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὀξύχολίας, πῶς πονηρὰ ἐστὶ, καὶ πῶς τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ καταστρέφει τῇ ἑαυτῆς ἐνεργείᾳ, καὶ πῶς ἀποπλανᾷ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης· οὐκ ἀποπλανᾷ δὲ τοὺς πλήρεις ὄντας ἐν τῇ πίστει, οὐδὲ ἐνεργῆσαι δύναται εἰς αὐτούς, ὅτι ἡ δύναμις μου μετ' αὐτῶν ἐστίν· ἀποπλανᾷ δὲ τοὺς ἀποκένους καὶ διψύχους ὄντας. Ὅταν δὲ ἴδῃ τοὺς τοιοῦτους ἀνθρώπους εὐσταθοῦντας, παρεμβάλλει ἑαυτὴν¹ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, καὶ ἐκ τοῦ μηδενὸς ἢ γυνῆ ἢ ὁ ἀνηρ ἐν πικρία γίνεται, ἕνεκεν βιωτικῶν πραγμάτων, ὑπὲρ γε ἐδεσμάτων ἢ μικρολογίας τινός, ἢ περὶ δόσεως ἄλλης,² ἢ περὶ τοιοῦτων μωρῶν πραγμάτων. Ταῦτα γὰρ πάντα μωρὰ ἐστὶ καὶ κενὰ καὶ ἄφρονα τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ. Ἡ δὲ μακροθυμία μεγάλη ἐστὶ καὶ ἰσχυρὰν δύναμιν ἔχουσα καὶ στιβαρὰ καὶ εὐθυνομένη ἐν πλατυσμῷ μεγάλῳ, ἰλαρὰ, ἀγαλλιωμένη, ἀμέριμος οὐσα, δοξάζουσα τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, μηδὲν ἐν ἑαυτῇ ἔχουσα πικρόν, παραμένουσα διὰ παντός πραεῖα καὶ ἡσύχιος. Αὕτη οὖν ἡ μακροθυμία κατοικεῖ μετὰ τῶν τῆς πίστεως ἐχόντων ὀλόκληρον. Ἡ δὲ ὀξύχολία πρῶτον μὲν μωρὰ ἐστὶν ἐλαφρὰ τε καὶ ἄφρων· εἶτα ἐκ τῆς ἀφροσύνης γίνεται πικρία, ἐκ δὲ τῆς πικρίας θυμός, ἐκ δὲ τοῦ θυμοῦ ὀργή, ἐκ δὲ τῆς ὀργῆς μῆνις· εἶτα ἡ μῆνις αὕτη ἐκ τοσοῦτων κακῶν συσταμένη γίνεται ἁμαρτία μεγάλη καὶ ἀνίατος. Ὅταν γὰρ ταῦτα τὰ πνεύματα ἐν ἐνὶ ἀγγείῳ κατοικῆ, οὐ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατοικεῖ, οὐ χωρεῖ τὸ ἄγγος ἐκεῖνο, ἀλλ' ὑπερπλεονάζει· τὸ τρυφερόν οὖν πνεῦμα, μὴ ἔχον συνήθειαν μετὰ πονηροῦ πνεύματος κατοικεῖν μηδὲ μετὰ σκληρότητος, ἀποχωρεῖ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ τοιοῦτου καὶ ζητεῖ κατοικεῖν μετὰ πραότητος καὶ ἡσυχίας. Εἶτα, ὅταν ἀποστῆ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐκεί-

6) Haec perquam confusa in apogr. leguntur. Scriptum erat, si singula recte assecutus sum: Ἐὰν δὲ εἰς τὸ ἀψίνθιον μὴ βληθῆ μέλι οὐδὲ εἰς μέλι τὸ ἀψίνθιον βληθῆ μέλι οὐδὲ εὐχρ. Correctum vero est ut edidimus. Sequitur autem aliquid quod fere pro μέλι καὶ accipi potest. Rursus super haec omnia recentissimis ductibus correctum est.

7) εὐχρηστον: sic apogr.

8) ἐ[στίν]: ita apogr. Simonidis.

9) ποτε: ita fere videtur in apogr. scriptum fuisse, sed providit Sim. ne amplius legi posset.

10) ἐνεργεσίαν: sic apogr.

11) αὐτῆς: sic apogr. Item φυλάξης.

12) πᾶσαν: apogr. πᾶνσαν.

13) αὐτῶν: apogr. αὐτῆς.

Cap. II. 1) ἑαυτὴν: apogr. ἑαυτοὺς.

2) ἄλλης: ita apogr. Fortasse ex λήψεως corruptum.

νου οὐ κατοικεῖ, γίνεται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος κενὸς ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ δικαίου, καὶ τὸ λοιπὸν πεπληρωμένον³ τοῖς πνεύμασι τοῖς πονηροῖς· ἀκαταστατεῖ ἐν πάσῃ πράξει αὐτοῦ, περισπώμενος ὡς κἀκεῖσε ἀπὸ τῶν πνευμάτων τῶν πονηρῶν, καὶ ὅλως ἀποτυφλοῦται ἀπὸ τῆς διανοίας τῆς ἀγαθῆς. Οὕτως οὖν συμβαίνει πᾶσι τοῖς ὀξύχοις. Ἀπέχου οὖν ἀπὸ τῆς ὀξύχολίας, τοῦ πονηροτάτου πνεύματος· ἔνδυσαι δὲ τὴν μακροθυμίαν, καὶ ἀντίστα τῇ ὀξύχολίᾳ καὶ τῇ πικρίᾳ, καὶ ἔση εὐρισκόμενος μετὰ τῆς σεμνότητος τῆς ἠγαπημένης ὑπὸ τοῦ κυρίου. Βλέπε οὖν μήποτε παρενθυμηθῆς τὴν ἐντολὴν ταύτην· ἐὰν γὰρ ταύτης τῆς ἐντολῆς κυριεύσης, καὶ τὰς λοιπὰς ἐντολὰς δυνήσῃ φυλάξαι, ἅς σοι μέλλω ἐντέλλεσθαι· ἴσχυε οὖν⁴ ἐν αὐταῖς καὶ ἐνδυναμοῦ, καὶ πάντες ἐνδυναμούσθωσαν ὅσοι ἐὰν θέλωσιν ἐν αὐταῖς⁵ πορεύεσθαι.

ΕΝΤΟΛΗ 5'.

I. Ἐνετειλάμην σοι, φησίν, ἐν τῇ πρώτῃ ἐντολῇ ἵνα φυλάξῃς τὴν πίστιν καὶ τὸν φόβον καὶ τὴν ἐγκράτειαν. Ναί, φημί, κύριε. Ἀλλὰ νῦν θέλω σοι, φησίν, δηλῶσαι καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ἵνα νοήσῃς τίς αὐτῶν τίνα δύναμιν ἔχει καὶ ἐνεργεῖαν. Διπλαῖ γὰρ εἰσὶν αἱ ἐνεργεῖαι αὐτῶν· κείνται οὖν ἐπὶ δικαίῳ καὶ ἀδίκῳ.¹ Σὺ οὖν πιστεue τῷ δικαίῳ, τῷ δὲ ἀδίκῳ μὴ πιστεύσης· τὸ γὰρ δίκαιον ὀρθὴν ὁδὸν ἔχει, τὸ δὲ ἀδικὸν στρεβλήν· ἀλλὰ σὺ τῇ ὀρθῇ ὁδῷ πορεύου καὶ ὀμαλῇ, τὴν δὲ στρεβλήν ἔασον. Ἡ γὰρ στρεβλή ὁδὸς τρίβους οὐκ ἔχει, ἀλλ' ἀνοδίας καὶ προσκόμματα πολλά, καὶ τραχεῖά ἐστι καὶ ἀκανθώδης· βλαβερά οὖν ἐστὶ τοῖς ἐν αὐτῇ πορευομένοις. Οἱ δὲ τῇ ὀρθῇ ὁδῷ πορευόμενοι ὀμαλῶς περιπατοῦσι καὶ ἀπροσκόπως· οὔτε γὰρ τραχεῖά ἐστὶν οὔτε ἀκανθώδης. Βλέπεις οὖν ὅτι συμφορώτερόν² ἐστὶ ταύτῃ τῇ ὁδῷ πορεύεσθαι. Ἀρέσκει μοι, φημί, κύριε, ταύτῃ τῇ ὁδῷ πορεύεσθαι. Πορεύεσθαι, φησί· καὶ ὅς ἂν ἐξ ὅλης καρδίας ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, πορεύεται ἐν αὐτῇ.

II. Ἄκουε νῦν, φησί, περὶ τῆς πίστεως. Δύο εἰσὶν ἄγγελοι μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τῆς δικαιοσύνης καὶ εἰς τῆς πονηρίας. Πῶς οὖν, φημί, κύριε, γνώσομαι τὰς αὐτῶν ἐνεργείας, ὅτι ἀμφοτέροι ἀγγελοι μετ' ἐμοῦ κατοικοῦσιν; Ἄκουε, φησί, καὶ συνιεῖς αὐτάς. Ὁ μὲν τῆς δικαιοσύνης ἄγγελος τρυφερός ἐστὶ καὶ αἰσχυνητός καὶ πραῦς καὶ ἡσύχιος. Ὅταν οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ, ...¹ γίνωσκε ὅτι ὁ ἄγγελος τῆς δικαιοσύνης μετὰ σοῦ ἐστὶ. Ταῦτα οὖν ἐστὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης. Τούτῳ οὖν πιστεue καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Ὅρα οὖν καὶ τοῦ ἀγγέλου τῆς πονηρίας τὰ ἔργα. Πρῶτον πάντων ὀξύχολός ἐστὶ, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά, καταστρέφοντα τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ. Ὅταν οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ, γνώθι αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ. Πῶς, φημί, κύριε, νοήσω αὐτόν,

3) πεπληρωμένον: sic apogr.

ita apogr., sed super utroque ω notatum

4) ἴσχυε οὖν: apogr. ἴσχυρόν, ita ut possis etiam ἴσχυροῦ vel ἴσχυσον conicere.

2) apogr. συμφορώτερον.

5) apogr. ἐν ἑαυταῖς.

Mand. V. 1) δικαίῳ καὶ ἀδίκῳ: Cap. II. 1) Plura h. l. excidisse in promptu est.

οὐκ ἐπίσταμαι. "Ακουε, φησίν· ὅταν ὀξυχολία σοί τις προσπέσῃ ἢ πικρία, γίνωσκε ὅτι αὐτός ἐστιν ἐν σοί· εἶτα ἐπιθυμία πράξεων πολλῶν, καὶ πολυτέλειαι² ἐδεσμάτων πολλῶν καὶ μεθυσμάτων καὶ κραιπαλῶν πολλῶν καὶ ποικίλων τροφῶν οὐ δεόντων, καὶ ἐπιθυμία γυναικῶν, καὶ πλεονεξία καὶ ὑπερηφανία πολλή τις καὶ ἀλαζονεία, καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσιά ἐστι καὶ ὅμοια. Ταῦτα οὖν ὅταν ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ, γίνωσκε ὅτι ὁ ἄγγελος τῆς πονηρίας ἐστὶν ἐν σοί. Σὺ οὖν ἐπιγνοὺς τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἀπόστα ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲ αὐτῷ πιστεue, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ εἰσι καὶ ἀσύμφορα τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ. "Εχεις οὖν ἀμφοτέρων τῶν ἀγγέλων τὰς ἐργασίας· σύνιε αὐτὰς καὶ πιστεue τῷ ἀγγέλῳ τῆς δικαιοσύνης· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀγγέλου τῆς πονηρίας ἀπόστηθι, ὅτι ἡ διδαχὴ αὐτοῦ πονηρὰ ἐστὶ παντὶ ἔργῳ· ἐὰν γὰρ ἡ τις πιστότατος ἀνὴρ, καὶ ἡ ἐνθύμησις τοῦ ἀγγέλου τούτου ἀναβῇ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, δεῖ τὸν ἄνδρα ἐκείνον ἢ τὴν γυναῖκα ἐξαμαρτῆσαι τι. Ἐὰν δὲ πάλιν πονηρότατός τις εἴῃ ἀνὴρ ἢ γυνή, καὶ ἀναβῇ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης, ἐξ ἀνάγκης δεῖ αὐτὸν ἀγαθὸν τι ποιῆσαι. Βλέπεις οὖν, φησίν, ὅτι καλὸν ἐστὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς δικαιοσύνης ἀκολουθεῖν, τῷ δὲ ἀγγέλῳ τῆς πονηρίας ἀποτάξασθαι. Τὰ³ μὲν περὶ τῆς πίστεως αὕτη ἡ ἐντολὴ δηλοῖ, ἵνα τοῖς ἔργοις τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης πιστεύσῃς, καὶ ἐργασάμενος αὐτὰ ζήσῃ τῷ θεῷ. Πιστεue δὲ ὅτι τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς πονηρίας χαλεπά ἐστι· μὴ ἐργαζόμενος οὖν αὐτὰ ζήσῃ τῷ θεῷ.

ΕΝΤΟΛΗ Ζ'.

Φοβήθητι, φησί, τὸν κύριον καὶ φύλασσε τὰς ἐντολάς αὐτοῦ· φυλάσσων οὖν τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ ἔση δυνατὸς ἐν πάσῃ πράξει, καὶ ἡ πράξις σου ἀσύγκριτος ἔσται. Φοβούμενος γὰρ τὸν κύριον πάντα καλῶς ἐργάσῃ· οὗτος δὲ ἐστὶν ὁ φόβος ὃν δεῖ σε φοβηθῆναι καὶ σωθῆναι, τὸν δὲ διάβολον μὴ φοβηθῆς· φοβούμενος γὰρ τὸν κύριον κατακυριεύσεις τοῦ διαβόλου, ὅτι δύναμις ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν¹ ἐν ᾧ δύναμις οὐκ ἔστιν, οὐδὲ φόβος· ἐν ᾧ δὲ δύναμις ἢ ἔνδοξος, καὶ φόβος ἐν αὐτῷ. Πᾶς γὰρ ὁ δύναμιν ἔχων φόβον ἔχει· ὁ δὲ μὴ ἔχων δύναμιν ὑπὸ πάντων καταφρονεῖται. Φοβήθητι δὲ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, ὅτι πονηρὰ ἐστὶ· φοβούμενος οὖν τὸν κύριον οὐκ ἐργάσῃ αὐτὰ,² ἀλλ' ἀφέξῃ ἀπ' αὐτῶν. Δισσοὶ οὖν εἰσὶν οἱ φόβοι· ἐὰν γὰρ θέλῃς τὸ πονηρὸν ἐργάσασθαι, τὸν θεὸν φοβοῦ, καὶ οὐκ ἐργάσῃ αὐτό· ἐὰν δὲ θέλῃς πάλιν τὸ ἀγαθὸν ἐργάσασθαι, φοβοῦ τὸν κύριον, καὶ ἐργάσῃ αὐτό. Ὡστε ὁ φόβος τοῦ κυρίου ἰσχυρὸς ἐστὶ καὶ μέγας καὶ ἔνδοξος· φοβήθητι οὖν τὸν κύριον καὶ ζήσῃ αὐτῷ· καὶ ὅσοι ἂν φοβηθῶσιν αὐτὸν τῶν φυλασσόντων τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ζήσονται τῷ θεῷ. Διὰ τί, φημί, κύριε, εἶπας περὶ τῶν τηρούντων τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ζήσονται τῷ θεῷ; Ὅτι, φησίν, πᾶσα ἡ κτίσις³ φοβεῖται τὸν κύριον, τὰς δὲ

2) πολυτέλειαι, non πολυτέλεια in οὐκ ἔστιν: haec verba propter ea quae subsequuntur non abundant.

3) τὰ: apogr. τὰς.

2) apogr. αὐτὰς.

3) apogr. κτίσις, item subsequitur

Mand. VII. 1) ὅτι δύν. ἐν αὐτῷ φοβῆται.

ἐντολὰς αὐτοῦ οὐ φυλάσσει. Τῶν οὖν φοβουμένων καὶ φυλασσόντων τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐκόντων⁴ ἢ ζωὴ ἐστὶ παρὰ τῷ θεῷ· τῶν δὲ μὴ φυλασσόντων τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ,⁵ οὐδὲ ζωὴ ἐν αὐτοῖς.

ΕΝΤΟΛΗ Η΄.

Εἰπόν σοι, φησὶν, ὅτι τὰ κτίσματα τοῦ θεοῦ διπλᾶ ἐστί· καὶ γὰρ ἡ ἐγκράτεια διπλῆ ἐστίν. Ἐπὶ τινων γὰρ δεῖ ἐγκρατεῦσθαι, ἐπὶ τινων δὲ οὐ δεῖ. Γνώρισόν μοι, φημί, κύριε, ἐπὶ τίνων δεῖ ἐγκρατεῦσθαι, ἐπὶ τίνων δὲ οὐ δεῖ. Ἄκουε, φησί· τὸ πονηρὸν ἐγκρατεύου καὶ μὴ ποιεὶ αὐτό· τὸ δὲ ἀγαθὸν μὴ ἐγκρατεύου, ἀλλὰ ποιεὶ αὐτό. Ἐὰν δὲ ἐγκρατεύῃ τὸ πονηρὸν μὴ ποιεῖν, δικαιοσύνην μεγάλην ἐργάξῃ. Ἐγκρατεῦσαι οὖν ἀπὸ πονηρίας πάσης ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθόν. Ποταπαί, φημί, κύριε, εἰσὶν αἱ πονηρίαί, ἀφ' ὧν δεῖ ἡμᾶς¹ ἐγκρατεῦσθαι; Ἄκουε, φησὶν· ἀπὸ μοιχείας καὶ πορνείας, ἀπὸ ἐδεσμάτων πολλῶν, ἀπὸ πολυτελείας, πλούτου καὶ καυχήσεως καὶ ὑψηλοφροσύνης καὶ ὑπερηφανίας, καὶ ἀπὸ ψευσμάτων καὶ καταλαλιᾶς καὶ ὑποκρίσεως, μνησικακίας καὶ πάσης ἄλλης βλασφημίας. Ταῦτα τὰ ἔργα πάντων πονηρότατά εἰσιν ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων. Ἀπὸ τούτων οὖν τῶν ἔργων δεῖ ἐγκρατεῦσθαι τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ. Ὁ γὰρ μὴ ἐγκρατεύομενος ἀπὸ τούτων οὐ δύναται ζῆσαι τῷ θεῷ. Ἄκουε οὖν καὶ τὰ ἀκόλουθα τούτων. Ἔτι γὰρ, φημί, κύριε, πονηρὰ ἔργα ἐστί; Καὶ γε πολλά,² φησὶν, ἔστιν ἀφ' ὧν δεῖ τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ ἐγκρατεῦσθαι· κλέμμα, ψεῦσμα, ἀποστέρησις, ψευδομαρτυρία, πλεονεξία, ἐπιθυμία πονηρὰ, ἀπάτη, κενοδοξία, ἀλαζονεία, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοιά εἰσιν. Οὐ δοκεῖ σοι ταῦτα πονηρὰ εἶναι; Καὶ λίαν πονηρὰ τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ. Τούτων πάντων δεῖ³ ἐγκρατεῦσθαι τὸν δουλεύοντα τῷ θεῷ. Ἐγκρατεῦσαι οὖν ἀπὸ πάντων τούτων, ἵνα ζήσῃς τῷ θεῷ καὶ ἐγγραφήσῃ μετὰ τῶν ἐγκρατευομένων αὐτά.⁴ Ὡν μὲν οὖν δεῖ σε ἐγκρατεῦσθαι, ταῦτά ἐστίν· ἃ δὲ δεῖ σε μὴ ἐγκρατεῦσθαι, φησὶν, ἀλλὰ ποιεῖν, ἄκουε· τὸ ἀγαθὸν μὴ ἐγκρατεύου, ἀλλὰ ποιεὶ αὐτό. Καὶ τῶν ἀγαθῶν μοι, φημί, κύριε, δήλωσον τὴν δύναμιν, ἵνα πορευθῶ ἐν αὐτοῖς καὶ δουλεύσω αὐτοῖς, ἵνα ἐργασάμενος αὐτὰ δυναθῶ σωθῆναι. Ἄκουε, φησί, καὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ ἔργα, ἃ γε δεῖ ἐργάζεσθαι καὶ μὴ ἐγκρατεῦσθαι. Πρῶτον πάντων πίστις, φόβος θεοῦ, ἀγάπη, ὁμόνοια, ῥήματα δικαιοσύνης, ἀλήθεια, ὑπομονή· τούτων ἀγαθώτερον⁵ οὐδὲν ἐστὶν ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων· ταῦτα ἐὰν τις φυλάσῃ καὶ [μὴ]⁶ ἐγκρατεύηται ἀπ' αὐτῶν, μακάριος γίνεται ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Εἴτα τούτων τὰ ἀκόλουθα ἄκουσον· χήραις ὑπηρετεῖν, ὀρφανούς καὶ ὑστερομένους ἐπισκέπτεσθαι, ἐξ ἀναγκῶν λυτροῦσθαι τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ, φιλόξενον εἶναι — ἐν γὰρ τῇ φιλοξενίᾳ εὐρίσκεται ἀγαθοποίησις, — ποτὲ⁷ μηδενὶ ἀντιτάσσεσθαι, ἡσύχιον εἶναι, ἐνδεέστερον γίνεσθαι πάντων ἀνθρώπων, πρεσβύτας σέβεσθαι, δικαιοσύνην ἀσκεῖν, ἐσκανδαλισμένους⁸

4) ἐκόντων: ita apogr., sed videtur ex ἐκείνων ortum.

5) αὐτοῦ et αὐτοῖς: apogr. male αὐτῶν et αὐτῷ (super ω notato οἰς).

Mand. VIII. 1) ἡμᾶς: apogr. ἡμῶν.

2) πολλά: apogr. πολλαί.

3) δεῖ: apogr. δε.

4) αὐτά: ita apogr., sed super α est ας notatum.

5) ἀγαθώτερον: apogr. ἀγαθότης.

6) [μὴ]: non est in apogr.

7) ποτὲ μηδενὶ: sic apogr.

8) apogr. ἐνσκανδαλισμένους.

ἀπὸ τῆς πίστεως μὴ ἀποβάλλεσθαι, ἀλλ' ἐπιστρέφειν καὶ εὐθύμους ποιεῖν, ἁμαρτάνοντας νουθετεῖν, χρεώστας μὴ θλίβειν καὶ ἐνδεεῖς, καὶ εἴ τινα τούτοις ὅμοιά ἐστι. Δοκεῖ σοι, φησί, ταῦτα ἀγαθὰ εἶναι; Τί γάρ, φημί, κύριε, τούτων ἀγαθώτερον;⁹ Πορεύου οὖν, φησίν, ἐν αὐτοῖς καὶ μὴ ἐγκρατεύου ἀπ' αὐτῶν, καὶ ζήση τῷ θεῷ. Φύλασσε οὖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· ἐὰν τὸ ἀγαθὸν ποιῆς καὶ μὴ ἐγκρατεύσῃ ἀπ' αὐτοῦ, ζήση¹⁰ τῷ θεῷ· πάντες ζήσονται τῷ θεῷ οἱ οὕτω ποιοῦντες. Καὶ πάλιν ἐὰν τὸ πονηρὸν μὴ ποιῆς καὶ ἐγκρατεύσῃ αὐτό, ζήση τῷ θεῷ· καὶ πάντες ζήσονται τῷ θεῷ, ὅσοι ἐὰν ταύτας τὰς ἐντολάς φυλάξωσι καὶ πορευθῶσιν ἐν αὐταῖς.

ΕΝΤΟΛΗ Θ'.

Λέγει μοι Ἄρον ἀπὸ σεαυτοῦ¹ τὴν διψυχίαν καὶ μηδὲν ὅπως διψυχίης αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ θεοῦ, λέγων ἐν σεαυτῷ ὅτι πῶς δύναμαι αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ κυρίου καὶ λαβεῖν, ἡμαρτηκῶς τοσαῦτα εἰς αὐτόν; Μὴ διαλογίζου ταῦτα, ἀλλ' ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου ἐπιστρέψον ἐπὶ τὸν κύριον, καὶ αἰτοῦ παρ' αὐτοῦ ἀδιστακτως, καὶ γνώση² τὴν πολλὴν εὐσπλαγγνίαν αὐτοῦ, ὅτι οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπη, ἀλλὰ τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου πληροφορήσει. Οὐκ ἔστι γὰρ ὡς οἱ ἄνθρωποι οἱ μνησικακοῦντες, ἀλλ' αὐτὸς ἀμνησικακός ἐστι καὶ σπλαγγνίζεται ἐπὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ. Σὺ οὖν καθάρισόν σου τὴν καρδίαν ἀπὸ πάντων τῶν ματαιομαμάτων³ τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ τῶν προειρημένων σου ῥημάτων, καὶ αἰτοῦ παρὰ τοῦ κυρίου, καὶ ἀπολήψῃ πάντα, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν αἰτημάτων σου ἀνυστέρητος ἔσῃ, ὅσα ἂν ἀδιστακτως αἰτήσῃ παρὰ τοῦ κυρίου. Ἐὰν δισταξῆς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, οὐδὲν οὐ μὴ λήψῃ τῶν αἰτημάτων σου. Οἱ γὰρ δισταξόντες εἰς τὸν θεόν, οὗτοί εἰσιν οἱ δίψυχοι, καὶ οὐδὲν ὅπως ἐπιτυγχάνουσι τῶν αἰτημάτων αὐτῶν. Οἱ δὲ ὀλοτελεῖς ὄντες ἐν τῇ πίστει πάντα αἰτοῦνται, πεποιθότες ἐπὶ τὸν κύριον, καὶ λαμβάνουσιν, ὅτι ἀδιστακτως αἰτοῦνται, μηδὲν διψυχοῦντες. Πᾶς γὰρ δίψυχος ἀνήρ, ἐὰν μὴ μετανοήσῃ, δυσκόλως σωθήσεται. Καθάρισον οὖν τὴν καρδίαν σου ἀπὸ τῆς διψυχίας, ἔνδυσαι δὲ τὴν πίστιν, ὅτι ἰσχυρά ἐστι, καὶπίστευε τῷ θεῷ, ὅτι πάντα τὰ αἰτηματά σου, ἃ αἰτεῖς, λήψῃ. Καὶ ἐὰν αἰτησάμενός ποτε παρὰ τοῦ κυρίου αἶτημά τι βραδύτερον λαμβάνῃς, μὴ διψυχίης, ὅτι ταχὺ οὐκ ἔλαβες τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου· πάντως γὰρ διὰ πειρασμὸν τινα ἢ παραπτώματι, ὃ σὺ ἀγνοεῖς, βραδύτερον λαμβάνεις τὸ αἶτημά σου. Σὺ οὖν μὴ διαλίπῃς αἰτούμενος τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου, καὶ λήψῃ αὐτό. Ἐὰν δὲ ἐκκακήσῃς καὶ διψυχίης αἰτούμενος, σεαυτὸν αἰτιῶ⁴ καὶ μὴ τὸν δίδόντα σοι. Βλέπε τὴν διψυχίαν ταύτην· πονηρὰ γὰρ ἐστὶ καὶ ἀσύνητος, καὶ πολλοὺς ἐκριζοῖ ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ λίαν ἰσχυροὺς. Καὶ γὰρ αὕτη ἡ διψυχία ἀδελφὴ ἐστὶ τοῦ διαβόλου, καὶ λίαν πονηρεύεται εἰς τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ. Καταφρόνησον οὖν τῆς διψυχίας καὶ κατακυρίευσον αὐτῆς⁵ ἐν παντὶ πράγματι, ἔνδυσάμενος τὴν

9) apogr. ἀγαθώτερα ut videtur.

2) γνώση: sic apogr.

10) apogr. inepte οὐ ζήση.

3) sic apogr.

4) apogr. αἰτιῶ, super τῶ notato τῶ.

Mand. IX. 1) σεαυτοῦ: apogr. super σου deleto σεαυτοῦ praebelet.

5) αὐτῆς: in apogr. primum erat αὐτοῖς.

πίστιν τὴν ἰσχυρὰν καὶ δυνατὴν· ἡ γὰρ πίστις πάντα ἐπαγγέλλεται, πάντα τελειοῖ, ἡ δὲ διψυχία, μὴ καταπιστεύουσα ἑαυτῇ, πάντα⁶ ἀποτυγχάνει τῶν ἔργων αὐτῆς ὧν πράσσει. Βλέπεις οὖν, φησὶν, ὅτι ἡ πίστις ἄνωθέν ἐστι παρὰ τοῦ κυρίου, καὶ ἔχει δύναμιν μεγάλην· ἡ δὲ διψυχία ἐπίγειον πνεῦμά ἐστι παρὰ τοῦ διαβόλου, δύναμιν μὴ ἔχουσα. Σὺ οὖν δούλευε τῇ ἐχούσῃ δύναμιν τῇ πίστει καὶ ἀπὸ τῆς διψυχίας ἀπόσχου τῆς μὴ ἐχούσης δύναμιν, καὶ ζήσῃ τῷ θεῷ· καὶ πάντες ζήσονται τῷ θεῷ οἱ ταῦτα φρονήσαντες.

ΕΝΤΟΛΗ Γ΄.

I. Ἄρον ἀπὸ σεαυτοῦ, φησὶ, τὴν λύπην· καὶ γὰρ αὕτη ἀδελφὴ ἐστὶ τῆς διψυχίας καὶ τῆς ὀξυχολίας. Πῶς, φημί, κύριε, ἀδελφὴ ἐστὶ τούτων; Ἄλλο γὰρ μοι δοκεῖ εἶναι ὀξυχολία, καὶ ἄλλο διψυχία, καὶ ἄλλο λύπη. Ἀσύνητος εἶ, ἄνθρωπε. Οὐ νοεῖς ὅτι ἡ λύπη πάντων τῶν πνευμάτων πονηροτέρα ἐστὶ, καὶ δεινотάτη τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ, καὶ παρὰ πάντα¹ τὰ πνεύματα καταφθείρει τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκτρίβει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ πάλιν σώζει; Ἐγώ, φημί,² κύριε, ἀσύνητός εἰμι καὶ οὐ συνιῶ τὰς παραβολὰς ταύτας. Πῶς γὰρ δύναται ἐκτρίβειν καὶ πάλιν σώζειν, οὐ νοῶ. Ἄκουε, φησὶν· οἱ μηδέποτε ἐρευνήσαντες περὶ τῆς ἀληθείας μηδὲ ἐπιζητήσαντες περὶ τῆς θεότητος, πιστεύσαντες δὲ μόνον, ἐμπεφυρμένοι δὲ³ πραγματείαις καὶ πλούτῳ καὶ φιλίαις ἐθνικαῖς, καὶ ἄλλαις πολλαῖς πραγματείαις τοῦ αἰῶνος τούτου. Ὅσοι οὖν τούτοις πρόσκεινται, οὐ νοοῦσι τὰς παραβολὰς τῆς θεότητος· ἐπισκοποῦνται γὰρ ὑπὸ τούτων τῶν πράξεων καὶ καταφθείρονται καὶ γίνονται κεχερωμένοι. Καὶ ὡς οἱ ἀμπελῶνες οἱ καλοὶ ὅταν ἀμελείαις τύχῳσι, χερσοῦνται ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν καὶ βοτανῶν ποικίλων, οὕτως οἱ ἄνθρωποι οἱ πιστεύσαντες καὶ εἰς ταύτας τὰς πράξεις τὰς πολλὰς ἐκπίπτοντες τὰς προειρημένας ἀποπλανῶνται ἀπὸ τῆς διανοίας αὐτῶν, καταγίνονται⁴ καὶ οὐδὲν ὅλως νοοῦσιν. Οἱ δὲ φόβον ἔχοντες θεοῦ καὶ ἐρευνῶντες περὶ θεότητος καὶ ἀληθείας καὶ τὴν καρδίαν ἔχοντες πρὸς κύριον, πάντα τὰ λεγόμενα αὐτοῖς ταχύνουσι καὶ νοοῦσιν, ὅτι ἔχουσι τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἐν ἑαυτοῖς· ὅπου γὰρ ὁ κύριος κατοικεῖ, ἐκεῖ καὶ σύνεσις πολλή. Κολλήθητι οὖν τῷ κυρίῳ, καὶ πάντα συνήσεις καὶ νοήσεις.

II. Ἄκουε οὖν, φησὶν, ἀνόητε, πῶς ἡ λύπη αὕτη ἐκτρίβει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ πάλιν σώζει. Ὅταν ὁ δίψυχος ἐπιβάλῃται πρᾶξιν τινα, καὶ ταύτης ἀποτύχη διὰ τὴν διψυχίαν αὐτοῦ, ἡ λύπη αὕτη εἰσπορεύεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ λυπεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἐκτρίβει αὐτό. Εἶτα πάλιν ἡ ὀξυχολία ὅταν κολληθῇ τῷ ἀνθρώπῳ περὶ πραγμάτων τινος, καὶ πικρανθῇ, πάλιν ἡ λύπη εἰσπορεύεται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ὀξυχολήσαντος, καὶ λυπεῖται ἐπὶ τῇ πράξει αὐτοῦ ἢ ἔπραξε, καὶ μετανοεῖ, ὅτι πονηρὸν εἰργάσατο. Αὕτη οὖν ἡ λύπη

6) πάντα: sic apogr.

Mand. X. 1) apogr. παρὰ πάντων.

2) apogr. φησί.

3) δὲ: sic apogr., quum exspectes
εἰσί.

4) καταγίνονται: ita apogr. habuisse videtur, sed ductibus posterioribus fere totum deletum est.

Cap. II. 1) ἐκτρίβει τὸ: apogr. ἐκτρίβετο.

δοκεῖ σωτηρίαν ἔχειν, ὅτι τὸ πονηρὸν πράξας μετενόησεν. Ἀμφότεραι οὖν αἱ πράξεις λυποῦσι τὸ πνεῦμα· ἢ μὲν διψυχία, ὅτι οὐκ ἐπέτυχε τῆς πράξεως αὐτῆς, ἢ δὲ ὀξυχολία λυπεῖ τὸ πνεῦμα, ὅτι ἔπραξε τὸ πονηρὸν. Ἀμφότερα οὖν λυπηρά ἐστι τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ, ἢ τε² διψυχία καὶ ἢ ὀξυχολία. Ἄρον οὖν ἀπὸ σεαυτοῦ τὴν λύπην καὶ μὴ θλίβε³ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐν σοὶ κατοικοῦν, μήποτε ἐντεύξηται κατὰ σοῦ καὶ ἀποστῇ ἀπὸ σοῦ. Τὸ γὰρ πνεῦμα τοῦ θεοῦ τὸ δοθὲν εἰς τὴν σάρκα ταύτην λύπην οὐχ ὑποφέρει οὐδὲ στενοχωρίαν. Ἐνδύσαι οὖν τὴν ἰλαρότητα τὴν πάντοτε ἔχουσαν χάριν παρὰ τῷ θεῷ καὶ εὐπρόσδεκτον οὖσαν αὐτῷ, καὶ ἐντρύφα ἐν αὐτῇ. Πᾶς γὰρ ἰλαρὸς ἀνὴρ ἀγαθὰ ἐργάζεται καὶ ἀγαθὰ φρονεῖ, καὶ καταφρονεῖ τῆς λύπης. Ὁ δὲ λυπηρὸς ἀνὴρ πάντα⁴ πονηρεύεται· πρῶτον μὲν πονηρεύεται, ὅτι λυπεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ δοθὲν τῷ ἀνθρώπῳ ἰλαρόν· δεύτερον δὲ λυπῶν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀνομίαν ἐργάζεται, μὴ ἐπιτυγχάνων μηδὲ ἐξομολογούμενος τῷ κυρίῳ. Πάντοτε γὰρ λυπηροῦ⁵ ἀνδρὸς ἢ ἔντευξις οὐκ ἔχει δύναμιν τοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ. Διὰ τί, φημί, οὐκ ἀναβαίνει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἢ ἔντευξις τοῦ λυπομένου; Ὅτι, φησί, ἢ λύπη ἐγκάθηται ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ· μεμιγμένη οὖν ἢ λύπη μετὰ τῆς ἐντεύξεως οὐκ ἀφήσιν τὴν ἔντευξιν ἀναβῆναι καθαρὰν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Ὡσπερ γὰρ ὄξος καὶ οἶνος μεμιγμένα ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὴν αὐτὴν ἡδονὴν οὐκ ἔχουσιν, οὕτω καὶ ἢ λύπη μεμιγμένη μετὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν αὐτὴν ἔντευξιν οὐκ ἔχει. Καθάρισον σεαυτὸν ἀπὸ τῆς λύπης τῆς πονηρᾶς ταύτης, καὶ ζήση τῷ θεῷ· καὶ πάντες ζήσονται τῷ θεῷ ὅσοι ἂν ἀποβάλωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν λύπην καὶ ἐνδύσονται πᾶσαν ἰλαρότητα.

ΕΝΤΟΛΗ ΙΑ'.

Ἔδειξέ μοι ἐπὶ συμπελλίου καθήμενους ἀνθρώπους, καὶ ἕτερον ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ καθέδρας. Καὶ λέγει μοι Βλέπεις τοὺς ἐπὶ τοῦ συμπελλίου καθήμενους; Βλέπω, φημί, κύριε. Οὗτοι, φησί, πιστοὶ εἰσι, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν καθέδραν ψευδοπροφήτης ἐστὶν ἀπόλλων¹ τὴν διάνοιαν τῶν δούλων τοῦ θεοῦ· τῶν διψύχων δὲ ἀπόλλυσιν, οὐ τῶν πιστῶν. Οὗτοι οὖν οἱ δίψυχοι ὡς ἐπὶ μάντιν ἔρχονται καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν τί ἄρα ἔσται αὐτοῖς· κἀκεῖνος ὁ ψευδοπροφήτης μηδεμίαν ἔχων ἐν ἑαυτῷ δύναμιν πνεύματος θείου, λαλεῖ² αὐτῶν κατὰ τὰ ἐπερωτήματα αὐτῶν καὶ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς πονηρίας αὐτῶν, καὶ πληροῖ τὰς ψυχὰς αὐτῶν καθὼς αὐτοὶ βούλονται. Αὐτὸς γὰρ κενὸς ὢν κενῶς³ καὶ ἀποκρίνεται κενοῖς· ὃ γὰρ ἐὰν ἐπερωτηθῇ, πρὸς τὸ κένωμα τοῦ ἀνθρώπου ἀποκρίνεται. Τινὰ δὲ καὶ ῥήματα ἀληθῆ λαλεῖ· ὁ γὰρ διάβολος πληροῖ αὐτὸν τῷ αὐτοῦ πνεύματι, εἴ τινα δυνήσεται ῥᾶξαι⁴ τῶν δικαίων. Ὅσοι οὖν ἰσχυροὶ εἰσιν ἐν τῇ πίστει τοῦ κυρίου, ἐνδεδυμένοι τὴν ἀλήθειαν, τοῖς τοιοῦτοις πνεύμασιν οὐ κολλῶνται, ἀλλ' ἀπέχονται ἀπ' αὐτῶν. Ὅσοι δὲ δίψυχοι εἰσι

2) τε: apogr. δὲ.

3) θλίβε: hoc accentu apogr.

4) πάντα: sic apogr., non πάντοτε.

5) apogr. λυπηρὸν.

Mand. XI. 1) ἀπόλλων: sic apogr., non ἀπολλύων.

2) apogr. λαλεῖν. Tum male αὐτῶν.

3) apogr. κενός.

4) ῥᾶξαι: sic apogr.

καὶ πυκνῶς μετανοοῦσι, μαντεύονται ὡς καὶ τὰ ἔθνη, καὶ ἑαυτοῖς μείζονα ἁμαρτίαν ἐπιφέρουσιν εἰδωλολατροῦντες· ὁ γὰρ ἐπερωτῶν ψευδοπροφήτην περὶ πράξεώς τινος εἰδωλολάτρης ἐστὶ καὶ κενὸς ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἄφρων. Πᾶν γὰρ πνεῦμα ἀπὸ θεοῦ δοθὲν οὐκ ἐπερωτᾶται, ἀλλὰ ἔχον τὴν δύναμιν τῆς θεότητος ἀφ' ἑαυτοῦ λαλεῖ πάντα, ὅτι ἄνωθεν ἐστὶν ἀπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ θείου πνεύματος. Τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἐπερωτώμενον καὶ λαλοῦν κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἀνθρώπων ἐπίγειόν ἐστι καὶ ἑλαφρόν, δύναμιν μὴ ἔχον· καὶ ὅπως οὐ λαλεῖ, ἔαν μὴ ἐπερωτηθῇ. Πῶς οὖν, φημί, κύριε, ἄνθρωπος γινώσεται, τίς αὐτῶν προφήτης καὶ τίς ψευδοπροφήτης ἐστίν; Ἄκουε, φησί, περὶ ἀμφοτέρων τῶν προφητῶν· καὶ ὡς σοι μέλλω λέγειν, οὕτω δοκιμάσεις τὸν προφήτην καὶ τὸν ψευδοπροφήτην. Ἀπὸ τῆς ζωῆς δοκίμαζε τὸν ἄνθρωπον τὸν ἔχοντα τὸ πνεῦμα τὸ θεῖον. Πρῶτον μὲν ὁ ἔχων τὸ πνεῦμα τὸ ἄνωθεν πραῦς ἐστὶ καὶ ἡσύχιος καὶ ταπεινόφρων, καὶ ἀπεχόμενος ἀπὸ πάσης πονηρίας καὶ ἐπιθυμίας ματαίας τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἑαυτὸν ἐνδεέστερον ποιεῖ πάντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν ἀποκρίνεται ἐπερωτώμενον, οὐδὲ κατὰ μόνας λαλεῖ, οὐδὲ ὅταν θέλῃ ἄνθρωπος λαλεῖν, λαλεῖ τὸ πνεῦμα ἅγιον, ἀλλὰ τότε λαλεῖ, ὅταν θελήσῃ αὐτῷ⁵ ὁ θεὸς λαλήσαι. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ ἄνθρωπος ὁ ἔχων τὸ πνεῦμα τὸ θεῖον εἰς συναγωγὴν ἀνδρῶν δικαίων τῶν ἐχόντων πίστιν θείου πνεύματος, καὶ ἔντευξις γένηται πρὸς τὸν θεὸν τῆς συναγωγῆς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, τότε ὁ ἄγγελος τοῦ προφήτου ὁ κείμενος πρὸς αὐτὸν πληροῖ τὸν ἄνθρωπον, καὶ πληρωθεὶς ὁ ἄνθρωπος τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ λαλεῖ εἰς τὸ πλῆθος καθὼς ὁ κύριος βούλεται. Οὕτως οὖν φανερόν ἐσται τὸ πνεῦμα τῆς θεότητος. Ὅση οὖν περὶ⁶ τοῦ πνεύματος τῆς θεότητος τοῦ κυρίου ἢ δύναμις, αὕτη. Ἄκουε οὖν, φησί, περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐπιγείου καὶ κενοῦ καὶ δύναμιν μὴ ἔχοντος, ἀλλ' ὄντος μωροῦ.⁷ Πρῶτον μὲν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ δοκῶν πνεῦμα ἔχειν ὑψοῖ ἑαυτὸν καὶ θέλει πρωτοκαθεδρίαν ἔχειν, καὶ εὐθύς ἰταμός ἐστὶ καὶ ἀναιδής καὶ πολὺλαλος καὶ ἐν τρυφαῖς πολλαῖς ἀναστρεφόμενος καὶ ἐν ἐτέροις πολλαῖς ἀπάταις, καὶ μισθοὺς λαμβάνων τῆς προφητείας αὐτοῦ· ἔαν δὲ μὴ λάβῃ, οὐ προφητεύει. Δύναται οὖν πνεῦμα θεῖον μισθὸν λαμβάνειν καὶ προφητεύειν; Οὐκ ἐνδέχεται τοῦτο ποιεῖν θεοῦ προφήτην, ἀλλὰ τῶν τοιούτων προφητῶν ἐπίγειόν ἐστὶ τὸ πνεῦμα. Εἶτα ὅπως εἰς συναγωγὴν ἀνδρῶν δικαίων οὐκ ἐγγίξει, ἀλλ' ἀποφεύγει αὐτούς. Κολλάται⁸ δὲ τοῖς διψύχοις καὶ κενοῖς, καὶ κατὰ γωνίαν αὐτοῖς προφητεύει, καὶ ἀπατᾷ αὐτούς λαλῶν κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πάντα κενῶς· κενοῖς γὰρ καὶ ἀποκρίνεται. Τὸ γὰρ κενὸν σκευὸς μετὰ τῶν κενῶν συντιθέμενον οὐ θραύεται, ἀλλὰ συμφωνοῦσιν ἀλλήλοις. Ὅταν δὲ ἔλθῃ εἰς συναγωγὴν πλήρη ἀνδρῶν δικαίων ἐχόντων πνεῦμα θεϊότατον, καὶ ἔντευξις ἀντ'⁹ αὐτῶν γένηται, κενοῦται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ μωρὸν¹⁰ ἀπὸ τοῦ φόβου φεύγει ἀπ' αὐτοῦ, καὶ κουφοῦται¹¹ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος καὶ ὅπως συνθραύεται, μὴ δυνάμενος λαλήσαι. Ἐὰν γὰρ εἰς ἀποθήκην στιβάσης οἶνον ἢ ἔλαιον, καὶ

5) apogr. αὐτον, super on posito o, rursusque ou super o.

6) περὶ abundat.

7) apogr. μωρὸν. Infra ἀνεδής.

8) apogr. potius χοπιᾶται.

9) ἀντ': ita apogr.

10) μωρὸν: apogr. ἅγιον.

11) κουφοῦται, non ζωφοῦται apogr.

ἐν αὐτοῖς θῆς κεράμιον κενόν, καὶ πάλιν ἀποστιβάσαι θελήσης τὴν ἀποθήκην, τὸ κεράμιον ἐκεῖνο, ὃ ἔθηκας κενόν, κενὸν καὶ εὐρήσεις. Οὕτω καὶ οἱ προφηταὶ οἱ κENOὶ ὅταν ἔλθωσιν εἰς πνεύματα δικαίων, ὅποιοι ἦλθον, τοιοῦτοι καὶ εὐρίσκονται. Ἔχεις ἀμφοτέρων τῶν προφητῶν τὴν ζωὴν. Δοκίμαζε οὖν ἀπὸ τῶν ἔργων καὶ τῆς ζωῆς τὸν ἄνθρωπον τὸν λέγοντα ἑαυτὸν πνευματοφόρον εἶναι. Σὺ δὲ πίστευε τῷ πνεύματι τῷ ἐρχομένῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ἔχοντι δύναμιν· τῷ δὲ πνεύματι τῷ ἐπιγείῳ καὶ κενῷ μηδὲν πίστευε, ὅτι ἐν αὐτῷ δύναμις οὐκ ἔστιν· ἀπὸ τοῦ διαβόλου γὰρ ἔρχεται. Ἄκουσον τὴν παραβολὴν ἣν μέλλω σοι λέγειν. Λάβε λίθον, καὶ βάλε εἰς τὸν οὐρανόν, ἴδε εἰ δύνασαι ἄψασθαι αὐτῷ· ἢ πάλιν λάβε σίφωνα ὕδατος καὶ σιφώνισον εἰς τὸν οὐρανόν, ἴδε εἰ δύνασαι τρυπῆσαι τὸν οὐρανόν. Πῶς, φημί, κύριε, ταῦτα γενέσθαι;¹² ἀδύνατα γὰρ ἀμφοτέρωτα ταῦτα εἶρηκας. Ὡς ταῦτα οὖν, φησὶν, ἀδύνατά ἐστιν, οὕτω καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἐπίγεια ἀδύνατά ἐστι καὶ ἀδρανῆ. Λάβε οὖν τὴν δύναμιν τὴν ἄνωθεν ἐρχομένην. Ἡ χάλαζα ἐλάχιστόν ἐστι κοκκάριον, καὶ ὅταν ἐπιπέσῃ ἐπὶ κεφαλὴν ἀνθρώπου, πῶς¹³ πόνον παρέχει· ἢ πάλιν λάβε τὴν σταγόνα, ἢ ἀπὸ τοῦ κεράμιον πίπτει χαμαὶ καὶ τρυπᾷ¹⁴ τὸν λίθον. Βλέπεις οὖν ὅτι τὰ ἄνωθεν ἐλάχιστα πίπτοντα ἐπὶ τὴν γῆν μεγάλην δύναμιν ἔχουσιν· οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τὸ θεῖον, ἄνωθεν ἐρχόμενον δυνατὸν ἐστι. Τούτῳ οὖν τῷ πνεύματι πίστευε, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐτέρου ἀπέχου.

ΕΝΤΟΛΗ ΙΒ΄.

I. Λέγει μοι Ἄρον ἀπὸ σεαυτοῦ πᾶσαν ἐπιθυμίαν πονηρὰν, ἔνδυσαι δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ἀγαθὴν καὶ σεμνήν· ἐνδεδυμένος γὰρ τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην μισήσεις τὴν πονηρὰν ἐπιθυμίαν, καὶ χαλιναγωγῆσεις αὐτὸν καθὼς βούλη. Ἀγρία γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπιθυμία ἢ πονηρὰ καὶ δυσκόλως ἡμεροῦται· φοβερὰ γὰρ ἐστὶ, καὶ λίαν τῇ ἀγριότητι αὐτῆς δαπανᾷ τοὺς ἀνθρώπους· μάλιστα δὲ ἐὰν ἐμπέσῃ εἰς αὐτὴν δούλος θεοῦ καὶ μὴ ἦ συνετός, δαπανᾶται ὑπ' αὐτῆς δεινῶς. Δαπανᾷ δὲ τοὺς τοιοῦτους, τοὺς μὴ ἔχοντας ἔνδυμα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ἀγαθῆς, ἀλλὰ ἐμπεφυρμένους τῷ αἰῶνι τούτῳ. Τούτους οὖν παραδίδωσιν εἰς θάνατον. Ποῖα, φημί, κύριε, ἐστὶν ἔργα τῆς ἐπιθυμίας τῆς πονηρᾶς τὰ παραδιδόντα τοὺς ἀνθρώπους εἰς θάνατον; Γνώρισόν μοι, καὶ ἀφέξομαι ἀπ' αὐτῶν. Ἄκουσον, ἐν ποίοις ἔργοις θανατοῖ ἢ ἐπιθυμία ἢ πονηρὰ τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ.*

II. Πάντων προέχουσα ἐπιθυμία γυναικὸς ἀλλοτρίας ἢ ἀνδρός, καὶ πολυτελείας πλούτου καὶ ἐδεσμάτων πολλῶν ματαίων καὶ μεθυσμάτων καὶ ἐτέρων τρυφῶν πολλῶν καὶ μωρῶν· πᾶσα γὰρ τρυφὴ μωρὰ ἐστὶ καὶ κενὴ τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ. Αὐταὶ οὖν αἱ ἐπιθυμίαι πονηραὶ εἰσι, θανατοῦσαι τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ. Αὕτη γὰρ ἡ ἐπιθυμία ἢ πονηρὰ τοῦ διαβόλου θυγατέρα¹ ἐστίν. Ἀπέχεσθαι δεῖ ἀπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν πονηρῶν, ἵνα ἀποσχόμενοι ζήσητε τῷ θεῷ. Ὅσοι δὲ ἂν κατακυριευθῶσιν ὑπ' αὐτῶν καὶ μὴ ἀντισταθῶσιν αὐταῖς, ἀποθα-

12) sic apogr. omisso δύναται, ut videtur.

13) πῶς apogr., non πόσον.

14) apogr. τρύπα.

Mand. XIII. 1) θυγατέρα: sic apogr.

νοῦνται εἰς τέλος· θανατώδεις γὰρ εἰσιν αἱ ἐπιθυμίαι αὐταί. Σὺ οὖν ἔνδυσαι τὴν ἐπιθυμίαν τῆς δικαιοσύνης, καὶ καθοπλισάμενος τὸν φόβον κυρίου ἀντίστηθι αὐταῖς. Ὁ γὰρ φόβος τοῦ θεοῦ κατοικεῖ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ. Ἡ ἐπιθυμία ἢ πονηρά, ἐὰν ἴδῃ σε καθοπλισμένον τῷ φόβῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἀνθεστηκότα αὐτῇ, φεύξεται ἀπὸ σοῦ μακρὰν, καὶ οὐκ ἔτι σοι ὀφθήσεται φοβουμένη τὰ ὄπλα σου. Σὺ οὖν στεφανώθεις κατ' αὐτῆς ἐλθὲ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς δικαιοσύνης, καὶ παραδούς αὐτῇ τὸ νίκος ὃ ἔλαβες, δούλευσον αὐτῇ καθὼς αὐτῇ βούλεται. Ἐὰν δουλεύσῃς τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ καὶ ὑποταγῆς αὐτῇ, δυνήσῃ τῆς ἐπιθυμίας τῆς πονηρᾶς κατακυριεῦσαι καὶ ὑποτάξαι αὐτὴν καθὼς βούλη.

III. Ἦθελον, φημί,¹ κύριε, γινῶναι ποίοις τρόποις με δεῖ δουλεῦσαι τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ. Ἄκουε, φησὶν. Ἐργάση δικαιοσύνην καὶ ἀρετήν, ἀλήθειαν καὶ φόβον κυρίου, πίστιν καὶ πραότητα, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοιά ἐστιν ἀγαθά· ταῦτα ἐργαζόμενος εὐάρεστος ἔσῃ δούλος τοῦ θεοῦ καὶ ζήσῃ αὐτῷ· καὶ πᾶς ὃς ἂν δουλεύσῃ τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ, ζήσεται τῷ θεῷ. Συνετέλεσεν οὖν τὰς ἐντολὰς τὰς δώδεκα, καὶ λέγει μοι Ἐχéis τὰς ἐντολὰς ταύτας· πορεύου ἐν αὐταῖς καὶ τοὺς ἀκούοντας παρακάλει ἵνα ἢ μετάνοια αὐτῶν καθαρὰ γένηται τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν. Τὴν διακονίαν ταύτην ἣν σοι δίδωμι τέλει ἐπιμελῶς, καὶ πολὺ ἐργάση· εὐρήσεις γὰρ χάριν ἐν τοῖς μέλλουσι μετανοεῖν, καὶ πεισθήσονται σοι τοῖς ῥήμασιν· ἐγὼ γὰρ μετὰ σοῦ ἔσομαι καὶ ἀναγκάσω αὐτοὺς πεισθῆναι σοι.

Λέγω αὐτῷ Κύριε, αἱ ἐντολαὶ αὐταὶ μεγάλαι καὶ καλαὶ καὶ ἔνδοξοί εἰσι καὶ δυνάμενοι² εὐφραῖναι καρδίαν ἀνθρώπου τοῦ δυναμένου ποιῆσαι ταύτας. Οὐκ οἶδα δὲ εἰ δύνανται αἱ ἐντολαὶ αὐταὶ ὑπὸ ἀνθρώπου φυλαχθῆναι, διότι σκληραὶ εἰσι λίαν. Ἀποκριθεὶς λέγει μοι Ἐὰν σὺ σεαυτῷ προσθῆς ὅτι δύνανται φυλαχθῆναι, εὐκάπως αὐτὰς φυλάξεις, καὶ οὐκ ἔσονται σκληραὶ· ἐὰν δὲ ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἤδη ἀνέβῃ³ μὴ δύνασθαι αὐτὰς ὑπὸ ἀνθρώπου φυλαχθῆναι, οὐ φυλάξεις αὐτάς. Νῦν δέ σοι λέγω, ἐὰν ταύτας μὴ φυλάξῃς, ἀλλὰ παρενθυμηθῆς, οὐχ ἔξεις σωτηρίαν, οὔτε τὰ τέκνα σου οὔτε ὁ οἶκός σου, ἐπεὶ ἤδη σεαυτῷ κέκρικας τοῦ μὴ δύνασθαι τὰς ἐντολὰς ταύτας ὑπὸ ἀνθρώπου φυλαχθῆναι.

IV. Καὶ ταῦτά μοι λίαν ὀργίλως ἐλάλησεν, ὥστε με συγχυθῆναι καὶ λίαν αὐτὸν φοβηθῆναι· ἢ μορφὴ γὰρ αὐτοῦ ἠλλοιώθη, ὥστε μὴ δύνασθαι ἄνθρωπον ὑπενεγκεῖν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.¹ . . . σὺ συνέκλεισας φῶς καὶ ἐχώρισας² τὸ σκότος ἀπ' ἀλλήλων, ἐθεμελίωσας τὴν γῆν καὶ ἔκτισας καρπούς παντοδαπούς, ἡλίου, σελήνης, ἀστέρων ἑναρμόνιον κίνησιν, ζῶα πτερωτά, τετράποδα, ἑρπετά, ἔνυδρα, ἄγρια τε καὶ τὰ τούτοις παραπλησιάζοντα, καὶ τούτων ἀπάντων ἔκτισε³ δεσπότην τὸν

Cap. III. 1) apogr. φησὶ.
2) apogr. δύναμαι.
3) ἀνέβη: sic apogr.

Cap. IV. 1) h. l. aliquid deest.
2) apogr. ἐχώρησας.
3) corrige ἐκτίσας.

ἄνθρωπον. Ἰδὼν δέ με τεταραγμένον ὄλον καὶ συγκεχυμένον ἤρξατό μοι ἐπιεικέστερον λαλεῖν. Καὶ λέγει Ἄφρων,⁴ ἀσύνετε καὶ δίψυχος, οὐ νοεῖς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ, πῶς μεγάλη ἐστὶ καὶ ἰσχυρὰ καὶ θαυμαστὴ, ὅτι ἔκτισε τὸν κόσμον ἕνεκα τοῦ ἀνθρώπου καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν αὐτοῦ ὑπέταξε τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ τὴν ἐξουσίαν πᾶσαν ἔδωκεν αὐτῷ τοῦ κατακυριεύειν τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν πάντων; Εἰ οὖν, φησὶν, ὁ ἄνθρωπος κύριός ἐστι τῶν κτισμάτων τοῦ θεοῦ καὶ πάντων κατακυριεύει, οὐ δύναται καὶ τούτων τῶν ἐντολῶν κατακυριεύσει; Δύναται, φησί, πάντων καὶ πασῶν τῶν ἐντολῶν τούτων κατακυριεύσει ὁ ἄνθρωπος ἔχων τὸν κύριον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἐπὶ τοῖς χεῖλεσιν ἔχοντες τὸν κύριον, τὴν δὲ καρδίαν αὐτῶν πεπωρωμένην, καὶ μακρὰν ὄντες ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἐκείνοις αἱ ἐντολαὶ αὐταὶ σκληραὶ εἰσὶ καὶ δύσβατοι. Θεσθε οὖν ὑμεῖς, οἱ κενοὶ καὶ ἐλαφροὶ ὄντες ἐν τῇ πίστει, τὸν κύριον ὑμῶν εἰς τὴν καρδίαν, καὶ γνώσεσθε ὅτι οὐδὲν ἐστὶν εὐκοπώτερον τῶν ἐντολῶν τούτων οὔτε γλυκύτερον οὔτε ἡμερώτερον. Ἐπιστράφητε ὑμεῖς οἱ [ἐν]⁵ ταῖς ἐντολαῖς πορευόμενοι τοῦ διαβόλου, ταῖς δυσκόλοις⁶ καὶ πικραῖς καὶ ἀγρικοῖς⁷ ἀσελγίαις, καὶ μὴ φοβηθῆτε τὸν διάβολον, ὅτι ἐν αὐτῷ δύναμις οὐκ ἐστὶν καθ' ὑμῶν· ἐγὼ γὰρ † ἔσομαι μεθ' ὑμῶν ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας [ὁ κ]ατακυριεύων αὐτοῦ. Ὁ διάβολος μόνον φόβον ἔχει, ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ τόνον οὐκ ἔχει· μὴ⁸ φοβηθῆτε οὖν αὐτὸν καὶ φευξεται ἀφ' ὑμῶν.

V. Λέγω αὐτῷ Κύριε [ἄκ]ουσόν μου ὀλίγων ὁμμάτων. Λέγε, φησὶν, ὃ βούλει.¹ Ὁ μὲν ἄνθρωπος, φημί, κύριε, πρόθυμός ἐστι τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ φυλάσσειν, καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ὁ μὴ αἰτούμενος παρὰ τοῦ κ[υρίου] ἵνα μὴ² δυναμωθῆ ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ καὶ ὑποταγῆ αὐταῖς· ἀλλ' ὁ διάβολος σκληρός ἐστὶ καὶ καταδυναστεύει αὐτῶν. Οὐ δύναται, φησί, καταδυναστεύειν τῶν δούλων τοῦ θεοῦ τῶν ἐξ ὅλης καρδίας ἐλπίζόντων ἐπ' αὐτόν. Δύναται ὁ διάβολος ἀντιπαλαῖσαι· καταπαλαῖσαι δὲ οὐ δύναται. Ἐὰν οὖν ἀντισταθῆτε αὐτῷ, νικηθεὶς φευξεται ἀφ' ὑμῶν κατησχυμμένος. Ὅσοι δέ, φησὶν, ἀπόκενοί εἰσι, φοβοῦνται τὸν διάβολον ὡς δύναντι ἔχοντα. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος κεράμια ἱκανώτατα γεμίση οἴνου καλοῦ, καὶ ἐν τοῖς κεράμοις ἐκείνοις ὀλίγα ἀπόκενα ἦ, ἔρχεται ἐπὶ τὰ κεράμια καὶ οὐ κατανοεῖ τὰ πλήρη· οἶδε γὰρ ὅτι πλήρη³ εἰσὶ· κατανοεῖ δὲ τὰ ἀπόκενα, φοβούμενος μήποτε ὤξισαν· ταχὺ γὰρ τὰ ἀπόκενα κεράμια ὀξίζουσι καὶ ἀπόλλυται ἡ ἡδονὴ τοῦ οἴνου. Οὕτω καὶ ὁ διάβολος ἔρχεται ἐπὶ πάντας τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἐκπειράζων αὐτούς. Ὅσοι οὖν πλήρεις εἰσὶν ἐν τῇ πίστει, ἀνθεστήκασιν αὐτῷ ἰσχυρῶς, καὶ κείνος ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτῶν μὴ ἔχων τόπον ποῦ εἰσελθεῖ.⁴ Ἐρχεται οὖν τότε πρὸς τοὺς ἀποκένους, καὶ ἔχων τόπον εἰσπορεύεται εἰς αὐτούς, καὶ ὃ δὲ βούλεται ἐν αὐτοῖς ἐργάζεται, καὶ γίνονται αὐτῷ ὑπόδουλοι.

4) apogr. ἄφρων, ο super ω posito, item infra δίψυχος, ε super ος notato.

5) [ἐν] deest in apogr.

6) apogr. δυσκολίαις.

7) apogr. ἀγρικαίαις.

† hoc loco incipit cod. Lips. fol. 1.

8) μὴ delendum videtur. ἔνδυναμ.?

Cap. V. 1) in codice est βού, quod non

tam βούλη (cum ed. pr.) sed βούλει solvere consentaneum est. Item infra Sim.

8, 2. θε scribitur pro θέλει.

2) μὴ etiam h. l. delendum.

3) codex πλήρεις per compendium scriptum habet.

4) εἰσελθεῖ: ita codex, quamquam videri potest εἰσελθη correctum esse.

VI. Ἐγὼ δὲ ὑμῖν λέγω, ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας· μὴ φοβηθῆτε τὸν διάβολον· ἀπεστάλην γάρ, φησί, μεθ' ὑμῶν εἶναι τῶν μετανοούντων ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν καὶ ἰσχυροποιῆσαι αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει. Πιστεύσατε οὖν τῷ θεῷ ὑμεῖς οἱ διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἀπεγνωκότες τὴν ζωὴν ὑμῶν καὶ προστιθέντες ἁμαρτίας¹ καὶ καταβαρύνοντες τὴν ζωὴν ὑμῶν, ὅτι ἐὰν ἐπιστραφῆτε πρὸς τὸν κύριον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν καὶ ἐργάσησθε τὴν δικαιοσύνην τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν καὶ δουλεύσητε αὐτῷ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιήσει ἴασις τοῖς προτέροις ὑμῶν ἁμαρτήμασι, καὶ ἔξετε δύναμιν τοῦ κατακυριεύσαι τῶν ἔργων τοῦ διαβόλου· τὴν δὲ ἀπειλὴν τοῦ διαβόλου ὅπως μὴ φοβηθῆτε· ἄτονος γάρ ἐστιν ὡσπερ νεκροῦ νεῦρα. Ἀκούσατε οὖν μου, καὴ φοβηθῆτε τὸν πάντα δυνάμενον, σῶσαι καὶ ἀπολέσαι, καὴ τηρεῖτε τὰς ἐντολὰς ταύτας, καὴ ζήσεσθε τῷ θεῷ. Λέγω αὐτῷ Κύριε, νῦν ἐνεδυναμώθην ἐν πᾶσι τοῖς δικαιώμασι τοῦ κυρίου, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ· καὴ οἶδα ὅτι συγκόψεις τὴν δύναμιν τοῦ διαβόλου πᾶσαν, καὴ ἡμεῖς αὐτοῦ κατακυριεύσομεν καὴ κατισχύσομεν πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. Καὴ ἐλπίζω, κύριε, δύνασθαι μὲν² τὰς ἐντολὰς ταύτας, ἃς ἐντέταλσαι, τοῦ κυρίου ἐνδυναμοῦντος φυλάξαι. Φυλάξεις, φησὶν, ἐὰν ἡ καρδία σου καθαρὰ γένηται πρὸς κύριον· καὴ πάντες δὲ φυλάξουσιν ὅσοι ἂν καθαρίσωσιν ἑαυτῶν τὰς καρδίας ἀπὸ τῶν ματαίων ἐπιθυμιῶν τοῦ αἰῶνος τούτου, καὴ ζήσονται τῷ θεῷ.

ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ ΑΣ ΕΛΛΗΞΕ ΜΕΤ ΕΜΟΤ.

Λέγει μοι Οἶδατε, φησὶν, ὅτι ἐπὶ ξένης κατοικεῖτε ὑμεῖς οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ· ἢ γὰρ πόλις ὑμῶν μακρὰν ἐστὶν ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης· εἰ οὖν οἶδατε, φησί, τὴν πόλιν ὑμῶν ἐν ἣ ἔμελλετε κατοικεῖν, τί ᾧδε ὑμεῖς ἐτοιμάζετε ἀγροὺς καὴ παρατάξεις πολυτελεῖς καὴ οἰκοδομὰς καὴ οἰκήματα μάταια; Ταῦτα οὖν ὁ ἐτοιμάζων³ εἰς ταύτην τὴν πόλιν οὐ δύναται ἐπανακάμψαι εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Ἄφρον καὴ δίψυχε καὴ ταλαίπωρε ἄνθρωπε, οὐ νοεῖς ὅτι ταῦτα πάντα ἀλλότριά ἐστι, καὴ ὑπ' ἐξουσίαν ἑτέρου εἰσὶν; Ἐρεῖ γὰρ ὁ κύριος τῆς πόλεως ταύτης Οὐ θέλω σε κατοικεῖν εἰς τὴν πόλιν μου, ἀλλ' ἔξελθε ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, ὅτι τοῖς νόμοις μου οὐ χρᾶσαι. Σὺ οὖν ἔχων ἀγροὺς καὴ οἰκήσεις καὴ ἑτέρας πράξεις πολλὰς, ἐκβαλλόμενος⁴ ὑπ' αὐτοῦ τί ποιήσεις σου τὸν ἀγρὸν καὴ τὴν οἰκίαν καὴ τὰ λοιπὰ ὅσα ἠτοίμασας σεαυτῷ; Λέγει γὰρ σοι δικαίως ὁ κύριος τῆς χώρας ταύτης Ἡ τοῖς νόμοις μου χρῶ, ἢ ἐκχώρει ἐκ τῆς χώρας μου. Σὺ οὖν τί μέλλεις ποιεῖν, ἔχων νόμον ἐν τῇ σῆ πόλει, ἔνεκεν τῶν ἀγρῶν σου καὴ τῆς λοιπῆς ὑπάρξεως; Τὸν νόμον⁴ σου πάντως ἀπαρνήσῃ, καὴ πορεύσῃ τῷ νόμῳ τῆς

Cap. VI. 1) ἁμαρτίας: ita codex, non (ut ed. pr.) ἁμαρτίας.

2) μὲν: corrigendum esse με, iam editor pr. suspicatus est.

Sim. I. 1) cod. οἶ.

2) ita in cod. est, non ut ed. pr. notat ἠτοιμάζων. Simillimo modo ε in eadem pagina saepius legitur.

3) cod. ἐκβαλλόμενος.

4) cod. (et ed. pr.) τῷ νόμῳ, sed iam prima manu correctum est τὸν νόμον

πόλεως ταύτης; Βλέπε μὴ ἀσύμφορόν ἐστιν ἀπαρνήσαι τὸν νόμον σου· ἐὰν γὰρ ἐπανακάμψαι θελήσης εἰς τὴν πόλιν σου, οὐ μὴ παραδεχθῆσῃ, ὅτι ἀπηνήσω τὸν νόμον τῆς πόλεώς σου, καὶ ἐκκλεισθῆσῃ ἀπ' αὐτῆς. Βλέπε οὖν σύ⁵ ὡς ἐπὶ ξένης κατοικῶν μηδὲν πλέον ἐτοιμάζε σεαυτῶ εἰ μὴ τὴν αὐτάρκειαν τὴν ἀρκετὴν σοι, καὶ ἔτοιμος γίνου, ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ δεσπότης τῆς πόλεως ταύτης ἐκβαλεῖν σε ἀντιταξάμενον τῷ νόμῳ αὐτοῦ, ἐξέλθῃς ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῦ, καὶ ἀπέλθῃς ἐν τῇ πόλει σου καὶ τῷ σῶ νόμῳ χρήσῃ ἀνυβρίστως καὶ ἀγαλλιωμένως.⁶ Βλέπετε οὖν ὑμεῖς οἱ δουλεύοντες τῷ κυρίῳ καὶ ἔχοντες αὐτὸν εἰς τὴν καρδίαν· ἐργάζεσθε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ μνημονεύοντες τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν ἃν ἐπηγγείλατο, καὶ πιστεύσατε αὐτῷ ὅτι ποιήσει αὐτάς, ἐὰν αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ φυλαχθῶσιν· ἀντὶ ἀγροῶν οὖν ἀγοράζετε ψυχὰς θλιβομένας, καθά τις δυνατός ἐστι, καὶ χήρας καὶ ὀρφανούς ἐπισκέπτεσθε καὶ μὴ παραβλέπετε αὐτούς, καὶ τὸν πλοῦτον ὑμῶν καὶ τὰς παρατάξεις πάσας εἰς τοιοῦτους ἀγροὺς καὶ οἰκίας δαπανᾶτε, ἃς ἐλάβετε παρὰ τοῦ θεοῦ· εἰς τοῦτο γὰρ ἐπλούτισεν ὑμᾶς ὁ δεσπότης, ἵνα ταύτας τὰς διακονίας τελέσητε αὐτῷ· πολὺ βέλτιόν ἐστι τοιοῦτους ἀγροὺς ἀγοράζειν καὶ κτήματα καὶ οἴκους, οὓς εὐρήσεις ἐν τῇ πόλει σου, ὅταν ἐπιδημήσῃς εἰς αὐτήν. Αὕτη ἢ πολυτέλεια καλὴ καὶ ἰλαρὰ, λύπην μὴ ἔχουσα μηδὲ φόβον, ἔχουσα δὲ χαρὰν. Τὴν οὖν πολυτέλειαν τῶν ἐθνικῶν⁸ μὴ πράσσετε· ἀσύμφορον γὰρ ἐστιν ὑμῖν τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ· τὴν δὲ ἰδίαν πολυτέλειαν πράσσετε, ἐν ἧ δύνασθε χαρῆσαι· καὶ μὴ παραχαράσσετε, μηδὲ τοῦ ἀλλοτρίου ἄψησθε μηδὲ ἐπιθυμεῖτε αὐτοῦ· πονηρὸν γὰρ ἐστιν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν. Τὸ δὲ σὸν ἔργον ἐργάζου, καὶ σωθήσῃ.

ΑΡΧΗ ΑΛΛΗΣ ΠΑΡΑΒΟΛΗΣ.

Περιπατοῦντός μου εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ κατανοοῦντος πτελέαν καὶ ἄμπελον, καὶ διακρίνοντος περὶ αὐτῶν καὶ τῶν καρπῶν αὐτῶν, φανεροῦνται μοι ὁ ποιμὴν καὶ λέγει Τί σὺ ἐν ἑαυτῷ ζητεῖς περὶ τῆς πτελέας καὶ τῆς ἄμπελου; Συζητῶ, φημί, ὅτι εὐπρεπέσταται εἰσὶν ἀλλήλαις. Ταῦτα τὰ δύο δένδρα, φησὶν, εἰς τύπον κεῖνται τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ. Ἦθελον, φημί, γινῶναι τὸν τύπον τῶν δένδρων τούτων ἃν λέγεις. Βλέπεις, φησί, τὴν πτελέαν καὶ τὴν ἄμπελον; Βλέπω, φημί, κύριε. Ἦ ἄμπελος, φησὶν, αὕτη καρπὸν φέρει, ἢ δὲ πτελέα ξύλον ἄκαρπὸν ἐστίν· ἀλλ' ἢ ἄμπελος αὕτη ἐὰν μὴ ἀναβῆ ἐπὶ τὴν πτελέαν, οὐ δύναται καρποφορῆσαι πολὺ ἐρριμμένη χαμαί, καὶ ὃν φέρει καρπὸν, σεσηπότα φέρει μὴ κρεμαμένη ἐπὶ τῆς πτελέας· ὅταν οὖν ἐπιρριφῆ ἢ ἄμπελος ἐπὶ τὴν πτελέαν, καὶ παρ' ἑαυτῆς φέρει καρπὸν καὶ παρὰ τῆς πτελέας. Βλέπεις οὖν ὅτι καὶ ἢ πτελέα πολὺν καρπὸν δίδωσιν, οὐκ ἐλάσσονα τῆς ἄμπελου, μᾶλλον δὲ καὶ πλείονα, ὅτι, φησὶν, ἢ ἄμπελος

5) sic legendum, non ut ed. pr. habet οὖν· σύ ὡς.

6) ἀγαλλιωμένως: ita in cod. per compendium scriptum est, non ut ed. pr. habet ἀγαλλιώμενος.

HERMAE PASTOR.

7) ὅταν bis scriptum est exeunte versu et ineunte.

8) non satis apparet utrum ἐθνῶν an ἐθνικῶν scriptum sit; sed tamen probabilius ἐθνικῶν est.

κρεμαμένη ἐπὶ τὴν πτελέαν τὸν καρπὸν πολὺν καὶ καλὸν δίδωσιν, ξηριμένη δὲ χαμαὶ σαπρὸν καὶ ὀλίγον φέρει. Αὕτη οὖν ἡ παραβολὴ εἰς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ κεῖται, εἰς πτωχὸν καὶ πλούσιον. Πῶς, φημί, κύριε, γνώρισόν μοι. Ἄκουε, φησὶν· ὁ μὲν πλούσιος ἔχει χρήματα πολλὰ· τὰ δὲ πρὸς τὸν κύριον πτωχεύει περισπώμενος περὶ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, καὶ λίαν μικρὰν ἔχει τὴν ἔξομολόγησιν καὶ τὴν ἔντευξιν πρὸς τὸν κύριον, καὶ ἣν ἔχει, μικρὰν καὶ βληχρὰν¹ καὶ ἀνθρώπου² μὴ ἔχουσαν δύναμιν. Ὅταν οὖν ἀναπλῆ³ ὁ πλούσιος ἐπὶ τὸν πένητα καὶ χορηγήσῃ αὐτῷ τὰ δέοντα, πιστεύων ὅτι ὃ ἐργάζεται εἰς τὸν πένητα δυνησεται τὸν μισθὸν εὐρεῖν παρὰ τῷ Θεῷ, ὅτι ὁ πένης πλούσιός ἐστιν ἐν τῇ ἐντεύξει καὶ τῇ ἔξομολογήσει, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχει ἢ ἔντευξις αὐτοῦ παρὰ τῷ Θεῷ· ἐπιχορηγῆι οὖν ὁ πλούσιος τῷ πένητι πάντα ἀδιστακτως· ὁ πένης δὲ ἐπιχορηγούμενος ὑπὸ τοῦ πλουσίου ἐντυγχάνει αὐτῷ τῷ Θεῷ εὐχαριστῶν⁴ περὶ τοῦ διδόντος αὐτῷ· κάκεινος ἔτι ἐπισπουδάζει περὶ τοῦ πένητος, ἵνα ἀδιάλειπτος γένηται ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· οἶδε γὰρ ὅτι ἡ ἔντευξις τοῦ πένητος προσδεκτὴ ἐστὶ καὶ πλουσία πρὸς τὸν Θεόν. Ἀμφότεροι οὖν τὸ ἔργον τελοῦσιν· ὁ μὲν πένης ἐργάζεται τὴν ἔντευξιν ἐν ἣ ἡ πλουτεῖ, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· ταύτην ἀποδίδωσι τῷ κυρίῳ τῷ ἐπιχορηγοῦντι αὐτῷ· καὶ ὁ πλούσιος ὡσαύτως τὸν⁵ πλοῦτον ὃν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ κυρίου ἀδιστακτως παρέχει τῷ πένητι, καὶ τοῦτο ἔργον μέγα ἐστὶ καὶ δεκτὸν παρὰ τῷ Θεῷ, ὅτι συνῆκεν⁶ ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, καὶ εἰργάσατο εἰς τὸν πένητα ἐκ τῶν δωρημάτων τοῦ κυρίου, καὶ ἐτέλεσε τὴν διακονίαν τοῦ κυρίου ὀρθῶς. Παρὰ τοῖς ἀνθρώποις οὖν ἡ πτελέα δοκεῖ καρπὸν μὴ φέρειν, καὶ οὐκ οἶδασιν οὐδὲ νοοῦσιν ὅτι, ἐὰν ἀβροχία γένηται, ἡ πτελέα ὕδωρ ἔχουσα τρέφει τὴν ἀμπελον, καὶ ἡ ἀμπελος ἀδιάλειπτον ἔχουσα ὕδωρ διπλοῦν τὸν καρπὸν δίδωσι, καὶ ὑπὲρ ἑαυτῆς καὶ ὑπὲρ τῆς πτελέας. Οὕτω καὶ οἱ πένητες ἐντυγχάνοντες πρὸς τὸν κύριον ὑπὲρ τῶν πλουσίων πληροφοροῦσι τὸν πλοῦτον αὐτῶν, καὶ πάλιν οἱ πλούσιοι χορηγοῦντες τοῖς πένησι τὰ δέοντα πληροφοροῦσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Γίνονται οὖν ἀμφότεροι κοινωνοὶ τοῦ ἔργου τοῦ δικαίου. Ταῦτα οὖν ὁ ποιῶν οὐκ ἐγκαταλειφθήσεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἔσται ἐπιγεγραμμένος εἰς τὰς βίβλους τῶν ζώντων. Μακάριοι οἱ ἔχοντες καὶ συνιέντες⁷ ὅτι παρὰ τοῦ κυρίου πλουτίζονται.

ΑΡΧΗ ΑΛΛΗΣ ΠΑΡΑΒΟΛΗΣ.

"Ἐδειξέ μοι δένδρα πολλὰ μὴ ἔχοντα φύλλα, ἀλλ' ὡσεὶ ξηρὰ ἐδόκει μοι εἶναι· ὅμοια γὰρ ἦν πάντα. Καὶ λέγει μοι Βλέπεις τὰ δένδρα

Sim. II. 1) cod. βληχρὰν.

2) sic cod. Fortasse ex ανω (ανωσ, ανου, ανω etc. compendia usitatissima vocis ανθρωπος etc. sunt) corruptum.

3) ita codex.

4) ita omnino codex habet, ων per compendium expresso. Ed. pr. (καὶ) εὐχαριστεῖ.

5) omnino τὸν per compendium scriptum in cod. est. Ed. pr. [τ]ον.

6) συνῆκεν: ita in cod. est, non συνῆει, quod quum κεν parum appareat, satis ex spatio inter ἦ (nota etiam circumflexum, non acutum) et ἐπὶ intellegitur.

7) omnino sic in cod. scriptum est. Miro modo in ed. pr. pag. 111. συνιόντες ex cod. assertur.

ταῦτα; Βλέπω, φημί, κύριε, ὅμοια ὄντα καὶ ξηρά. Ἀποκριθεὶς μοι λέγει Ταῦτα τὰ δένδρα ἃ βλέπεις οἱ κατοικοῦντες εἰσὶν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ. Διὰ τί οὖν, φημί, κύριε, ὡσεὶ ξηρά εἰσι καὶ ὅμοια; Ὅτι, φησὶν, οὔτε οἱ δίκαιοι φαίνονται οὔτε οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλ' ὅμοιοί εἰσιν· ὁ γὰρ αἰὼν οὗτος τοῖς δικαίοις χειμῶν ἐστὶ, καὶ οὐ φαίνονται μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν κατοικοῦντες. Ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ χειμῶνι τὰ δένδρα ἀποβεβληκότα τὰ φύλλα ὅμοιά εἰσι, καὶ οὐ φαίνονται τὰ ξηρὰ ποιά εἰσιν ἢ τὰ ζῶντα, οὕτως ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ οὐ φαίνονται οὔτε οἱ δίκαιοι οὔτε οἱ ἁμαρτωλοί, ἀλλὰ πάντες ὅμοιοί εἰσιν.

ΑΡΧΗ ΑΛΛΗΣ ΠΑΡΑΒΟΛΗΣ.

Ἔδειξέ μοι πάλιν δένδρα πολλά, ἃ μὲν βλαστῶντα, ἃ δὲ ξηρά, καὶ λέγει μοι Βλέπεις, φησί, τὰ δένδρα ταῦτα; Βλέπω, φημί, κύριε, τὰ μὲν βλαστῶντα, τὰ δὲ ξηρά. Ταῦτα, φησὶ, τὰ δένδρα τὰ βλαστῶντα οἱ δίκαιοι εἰσιν οἱ μέλλοντες κατοικεῖν εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἐρχόμενον· ὁ γὰρ αἰὼν ὁ ἐρχόμενος θρόνος¹ ἐστὶ τοῖς δικαίοις, τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς χειμῶν. Ὅταν οὖν ἐπιλάμψη τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου, τότε φανερωθήσονται οἱ δουλεύοντες τῷ θεῷ, καὶ πάντες φανερωθήσονται· ὡσπερ γὰρ τῷ θέρει ἐνὸς ἐκάστου δένδρου οἱ καρποὶ φανεροῦνται καὶ ἐπιγινώσκονται ποταποὶ εἰσιν, οὕτω καὶ τῶν δικαίων οἱ καρποὶ φανεροὶ ἔσονται καὶ γνωσθήσονται πάντες οἱ εὐθαλεῖς ὄντες² ἐν τῷ αἰῶνι ἐκείνῳ. Τὰ δὲ ἔθνη καὶ οἱ ἁμαρτωλοί, ἃ εἶδες τὰ δένδρα τὰ ξηρά· τοιοῦτοι εὐρεθήσονται, ξηροὶ καὶ ἄκαρποι, ἐν ἐκείνῳ τῷ αἰῶνι, καὶ ὡς ξύλα κατακαυθήσονται, καὶ φανεροὶ ἔσο[νται]³ ὅτι ἢ πράξεις αὐτῶν πονηρὰ γέγονεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν· οἱ μὲν γὰρ ἁμαρτωλοὶ καυθήσονται, ὅτι ἠμαρτον καὶ οὐ μετενόησαν· τὰ δὲ ἔθνη καυθήσο[νται], ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν κτίσαντα αὐτούς. Σὺ οὖν καρποφόρησον, ἵνα ἐν τῷ θέρει ἐκείνῳ γνωσθῇ σου ὁ καρπός. Ἀπέχου δὲ ἀπὸ τῶν πολλῶν πράξεων καὶ οὐ[δέποτε] οὐδὲν διαμάρτης· οἱ γὰρ τὰ πολλὰ πράσσοντες πολλὰ καὶ ἁμαρτάνουσι, περισπώμενοι περὶ τὰς πράξεις αὐτῶν καὶ μηδὲν δουλεύοντες τῷ κυρίῳ ἐ[αυτῶν]. Πῶς οὖν, φησὶν, ὁ τοιοῦτος δύναται τι αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ κυρίου καὶ λαβεῖν, μὴ δουλεύων τῷ κυρίῳ; Οἱ δουλεύοντες αὐτῷ, ἐκεῖνοι λήψονται τὰ αἰτήματα αὐτῶν, οἱ δὲ μὴ δουλεύοντες τῷ κυρίῳ, ἐκεῖνοι οὐδὲν λήψονται. Ἐὰν δὲ μίαν τις πράξιν ἐργάσῃται, δύναται καὶ τῷ κυρίῳ δουλεῦσαι· οὐ γὰρ διαφθαρήσεται ἡ διάνοια αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κυρίου, ἀλλὰ δουλεύσει αὐτῷ ἔχων τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καθαρὰν. Ταῦτα οὖν ἐὰν ποιήσης, δύνασαι καρποφορῆσαι εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἐρχόμενον· καὶ ὅς ἂν ταῦτα ποιήσῃ, καρποφορήσει.

ΑΡΧΗ ΑΛΛΗΣ ΠΑΡΑΒΟΛΗΣ.

I. Νηστεύων καὶ καθήμενος εἰς ὄρος τι καὶ εὐχαριστῶν τῷ κυρίῳ περὶ τούτων ὧν ἐποίησε μετ' ἐμοῦ, βλέπω τὸν ποιμένα παρακα-

Sim. IV. 1) θρόνος sic in cod. Iam ed. pr. notat esse θέρος corrigendum.

2) οἱ εὐθαλεῖς ὄντες: haec in cod. his scripta sunt.

3) Uncis inclusa hoc loco nec raro alibi a tineis consumpta sunt.

θημενόν μοι καὶ λέγοντα Τί ὀρθρινὸς ᾧδε ἐλήλυθας; "Οτι, φημί, κύριε, στατίωνα ἔχω. Τί, φησίν, ἐστὶ στατίων; Νηστεύω, φημί, κύριε. Νηστεία δέ, φησί, τί ἐστὶν αὕτη, ἣν νηστεύετε; Ὡς εἰώθειν, φημί, κύριε, οὕτω νηστεύω. Οὐκ οἶδατε, φησί, νηστεύειν τῷ κυρίῳ, οὐδέ ἐστιν ἡ νηστεία αὕτη ἢ ἀνωφελῆς ἣν νηστεύετε αὐτῷ. Διὰ τί, φημί, κύριε, τοῦτο λέγεις; Λέγω σοι, φησίν, ὅτι οὐκ ἔστιν αὕτη νηστεία, ἣν δοκεῖτε νηστεύειν· ἀλλ' ἐγὼ σε διδάξω τί ἐστὶ νηστεία δεκτὴ καὶ πλήρης τῷ κυρίῳ. "Ακουε, φησίν. Ὁ θεὸς οὐ βούλεται τοιαύτην νηστείαν ματαίαν· οὕτω γὰρ νηστεύων τῷ θεῷ οὐδὲν ἐργάσῃ τῇ δικαιοσύνῃ· νηστευσὼν δὲ τῷ θεῷ νηστείαν τοιαύτην· μηδὲν πονηρεύσῃ ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ δούλευσον τῷ κυρίῳ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ· τήρησον τὰς ἐντολάς αὐτοῦ πορευόμενος ἐν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ, καὶ μηδεμίαν ἐπιθυμίαν πονηρὰ ἀναβῆτω ἐν τῇ καρδίᾳ σου· πίστευσον δὲ τῷ θεῷ, καὶ ἐὰν ταῦτα ἐργάσῃ καὶ φοβηθῆς αὐτὸν καὶ ἐγκρατεύσῃ ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος, ζήσῃ τῷ θεῷ· καὶ ταῦτα ἐὰν ἐργάσῃ, μεγάλην νηστείαν ποιεῖς καὶ δεκτὴν τῷ θεῷ.

II. "Ακουε τὴν παραβολὴν ἣν μέλλω σοι λέγειν ἀνήκουσαν τῇ νηστείᾳ. Εἶχε τις ἀγρὸν¹ καὶ δούλους πολλούς, καὶ μέρος τι τοῦ ἀγροῦ ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐκλεξάμενος δούλον τινα πιστὸν καὶ εὐάρεστον ἔντιμον, προσεκαλέσατο αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ Λάβε τὸν ἀμπελῶνα τοῦτον ὃν ἐφύτευσα, καὶ χαράκωσον αὐτὸν ἕως ἔροχμαι· καὶ ἕτερον δὲ μὴ ποιήσῃς τῷ ἀμπελῶνι, καὶ ταύτην μου τὴν ἐντολὴν φύλαξον, καὶ ἐλεύθερος ἔσῃ παρ' ἐμοί. Ἐξῆλθε δὲ ὁ δεσπότης τοῦ δούλου εἰς τὴν ἀποδημίαν. Ἐξελθόντος δὲ αὐτοῦ ἔλαβεν ὁ δούλος καὶ ἐχαράκωσε τὸν ἀμπελῶνα, καὶ τελέσας τὴν χαράκωσιν τοῦ ἀμπελῶνος εἶδε τὸν ἀμπελῶνα βοτανῶν πλήρη ὄντα. Ἐν ἑαυτῷ οὖν ἐλογίσατο λέγων Ταύτην τὴν ἐντολὴν τοῦ κυρίου τετέλεκα· σκάψω λοιπὸν τὸν ἀμπελῶνα τοῦτον, καὶ ἔσται εὐπρεπέστερος ἐσκαμμένος, καὶ βοτάνας μὴ ἔχων δώσει καρπὸν πλείονα, μὴ πνιγόμενος ὑπὸ τῶν βοτανῶν. Λαβὼν ἔσκαψε τὸν ἀμπελῶνα, καὶ πάσας τὰς βοτάνας τὰς οὔσας ἐν τῷ ἀμπελῶνι ἐξέτιλλε· καὶ ἐγένετο ὁ ἀμπελῶν ἐκεῖνος εὐπρεπέστατος καὶ εὐθαλής, μὴ ἔχων βοτάνας πνιγούσας αὐτόν. Μετὰ χρόνον ἦλθεν ὁ δεσπότης τοῦ δούλου καὶ τοῦ ἀγροῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ἰδὼν τὸν ἀμπελῶνα κεχαρακωμένον εὐπρεπῶς, ἔτι δὲ καὶ ἐσκαμμένον καὶ πάσας τὰς βοτάνας ἐκτετιλμένας καὶ εὐθαλεῖς οὔσας τὰς ἀμπέλους, ἐχάρη λίαν ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῦ δούλου. Προσκαλεσάμενος οὖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν ἀγαπητόν, ὃν εἶχε κληρονόμον,² καὶ τοὺς φίλους, οὓς εἶχε συμβούλους, λέγει αὐτοῖς ὅσα ἐνετείλατο τῷ δούλῳ αὐτῷ,³ καὶ ὅσα εὔρε γεγονότα. Κάκεινοι συνεχάρησαν τῷ δούλῳ ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ ἣ ἔμαρτύρησεν αὐτῷ ὁ δεσπότης. Καὶ λέγει αὐτοῖς Ἐγὼ τῷ δούλῳ τούτῳ ἐλευθερίαν ἐπηγγειλάμην, ἐὰν μου τὴν ἐντολὴν φυλάξῃ, ἣν ἐπηγγειλάμην αὐτῷ· ἐφύλαξε δὲ μου τὴν ἐντολὴν καὶ προσέθηκε τῷ ἀμπελῶνι ἔργον καλόν, καὶ ἐμοὶ λίαν ἤρσεεν. Ἀντὶ τούτου οὖν

Sim. V. 1) excidisse videtur νηστεία. 2) ὃν εἶχε κληρονόμον: haec bis in
Cap. II. 1) ἀγρὸν: sic codex, non cod. scripta sunt.
(ut est in ed. pr.) ἀγρούς. 3) sic male cod.

τοῦ ἔργου οὗ εἰργάσατο θέλω αὐτὸν συγκληρονόμον τῷ υἱῷ μου ποιῆσαι, ὅτι τὸ καλὸν φρονήσας οὐ παρενεθυμήθη, ἀλλ' ἐτέλεσεν αὐτό. Ταύτη τῇ γνώμῃ ὁ υἱὸς τοῦ δεσπότης συνηυδόκησεν⁴ αὐτῷ, ἵνα συγκληρονόμος γένηται ὁ δοῦλος τῷ υἱῷ. Μετὰ ἡμέρας ὀλίγας δεῖπνον ἐποίησεν αὐτοῦ,⁵ καὶ ἔπεμψεν αὐτῷ ἐκ τοῦ δείπνου ἐδέσματα πολλὰ. Λαβὼν δὲ ὁ δοῦλος τὰ ἐδέσματα τὰ πεμφθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ δεσπότης, τὰ ἀρκοῦντα αὐτῷ ἤρε, τὰ λοιπὰ δὲ τοῖς συνδούλοις αὐτοῦ διέδωκεν. Οἱ δὲ σύνδουλοι αὐτοῦ λαβόντες τὰ ἐδέσματα ἐχάρησαν, καὶ ἤρξαντο εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ἵνα χάριν μείζονα εὕρη παρὰ τῷ δεσπότη, ὅτι οὕτως ἐχρήσατο αὐτοῖς. Ταῦτα πάντα τὰ γεγονότα ὁ δεσπότης αὐτοῦ ἤκουσε, καὶ πάλιν λίαν ἐχάρη ἐπὶ τῇ πράξει αὐτοῦ. Συγκαλεσάμενος πάλιν τοὺς φίλους ὁ δεσπότης καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὴν πράξιν αὐτοῦ ἣν ἔπραξεν ἐπὶ τοῖς ἐδέσμασιν αὐτοῦ οἷς ἔλαβεν. Οἱ δὲ ἔτι μᾶλλον συνευδόκησαν γενέσθαι⁶ τὸν δοῦλον συγκληρονόμον τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

III. Λέγω Κύριε, ἐγὼ ταύτας σὰς¹ παραβολὰς οὐ γινώσκω οὐδὲ δύναμαι νοῆσαι, ἐὰν μὴ μοι ἐπιλύσῃς αὐτάς. Πάντα σοι ἐπιλύσω, φησί, καὶ ὅσα ἂν λαλήσω μετὰ σοῦ, δείξω σοι. Τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ... ἐὰν γέ τι ἀγαθὸν ποιήσῃς ἐκτὸς τῆς ἐντολῆς τοῦ θεοῦ, σεαυτῷ περιποιήσῃ δόξαν περισσοτέραν, καὶ ἔσῃ ἐνδοξότερος παρὰ τῷ θεῷ οὗ ἔμελλες εἶναι. Ἐὰν οὖν φυλάσσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ προσθήῃς καὶ τὰς λειτουργίας ταύτας, χαρήσῃ, ἐὰν τηρήσῃς αὐτάς κατὰ τὴν ἐμὴν ἐντολήν. Λέγω αὐτῷ Κύριε, ὁ ἐὰν μοι ἐντείλῃ, φυλάξω αὐτό· οἶδα γὰρ ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ. Ἔσομαι, φησί, μετὰ σοῦ, ὅτι τοιαύτην προθυμίαν ἔχεις τῆς ἀγαθοποιήσεως, καὶ μετὰ πάντων δὲ ἔσομαι, φησὶν, ὅσοι ταύτην τὴν προθυμίαν ἔχουσιν. Ἡ νηστεία αὕτη, φησί, τηρουμένων τῶν ἐντολῶν τοῦ κυρίου λίαν καλὴ ἐστίν. Οὕτως οὖν φυλάξεις τὴν νηστείαν ταύτην ἣν μέλλεις τηρεῖν. Πρῶτον πάντων φύλαξαι ἀπὸ παντὸς ῥήματος πονηροῦ καὶ πάσης ἐπιθυμίας πονηρᾶς, καὶ καθάρισόν σου τὴν καρδίαν ἀπὸ πάντων τῶν ματαιωμάτων τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἐὰν ταῦτα φυλάξῃς, ἔσται σοι αὕτη ἡ νηστεία τελεία. Οὕτω δὲ ποιήσεις· συντελέσας τὰ γεγραμμένα, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἢ νηστεύεις μηδὲν γεύσῃ εἰ μὴ ἄρτον καὶ ὕδωρ· καὶ ἐκ τῶν² ἐδεσμάτων σου ὧν ἔμελλες τρώγειν συνοπίσας τὴν ποσότητα τῆς δαπάνης ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἢς ἔμελλες ποιεῖν, δώσεις αὐτὸ χήρᾳ ἢ ὀρφανῷ ἢ ὑστερουμένῳ, καὶ οὕτω ταπεινοφρονήσεις, ἵνα ἐκ τῆς ταπεινοφροσύνης σου ὁ εἰληπῶς ἐμπλήσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν καὶ εὕξηται ὑπὲρ σοῦ πρὸς τὸν κύριον. Ἐὰν οὕτω τελέσῃς τὴν νηστείαν ὡς σοι ἐνετειλάμην, ἔσται ἡ θυσία σου δεκτὴ παρὰ τῷ θεῷ, καὶ ἔγγραφος ἔσται ἡ νηστεία αὕτη, καὶ ἡ λειτουργία οὕτως ἐργαζομένη καλὴ καὶ ἰλαρὰ ἐστὶ καὶ εὐπρόσδεκτος τῷ κυρίῳ. Ταῦτα οὕτω τηρήσεις σὺ μετὰ τῶν τέκνων σου καὶ ὅλου τοῦ οἴκου σου. Τηρήσας δὲ αὐτὰ μακάριος ἔσῃ· καὶ ὅσοι ἂν ἀκούσαντες αὐτὰ τηρήσωσι, μακάριοι ἔσονται· καὶ ὅσα ἂν ἀκούσονται³ παρὰ τοῦ κυρίου, λήψονται.

4) συνηυδόκησεν: ita cod.; ed. pr. συνευδ.

5) sic codex.

6) αὐτοῦ οἷς--γενέσθαι: haec rursus bis scripta sunt.

Cap. III. 1) σὰς: sic certe cod., non (ut ed. pr.) τὰς. Post αὐτοῦ plura desunt.

2) καὶ ἐκ τῶν: sic codex. Ed. pr. ἐκ (δὲ) τῶν.

3) ἀκούσονται: ita male codex.

IV. Ἐδεήθη αὐτοῦ πολλὰ ἵνα μοι δηλώσῃ τὴν παραβολὴν τοῦ ἀγροῦ καὶ τοῦ δεσπότου καὶ τοῦ ἀμπελῶνος καὶ τοῦ δούλου τοῦ χαρῶσαντος τὸν ἀμπελῶνα καὶ τῶν χαράκων καὶ τῶν βοτανῶν τῶν ἐκτετιμμένων ἐκ τοῦ ἀμπελῶνος καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τῶν φίλων τῶν συμβούλων. Σοηῆκα γὰρ ὅτι παραβολὴ τις ἐστὶ ταῦτα πάντα. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς μοι εἶπεν Ἀυθάδης εἰ λίαν εἰς τὸ ἐπερωτᾶν. Οὐκ ὀφείλεις, φησὶν, ἐπερωτᾶν οὐδὲν ὅλως· ἐὰν γὰρ σοι δέῃ δηλωθῆναι, δηλωθήσεται. Λέγω αὐτῷ Κύριε, ὅσα ἂν μοι δείξῃς καὶ μὴ δηλώσῃς, μάτην ἔσομαι ἑωρακῶς αὐτὰ καὶ μὴ νοῶν τί ἐστίν· ὡσαύτως καὶ ἐὰν μοι παραβολὰς λαλήσῃς καὶ μὴ ἐπιλύσῃς μοι αὐτάς, εἰς μάτην ἔσομαι ἀκηκῶς τι παρὰ σοῦ. Ὁ δὲ πάλιν ἀπεκρίθη μοι λέγων Ὅς ἂν, φησί, δούλος ἢ τοῦ θεοῦ, καὶ ἔχη τὸν κύριον ἑαυτοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ, αἰτεῖται παρ' αὐτοῦ σύνεσιν καὶ λαμβάνει, καὶ πᾶσαν παραβολὴν ἐπιλύει, καὶ γνωστὰ αὐτῷ γίνονται τὰ ρήματα τοῦ κυρίου τὰ λεγόμενα διὰ παραβολῶν· ὅσοι δὲ βληχροὶ² εἰσι καὶ ἀργοὶ πρὸς τὴν ἔντευξιν, ἐκεῖνοι δισταζοῦσιν αἰτεῖσθαι παρὰ τοῦ κυρίου· ὁ δὲ κύριος πολυεύπλαγχνός ἐστι, καὶ πᾶσι τοῖς αἰτουμένοις παρ' αὐτοῦ ἀδιαλείπτως δίδωσι. Σὺ δὲ ἐνδεδυναμωμένος ὑπὸ τοῦ ἁγίου ἀγγέλου καὶ εὐληθῶς παρ' αὐτοῦ τοιαύτην ἔντευξιν καὶ μὴ ὦν ἀργός, διὰ τί οὐκ αἰτῆ παρὰ τοῦ κυρίου σύνεσιν καὶ λαμβάνεις παρ' αὐτοῦ; Λέγω αὐτῷ Κύριε, ἐγὼ ἔχων σὲ μεθ' ἑαυτοῦ ἀνάγκην ἔχω σὲ αἰτεῖσθαι καὶ σὲ ἐπερωτᾶν· σὺ γὰρ μοι δεικνύεις πάντα καὶ λαλεῖς μετ' ἐμοῦ· εἰ δὲ ἄτερο σοῦ ἔβλεπον ἢ ἤκουον αὐτά,³ ἠρώτων ἂν τὸν κύριον ἵνα μοι δηλωθῇ.

V. Εἶπόν σοι, φησί, καὶ ἄρτι, ὅτι πανοῦργος εἶ καὶ αὐθάδης, ἐπερωτῶν τὰς ἐπιλύσεις τῶν παραβολῶν. Ἐπειδὴ δὲ οὕτω παραμόνος εἶ, ἐπιλύσω σοι τὴν παραβολὴν τοῦ ἀγροῦ καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀκολούθων πάντων, ἵνα γνωστὰ πᾶσι ποιήσῃς αὐτά. Ἄκουε νῦν, φησί, καὶ σύνιε αὐτά.¹ Ὁ ἀγρὸς ὁ κόσμος οὗτός ἐστιν· ὁ δὲ κύριος τοῦ ἀγροῦ ὁ κτίσας τὰ πάντα καὶ ἀπαρτίσας αὐτὰ καὶ δυναμώσας· ὁ δὲ δούλος ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐστίν· αἱ δὲ ἀμπελοὶ ὁ λαὸς οὗτός ἐστιν ὃν αὐτὸς ἐφύτευσεν· οἱ δὲ χάρακες οἱ ἅγιοι ἀγγελοὶ εἰσι τοῦ κυρίου οἱ συγκροτοῦντες τὸν λαὸν αὐτοῦ· αἱ δὲ βοτάναι αἱ ἐκτετιμμένοι ἐκ τοῦ ἀμπελῶνος ἀνομίαι εἰσὶ τῶν δούλων τοῦ θεοῦ· τὰ δὲ ἐδέσματα ἃ ἔπεμψεν αὐτῷ ἐκ τοῦ δείπνου αἱ ἐντολαὶ εἰσιν ἃς ἔδωκε τῷ λαῷ αὐτοῦ διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· οἱ δὲ φίλοι καὶ σύμβουλοι οἱ ἅγιοι ἀγγελοὶ οἱ πρῶτοι κτισθέντες· ἢ δὲ ἀποδημία τοῦ δεσπότου ὁ χρόνος ὁ περισεύων εἰς τὴν παρουσίαν αὐτοῦ. Λέγω αὐτῷ Κύριε, μεγάλως καὶ θαυμαστῶς πάντα ἐστὶ καὶ ἐνδόξως πάντα ἔχει. Μὴ οὖν, φημί, ἐγὼ ἠδυνάμην ταῦτα νοῆσαι; Οὐδὲ ἕτερος τῶν ἀνθρώπων, κἂν λίαν συνετὸς ἢ τις, οὐ δύναται νοῆσαι αὐτά. Ἔτι, φημί, κύριε, δήλωσον μοι ὃ μέλλω σε ἐπερωτᾶν. Λέγε, φησὶν, εἴ τι² βούλει.³ Διὰ τί, φημί, κύριε, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰς δούλου τρόπον κείται ἐν τῇ παραβολῇ;

Cap. IV. 1) αὐτοῦ: in cod. ut videtur αὐτῷ est.

2) cod. rursus βληχροί.

3) αὐτά: ita codex, non ut ed. pr. αὐτάς.

Cap. V. 1) αὐτά: ita rursus codex, non cum ed. pr. αὐτάς.

2) εἴτι: non satis liquet utrum εἴτι an ὅτι (ut ed. pr.) scriptum sit. Sed videtur potius εἴτι.

3) βούλει: ut supra. Ed. pr. βούλη.

VI. "Ακουε, φησίν, [οὐκ]¹ εἰς δούλου τρόπον κείται ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἀλλ' εἰς ἔξουσίαν μεγάλην κείται καὶ κυριότητα. Πῶς, φημί, κύριε, οὐ νοῶ. "Οτι, φησίν, ὁ θεὸς τὸν ἀμπελῶνα ἐφύτευσε, τοῦτ' ἔστι, τὸν λαὸν ἔκτισε, καὶ παρέδωκε τῷ υἱῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ υἱὸς κατέστησε τοὺς ἀγγέλους ἐπ' αὐτούς τοῦ συντηρεῖν αὐτούς. Καὶ αὐτὸς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν² ἐκαθάρισε πολλὰ κοπιάσας καὶ πολλοὺς κόπους ἠντηκῶς· οὐδεὶς γὰρ δύναται σκαφῆσαι ἄτερ κόπου ἢ μόχθου. Αὐτὸς οὖν καθάρισας τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς τρίβους τῆς ζωῆς, δὸς αὐτοῖς τὸν νόμον ὃν ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. "Οτι δὲ ὁ κύριος σύμβουλον ἔλαβε τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐνδόξους ἀγγέλους παρὰ τῆς κληρονομίας³ τοῦ δούλου, ἄκουε. Τὸ πνεῦμα τὰ ἅγιον τὸ προόν, τὸ κτίσαν πᾶσαν τὴν κτίσιν, κατώκισεν ὁ θεὸς εἰς σάρκα ἢν ἠβούλετο. Αὕτη οὖν ἡ σὰρξ, ἐν ἣ κατώκησε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐδούλευσε τῷ πνεύματι καλῶς ἐν σεμνότητι καὶ ἀγνείᾳ πορευθεῖσα, μηδὲν ὄλως μιάνασα τὸ πνεῦμα. Πολιτευ+σαμένην οὖν αὐτὴν καλῶς καὶ ἀγνῶς καὶ συ[γκ]οπιάσασαν τῷ πνεύματι καὶ συνεργήσασαν ἐν παντὶ πράγματι ἰσχυρῶς, καὶ ἀνδρείως ἀναστραφεῖσαν μετὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, εἶλατο κοινῶν· ἤρесе γὰρ ἡ πορεία τῆς σαρκὸς τα[ύτης], ὅτι οὐκ ἐμιάνθη ἐπὶ τῆς γῆς ἔχουσα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Σύμβουλον οὖν ἔλαβε τὸν υἱὸν καὶ τοὺς ἀγγέλους τοὺς ἐνδόξους, ἵνα καὶ ἡ σὰρξ αὕτη, δουλεύσασα τῷ [πνεύμα]τι ἀμέμπτως, σχῆ τόπον τινὰ κατασκηνώσεως, καὶ μὴ δόξη τὸν μισθὸν⁵ ἢ εὐρεθεῖσα ἀμίαντος καὶ ἄσπιλος, ἐν ἣ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατώκησεν. "Εχεις καὶ ταύτης τῆς παραβολῆς τὴν ἐπίλυσιν.

VII. Ἡὐφράνθη, φημί, κύριε, ταύτην τὴν ἐπίλυσιν ἀκούσας. "Ακουε νῦν, φησί· τὴν σάρκα σου ταύτην φύλασσε καθαρὰν καὶ ἀμίαντον, ἵνα τὸ πνεῦμα τὸ κατοικοῦν ἐν αὐτῇ μαρτυρήσῃ αὐτῇ, καὶ δικαιωθῇ σου ἡ σὰρξ. Βλέπε μήποτε ἀναβῆ ἐπὶ τὴν καρδίαν σου τὴν σάρκα σου ταύτην φθαρτὴν εἶναι, καὶ παραχρήσῃ αὐτῇ ἐν μiasmῶ τινί. Ἐὰν μιάνῃς τὴν σάρκα σου, μιανεῖς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἐὰν δὲ μιάνῃς τὴν σάρκα, οὐ ζήσῃ. Εἰ δέ τις, φημί, κύριε, γέγονεν ἀγνοια προτέρα πρὶν ἀκουσθῶσι τὰ ῥήματα ταῦτα, πῶς σωθῆ ὁ ἀνθρώπος ὁ μιάνας τὴν σάρκα αὐτοῦ; Περὶ τῶν προτέρων, φησίν, ἀγνοημάτων τῷ θεῷ μόνῳ δυνατὸν ἴασιν δοῦναι· αὐτοῦ γὰρ ἔστι πᾶσα ἔξουσία¹· ἐὰν τὸ λοιπὸν μὴ μιάνῃς σου τὴν σάρκα μηδὲ τὸ πνεῦμα· ἀμφοτέρω γὰρ κοινὰ ἔστι καὶ ἄτερ ἀλλήλων μιανθῆναι οὐ δύναται. Ἀμφοτέρω οὖν καθαρὰ φύλασσε, καὶ ζήσῃ τῷ θεῷ.

APXH.

I. Καθήμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ δοξάζων τὸν κύριον περὶ πάντων ὧν ἔωράκειν, καὶ συζητῶν περὶ τῶν ἐντολῶν, ὅτι καλαὶ καὶ δυναταὶ καὶ ἰλαραὶ καὶ ἐνδοξοὶ καὶ δυνάμεναι σῶσαι ψυχὴν ἀνθρώπου,

Cap. VI. 1) οὐκ in cod. desideratur.
2) ἡμῶν: ita male codex.
3) cod. κληρονομίας. Antea παρὰ ex cod. hausimus, quamquam male habet.
† h. l. fol. 2. codicis incipit.

4) καὶ pariter apparet in codice atque proxima. Aliiter visum erat ed. pr.
5) h. l. desunt nonnulla.

Cap. VII. 1) nonnihil deest.

ἔλεγον ἐν ἑμαυτῷ Μακάριος ἔσομαι, ἐὰν ταῖς ἐντολαῖς ταύταις πορευθῶ, καὶ ὡς ἂν ταύταις πορευθῆ, μακάριος ἔσται. Ὡς ταῦτα ἐν ἑμαυτῷ ἐλάλουν, βλέπω αὐτὸν ἐξαίφνης παρακαθήμενόν μοι καὶ λέγοντα ταῦτα Τί διψυχεῖς περὶ τῶν ἐντολῶν ὧν σοι ἐνετειλάμην; Καλαί εἰσιν· ὅμως μὴ διψυχῆσθης· ἀλλ' ἔνδυσαι τὴν πίστιν τοῦ κυρίου, καὶ ἐν αὐταῖς πορεύσῃ· ἐγὼ γὰρ σε ἐνδυναμώσω ἐν αὐταῖς. Αὗται αἱ ἐντολαὶ σύμφοροί εἰσι τοῖς μέλλουσι μετανοεῖν· ἐὰν γὰρ μὴ πορευθῶσιν ἐν αὐταῖς, εἰς μάτην ἐστὶν ἢ μετάνοια αὐτῶν. Οἱ οὖν μετανοοῦντες, ἀποβάλλετε τὰς πονηρίας τοῦ αἰῶνος τούτου τὰς ἐκτριβούσας ὑμᾶς· ἐνδυσάμενοι δὲ πᾶσαν ἀρετὴν δικαιοσύνης δυνήσεσθε τηρῆσαι τὰς ἐντολάς ταύτας καὶ μηκέτι προστιθέσθαι ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. Πορεύεσθε οὖν ταῖς ἐντολαῖς μου ταύταις, καὶ ζήσεσθε τῷ θεῷ. Ταῦτα πάντα παρ' ἐμοῦ λελάληται ὑμῖν. Καὶ μετὰ τὸ ταῦτα λαλήσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ, λέγει μοι Ἄγωμεν εἰς ἀγρόν, καὶ δεῖξω σοι τοὺς ποιμένας τῶν προβάτων. Ἄγωμεν,² φημί, κύριε. Καὶ ἦλθομεν εἰς τι πεδίον, καὶ δεικνύει μοι ποιμένα νεανίσκον ἐνδεδυμένον σύνθεσιν ἱματίων, τῷ χρώματι κροκώδη. Ἔβροσκε δὲ πρόβατα πολλὰ λίαν, καὶ τὰ πρόβατα ταῦτα ὡσεὶ τρυφῶντα ἦν καὶ λίαν σπαταλῶντα, καὶ ἰλαρὰ ἦν σκιρτῶντα ὡδε κάκεισε· καὶ αὐτὸς ὁ ποιμὴν ἰλαρὸς ἦν ἐπὶ τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ· καὶ αὕτη ἡ ἰδέα τοῦ ποιμένου ἰλαρὰ ἦν λίαν, καὶ ἐν τοῖς προβάτοις περιέτρεχε.³

II. Καὶ λέγει μοι Βλέπεις τὸν ποιμένα τούτον; Βλέπω, φημί, κύριε. Οὗτος, φησὶν, ἄγγελος τρυφῆς καὶ ἀπάτης ἐστίν· οὗτος ἐκτριβεῖ τὰς ψυχὰς τῶν δούλων τοῦ θεοῦ τῶν κενῶν καὶ καταστρέφει αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ἀπατῶν αὐτοὺς ταῖς ἐπιθυμίαις ταῖς πονηραῖς, ἐν αἷς ἀπολοῦνται¹ ἐπιλανθάνονται γὰρ τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ πορεύονται ἀπάταις καὶ τρυφαῖς ματαίαις, καὶ ἀπόλλυνται ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου τούτου, τινὰ μὲν εἰς θάνατον, τινὰ δὲ εἰς καταφθοράν. Λέγω αὐτῷ Κύριε, οὐ γινώσκω ἐγὼ τί ἐστὶν εἰς θάνατον, καὶ τί εἰς καταφθοράν. Ἄκουε, φησὶν· ἃ εἶδες πρόβατα ἰλαρὰ καὶ σκιρτῶντα, οὗτοι εἰσιν οἱ ἀπεσπασμένοι ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς τέλος καὶ παραδεδωκότες ἑαυτοὺς ταῖς τρυφαῖς καὶ ἀπάταις, εἰς δὲ τὸν κύριον οὐδὲν ἐβλασφήμησαν. Οὗτοι οὖν [οὗ]² κατεφθαρμένοι εἰσιν ἀπὸ τῆς ἀληθείας· ἐν τούτοις ἐλπίς ἐστὶ μετανοίας, ἐν ἣ δύνανται ζῆσαι. Ἡ καταφθορὰ οὖν ἐλπίδα ἔχει ἀνανεώσεώς τινος, ὁ δὲ θάνατος ἀπώλειαν ἔχει αἰῶνιον. Πάλιν προέβην μικρόν, καὶ δεικνύει μοι ποιμένα μέγαν ὡσεὶ ἄγριον τῆ ἰδέα, περικείμενον δέρμα ἄγριον λευκόν, καὶ πῆραν τινὰ εἶχεν ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ ῥάβδον σκληρὰν λίαν καὶ ῥόζους ἔχουσαν, καὶ μᾶστιγα μεγάλην, καὶ τὸ βλέμμα εἶχε περίπικρον ὥστε φοβηθῆναί με αὐτόν· τοιοῦτον εἶχε τὸ βλέμμα. Οὗτος οὖν ὁ ποιμὴν παρελάμβανε τὰ πρόβατα ἀπὸ τοῦ ποιμένου τοῦ νεανίσκου, ἐκεῖνα τὰ σπαταλῶντα καὶ τρυφῶντα, μὴ σκιρτῶντα δέ, καὶ ἔβαλεν³ αὐτὰ εἰς τινὰ τόπον κρημνώδη καὶ ἀκανθώδη, ὥστε ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν καὶ τριβύλων μὴ δύνα-

Sim. VI. 1) ita codex, altero λ supra lineam posito ipsa prima omnino manu. Ed. pr. ἀποβάλετε.

2) cod. ἄγωμεν.

3) Nonnihil deest.

Cap. II. 1) ἀπλοῦνται, sic.

2) οὐ deest in cod.

3) ἔβαλεν in cod. est, non (ut ed. pr.) ἔβαλλεν.

σθαι ἐκπλέξει τὰ πρόβατα, ἀλλ' ἐμπλέκεσθαι εἰς τὰς ἀκάνθας καὶ τριβόλους. Ταῦτα οὖν ἐμπεπλεγμένα ἐβόσκοντο ἐν ταῖς ἀκάνθαις καὶ τριβόλοις, καὶ λίαν ἐταλαιπώρουν δερόμενα⁴ ὑπ' αὐτοῦ· καὶ ὧδε κἀκεῖσε περιήλανθεν αὐτά, καὶ ἀνάπανσιν αὐτοῖς οὐκ ἐδίδου, καὶ ὅλως οὐκ εὐσταθοῦσαν τὰ πρόβατα ἐκεῖνα.

III. Βλέπων οὖν αὐτὰ οὕτω μαστιγούμενα καὶ ταλαιπωρούμενα¹ ἐλυπούμην ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι οὕτως ἐβασανίζοντο καὶ ἀνοχὴν ὅλως οὐκ εἶχον. Λέγω τῷ ποιμένι τῷ μετ' ἐμοῦ λαλοῦντι Κύριε, τίς ἐστὶν οὗτος ὁ ποιμὴν ὁ οὕτως ἀσπλαγγνος καὶ πικρὸς² καὶ ὅλως μὴ σπλαγγνιζόμενος ἐπὶ τὰ πρόβατα ταῦτα; Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ ἄγγελος τῆς τιμωρίας· ἐκ δὲ τῶν δικαίων τῶν ἀγγέλων ἐστὶ, κείμενος δὲ ἐπὶ τῆς τιμωρίας. Παραλαμβάνει οὖν τοὺς ἀποπλανωμένους ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ πορευθέντας ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ ἀπάταις τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ τιμωρεῖ αὐτοὺς καθὼς ἄξιοί εἰσι, δειναῖς καὶ ποικίλαις τιμωρίαις. Ἦθελον, φημί, κύριε, γνῶναι τὰς ποικίλας βασάνους ταύτας [καὶ]³ τιμωρίας, ποταπαί εἰσιν. Ἄκουε, φησί, τὰς ποικίλας βασάνους καὶ τιμωρίας. Βιωτικάι εἰσιν αἱ βάσανοι· τιμωροῦνται γὰρ οἱ μὲν ζημίαις, οἱ δὲ ὑστερήσειν, οἱ δὲ ἀσθενείαις ποικίλαις, οἱ δὲ πάσῃ ἀκαταστασίᾳ, οἱ δὲ ὑβριζόμενοι ὑπὸ ἀναξίων καὶ ἑτέροις πολλαῖς πράξεσι πάσχοντες· πολλοὶ γὰρ ἀκαταστατοῦντες ταῖς βουλαῖς αὐτῶν ἐπιβάλλονται πολλά, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὅλως προχωρεῖ. Καὶ λέγουσιν ἑαυτοὺς μὴ εὐοδοῦσθαι ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἀναβαίνει αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν ὅτι ἔπραξαν πονηρὰ ἔργα, ἀλλ' αἰτιῶνται τὸν κύριον. Ὅταν οὖν θλιβῶσι πάσῃ θλίψει, τότε ἐμοὶ παραδίδονται εἰς ἀγαθὴν παιδείαν καὶ ἰσχυροποιοῦνται ἐν τῇ πίστει τοῦ κυρίου, καὶ τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν δουλεύουσι τῷ κυρίῳ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ αὐτῶν, καὶ εὐοδοῦνται ἐν πάσῃ πράξει αὐτῶν, λαμβάνοντες παρὰ τοῦ κυρίου πάντα ὅσα ἂν αἰτῶνται· καὶ τότε δοξάζουσι τὸν κύριον, ὅτι ἐμοὶ παρεδόθησαν καὶ οὐκέτι οὐδὲν πάσχουσι τῶν πονηρῶν.

IV. Λέγω αὐτῷ Κύριε, ἔτι μοι τοῦτο δήλωσον. Τί, φησὶν, ἐπιζητεῖς; Εἰ ἄρα,¹ φημί, κύριε, τὸν αὐτὸν χρόνον βασανίζονται οἱ τρυφῶντες καὶ ἀπατῶμενοι, ὅσον τρυφῶσι καὶ ἀπατῶνται; Λέγει μοι Τὸν αὐτὸν χρόνον βασανίζονται·² ἔδει γὰρ τοὺς οὕτω τρυφῶντας καὶ ἐπιλανθανομένους τοῦ θεοῦ ἐπταπλασίως βασανίζεσθαι. Λέγει μοι Ἄφρων εἶ, καὶ οὐ νοεῖς τῆς βασάνου τὴν δύναμιν. Εἰ γὰρ ἐνόουν, φημί, κύριε, οὐκ ἂν ἐπηρώτων ἵνα μοι δηλώσης. Ἄκουε, φησὶν, ἀμφοτέρων τὴν δύναμιν. Τῆς τρυφῆς καὶ ἀπάτης ὁ χρόνος ὥρα ἐστὶ μία· τῆς δὲ βασάνου ἡ ὥρα λ' ἡμερῶν δύναμιν ἔχει. Ἐὰν οὖν μίαν ἡμέραν τρυφήσῃ τις καὶ ἀπατηθῇ, μίαν δὲ ἡμέραν βασανισθῇ, ὅλον ἐνιαυτὸν ἰσχύει ἡ ἡμέρα τῆς βασάνου. Ὅσας οὖν ἡμέρας τρυφήσῃ τις, τοσούτους ἐνιαυτοὺς βασανίζεται. Βλέπεις οὖν, φησὶν, ὅτι τῆς τρυφῆς καὶ ἀπάτης ὁ χρόνος ἐλάχιστός ἐστι, τῆς δὲ τιμωρίας καὶ βασάνου πολὺς.

4) cod. διαρόμενα.

Cap. III. 1) cod. ταλεπωρ., sed ai super e pr. manu notatum.

2) καὶ πικρὸς: haec supra lineam adscripta sunt.

3) καὶ in cod. deest.

Cap. IV. 1) ἄρα: hoc accentu codex.

2) deest nonnihil.

V. Ἐπι, φημί, κύριε, οὐ νενόηκα ὅλως περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀπάτης καὶ τρυφῆς καὶ βασάνου· τηλαυγέστερόν μοι δήλωσον. Ἀποκριθεὶς μοι λέγει Ἡ ἀφροσύνη σου παραμονός ἐστι, καὶ οὐ θέλεις σου τὴν καρδίαν καθαρῶσαι¹ καὶ δουλεύειν τῷ θεῷ. Βλέπε, φησί, μήποτε ὁ χρόνος πληρωθῆ καὶ σὺ ἄφρων εὐρεθῆς. Ἄκουε οὖν, φησί, καθὼς βούλει,² ἵνα νοήσης αὐτά. Ὁ τρυφῶν καὶ ἀπατῶμενος μίαν ἡμέραν καὶ πράσσωσιν ἃ βούλεται πολλὴν ἀφροσύνην ἐνδέδνται, καὶ οὐ νοεῖ τὴν προᾶξιν ἣν ποιεῖ εἰς τὴν αὐριον· ἐπιλανθάνεται γὰρ τί πρὸ μιᾶς ἔπραξεν· ἢ γὰρ τρυφή καὶ ἀπάτη μνήμας οὐκ ἔχει διὰ τὴν ἀφροσύνην ἣν ἐνδέδνται, ἢ δὲ τιμωρία καὶ ἢ βάσανος ὅταν κολληθῆ τῷ ἀνθρώπῳ μίαν ἡμέραν, μέχρις ἐνιαυτοῦ τιμωρεῖται καὶ βασανίζεται· μνήμας γὰρ μεγάλας ἔχει ἢ τιμωρία καὶ ἢ βάσανος. Βασανιζόμενος οὖν καὶ τιμωρούμενος ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν μνημονεύει ποτὲ τῆς τρυφῆς καὶ ἀπάτης, καὶ γινώσκει ὅτι δι' αὐτὰ πάσχει τὰ πονηρά. Πᾶς οὖν ἄνθρωπος ὁ τρυφῶν καὶ ἀπατῶμενος οὕτω βασανίζεται, ὅτι ἔχοντες ζωὴν εἰς θάνατον ἑαυτοὺς παραδεδώκασι. Ποῖαι, φημί, κύριε, τρυφαί εἰσι βλαβεραί; Πᾶσα, φησί, προᾶξις τρυφή ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ, ὃ ἂν ἠδέως ποιῆ· καὶ γὰρ ὁ ὑξύχολος τῇ ἑαυτοῦ πράξει τὸ ἱκανὸν ποιῶν τρυφᾷ· καὶ ὁ μοιχὸς καὶ ὁ μέθυσος καὶ ὁ κατάλαλος καὶ ὁ ψεύστης καὶ ὁ πλεονέκτης καὶ ὁ ἀποστερητῆς καὶ ὁ τοῦτοις τὰ ὅμοια ποιῶν τῇ ἰδίᾳ νόσῳ τὸ ἱκανὸν ποιεῖ· τρυφᾷ οὖν ἐπὶ τῇ πράξει αὐτοῦ. Αὗται πᾶσαι αἱ τρυφαί βλαβεραί εἰσι τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ. Διὰ ταύτας οὖν τὰς ἀπάτας πάσχουσιν οἱ τιμωρούμενοι καὶ βασανιζόμενοι. Εἰσὶν δὲ³ καὶ τρυφαί σώζουσαι τοὺς ἀνθρώπους· πολλοὶ ἀγαθὸν ἐργαζόμενοι τρυφῶσι τῇ ἑαυτῶν ἠδονῇ φερόμενοι. Αὕτη οὖν ἡ τρυφή σύμφορός ἐστι τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ καὶ ζωὴν περιποιεῖται τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τοιούτῳ· αἱ δὲ βλαβεραὶ τρυφαὶ αἱ προειρημέναι βασάνους καὶ τιμωρίας αὐτοῖς περιποιοῦνται. Ἐὰν δὲ ἐπιμένωσι καὶ μὴ μετανοήσωσι, θάνατον ἑαυτοῖς περιποιοῦνται.

Μετὰ ἡμέρας ὀλίγας εἶδον αὐτὸν εἰς τὸ πεδῖον τὸ αὐτὸ ὕπου καὶ τοὺς ποιμένας ἐωράκειν, καὶ λέγει μοι Τί ἐπιζητεῖς παρ' ἐμοί; Φημί Κύριε, ἵνα τὸν ποιμένα τὸν τιμωρητὴν κελεύσης¹ ἐκ τοῦ οἴκου μου ἐξελθεῖν, ὅτι λίαν με θλίβει. Δεῖ σε, φησί, θλιβῆναι· οὕτω γὰρ, φησί, προσέταξεν ὁ ἔνδοξος ἄγγελος τὰ περὶ σοῦ· θέλει γὰρ σε πειρασθῆναι. Τί γὰρ, φημί, κύριε, ἐποίησα οὕτω πονηρόν, ἵνα τῷ ἀγγέλῳ τούτῳ παραδοθῶ; Ἄκουε, φησὶν· αἱ μὲν ἁμαρτίαι σου πολλάί, ἀλλ' οὐ τосαῦται ὥστε τῷ ἀγγέλῳ τούτῳ παραδοθῆναι· ἀλλ' ὁ οἶκός σου μεγάλας ἀνομίας καὶ ἁμαρτίας εἰργάσατο, καὶ παρεπικράνθη ὁ ἔνδοξος ἄγγελος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκέλευσέ σε χρόνον τινὰ θλιβῆναι, ἵνα κάκεινοι μετανοήσωσι καὶ καθαρῶσιν² ἑαυτοὺς † ἀπὸ πάσης ἐπιθυμίας τοῦ αἰῶνος τούτου. Ὅταν οὖν μετανοήσωσι καὶ κα-

Cap. V. 1) cod. καθαρῶσαι.

2) βούλει: prae correctione antiqua (ut vult ed. pr.) κελεύσεις.

altera syllaba non satis liquet.

3) εἰσὶν δὲ: sic h. l. codex.

Sim. VII. 1) sic ipse codex, non

2) cod. rursus καθαρῶσιν.

† incipit fol. 2. versum.

θαρισθῶσι, τότε ἀποστήσεται ὁ [ἄ]γγελος τῆς τιμωρίας. Λέγω αὐτῷ Κύριε, εἰ ἐκεῖνοι τοιαῦτα εἰργάσαντο ἵνα παραπικρανθῇ ὁ ἔνδοξος ἄγγελος, τί ἐγὼ ἐποίησα; Ἄλλως, φησὶν, οὐ [δ]ύνανται ἐκεῖνοι θλιβῆναι, ἐὰν μὴ σὺ ἢ κεφαλὴ τοῦ οἴκου θλιβῆς· σοὺ γὰρ θλιβομένου ἐξ ἀνάγκης κἀκεῖνοι θλιβήσονται.³ εὐσταθοῦντος δ[ὲ] σοῦ] οὐδεμίαν δύναται θλίψιν ἔχειν. Ἄλλ' ἰδοὺ, φημί, κύριε, μετανενοήκασιν ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν. Οἶδα, φησί, κἀγὼ ὅτι μετανενοήκασιν ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν· τῶν οὖν μετανοούντων δοκεῖς τὰς ἁμαρτίας ἀφίεσθαι; Οὐ παντελῶς· ἀλλὰ δεῖ τὸν μετανοοῦντα βασανίσαι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν καὶ ταπεινοφρονησαί ἐν πάσῃ πράξει αὐτοῦ ἰσχυρῶς καὶ θλιβῆναι ἐν πάσαις θλίψεσι ποικίλαις· καὶ ἐὰν ὑπενέγκῃ τὰς θλίψεις τὰς ἐπερχομένας αὐτῷ, πάντως σπλαγχνισθήσεται ὁ τὰ πάντα κτίσας καὶ ἐνδυναμώσας, καὶ ἰσχύν τινα δώσει αὐτοῖς· καὶ τοῦτο πάντως τοῦ μετανοοῦντος καθαρῶς ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος. Σοὶ δὲ συμφέρον ἐστὶ καὶ τῷ οἴκῳ σου νῦν θλιβῆναι. Τί δέ σοι πολλὰ λέγω; θλιβῆναί σε δεῖ⁴ καθὼς προσέταξεν ὁ ἄγγελος κυρίου ἐκεῖνος, ὁ παραδιδούς σε ἐμοί· καὶ τοῦτο εὐχαρίστει τῷ κυρίῳ ὅτι ἄξιόν σε ἠγήσατο τοῦ προδηλωσαί σοι τὴν θλίψιν,⁵ ἵνα προγνούς αὐτὴν ὑπενέγκῃς ἰσχυρῶς. Λέγω αὐτῷ Κύριε, σὺ μετ' ἐμοῦ γίνου, καὶ δυνήσομαι πᾶσαν θλίψιν ὑπενεγκεῖν. Ἐγὼ, φησὶν, ἔσομαι μετὰ σοῦ. Ἐρωτήσω δὲ καὶ τὸν ἄγγελον τὸν τιμωρητὴν ἵνα σε ἐλαφροτέρως θλίψῃ· ἀλλ' ὀλίγον χρόνον θλιβήσῃ, καὶ πάλιν ἀποκατασταθήσῃ εἰς τὸν οἶκόν σου· μόνον παράμεινον ταπεινοφρονῶν καὶ λειτουργῶν τῷ κυρίῳ ἐν πάσῃ καθαρᾷ καρδίᾳ, καὶ τὰ τέκνα σου⁶ καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ πορεύου ἐν ταῖς ἐντολαῖς μου· αἷς σοι ἐντέλλομαι. Καὶ δυνήσεται σου ἢ μετάνοια ἰσχυρὰ καὶ καθαρὰ εἶναι· καὶ ἐὰν ταύτας φυλάξῃς μετὰ τοῦ οἴκου σου, ἀποστήσεται πᾶσα θλίψις ἀπὸ σοῦ· καὶ ἀπὸ πάντων δέ, φησὶν, ἀποστήσεται θλίψις, ὅσοι ἐν ταῖς ἐντολαῖς μου ταύταις πορευθῶσιν.

1. Ἔδειξέ μοι ἰτέαν μεγάλην, σκεπάζουσαν πεδία καὶ ὄρη, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἰτέας πάντες ἐληλύθασιν οἱ κεκλημένοι τῷ ὀνόματι κυρίου. Εἰστήκει δὲ ἄγγελος τοῦ κυρίου ἔνδοξος λίαν ὑψηλὸς παρὰ τὴν ἰτέαν, δρέπανον ἔχων μέγα, καὶ ἔκοπτε κλάδους ἀπὸ τῆς ἰτέας, καὶ ἐπεδίδου τῷ λαῷ τῷ σκεπαζομένῳ ὑπὸ τῆς ἰτέας· μικρὰ δὲ θάβδια ἐπεδίδου αὐτοῖς, ὡσεὶ πηχυαῖα. Μετὰ δὲ τὸ πάντα λαβεῖν τὰ θάβδια ἔθηκε τὸ δρέπανον ὁ ἄγγελος, καὶ τὸ δένδρον ἐκεῖνο ὑγιὲς ἦν οἶον καὶ ἐωράκειν αὐτό. Ἐθαύμαζον δὲ ἐγὼ ἐν ἑμαυτῷ λέγων Πῶς τοσούτων κλάδων κεκομμένων τὸ δένδρον ὑγιὲς ἐστὶ; Λέγει μοι ὁ ποιμὴν Μὴ θαύμαζε εἰ τὸ δένδρον ὑγιὲς ἔμεινε τοσούτων κλάδων κοπέντων· ἀφ' ἧς δέ, φησί, πάντα ἴδης, καὶ δηλωθήσεται σοι τὸ τί ἐστὶν ὁ ἄγγελος ὁ ἐπιδεδωκὼς τῷ λαῷ τὰς θάβδους. Πάλιν ἀπῆτει ἀπ' αὐτῶν· καὶ καθὼς ἔλαβον, οὕτω καὶ ἔκαλοῦντο πρὸς αὐτόν, καὶ

3) θλιβήσονται; ita codex. Ed. pr. θλίβονται.

4) δεῖ: ita prorsus codex, non ut ed. pr. δοκεῖ.

5) accentum ex ipso cod. sumpsimus.

6) σου: per errorem ed. pr. μου.

7) μου: h. l. cod. male σου.

Simi. VII. 1) Initium huius Similitudinis nulla re indicatur nisi littera Ἐ primae vocis maiore ac rubra.

εἰς ἕκαστος αὐτῶν ἀπεδίδου τὰς ῥάβδους· ἐλάμβανε δὲ ὁ ἄγγελος τοῦ κυρίου καὶ κατενόει αὐτάς. Παρὰ τινῶν ἐλάμβανε τὰς ῥάβδους ξηρὰς καὶ βεβρωμένας ὡς ὑπὸ σητός. Ἐκέλευσεν ὁ ἄγγελος τοὺς τὰς τοιαύτας ῥάβδους ἐπιδεδωκότας χωρὶς ἴστασθαι. Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδοσαν² ξηρὰς, ἀλλ' οὐκ ἦσαν βεβρωμένοι ὑπὸ σητός· καὶ τούτους ἐκέλευσε χωρὶς ἴστασθαι. Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδουν ἡμιξήρους· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ῥάβδους αὐτῶν ἡμιξήρους καὶ σχισμὰς ἐχούσας· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο.³ Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ῥάβδους ἡμισυ ξηρὸν καὶ τὸ ἡμισυ χλωρὸν· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. Ἔτεροι δὲ προσέφερον τὰς ῥάβδους αὐτῶν τὰ δύο μέρη τῆς ῥάβδου χλωρά, τὸ δὲ τρίτον ξηρὸν· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰ δύο μέρη ξηρά, τὸ δὲ τρίτον χλωρὸν· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ῥάβδους αὐτῶν παρὰ μικρὸν ὅλας χλωρὰς, ἐλάχιστον δὲ τῶν ῥάβδων αὐτῶν ξηρὸν ἦν, αὐτὸ τὸ ἄκρον· σχισμὰς δὲ εἶχον ἐν αὐταῖς· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. Ἐτέρων δὲ ἦν ἐλάχιστον χλωρὸν, τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ῥάβδων ξηρά· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. Ἔτεροι δὲ ἤρχοντο τὰς ῥάβδους χλωρὰς φέροντες ὡς ἔλαβον παρὰ τοῦ ἀγγέλου· τὸ δὲ πλεῖον μέρος τοῦ ὄχλου τοιαύτας ῥάβδους ἐπεδίδουν. Ὁ δὲ ἄγγελος ἐπὶ τούτοις ἐχάρη λίαν· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο.⁴ Ἔτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ῥάβδους αὐτῶν χλωρὰς καὶ παραφυάδας ἐχούσας· αἱ δὲ παραφυάδες αὐτῶν ὡσεὶ καρπὸν τινα εἶχον, καὶ λίαν ἰλαροὶ ἦσαν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ὧν αἱ ῥάβδοι τοιαῦται εὐρέθησαν· καὶ ὁ ἄγγελος ἐπὶ τούτοις ἠγαλλιᾶτο, καὶ ὁ ποιμὴν λίαν ἰλαρὸς ἦν ἐπὶ τούτοις.

II. Ἐκέλευσε δὲ ὁ ἄγγελος κυρίου στεφάνους ἐνεχθῆναι· καὶ ἠνέχθησαν στέφανοι ὡσεὶ ἐκ φοινίκων γεγονότες, καὶ ἐστεφάνωσε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐπιδεδωκότας τὰς ῥάβδους τὰς ἐχούσας τὰς παραφυάδας καὶ καρπὸν τινα, καὶ ἀπέλυσεν αὐτοὺς εἰς τὸν πύργον· καὶ τοὺς ἄλλους δὲ ἀπέστειλεν εἰς τὸν πύργον, τοὺς τὰς ῥάβδους τὰς χλωρὰς ἐπιδεδωκότας καὶ παραφυάδας ἐχούσας, παρπὸν δὲ μὴ ἐχούσας, τὰς παραφυάδας δούς αὐτοῖς σφραγίδας.¹ ἱματισμὸν δὲ τὸν αὐτὸν πάντες εἶχον λευκὸν ὡσεὶ χιόνα οἱ πορευόμενοι εἰς τὸν πύργον. Καὶ τοὺς τὰς ῥάβδους ἐπιδεδωκότας χλωρὰς ὡς ἔλαβον ἀπέλυσε, δούς αὐτοῖς ἱματισμὸν καὶ σφραγίδας. Μετὰ τὸ ταῦτα τελέσαι τὸν ἄγγελον λέγει² τῷ ποιμένι Ἐγὼ ὑπάγω· σὺ δὲ τούτους ἀπολύσεις εἰς τὰ τεῖχη· καθὼς ἄξιός ἐστί τις κατοικεῖν· κατανόησον δὲ τὰς ῥάβδους αὐτῶν ἐπιμελῶς, καὶ οὕτως ἀπόλυσον· ἐπιμελῶς δὲ κατανόησον. Βλέπε μὴ τίς σε παρελθῆ, φησὶν· ἐὰν δὲ τίς σε παρελθῆ, ἐγὼ αὐτοὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον δοκιμάσω. Ταῦτα εἰπὼν τῷ ποιμένι ἀπῆλθε· καὶ μετὰ τὸ ἀπελθεῖν τὸν ἄγγελον λέγει μοι ὁ ποιμὴν Λάβωμεν πάντων τὰς ῥάβδους καὶ φυτεύσωμεν αὐτάς, εἴ τινες ἐξ αὐτῶν δυνήσονται ζῆσαι. Λέγω αὐτῷ Κύριε, τὰ ξηρὰ ταῦτα πῶς δύνανται ζῆσαι; Ἀποκριθεὶς μοι

2) ἐπεδίδοσαν: sic h. l. codex, non (quod est in ed. pr.) ut postea ἐπεδίδουν.

3) nonnihil deest.

4) h. l. rursus mancus est textus.

Cap. II. 1) σφραγίδας: hoc acc. codex ubique.

2) λέγει: ipse codex λέγω.

λέγει Τὸ δένδρον τοῦτο ἰτέα ἐστὶ καὶ φιλόζωον τὸ γένος· ἐὰν οὖν φυτευθῶσι καὶ μικρὰν ἱμάδα λαμβάνωσιν αἱ ῥάβδοι, ζήσονται πολλαὶ ἐξ αὐτῶν· εἶτα δὲ πειράσωμεν καὶ ὕδωρ αὐταῖς παραχέειν· ἐὰν τις αὐτῶν δυνηθῆ ζῆσαι, συγχαρήσομαι αὐταῖς· ἐὰν δὲ μὴ ζήσῃ, οὐχ εὐρεθήσομαι ἐγὼ ἀμελής. Ἐκέλευσε δὲ μοι ὁ ποιμὴν καλέσαι καθὼς τις αὐτῶν ἐστάθη. Ἦλθον τάγματα τάγματα, καὶ ἐπεδίδουν τὰς ῥάβδους τῷ ποιμένι. Ἐλάμβανε δὲ ὁ ποιμὴν τὰς ῥάβδους, καὶ κατὰ τάγμα³ ἐφύτευσεν αὐτάς, καὶ μετὰ τὸ φυτεῦσαι ὕδωρ αὐταῖς πολὺ παρέχεεν, ὥστε ἀπὸ τοῦ ὕδατος μὴ φαίνεσθαι τὰς ῥάβδους. Καὶ μετὰ τὸ ποτίσαι αὐτὸν τὰς ῥάβδους, λέγει μοι...⁴ καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπηνέλθωμεν καὶ ἐπισκεψώμεθα τὰς ῥάβδους πάσας· ὁ γὰρ κτίσας τὸ δένδρον τοῦτο θέλει πάντας ζῆν τοὺς λαβόντας ἐκ τοῦ δένδρου τούτου κλάδους. Ἐλπίζω δὲ καγὼ ὅτι λαβόντα τὰ ῥαβδία ταῦτα ἱμάδα καὶ ποτισθέντα ὕδατι ζήσονται τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν.

III. Λέγω αὐτῷ Κύριε, τὸ δένδρον τοῦτο γνώρισόν μοι τί ἐστίν· ἀποροῦμαι γὰρ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τοσοῦτων κλάδων κοπέντων ὑγιές ἐστὶ τὸ δένδρον καὶ οὐδὲν φαίνεται κεκομμένον ἀπ' αὐτοῦ· ἐν τούτῳ οὖν ἀποροῦμαι. Ἄκουε, φησί· τὸ δένδρον τοῦτο τὸ μέγα τὸ σκεπάζον πεδία καὶ ὄρη καὶ πᾶσαν τὴν γῆν νόμος θεοῦ ἐστὶν ὁ δοθεὶς εἰς ὅλον τὸν κόσμον· ὁ δὲ νόμος οὗτος υἱὸς θεοῦ ἐστὶ κηρυχθεὶς εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς· οἱ δὲ ὑπὸ τὴν σκέπην λαοὶ ὄντες οἱ ἀκούσαντες τοῦ κηρύγματος καὶ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· ὁ δὲ ἄγγελος ὁ μέγας καὶ ἔνδοξος Μιχαὴλ ὁ ἔχων τὴν ἐξουσίαν τούτου τοῦ λαοῦ καὶ διακυβερνῶν· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ διδοὺς αὐτοῖς τὸν νόμον εἰς τὰς καρδίας τῶν πιστευόντων. Ἐπισκέπτεται οὖν αὐτὸς οἷς ἔδωκεν εἰ ἄρα τετηρήκασιν αὐτόν. Βλέπεις δὲ ἐνὸς ἐκάστου τὰς ῥάβδους· αἱ γὰρ ῥάβδοι ὁ νόμος ἐστὶ. Βλέπεις οὖν πολλὰς ῥάβδους ἡχρειωμένας, γνώση δὲ αὐτοὺς πάντας, τοὺς μὴ τηρήσαντας τὸν νόμον, καὶ ὄψει ἐνὸς ἐκάστου τὴν κατοικίαν. Λέγω αὐτῷ Κύριε, διὰ τί οὓς μὲν ἀπέλυσεν εἰς τὸν πύργον, οὓς δὲ σοὶ κατέλειπεν; Ὅσοι, φησί, παρέβησαν τὸν νόμον ὃν ἔλαβον παρ' αὐτοῦ, εἰς τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν κατέλειπεν αὐτοὺς εἰς μετάνοιαν· ὅσοι δὲ ἤδη εὐηρέστησαν τῷ νόμῳ καὶ τετηρήκασιν αὐτόν, ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν ἔχει αὐτούς. Τίνες οὖν, φημί, κύριε, εἰσὶν οἱ ἐστεφανωμένοι καὶ εἰς τὸν πύργον ὑπάγοντες; Οὗτοί εἰσιν οἱ ὑπὲρ τοῦ νόμου παθόντες· οἱ δὲ ἕτεροι καὶ αὐτοὶ χλωρὰς τὰς ῥάβδους ἐπιδεδωκότες καὶ παραφυάδας ἐχούσας, καρπὸν¹ δὲ μὴ ἐχούσας, οἱ ὑπὲρ τοῦ νόμου θλιβέντες, μὴ παθόντες δὲ μηδὲ ἀρνησάμενοι τὸν νόμον αὐτῶν· οἱ δὲ χλωρὰς ἐπιδεδωκότες οἷας ἔλαβον, σεμνοὶ καὶ δίκαιοι καὶ λίαν πορευθέντες ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ καὶ τὰς ἐντολὰς κυρίου πεφυλακότες. Τὰ δὲ λοιπὰ γνώση, ὅταν κατανοήσω τὰς ῥάβδους ταύτας τὰς πεφυτευμένας καὶ πεποτισμένας.

IV. Καὶ μετὰ ἡμέρας ὀλίγας ἦλθωμεν εἰς τὸν τόπον· καὶ ἐκάθισεν ὁ ποιμὴν εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀγγέλου, καγὼ παρεστάθην αὐτῷ.

3) τάγμα: sic codex, non (ut ed. pr.) τάγματα.

4) rursus nonnihil deest.

Cap. III. 1) καρπὸν in cod. est, non (ut ed. pr.) καρπούς.

Καὶ λέγει μοι Περίζωσαι¹ ὠμόλινον ἐκ σάκκου γεγονὸς καθαρὸν. Ἰδὼν δέ με περιεζωσμένον καὶ ἔτοιμον ὄντα τοῦ διακομεῖν αὐτῶ, Κάλει, φησί, τοὺς ἄνδρας, ὧν εἰσὶν αἱ θάβδου πεφυτευμένοι, κατὰ τὸ τάγμα ὅστις ἔδωκε τὰς θάβδους. Καὶ ἀπῆλθον εἰς τὸ² πεδῖον καὶ ἐκάλεσα πάντας καὶ ἔστησαν πάντα τὰ τάγματα. Λέγει αὐτοῖς Ἐκαστος † τὰς ἰδίας θάβδους ἐκτιλάτω, καὶ φ[ερέ]τω πρὸς με. Πρῶτοι ἐπέδωκαν οἱ τὰς ξηρὰς καὶ κεκομμένας ἐσχηκότες· καὶ ὡς αὐταὶ εὐρέθησαν ξηραὶ καὶ κεκομμέναι, ἐκέλευσεν αὐτοὺς χωρὶς στηῆναι.³ Εἶτα ἐπέδωκαν οἱ τὰς ξηρὰς καὶ μὴ κεκομμένας ἔχοντες. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐπέδωκαν τὰς θάβδους γλωρὰς· τινὲς δὲ ξηρὰς καὶ κεκομμένας ὡς ὑπὸ σητός.⁴ Τοὺς ἐπιδεδωκότας οὖν γλωρὰς ἐκέλευσε χωρὶς σταθῆναι· τοὺς δὲ ξηρὰς καὶ κεκομμένας ἐπιδεδωκότας⁵ ἐκέλευσε μετὰ τῶν πρώτων σταθῆναι.⁶ Εἶτα ἐπέδωκαν οἱ τὰς ἡμιξήρους καὶ σχισμὰς ἐχούσας· καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν γλωρὰς ἐπέδωκαν καὶ μὴ ἐχούσας σχισμὰς· τινὲς δὲ γλωρὰς καὶ παραφυάδας ἐχούσας, καὶ εἰς τὰς παραφυάδας καρποὺς οἴους εἶχον οἱ εἰς τὸν πύργον πορευ ἔντες ἐστεφανωμένοι· τινὲς δὲ ἐπέδωκαν ξηρὰς καὶ βεβρωμένας· τινὲς δὲ ξηρὰς καὶ ἀβρώτους· τινὲς δὲ οἷαι ἦσαν ἡμίξηροι καὶ σχισμὰς ἔχουσαι. Ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἕνα ἕκαστον χωρὶς στηῆναι· τοὺς μὲν πρὸς τὰ ἴδια τάγματα,⁷ τοὺς δὲ χωρὶς.

V. Εἶτα ἐπεδίδουν οἱ τὰς θάβδους γλωρὰς μὲν ἔχοντες, σχισμὰς δὲ ἐχούσας· οὗτοι πάντες γλωρὰς ἐπέδωκαν, καὶ ἔστησαν εἰς τὸ ἴδιον τάγμα· ἐχάρη δὲ ὁ ποιμὴν ἐπὶ τούτοις, ὅτι πάντες ἠλλοιώθησαν καὶ ἀπέθεντο τὰς σχισμὰς αὐτῶν. Ἐπέδωκαν δὲ καὶ οἱ τὸ ἡμισυ γλωρὸν, τὸ δὲ ἡμισυ ξηρὸν ἔχοντες· τινῶν οὖν εὐρέθησαν αἱ θάβδου ὀλοτελῶς γλωραὶ, τινῶν ἡμίξηροι, τινῶν ξηραὶ καὶ βεβρωμέναι, τινῶν δε γλωραὶ καὶ παραφυάδας ἔχουσαι. Οὗτοι πάντες ἀπελύθησαν ἕκαστος πρὸς τὸ τάγμα αὐτοῦ. Εἶτα ἐπέδωκαν οἱ τὰ δύο μέρη γλωρὰ ἔχοντες, τὸ δὲ τρίτον ξηρὸν. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν γλωρὰς ἐπέδωκαν, πολλοὶ δὲ ἡμιξήρους, ἕτεροι δὲ ξηρὰς καὶ βεβρωμένας· οὗτοι πάντες ἔστησαν εἰς τὸ ἴδιον τάγμα.¹ Ἐπέδωκαν δὲ οἱ τὰς θάβδους γλωρὰς ἐσχηκότες, ἐλάχιστον δὲ καὶ σχισμὰς ἐχούσας· ἐκ τούτων τινὲς γλωρὰς ἐπέδωκαν, τινὲς δὲ γλωρὰς καὶ παραφυάδας ἐχούσας· ἀπῆλθον καὶ οὗτοι εἰς τὸ τάγμα αὐτῶν. Εἶτα ἐπέδωκαν οἱ ἐλάχιστον ἔχοντες γλωρὸν, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη ξηρὰ· τούτων αἱ θάβδου εὐρέθησαν τὸ πλεῖστον μέρος γλωραὶ καὶ παραφυάδας ἔχουσαι καὶ καρπὸν ἐν ταῖς παραφυάσι, καὶ ἕτεραι γλωραὶ ὄλαι. Ἐπὶ ταύταις ταῖς θάβδου ἐχάρη ὁ ποιμὴν λίαν...² ὅτι οὕτως εὐρέθησαν. Ἀπῆλθον δὲ οὗτοι ἕκαστος εἰς τὸ ἴδιον τάγμα.

VI. Μετὰ τὸ πάντων κατανοῆσαι τὰς θάβδους τὸν ποιμένα λέγει μοι Εἰπόν σοι ὅτι τὸ δένδρον τοῦτο φιλόζωον ἐστὶ· βλέπεις, φησί,

Cap. IV. 1) *περίζωσαι*: ita cod., non (ut ed. pr.) *περίζωσον*.

2) τὸ super *εἰς* positum est, sed id pr. man. factum, nec abhorret ab usu scribae.

† h. l. exit alterum fol. cod.

3) *στηῆναι*: ita apogr. nisi quod superscriptum est *σταθῆναι*. Antea pro ὡς αὐταὶ, ut edendum curavit Sim., in apogr. est *of* (superscripto *αἱ*) οὕτως.

4) *σητός*: apogr. *σητόν*.

5) apogr. *ἐπιδεδωκότας*.

6) Nonnihil deesse videtur.

7) apogr. *ἰνδιαταγματα*, super *ἰν* notato *ἐν*.

Cap. V. 1) Item deest aliquid, ut etiam post *ἐλάχιστον* δὲ.

2) h. l. quod scriptum est in apogr. non satis perspicuum. Est fere *μενεῖς*. Sim. ad edendum tradidit *μνησθεῖς*.

πόσοι μετενόησαν καὶ ἐσώθησαν. Βλέπω, φημί, κύριε. Ἴνα ἴδῃς, φησί, τὴν πολυεσπλαγγίαν τοῦ κυρίου, ὅτι μεγάλη καὶ ἐνδοξὸς ἐστὶ καὶ ἔδωκε πνεῦμα τοῖς ἀξίοις οὓσι μετανοίας. Εἰ οὗτοι οὖν, φημί, κύριε, πάντες οὐ μετενόησαν; Ὡν εἶδε, φησί, τὴν καρδίαν μέλλουσαν καθαρὰν γενέσθαι καὶ δουλεύειν αὐτῷ ἐξ ὅλης καρδίας, τούτοις ἔδωκε τὴν μετάνοιαν· ὧν δὲ εἶδε τὴν δολιότητα καὶ πονηρίαν, μελλόντων ἐν ὑποκρίσει μετανοεῖν, ἐκείνοις οὐκ ἔδωκε μετάνοιαν, μήποτε πάλιν βεβηλώσωσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Λέγω αὐτῷ Κύριε, νῦν οὖν μοι δῆλωσον τοὺς τὰς ῥάβδους ἐπιδεδωκότας, ποταπὸς τις αὐτῶν ἐστὶ καὶ τὴν τούτων κατοικίαν, ἵνα ἀκούσαντες οἱ πιστεύσαντες καὶ εὐληφότες τὴν σφραγίδα καὶ τεθλακότες αὐτὴν καὶ μὴ τηρήσαντες ὑγιῆ, ἐπιγνόντες² τὰ ἑαυτῶν ἔργα μετανοήσωσι λαβόντες ὑπὸ σοῦ σφραγίδα, καὶ δοξάσωσι τὸν κύριον, ὅτι εὐσπλαγγίσθη ἐπ' αὐτούς καὶ ἀπέστειλέ σε τοῦ ἀνακαινίσαι τὰ πνεύματα αὐτῶν. Ἄκουε, φησὶν· ὧν αἱ ῥάβδοι ξηραὶ καὶ βεβρωμέναι ὑπὸ σῆτος³ εὐρέθησαν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποστῆται καὶ προδοταὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ βλασφημήσαντες ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν τὸν κύριον, ἔτι δὲ καὶ ἐπαισχυνθέντες τὸ ὄνομα κυρίου τὸ ἐπικληθὲν ἐπ' αὐτούς. Οὗτοι οὖν εἰς τέλος ἀπώλοντο τῷ θεῷ. Βλέπεις δὲ ὅτι οὐδὲ εἰς αὐτῶν μετενόησε, καὶ παρακούσαντες⁴ τὰ ῥήματα ἃ ἐλάλησεν αὐτοῖς, ἅ σοι ἐνετειλάμην· ἀπὸ τῶν τοιούτων ἢ ζωῆ ἀπέστη. Οἱ δὲ τὰς ξηρὰς καὶ ἀσήπτους⁵ ἐπιδεδωκότες, καὶ οὗτοι ἐγγὺς αὐτῶν· ἦσαν γὰρ ὑποκριταὶ καὶ διδασκᾶς ξένας εἰσφέροντες καὶ ἐκστρέφοντες τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ, μάλιστα δὲ τοὺς ἡμαρτηκότας μὴ ἀφιέντες μετανοεῖν αὐτούς, ἀλλὰ ταῖς διδασκαλίαις ταῖς μωραῖς πείθοντες αὐτούς. Οὗτοι οὖν ἔχουσιν ἐλπίδα τοῦ μετανοῆσαι· βλέπεις δὲ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν καὶ μετα[νε-]⁶νοηκότας, ἀφ' ἧς⁷ ἐλάλησα αὐτοῖς τὰς ἐντολάς μου· καὶ ἔτι μετανοήσουσιν. Ὅσοι δὲ οὐ μετανοήσωσιν,⁸ ἀπώλεσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν· ὅσοι δὲ μετενόησαν ἐξ αὐτῶν, ἀγαθοὶ ἐγένοντο, καὶ ἐγένετο ἡ κατοικία αὐτῶν εἰς τὰ τεῖχη τὰ πρῶτα· τινὲς δὲ καὶ εἰς τὸν πύργον ἀνέβησαν. Βλέπεις οὖν, φησὶν, ὅτι ἢ μετάνοια τὴν⁹ τῶν ἁμαρτωλῶν ζωὴν ἔχει, τὸ δὲ μὴ μετανοῆσαι θάνατον.

VII. Ὅσοι δὲ ἡμιξήρους ἐπέδωκαν, καὶ ἐν αὐταῖς σχισμὰς εἶχον, ἄκουε καὶ περὶ αὐτῶν. Ὅσων ἦσαν αἱ ῥάβδοι κατὰ τὸ αὐτὸ¹ ἡμιξήροι, δίψυχοί εἰσιν· οὔτε γὰρ ζῶσιν, οὔτε τεθνήκασιν. Οἱ δὲ ἡμιξήρους ἔχοντες καὶ ἐν αὐταῖς σχισμὰς, οὗτοι καὶ δίψυχοι καὶ κατάλαλοί εἰσι,² καὶ μηδὲ εἰρηνεύοντες ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ διχοστατοῦντες πάντοτε· ἀλλὰ καὶ τούτοις, φησὶν, ἐπίκειται μετάνοια. Βλέπεις, φησί, τινὰς ἐξ αὐτῶν μετανοηκότας· καὶ ἔτι, φησὶν, ἐστὶν ἐν αὐτοῖς³ ἐλπίς μετανοίας.

Cap. VI. 1) in apogr. est *οἱ οὗτοι οὖν*. Levi mutatione facta scripsimus *εἰ οὗτοι οὖν*. Sim. cum eoque editor pr. *εἰ* praetermisit. Atque hic quidem proposuit *διὰ τί* pro *οὗτοι*.

2) apogr. *ἐπιγνῶντες*.

3) *σητός*: apogr. *σητάς*. Cf. supra.

4) sic apogr. In ed. pr. proponitur *καίπερ ἀκούσ*.

5) apogr. *ἀσήπους*.

6) *νε-* syllaba omissa est in apogr.

7) sic apogr.; Sim. et editores *ἀφ' οὗ*.

8) ita apogr. Correxerunt edd. pr. *μετανοήσουσιν*.

9) apogr. corrupte *οἱ*.

Cap. VII. 1) apogr. *κατὰ τὸ αὐτὸν* Ed. pr. ([*κατὰ τὸ ἡμισυ*]).

2) *deest aliquid*.

3) apogr. *ἐν ἑαυτοῖς*.

Καὶ ὅσοι, φησὶν, ἐξ αὐτῶν μετανενοήκασι, τὴν κατοικίαν εἰς τὸν πύργον ἔξουσιν. Ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν βραδύτερον μετανενοήκασιν, εἰς τὰ τεῖχη κατοικήσουσιν. Ὅσοι δὲ οὐ μετανοοῦσιν, ἀλλ' ἐμμένουσι ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, θανάτῳ ἀποθανοῦνται. Οἱ δὲ γλωρὰς ἐπιδεδωκότες τὰς ῥάβδους αὐτῶν καὶ σχισμὰς ἐχούσας, πάντοτε οὗτοι πιστοὶ καὶ ἀγαθοὶ ἐγένοντο, ἔχοντες ζῆλόν τινα ἐν ἀλλήλοις περὶ πρωτείων καὶ περὶ δόξης τινός· ἀλλὰ πάντες οὗτοι μωροὶ εἰσιν, ἐν ἀλλήλοις⁴ ἔχοντες περὶ πρωτείων. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἀκούσαντες τῶν ἐντολῶν μου, ἀγαθοὶ ὄντες, ἐκαθάρισαν⁵ ἑαυτοὺς καὶ μετενόησαν ταχύ· ἐγένετο οὖν ἡ κατοικησις αὐτῶν εἰς τὸν πύργον. Ἐὰν δέ τις πάλιν ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν διχοστασίαν, ἐκβληθήσεται ἀπὸ τοῦ πύργου, καὶ ἀπολέσει τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ἡ ζωὴ πάντων ἐστὶ τῶν τὰς ἐντολὰς τοῦ κυρίου φυλασσόντων· ἐν ταῖς ἐντολαῖς δὲ . . .⁶ περὶ πρωτείων ἢ περὶ δόξης τινός οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ περὶ μακροθυμίας καὶ περὶ ταπεινοφρονήσεως ἀνδρός. Ἐν τοῖς τοιούτοις οὖν ἡ ζωὴ τοῦ κυρίου· ἐν τοῖς διχοστάταις⁷ δὲ καὶ παρὰ νόμοις θάνατος.

VIII. Οἱ δὲ ἐπιδεδωκότες τὰς ῥάβδους ἡμισυ μὲν γλωρὰς, ἡμισυ δὲ ξηρὰς, οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς πραγματείαις ἐμπεφυρμένοι¹ καὶ μὴ κολλώμενοι τοῖς ἀγίοις· διὰ τοῦτο τὸ ἡμισυ αὐτῶν ζῆ, τὸ δὲ ἡμισυ νεκρόν ἐστι. Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντές μου τῶν ἐντολῶν μετενόησαν· ὅσοι² γοῦν μετενόησαν, ἡ κατοικία αὐτῶν εἰς τὸν πύργον. Τινὲς δὲ αὐτῶν εἰς τέλος ἀπέστησαν. Οὗτοι οὖν μετάνοιαν οὐκ ἔχουσιν· διὰ γὰρ τὰς πραγματείας αὐτῶν ἐβλασφήμησαν τὸν κύριον καὶ ἀπηρνήσαντο λοιπόν. Ἀπώλεσαν οὖν τὴν ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν πονηρίαν ἣν ἔπραξαν. Πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδιψύχησαν· οὗτοι ἔτι ἔχουσι μετάνοιαν, ἐὰν ταχύ μετανοήσωσι, καὶ ἔσται αὐτῶν ἡ κατοικία εἰς τὸν πύργον· ἐὰν δὲ βραδύτερον μετανοήσωσι, κατοικήσουσιν εἰς τὰ τεῖχη· ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσωσι, καὶ αὐτοὶ ἀπώλεσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν. Οἱ δὲ τὰ δύο μέρη ξηρὰ, τὸ δὲ τρίτον γλωρὸν ἐπιδεδωκότες, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀρνησάμενοι ποικίλαις ἀρνήσεσι· πολλοὶ οὖν μετενόησαν, τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδιψύχησαν καὶ ἐδιχοστάτησαν. Τούτοις οὖν ἐστὶ μετάνοια, ἐὰν ταχύ μετανοήσωσι καὶ μὴ ἐπιμείνωσι ταῖς ἡδοναῖς αὐτῶν· ἐὰν δὲ ἐπιμείνωσι ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, καὶ οὗτοι θάνατον ἑαυτοῖς κατεργάζονται.

IX. Οἱ δὲ ἐπιδεδωκότες τὰς ῥάβδους τὰ μὲν δύο μέρη ξηρὰ, τὸ δὲ τρίτον γλωρὸν, οὗτοί εἰσι πιστοὶ μὲν γεγονότες, πλουτήσαντες¹ δὲ καὶ γενόμενοι ἔνδοξοι παρὰ τοῖς ἔθνεσιν ὑπερηφανίαν μεγάλην ἐνεδύσαντο καὶ ὑψηλόφρονες ἐγένοντο, καὶ κατέλιπον τὴν ἀλήθειαν καὶ οὐκ ἐκολλήθησαν τοῖς δικαίοις, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἔθνῶν συνέζησαν, καὶ αὐτῇ ἢ ὁδῷ ἡδυτέρα αὐτοῖς ἐγένετο· ἀπὸ δὲ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀπέστησαν, ἀλλ' ἔμειναν τῇ πίστει, μὴ ἐργαζόμενοι τὰ ἔργα τῆς πίστεως· πολλοὶ οὖν ἐξ αὐτῶν μετενόησαν, καὶ ἐγένετο ἡ κατοίκησις αὐτῶν ἐν τῷ πύργῳ. Ἐτεροὶ δὲ εἰς τέλος μετὰ τῶν ἔθνῶν συζῶντες καὶ φθειρόμενοι ταῖς

4) repetendum ex antecedentibus ζῆλον? Idem iam propositum est in ed. pr.

5) apogr. ut solet ἐκαθάρισαν.

6) textus mancus est.

7) apogr. διχοστάταις.

Cap. VIII. 1) apogr. ἐκπεφυρμένοι

2) apogr. ὅσον.

Cap. IX. 1) apogr. πλουτήσαντες.

κενοδοξίαις τῶν ἔθνῶν ἐδιψύχησαν, μὴ ἐλπίζοντες σωθῆναι διὰ τὰς πράξεις τῶν ἔθνῶν.² οὗτοι μετὰ τῶν ἔθνῶν ἐλογίσθησαν. Ἔτεροι δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδιψύχησαν, μὴ ἐλπίζοντες σωθῆναι διὰ τὰς πράξεις ἄς ἔπραξαν· ἔτεροι δὲ ἐδιψύχησαν καὶ σχίσματα ἐν ἑαυτοῖς ἐποίησαν. Τούτοις οὖν τοῖς διψυχήσασιν διὰ τὰς πράξεις αὐτῶν μετάνοια ἔτι ἐστίν· ἀλλ' ἢ μετάνοια αὐτῶν ταχινὴ ὀφείλει εἶναι. ἵνα ἢ κατοικία αὐτῶν γένηται³ εἰς τὸν πύργον· τῶν δὲ μὴ μετανοούντων, ἀλλ' ἐπιμενόντων ταῖς ἡδοναῖς, ὁ θάνατος ἐγγύς.

X. Οἱ δὲ τὰς θάβδους ἐπιδεδωκότες γλωφάς, αὐτὰ δὲ τὰ ἄκρα ξηρὰ καὶ σχισμὰς ἔχοντα, οὗτοι πάντοτε ἀγαθοὶ καὶ πιστοὶ καὶ ἔνδοξοι παρὰ τῷ θεῷ ἐγένοντο, ἐλάχιστον δὲ [ἐξή]μαρτον¹ διὰ μικρᾶς ἐπιθυμίας καὶ μικρὰ κατ' ἀλλήλων ἔχοντες· ἀλλ' ἀκούσαντές μου τῶν φημάτων τὸ πλεῖστον μέρος ταχὺ μετενόησαν, καὶ ἐγένετο ἡ κατοικία αὐτῶν εἰς τὸν πύργον· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδιψύχησαν· τινὲς δὲ διψυχήσαντες διχοστασίαν μείζονα ἐποίησαν· ἐν τούτοις οὖν ἔνεστι μετανόιας ἐλπίς, ὅτι ἀγαθοὶ πάντοτε ἐγένοντο· δυσκόλως δὲ τις αὐτῶν ἀποθάνειται. Οἱ δὲ τὰς θάβδους αὐτῶν ξηρὰς ἐπιδεδωκότες, ἐλάχιστον δὲ γλωφὸν ἐχούσας, οὗτοί εἰσιν οἱ πιστεύσαντες μόνον, τὰ δὲ ἔργα τῆς ἀνομίας ἐργαζόμενοι· οὐδέποτε δὲ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀπέστησαν, καὶ τὸ ὄνομα ἡδέως ἐβάστασαν, καὶ εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν ἡδέως ὑπεδέξαντο τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ. Ἀκούσαντες οὖν ταύτην τὴν μετάνοιαν ἀδιστακτως μετενόησαν καὶ ἐργάζονται πᾶσαν ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ φοβοῦνται γινώσκοντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἄς ἔπραξαν· τούτων οὖν πάντων ἡ κατοικία εἰς τὸν πύργον ἔσται.

XI. Καὶ μετὰ τὸ συντελέσαι αὐτὸν τὰς ἐπιλύσεις πασῶν τῶν θάβδων λέγει μοι Ὁπάγε, καὶ πᾶσιν λέγε ἵνα μετανοήσωσι καὶ ζήσωσι τῷ θεῷ, ὅτι ὁ κύριος ἔπεμψέ με σπλαγχνισθεὶς πᾶσι δοῦναι τὴν μετάνοιαν, καίπερ τινῶν μὴ ὄντων ἀξίων διὰ τὰ ἔργα αὐτῶν· ἀλλὰ μακρόθυμος ὢν ὁ κύριος θέλει τὴν κλήσιν τὴν γενομένην διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ σώζεσθαι. Λέγω αὐτῷ Κύριε, ἐλπίζω ὅτι πάντες ἀκούσαντες αὐτὰ μετανοήσουσι. Πείθομαι γὰρ ὅτι εἰς ἕκαστος τὰ ἴδια ἔργα ἐπιγνοὺς καὶ φοβηθεὶς τὸν θεὸν μετανοήσει. Ἀποκριθεὶς μοι λέγει Ὅσοι, φησίν, ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν καθαρῶσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν πονηριῶν αὐτῶν τῶν προειρημένων καὶ μηκέτι μηδὲν προσθῶσι ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, λήψονται ἴασις παρὰ τοῦ κυρίου τῶν προτέρων ἁμαρτιῶν, ἐὰν μὴ διψυχήσωσιν ἐπὶ ταῖς ἐντολαῖς ταύταις, καὶ ζήσωσι τῷ θεῷ. Σὺ δὲ πορεύου ἐν ταῖς ἐντολαῖς μου, καὶ ζῆθι. Ταῦτά μοι δείξας καὶ λαλήσας πάντα λέγει μοι Τὰ δὲ λοιπὰ σοὶ δείξω μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

1. Μετὰ τὸ γράψαι με τὰς ἐντολὰς καὶ παραβολὰς τοῦ ποιμένου, τοῦ ἀγγέλου τῆς μετανόιας, ἦλθε πρὸς με καὶ λέγει μοι Θέλω σοι

2) ita haec corrupte in cod. leguntur.

3) - ται syllaba deest in apogr.

HERMAE PASTOR.

Cap. X. 1) [ἐξή]μαρτον: ita apogr.

Sim. IX. 1) Cf. notam ad initium Sim. VIII.

δείξει ὅσα σοι ἔδειξε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ λαλήσαν μετὰ σοῦ ἐν μορφῇ τῆς Ἐκκλησίας· ἐκεῖνο γὰρ τὸ πνεῦμα ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστίν. Ἐπειδὴ γὰρ ἀσθενέστερος τῇ σαρκὶ ἦς, οὐκ ἐδηλώθη σοι δι' ἀγγέλου, ὅτε οὖν² ἐνεδυναμώθης διὰ τοῦ πνεύματος καὶ ἰσχυσας τῇ ἰσχύϊ σου ὥστε δύνασθαι σε οἱ ἄγγελοι³ ἰδεῖν. Τότε μὲν οὖν ἐφανερώθη σοι διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου καλῶς καὶ σεμνῶς· πάντα ὡς ὑπὸ παρθένου ἐώρακας· νῦν δὲ ὑπὸ ἀγγέλου βλέπεις διὰ τοῦ αὐτοῦ μὲν πνεύματος· δεῖ δὲ σε παρ' ἐμοῦ ἀκριβέστερον πάντα μαθεῖν· εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἐδόθην ὑπὸ τοῦ ἐνδόξου ἀγγέλου εἰς τὸν οἶκόν σου κατοικῆσαι, ἵνα δυνατῶς πάντα ἴδῃς, μηδὲν δειλαινόμενος ὡς καὶ τὸ πρότερον. Καὶ ἀπήγαγέ με εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, εἰς ὄρος τι μαστῶδες, καὶ ἐκάθισέ με ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ὄρους καὶ ἔδειξέ μοι πεδῖον μέγα, κύκλω δὲ τοῦ πεδίου ὄρη δώδεκα, ἄλλην καὶ ἄλλην ιδέαν ἔχοντα τὰ ὄρη· τὸ πρῶτον ἦν μέλαν ὡς ἀσβόλη, τὸ δεύτερον ψιλόν, βοτάνας μὴ ἔχον, τὸ δὲ τρίτον ἀκανθῶν καὶ τροβόλων πλήρες, τὸ δὲ τέταρτον βοτάνας ἔχον ἡμιξήρους, τὰ μὲν ἐπάνω τῶν βοτανῶν χλωρά, τὰ δὲ πρὸς ταῖς ρίζαις ξηρά· τινὲς δὲ βοτάναι, ὅταν ὁ ἥλιος ἐπικαύσει,⁴ ξηραὶ ἐγένοντο· τὸ δὲ ὄρος τραχὺ λίαν ἦν, βοτάνας ἔχον ξηράς· τὸ δὲ πέμπτον ὄρος ἔχον βοτάνας χλωράς καὶ τραχὺ ὄν. Τὸ δὲ ἕκτον ὄρος σχισμῶν ὅλον ἔγεμεν, ὧν μὲν μικρῶν, ὧν δὲ μεγάλων· εἶχον δὲ βοτάνας αἱ σχισμαί· οὐ λίαν δὲ ἦσαν εὐθαλεῖς αἱ βοτάναι, μᾶλλον δὲ ὡς μεμαρασμέναι ἦσαν. Τὸ δὲ ἕβδομον ὄρος εἶχε βοτάνας ἰλαράς, καὶ ὅλον τὸ ὄρος εὐθνηοῦν ἦν, καὶ πᾶν γένος κτηνῶν καὶ ὀρνέων ἐνέμοντο εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο· καὶ ὅσον ἐβόσκοντο τὰ κτήνη καὶ τὰ πετεινά, μᾶλλον καὶ μᾶλλον αἱ βοτάναι τοῦ ὄρους ἐκείνου ἔθαλλον. Τὸ δὲ ὄγδοον ὄρος πηγῶν πλήρες ἦν, καὶ πᾶν γένος τῆς κτίσεως⁵ τοῦ κυρίου ἐποτίζοντο ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ ὄρους ἐκείνου. Τὸ δὲ ἔννατον⁶ ὄρος εἶχε δένδρα μέγιστα καὶ ὅλον κατάσκιον ἦν, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν δένδρων πρόβατα κατέκειντο ἀναπαυόμενα καὶ μαρुकάμενα.⁷ Τὸ δὲ ἐνδέκατον ὄρος λίαν σύνδενδρον ἦν, καὶ τὰ δένδρα ἐκεῖνα κατάκαρπα ἦν, ἄλλοις καὶ ἄλλοις καρποῖς κεκοσμημένα, ἵνα ἰδῶν τις αὐτὰ ἐπιθυμήσῃ φαγεῖν ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν. Τὸ δὲ δωδέκατον ὄρος ὅλον ἦν λευκόν, καὶ ἡ πρόσοψις αὐτοῦ ἰλαρὰ ἦν· καὶ εὐπρεπέστατον ἦν ἐν αὐτῷ τὸ ὄρος.

II. Εἰς μέσον δὲ τοῦ πεδίου ἔδειξέ μοι πέτραν μεγάλην λευκὴν ἐκ τοῦ πεδίου ἀναβεβηκέναι· ἡ δὲ πέτρα ὑψηλοτέρα ἦν τῶν ὀρέων, τετράγωνος, ὥστε δύνασθαι ὅλον τὸν κόσμον χωρῆσαι· παλαιὰ δὲ ἦν ἡ πέτρα ἐκεῖνη, πύλην ἐκκεκομμένην ἔχουσα· ὡς πρόσφατος δὲ ἐδόκει μοι εἶναι ἡ ἐκκόλαψις τῆς πύλης. Ἡ δὲ πύλη οὕτως ἔστιλβεν ὑπὲρ τὸν ἥλιον, ὥστε με θαυμάζειν ἐπὶ τῇ λαμπρότητι τῆς πύλης· κύκλω δὲ τῆς πύλης ἐστήκεισαν παρθένοι δώδεκα. Αἱ οὖν δ' αἱ εἰς τὰς γωνίας ἐστήκυϊαι ἐνδοξότεραί μοι ἐδόκουν εἶναι. Καὶ αἱ ἄλλαι δὲ

2) In ed. pr. proponitur *ἕως ὅτου* pro *ὅτε οὖν*.

3) οἱ ἄγγελοι: ita apogr.

4) ἐπικαύσει: apogr. ἐπικεκαύσει.

5) apogr. κτήσεως.

6) ἔννατον: sic apogr. In sequentibus haud dubie plura desunt.

7) sic apogr.

ἔνδοξοι ἦσαν· ἐστήκεισαν δὲ εἰς τὰ τέσσαρα¹ μέρη τῆς πύλης, ἀνα μέσον αὐτῶν ἀνὰ δύο παρθένοι. Ἐνδεδυμένοι δὲ ἦσαν λινοῦς χιτῶνας καὶ περιεζωσμένοι εὐπροεπῶς, ἔξω τοὺς ἄμους ἔχουσαι τοὺς δεξιούς ὡς μέλλουσαι φορτίον τι βαστάζειν· οὕτως ἔτοιμοι ἦσαν· λίαν γὰρ ἰλαραὶ ἦσαν καὶ πρόθυμοι. Μετὰ τὸ ἰδεῖν με ταῦτα ἐθαύμαζον ἐν ἑαυτῶ, ὅτι μεγάλα καὶ ἔνδοξα πράγματα βλέπω· καὶ πάλιν διηπόρουν ἐπὶ ταῖς παρθένοις, ὅτι τρυφεραὶ οὕτως οὔσαι ἀνδρείως ἐστήκεισαν ὡς μέλλουσαι ὅλον τὸν οὐρανὸν βαστάζειν. Καὶ λέγει μοι ὁ ποιμὴν Τί ἐν σεαυτῶ διαλογίζῃ καὶ διαπορῇ, καὶ σεαυτῶ λύπην ἐπισπάσαι; Ὅσα γὰρ οὐ δυνήσῃ² νοῆσαι, μὴ ἐπιχείρει συνετός ὢν, ἀλλ' ἐρώτα τὸν κύριον, ἵνα λαβὼν τὴν σύνεσιν νοῆς αὐτά. Τὰ ὀπίσω σου ἰδεῖν οὐ δύνη, τὰ δὲ ἔμπροσθέν σου βλέπεις· ἃ οὖν ἰδεῖν οὐ δύνασαι, ἔασον καὶ μὴ στρέβλου σεαυτόν. Ἄ δὲ βλέπεις, ἐκείνων κατακυρίευσεν, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν μὴ περιεργάζου· πάντα δέ σοι ἐγὼ δηλώσω, ὅσα ἔάν σοι δεῖξω. Ἐκβαλε οὖν τοῖς λοιποῖς.³

III. Εἶδον ἔξ ἀνδρῶν ἐλληλυθότας ὑψηλοὺς καὶ ἐνδόξους καὶ ὁμοίους τῇ ἰδέᾳ· καὶ ἐκάλεσαν πλῆθος τι ἀνδρῶν· κἀκεῖνοι δὲ οἱ ἐλληλυθότες ὑψηλοὶ ἦσαν ἄνδρες καὶ καλοὶ καὶ δυνατοί· καὶ ἐκέλευσαν αὐτοὺς οἱ ἔξ ἀνδρῶν οἰκοδομεῖν ἐπάνω τῆς πέτρας πύργον τινά. Ἦν δὲ θόρυβος τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων μέγας τῶν ἐλληλυθότων οἰκοδομεῖν τὸν πύργον ὧδε κἀκεῖσε περιτρεχόντων κύκλῳ τῆς πύλης· αἱ δὲ παρθένοι¹ ἐστήκεισαν κύκλῳ τῆς πύλης, ἔλεγον τοῖς ἀνδράσι σπεύδειν τὸν πύργον οἰκοδομεῖσθαι· ἐκπεπετάκεισαν δὲ τὰς χεῖρας αἱ παρθένοι ὡς μέλλουσαι τι λαμβάνειν παρὰ τῶν ἀνδρῶν. Οἱ δὲ ἔξ ἀνδρῶν ἐκέλευον ἐκ βυθοῦ² τινὸς λίθους ἀναβαίνειν καὶ ὑπάγειν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. Ἀνέβησαν δὲ λίθοι ἰ' τετράγωνοι λαμπροί,³ λελατομημένοι· οἱ δὲ ἔξ ἀνδρῶν ἐκάλουν τὰς παρθένους καὶ ἐκέλευσαν αὐτὰς τοὺς λίθους πάντας τοὺς μέλλοντας εἰς τὴν οἰκοδομὴν ὑπάγειν τοῦ πύργου βαστάζειν καὶ διαπορεύεσθαι διὰ τῆς πύλης, καὶ ἐπιδιδόναι τοῖς ἀνδράσι τοῖς μέλλουσιν οἰκοδομεῖν τὸν πύργον. Αἱ δὲ παρθένοι τοὺς δέκα λίθους τοὺς πρώτους, τοὺς ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναβάοντας, ἐπήνουν⁴ ἀλλήλαις, καὶ κατὰ ἓνα λίθον ἐβάσταζον ὁμοῦ.

IV. Καθὼς δὲ ἐστάθησαν ὁμοῦ κύκλῳ τῆς πύλης, οὕτως ἐβάσταζον αἱ δοκοῦσαι δυνατὰ εἶναι, καὶ ὑπὸ τὰς γωνίας τοῦ λίθου ὑποδεδυκυῖαι ἦσαν· αἱ δὲ ἄλλαι ἐκ τῶν πλευρῶν τοῦ λίθου ὑποδεδύκεισαν· καὶ οὕτως ἐβάσταζον πάντας τοὺς λίθους· διὰ δὲ τῆς πύλης ἔφερον αὐτοὺς καθὼς ἐκελεύσθησαν, καὶ ἐπιδίδουν τοῖς ἀνδράσιν εἰς τὸν πύργον· ἐκεῖνοι δὲ ἔχοντες τοὺς λίθους ὠκοδόμουν. Ἡ οἰκοδομὴ δὲ τοῦ πύργου ἐγένετο ἐπὶ τὴν πέτραν τὴν μεγάλην. Καὶ ἐπάνω τῆς πύλης ἠρμόσθησαν οἱ [ι']¹ λίθοι ἐκεῖνοι, θεμέλιον τῆς οἰκοδομῆς τοῦ

Cap. II. 1) τέσσαρα: ita apogr.
2) δυνήσῃ in apogr. suprascriptum habet δύνασε.
3) ita haec apogr.

Cap. III. 1) Ed. pr. h. l. addi vult αζ.
2) βυθοῦ: apogr. βυθόν ut videtur.

3) deesse videtur μῆ, ut iam notatum in ed. pr.

4) ita corrupte apogr. Videtur ἐπετίθουν vel simile quid substituendum. Ed. pr. ad exemplum Sim. ἐδείκνυον.

Cap. II. 1) ι', item postea ε' cum ed. pr. supplevimus.

πύργου· ἡ δὲ πέτρα καὶ ἡ πύλη ἦν βαστάζουσα ὅλον τὸν πύργον. Μετὰ δὲ τοὺς ἰ' λίθους ἄλλοι ἀνέβησαν ἐκ τοῦ βυθοῦ κ[ε'] λίθοι· καὶ οὗτοι ἠρμόσθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, βασταζόμενοι ὑπὸ τῶν παρθένων καθὼς καὶ οἱ πρότερον. Μετὰ δὲ τούτους ἀνέβησαν λε'· καὶ οὗτοι ὁμοίως ἠρμόσθησαν εἰς τὸν πύργον. Μετὰ δὲ τούτους ἕτεροι ἀνέβησαν λίθοι μ'· καὶ οὗτοι πάντες ἐβλήθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. Καὶ ἐπαύσαντο ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναβαίνοντες· ἐπαύσαντο δὲ καὶ οἱ οἰκοδομοῦντες μικρόν. Καὶ πάλιν ἐπέταξαν οἱ ἕξ ἄνδρες τῷ πλήθει τοῦ ὄχλου ἐκ τῶν ὀρέων παραφέρειν λίθους εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου· παρεφέροντο οὖν ἐκ πάντων τῶν ὀρέων χροαῖς ποικίλαις λελατομημένοι ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐπεδίδοντο ταῖς παρθένους, αἱ δὲ παρθένοι διέφερον αὐτοὺς διὰ τῆς πύλης καὶ ἐπεδίδον εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. Καὶ ὅταν εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐτέθησαν οἱ λίθοι οἱ ποικίλοι, ὅμοιοι ἐγένοντο λευκοί, καὶ τὰς χροὰς τὰς ποικίλας ἤλλασσον.² τινὲς δὲ λίθοι ἐπεδίδοντο ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ ἐγένοντο λαμπροί, ἀλλ' οἷοι ἐτέθησαν, τοιοῦτοι καὶ εὐρέθησαν· οὐ γὰρ ἦσαν ἀπὸ³ τῶν παρθένων ἐπιτελεσμένοι, οὐδὲ διὰ τῆς πύλης παρενηνεγμένοι. Οὗτοι οὖν οἱ λίθοι ἀπρεπεῖς ἦσαν ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ πύργου. Ἰδόντες δὲ οἱ ἕξ ἄνδρες τοὺς λίθους τοὺς ἀπρεπεῖς ἐν τῇ οἰκοδομῇ, ἐκέλευσαν αὐτοὺς ἀρθῆναι καὶ ἀπενεχθῆναι⁴ κάτω εἰς τὸν ἴδιον τόπον ὅθεν ἠνέχθησαν⁵....⁶ λέγουσι τοῖς ἀνδράσι τοῖς παρεκφέρουσι τοὺς λίθους "Ὀλωσ' ὑμεῖς μὴ ἐπιδίδοτε εἰς τὴν οἰκοδομὴν λίθους· τίθετε⁷ δὲ αὐτοὺς παρὰ τὸν πύργον, ἵνα αἱ παρθένοι διὰ τῆς πύλης παρενέγκωσιν αὐτοὺς καὶ ἐπιδιδῶσιν εἰς τὴν οἰκοδομὴν. Ἐὰν γὰρ, φασίν,⁸ διὰ τῶν χειρῶν τῶν παρθένων τούτων μὴ παρενεχθῶσι διὰ τῆς πύλης, τὰς χροὰς αὐτῶν ἀλλάξαι οὐ δύνανται· μὴ κοπιᾶτε οὖν, φασίν, εἰς μάτην.

V. Καὶ ἐτελέσθη τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἡ οἰκοδομή· οὐκ ἀπετελέσθη δὲ ὁ πύργος· ἔμελλε γὰρ πάλιν ἐποικοδομεῖσθαι· καὶ ἐγένετο ἀνοχὴ τῆς οἰκοδομῆς. Ἐκέλευσαν δὲ οἱ ἕξ ἄνδρες τοὺς οἰκοδομοῦντας ἀναχωρῆσαι μικρόν πάντας καὶ ἀναπαυθῆναι· ταῖς δὲ παρθένοις ἐπέταξαν ἀπὸ τοῦ πύργου μὴ ἀναχωρῆσαι. Ἐδόκει δέ μοι τὰς παρθένους καταλελείφθαι τοῦ φυλάσσειν τὸν πύργον. Μετὰ δὲ τὸ ἀναχωρῆσαι πάντας καὶ ἀναπαυθῆναι λέγω τῷ ποιμένι Τί ὅτι, φημί, κύριε, οὐ συνετελέσθη ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου; Οὐπω, φησί, δύναται ἀποτελεσθῆναι ὁ πύργος, ἔὰν μὴ ἔλθῃ ὁ κύριος αὐτοῦ καὶ δοκιμάσῃ τὴν οἰκοδομὴν ταύτην, ἵνα, ἔὰν τινες λίθοι σαπροὶ εὐρεθῶσιν, ἀλλάξῃ αὐτούς· πρὸς¹ γὰρ τὸ ἐκείνου θέλημα οἰκοδομεῖται ὁ πύργος. Ἦθελον, φημί, κύριε, τούτου τοῦ πύργου γνῶναι τί ἐστὶν ἡ οἰκοδομὴ αὕτη, καὶ περὶ τῆς πέτρας καὶ πύλης καὶ τῶν ὀρέων, καὶ τῶν παρθένων, καὶ τῶν λίθων τῶν ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναβεβηκότων καὶ μὴ λελατομημένων, ἀλλ' οὕτως ἀπελθόντων

2) apogr. ἤλασσον.

3) sic apogr.

4) apogr. ἀπηχθῆναι.

5) apogr. ἠνεώχθησαν.

6) Ista puncta in ipso apogr. sunt.

7) apogr. ὄλους.

8) τίθετε: sic ex apogr. hausimus,

nisi quod ibi est τίθεται ex eoque correctum τίθετε.

9) φασίν: apogr. φησίν, sed infra recte φασίν.

Cap. V. 1) πρὸς apogr., supra-scripto παρὰ.

εἰς τὴν οἰκοδομὴν· διὰ τί πρῶτον εἰς τὰ θεμέλια ἰ² λίθοι ἐτέθησαν, εἶτα κε,³ εἶτα λέ, εἶτα μ', καὶ περὶ τῶν λίθων τῶν ἀπεληλυθότων εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ πάλιν ἠρμένων καὶ εἰς τόπον ἴδιον ἀποτεθειμένων· περὶ πάντων τούτων ἀνάπαυσον τὴν ψυχὴν μου, κύριε, καὶ γνώρισόν μοι αὐτά. Ἐάν, φησί, κενόσπουδος μὴ εὐρεθῆς, πάντα γνώσῃ. Μετ' ὀλίγας γὰρ ἡμέρας ἦλθομεν εἰς τὸν τόπον οὗ κεκαθίκαμεν, καὶ λέγει μοι Ἄγωμεν παρὰ⁴ τὸν πύργον· ὁ γὰρ αὐθέντης⁵ τοῦ πύργου ἔρχεται κατανοῆσαι αὐτόν. Καὶ ἦλθομεν πρὸς τὸν πύργον· καὶ ὅλως οὐδεὶς ἦν πρὸς αὐτόν εἰ μὴ αἱ παρθένοι μόναι· καὶ ἐπερωτᾷ ὁ ποιμὴν τὰς παρθένους, εἰ ἄρα παραγεγόνει ὁ δεσπότης τοῦ πύργου. Αἱ δὲ ἔφησαν μέλλειν αὐτὸν ἔρχεσθαι κατανοῆσαι τὴν οἰκοδομὴν.

VI. Καὶ ἰδοὺ μετὰ μικρὸν βλέπω παράταξιν πολλῶν ἀνδρῶν ἐρχομένων· καὶ εἰς τὸ μέσον ἀνὴρ τις ὑψηλὸς τῷ μεγέθει, ὡς τὸν πύργον ὑπερέχειν. Καὶ οἱ ἕξ ἄνδρες οἱ εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐργασάμενοι μετ' αὐτοῦ ἦσαν, καὶ ἕτεροι πολλοὶ κύκλω αὐτοῦ ἔνδοξοι· αἱ δὲ παρθένοι αἱ τηροῦσαι τὸν πύργον προσδραμοῦσαι κατεφίλησαν αὐτόν, καὶ ἤρξαντο ἔγγυς αὐτοῦ περιπατεῖν κύκλω τοῦ πύργου. Κατενόει δὲ ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος τὴν οἰκοδομὴν ἀκριβῶς, ὥστε αὐτόν καθ' ἓνα λίθον ψηλαφᾷν· κρατῶν δὲ τινὰ ῥάβδον τῇ χειρὶ κατὰ ἓνα λίθον τῶν ὀικοδομημένων τρεῖς ἔτυπτε· καὶ ὅταν ἐπάτασεν, ἐγένοντο αὐτῶν τινὲς μέλανες ὡσεὶ ἀσβόλη, τινὲς δὲ ἐψωριακότες, τινὲς δὲ σχισμᾶς ἔχοντες, τινὲς δὲ κολοβοί, τινὲς δὲ οὔτε λευκοὶ οὔτε μέλανες, τινὲς δὲ τραχεῖς καὶ μὴ συμφωνοῦντες τοῖς ἑτέροις λίθοις, τινὲς δὲ σπίλους ἔχοντες· αὗται ἦσαν αἱ ποικιλίαι τῶν λίθων τῶν σαρκῶν εὐρεθέντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν. Ἐκέλευσεν οὖν πάντας τούτους ἐκ τοῦ πύργου μετενεχθῆναι· καὶ τεθῆναι παρὰ τὸν πύργον, καὶ ἑτέρους ἐνεχθῆναι λίθους καὶ ἐκβληθῆναι εἰς τὸν τόπον αὐτῶν. Καὶ ἐκ μὲν τῶν ὀρέων οὐκ ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι. Καὶ ὠρύγη τὸ πεδίον, καὶ εὐρέθησαν λίθοι λαμπροὶ τετράγωνοι, τινὲς δὲ καὶ στρογγύλοι· ὅσοι δὲ ποτε² ἦσαν λίθοι ἐν τῷ πεδίῳ ἐκείνῳ, πάντες ἠνέχθησαν, καὶ διὰ τῆς πύλης ἐβαστάζοντο ὑπὸ τῶν παρθένων· καὶ ἐλατομήθησαν οἱ τετράγωνοι λίθοι, καὶ ἐτέθησαν εἰς τὸν τόπον τῶν ἠρμένων· οἱ δὲ στρογγύλοι οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν, ὅτι σκληροὶ ἦσαν εἰς τὸ λατομηθῆναι αὐτούς, καὶ βραδέως ἐγένοντο.³ Ἐτέθησαν δὲ παρὰ τὸν πύργον, ὡς μελλόντων αὐτῶν λατομῆσθαι καὶ τίθεσθαι εἰς τὴν οἰκοδομὴν· λίαν γὰρ λαμπροὶ ἦσαν.

VII. Ταῦτα οὖν συντελέσας ὁ ἀνὴρ ὁ ἔνδοξος καὶ κύριος ὅλου τοῦ πύργου προσεκαλέσατο τὸν ποιμένα, καὶ παρέδωκεν αὐτῷ τοὺς λίθους πάντας τοὺς παρὰ τὸν πύργον κειμένους, τοὺς ἀποβεβλημένους ἐκ τῆς οἰκοδομῆς, καὶ λέγει αὐτῷ Ἐπιμελῶς καθάρισον τοὺς λίθους πάντας καὶ θές αὐτούς εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, τοὺς δυναμένους

2) apogr. οἱ pro ἰ'.

3) κε': apogr. κύριε. Putabat igitur scriba κε compendium esse vocis κύριε.

4) apogr. παρὰ, suprascripto πρὸς.

5) αὐθέντης: ita apogr., quamquam

ista vox difficilis lectu est. Sim. cum eoque ed. pr. substituit κύριος.

Cap. VI. 1) ἤρξαντο: apogr. vitiose ἤρξατο.

2) ὅσοι δὲ ποτε: ita ex apogr.

3) ita apogr. corrupte.

ἀρμόσαι τοῖς λοιποῖς· τοὺς δὲ μὴ ἀρμόζοντας ῥίψον¹ μακρὰν ἀπὸ τοῦ πύργου·² μετὰ πάντων ὧν ἐληλίθει. Αἱ δὲ παρθέναι κύκλω τοῦ πύργου εἰστήκεισαν³ τηροῦσαι αὐτόν. Λέγω τῷ ποιμένι πάλιν Οὗτοι οἱ λίθοι δύνανται εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἀπελθεῖν ἀποδοκιμασμένοι; Ἀποκριθεὶς μοι λέγει Βλέπεις, φησί, τοὺς λίθους τούτους; Βλέπω, φημί, κύριε. Ἐγώ, φησί, τὸ πλεῖστον μέρος τῶν λίθων τούτων λατομήσω καὶ βάλλω⁴ εἰς τὴν οἰκοδομὴν, καὶ ἀρμόσουσι μετὰ τῶν λοιπῶν λίθων. Πῶς, φημί, κύριε, δύνανται περικοπέντες τὸν αὐτὸν τόπον πληρῶσαι; Ἀποκριθεὶς λέγει μοι Ὅσοι μικροὶ εὐρεθήσονται, εἰς μέσον⁵ τῆς οἰκοδομῆς βληθήσονται, ὅσοι δὲ μείζονες, ἐξώτεροι τεθήσονται καὶ συγκρατήσουσιν αὐτούς. Ταῦτά μοι καλήσας λέγει μοι Ἄγωμεν, καὶ μετὰ ἡμέρας δύο ἔλθωμεν καὶ καθαρίσωμεν τοὺς λίθους τούτους, καὶ βάλλωμεν αὐτούς εἰς τὴν οἰκοδομὴν· τὰ γὰρ κύκλω τοῦ πύργου πάντα καθαρισθῆναι δεῖ, μήποτε ὁ δεσπότης ἐξάπινα ἔλθῃ καὶ τὰ παρὰ τὸν πύργον ὑπαραὰ εὐρύη καὶ προσοχθίσῃ,⁶ καὶ οὗτοι οἱ λίθοι οὐκ ἀπελεύσονται εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, κἀγὼ ἀμελής δόξω εἶναι⁷ παρὰ τοῦ δεσπότου.⁸ Καὶ μετὰ ἡμέρας δύο ἦλθωμεν⁹ πρὸς τὸν πύργον, καὶ λέγει μοι Κατανοήσωμεν τοὺς λίθους πάντας, καὶ ἴδωμεν τοὺς δυναμένους εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἀπελθεῖν. Λέγω αὐτῷ Κύριε, κατανοήσωμεν.

VIII. Καὶ ἀρξάμενοι πρῶτον τοὺς μέλανας κατανοοῦμεν λίθους· καὶ οἱοὶ ἐκ τῆς οἰκοδομῆς ἐτέθησαν, τοιοῦτοι καὶ εὐρέθησαν· καὶ ἐκέλευσεν αὐτούς ὁ ποιμὴν ἐκ τοῦ πύργου μετενεχθῆναι καὶ χωρισθῆναι. Εἶτα κατενόησε τοὺς ἐψωριακότας, καὶ λαβῶν ἐλατόμησε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐκέλευσε τὰς παρθένους ἄραι αὐτούς καὶ βαλεῖν εἰς τὴν οἰκοδομὴν. Καὶ ἦσαν αὐτοὺς αἱ παρθέναι, καὶ ἔθηκαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου μέσην.¹ Τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκέλευσε μετὰ τῶν μελάνων τεθῆναι· καὶ γὰρ καὶ οὗτοι μέλανες εὐρέθησαν. Εἶτα κατενόει τοὺς τὰς σχισμὰς ἔχοντας· καὶ ἐκ τούτων πολλοὺς ἐλατόμησε καὶ ἐκέλευσε διὰ τῶν παρθένων εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἀπενεχθῆναι· ἐξώτεροι δὲ ἐτέθησαν, ὅτι ὑγιέστεροι εὐρέθησαν· οἱ δὲ λοιποὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν σχισμάτων οὐκ ἠδυνήθησαν λατομηθῆναι. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν ἀπεβλήθησαν ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ πύργου. Εἶτα κατενόει τοὺς κολοβούς· καὶ εὐρέθησαν πολλοὶ ἐν αὐτοῖς μέλανες, τινὲς δὲ σχισμὰς μεγάλας πεποιηκότες· καὶ ἐκέλευσε καὶ τούτους τεθῆναι μετὰ τῶν ἀποβεβλημένων· τοὺς δὲ περισσεύοντας αὐτῶν καθαρίσας καὶ λατομήσας ἐκέλευσεν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τεθῆναι. Αἱ δὲ παρθέναι αὐτοὺς ἄρασαι εἰς μέσην τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἤρμωσαν· ἀσθενέστεροι γὰρ ἦσαν. Εἶτα κατενόει τοὺς ἡμίσεις λευκοὺς, ἡμίσεις δὲ μέλανες, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εὐρέθησαν μέλανες· ἐκέλευσε δὲ καὶ τούτους ἀρθῆναι μετὰ τῶν

Cap. VII. 1) hoc accentu apogr.

2) textus mancus est.

3) apogr. εἰστήκεισαν, super εἰ posito ἔ.

4) βάλλω: sic apogr.

5) apogr. εἰς μέσην sequente τῆς οἰκοδομῆς. Infra vero bis est εἰς μέσην τὴν οἰκοδομὴν.

6) προσοχθίσῃ: apogr. προσοχθίσω.

7) εἶναι: apogr. εἶμαι.

8) ita apogr.

9) apogr. ἔλθωμεν.

Cap. VIII. 1) μέσην potius quam μέσον in apogr. est.

αποβεβλημένων. Οἱ δὲ λοιποὶ πάντας ἤρθησαν ὑπὸ τῶν παρθένων· λευκοὶ γὰρ ὄντες ἠρμόσθησαν ὑπ' αὐτῶν τῶν παρθένων εἰς τὴν οἰκοδομὴν· ἐξώτεροι δὲ ἐτέθησαν, ὅτι ὑγιεῖς εὐρέθησαν, ὥστε δύνασθαι αὐτοὺς κρατεῖν τοὺς εἰς τὸ μέσον τεθέντας· ὅλως γὰρ ἐξ αὐτῶν οὐδὲν ἐκολοβώθη. Εἶτα κατενόει τοὺς τραχεῖς καὶ σκληροὺς, καὶ [οὐκ]² ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἀπεβλήθησαν διὰ τὸ μὴ δύνασθαι λατομηθῆναι· σκληροὶ γὰρ λίαν εὐρέθησαν· οἱ δὲ λοιποὶ αὐτῶν ἐλατομήθησαν καὶ ἤρθησαν ἀπὸ τῶν παρθένων, καὶ εἰς μέσην τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἠρμόσθησαν· ἀσθενέστεροι γὰρ ἦσαν. Εἶτα κατενόει τοὺς ἔχοντας τοὺς σπείλους, καὶ ἐκ τούτων ἐλάχιστοι ἐμελάνωσαν³ καὶ ἀπεβλήθησαν πρὸς τοὺς λοιπούς. Οἱ δὲ περισσεύοντες λαμπροὶ καὶ ἐκείνοι εὐρέθησαν· καὶ οὗτοι ἠρμόσθησαν ὑπὸ τῶν παρθένων εἰς τὴν οἰκοδομὴν· ἐξώτεροι δὲ ἐτέθησαν διὰ τὴν ἰσχυρότητα αὐτῶν.

IX. Εἶτα ἦλθε κατανοῆσαι τοὺς λευκοὺς καὶ στρογγύλους λίθους, καὶ λέγει μοι Τί ποιούμεν περὶ τούτων τῶν λίθων; Τί, φημί, ἐγὼ γινώσκω, κύριε; Οὐδὲν οὖν ἐπινοεῖς περὶ αὐτῶν; Ἐγὼ, φημί, κύριε, ταύτην τὴν τέχνην οὐκ ἔχω· οὐδὲ λατόμος εἰμί, οὐδὲ δύναμαι νοῆσαι. Οὐ βλέπεις αὐτούς, φησί, λίαν στρογγύλους ὄντας; Καὶ ἐὰν αὐτοὺς θελήσω τετραγώνους ποιῆσαι, πολὺ δεῖ ἀπ' αὐτῶν ἀποκοπῆναι· δεῖ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐξ ἀνάγκης τινὰς εἰς τὴν οἰκοδομὴν τεθῆναι. Εἰ οὖν, φημί, κύριε, ἀνάγκη ἐστὶ, τί σεαυτὸν βασανίζεις, καὶ οὐκ ἐκλέγῃ εἰς τὴν οἰκοδομὴν οὓς θέλεις, καὶ ἄρμόσεις εἰς αὐτήν; Ἐξελέξατο ἐξ αὐτῶν τοὺς μείζοντας καὶ λαμπροὺς, καὶ ἐλατόμησεν αὐτούς· αἱ δὲ παρθέναι ἄρσασαι ἠρμωσαν εἰς τὰ ἐξώτερα μέρη τῆς οἰκοδομῆς. Οἱ δὲ λοιποὶ οἱ περισσεύσαντες ἤρθησαν, καὶ ἀπετέθησαν εἰς τὸ πεδῖον ὅθεν ἠνέχθησαν· οὐκ ἀπεβλήθησαν δέ, ὅτι, φησί, λείπει τῷ πύργῳ¹ ἔτι μικρὸν οἰκοδομηθῆναι. Πάντας δὲ θέλει ὁ δεσπότης τοῦ πύργου τούτους ἠρμωθῆναι τοὺς λίθους εἰς τὴν οἰκοδομὴν, ὅτι λαμπροὶ εἰσι λίαν. Ἐκλήθησαν δὲ γυναῖκες δώδεκα, εὐειδέσταται τῷ χαρακτήρι, μέλανα ἐνδεδυμέναι, καὶ τὰς τρίχας λελυμέναι. Ἐδοκοῦσαν δὲ μοι αἱ γυναῖκες αὗται ἄγραι εἶναι. Ἐκέλευσε δὲ αὐτὰς ὁ ποιμὴν ἄραι τοὺς λίθους τοὺς ἀποβεβλημένους ἐκ τῆς οἰκοδομῆς καὶ ἀπενεγκεῖν αὐτοὺς εἰς τὰ ὄρη ὅθεν καὶ ἠνέχθησαν. Αἱ δὲ ἰλαραὶ ἦσαν, καὶ ἀπήνεγκαν πάντας τοὺς λίθους, καὶ ἔθηκαν ὅθεν ἐλήφθησαν. Καὶ μετὰ τὸ ἀρθῆναι πάντας τοὺς λίθους καὶ μηκέτι κεισθαι λίθον κύκλῳ τοῦ πύργου, λέγει μοι ὁ ποιμὴν Κυκλώσωμεν τὸν πύργον, καὶ ἴδωμεν μὴ τι ἐλάττωμά ἐστιν ἐν αὐτῷ· Καὶ ἐκύκλωσα² ἐγὼ μετ' αὐτοῦ. Ἰδὼν δὲ ὁ ποιμὴν τὸν πύργον εὐπρεπῆ ὄντα τῇ οἰκοδομῇ λίαν ἰλαρὸς ἦν· ὁ γὰρ πύργος οὕτως ἦν ὠκοδομημένος, ὥστε με ἰδόντα ἐπιθυμεῖν τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ· οὕτως γὰρ ἦν ὠκοδομημένος ὡσάν ἐξ ἑνὸς λίθου μὴ ἔχων μίαν ἄρμωγὴν ἐν ἑαυτῷ. Ἐφαίνεται δὲ ὁ λίθος ὡς ἐκ τῆς πέτρας ἐγκεκολαμμένος· μονόλιθος γὰρ μοι ἐδόκει εἶναι.

X. Καγὼ περιπατῶν μετ' αὐτοῦ ἰλαρὸς ἦμην τοιαῦτα ἀγαθὰ βλέπων. Λέγει δὲ μοι ὁ ποιμὴν Ἔπαγε καὶ φέρε ἄσβεστον καὶ ὄστρακον

2) οὐκ deest in apogr.
3) sic apogr.

Cap. IX. 1) πύργῳ: apogr. μικρῷ.
2) apogr. ἐκύκλωσον.

λεπτόν, ἵνα τοὺς τύπους τῶν λίθων τῶν ἡρμωσμένων εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ βεβλημένων ἀναπληρώσω· δεῖ γὰρ τοῦ πύργου τὰ κύκλω πάντα ὁμαλὰ γενέσθαι. Καὶ ἐποίησα καθὼς ἐκέλευσε, καὶ ἤνεγκα πρὸς αὐτόν. Ἐπιηρέτει μοι, φησί,¹ καὶ ἐγγὺς τὸ ἔργον τελεσθήσεται. Ἐπλήρωσεν οὖν τοὺς τύπους τῶν λίθων τῶν εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἀπεληλυθότων, καὶ ἐκέλευσε σαρωθῆναι τὰ κύκλω τοῦ πύργου καὶ καθαρὰ γενέσθαι· αἱ δὲ παρθένοι λαβοῦσαι σάρον ἐσάρωσαν, καὶ πάντα τὰ κό[πρια]² ἦσαν ἐκ τοῦ πύργου, καὶ ἔφεραν³ ὕδωρ, καὶ ἐγένετο ὁ τόπος ἱλαρὸς καὶ εὐπρεπέστατος τοῦ πύργου. Λέγει μοι ὁ ποιμὴν Πάντα, φησί, κεκάθα[ρται]⁴· ἐὰν ἔλθῃ ὁ κύριος ἐπισκέψασθαι τὸν πύργον, οὐκ ἔχει ἡμῶν οὐδὲν μέμψασθαι. Ταῦτα εἰπὼν ἤθελεν ὑπάγειν· ἐγὼ δὲ ἐπελαβόμεν αὐτοῦ τῆς πήρας καὶ ἠρξάμεν αὐτὸν ὀρκίζειν κατὰ τοῦ κυρίου, ἵνα μοι ἐπιλύσῃ ἃ ἔδειξέ μοι. Λέγει μοι Μικρὸν ἔχω ἀναπαυθῆναι,⁵ καὶ πάντα σοι ἐπιλύσω· ἐκδεξαί με ὧδε ἕως ἔρχομαι. Λέγω αὐτῷ Κύριε, μόνος ὢν ὧδε τί ποιήσω; Οὐκ εἶ, φησί, μόνος· αἱ γὰρ παρθένοι αὐταὶ μετὰ σοῦ εἰσὶ. Παράδος οὖν, φημί,⁶ αὐταῖς με. Προσκαλεῖται αὐτὰς ὁ ποιμὴν καὶ λέγει αὐταῖς Παρατίθεμαι ὑμῖν τοῦτον ἕως ἔρχομαι· καὶ ἀπῆλθεν. Ἐγὼ δὲ ἤμην μόνος μετὰ τῶν παρθένων· ἦσαν δὲ ἱλαρώτεροι, καὶ πρὸς ἐμὲ εὐ εἶχον· μάλιστα δὲ αἱ δ' αἱ ἐνδοξότεροι αὐτῶν.

XI. Λέγουσί μοι αἱ παρθένοι Σήμερον ὁ ποιμὴν ὧδε οὐκ ἔρχεται. Τί οὖν, φημί, ποιήσω ἐγώ; Μέχρις οὗτου, φασίν, ἔλθῃ, περιμεινον¹ αὐτόν· καὶ ἐὰν ἔλθῃ, λαλήσει μετὰ σοῦ, ἐὰν δὲ μὴ ἔλθῃ, μενεῖς² μεθ' ἡμῶν ὧδε ἕως ἔρχεται. Λέγω αὐταῖς Ἐκδέξομαι αὐτόν ἕως ὀψέ· ἐὰν δὲ μὴ ἔλθῃ, ἀπελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ πρῶτ' ἐπανήξω. Αἱ δὲ ἀποκριθεῖσαι λέγουσί μοι Ἡμῖν παρεδόθης· οὐ δύνασαι ἀφ' ἡμῶν ἀναχωρῆσαι. Ποῦ οὖν, φημί, μενῶ; Μεθ' ἡμῶν, φασί, κοιμηθήσῃ ὡς ἀδελφός, καὶ οὐχ ὡς ἀνὴρ· ἡμέτερος γὰρ ἀδελφός εἶ· καὶ τοῦ λοιποῦ μέλλομεν μετὰ σοῦ κατοικεῖν, λίαν γὰρ σε ἀγαπῶμεν. Ἐγὼ δὲ ἠσχυρόμην μετ' αὐτῶν μένειν· καὶ ἡ δοκοῦσα πρώτη αὐτῶν εἶναι ἠρξάτο με καταφιλεῖν καὶ περιάγειν κύκλω τοῦ πύργου καὶ παίζειν μετ' ἐμοῦ. Κἀγὼ ὡσεὶ νεώτερος ἐγεγόνειν καὶ ἠρξάμην καὶ αὐτὸς παίζειν μετ' αὐτῶν· αἱ μὲν γὰρ ἐχόρευον, αἱ δὲ ὠρχοῦντο, αἱ δὲ ἤδον· ἐγὼ δὲ σιγὴν ἔχων μετ' αὐτῶν κύκλω τοῦ πύργου περιεπάτου, καὶ ἱλαρὸς ἤμην μετ' αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης ἤθελον εἰς τὸν οἶκον ὑπάγειν· αἱ δὲ οὐκ ἀφῆκαν, ἀλλὰ κατέσχον με· καὶ ἔμεινα μετ' αὐτῶν τὴν νύκτα καὶ ἐκοιμήθην παρὰ τὸν πύργον. Ἔστρωσαν δὲ αἱ³ παρθένοι τοὺς λινοῦς χιτῶνας ἑαυτῶν χαμαί, καὶ ἐμὲ ἀνέκλιναν εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, καὶ οὐδὲν ὅλως ἐποίουν εἰ μὴ προσηύχοντο· κἀγὼ μετ' αὐτῶν ἀδιαλείπτως προσηυχόμην, καὶ οὐκ ἔλασσον ἐκείνων· καὶ ἔχαιρον αἱ παρθένοι οὕτω μου προσευχομένου. Καὶ ἔμεινα ἐκεῖ μέχρι τῆς

1) φησὶ videtur secunda manu in apogr. additum.

2) κό[πρια]: in apogr. est κό[μματα].

3) ἔφεραν: sic apogr.

4) κεκάθα[ρται]: apogr. κεκαθά[ρται]: ita prorsus.

5) apogr. ἀναιρεθῆναι.

6) apogr. φησὶ.

Cap. XI. 1) περιμεινον: apogr. περιμεινον.

2) μενεῖς: apogr. μένεις. Idem antea μοι pro μῆ.

3) apogr. οἶ.

αὐριον, ἕως ὥραν δευτέραν,⁴ μετὰ τῶν παρθένων. Ἐἴτα παρῆν ὁ ποιμὴν καὶ λέγει ταῖς παρθένους Μή τινα αὐτῷ ὕβριον πεποιήκατε; Ἐρώτα, φασίν, αὐτόν. Λέγω αὐτῷ Κύριε, εὐφράνθη μετ' αὐτῶν μείνας. Τί, φησίν, ἐδείπνησας; Ἐδείπνησα, φημί, κύριε, ὄηματα κυρίου ὕλην τὴν νύκτα. Καλῶς, φησίν, ἔλαβόν σε; Ναί, φημί, κύριε. Νῦν, φησί, τί θέλεις πρῶτον ἀκοῦσαι; Καθῶς, φημί, κύριε, ἀπ' ἀρχῆς ἔδειξας. Ἐρωτῶ σε, κύριε, ἵνα, καθῶς ἂν σε⁵ ἐπερωτήσω, οὕτω μοι καὶ δηλώσης. Καθῶς βούλη,⁶ φησίν, οὕτω σοι καὶ ἐπιλύσω, καὶ οὐδὲν ὅλως ἀποκρύψω ἀπὸ σοῦ.

XII. Πρῶτον, φημί, πάντων, κύριε, τοῦτό μοι δήλωσον. Ἡ πέτρα καὶ ἡ πύλη τίς ἐστίν; Ἡ πέτρα, φησίν, αὕτη καὶ ἡ πύλη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐστί. Πῶς, φημί, κύριε, ἡ πέτρα παλαιά ἐστίν, ἡ δὲ πύλη καινὴ; Ἄκουε, φησί, καὶ σύμνε, ἀσύνετε. Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ θεοῦ πάσης τῆς κτίσεως αὐτοῦ προγενέστερός ἐστίν, ὥστε σύμβουλον αὐτὸν γενέσθαι τῷ πατρὶ τῆς κτίσεως¹ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο καὶ παλαιός ἐστίν. Ἡ δὲ πύλη διὰ τί καινὴ, φημί, κύριε; Ὅτι, φησίν, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τῆς συντελείας φανερός ἐγένετο, διὰ τοῦτο καινὴ ἐγένετο ἡ πύλη, ἵνα οἱ μέλλοντες σώξουσθαι δι' αὐτῆς εἰς τὴν βασιλείαν εἰσέλθωσι τοῦ θεοῦ. Εἶδες,² φησίν, τοὺς λίθους τοὺς διὰ τῆς πύλης εἰσεληλυθότας εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, τοὺς δὲ μὴ ἐληλυθότας πάλιν ἀποβεβλημένους εἰς τὸν ἴδιον τόπον; Εἶδον, φημί, κύριε. Οὕτω, φησίν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ οὐδεὶς εἰσελεύσεται, εἰ μὴ λάβοι³ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ. Ἐὰν γὰρ εἰς πόλιν θελήσης εἰσελθεῖν τινά, κἀκεῖνη ἡ πόλις περιτειχισμένη κύκλω,⁴ καὶ μίαν ἔχει⁵ πύλην, μητι δυνήσῃ⁶ εἰς τὴν πόλιν ἐκεῖνην εἰσελθεῖν εἰ μὴ διὰ τῆς πύλης ἧς ἔχει; Πῶς γὰρ, φημί, κύριε, δύναται γενέσθαι ἄλλως; Εἰ οὖν εἰς τὴν πόλιν οὐ δυνήσῃ εἰσελθεῖν εἰ μὴ διὰ τῆς πύλης αὐτῆς, οὕτω, φησί, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἄλλως εἰσελθεῖν οὐ δύναται ἄνθρωπος εἰ μὴ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ ἡγαπημένου ὑπ' αὐτοῦ. Εἶδες, φησί, τὸν ὄχλον τὸν οἰκοδομοῦντα τὸν πύργον; Εἶδον, φημί, κύριε. Ἐκεῖνοι, φησί, πάντες ἄγγελοι ἔνδοξοί εἰσι. Τούτοις οὖν περιτειχίσται ὁ κύριος. Ἡ δὲ πύλη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐστίν· αὕτη μία εἰσοδός ἐστι πρὸς τὸν κύριον. Ἄλλως οὖν οὐδεὶς εἰσελεύσεται πρὸς αὐτὸν εἰ μὴ διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Εἶδες, φησί, τοὺς ἕξ ἄνδρας καὶ τὸν μέσον αὐτῶν ἔνδοξον καὶ μέγαν ἄνδρα τὸν περιπατοῦντα παρὰ τὸν πύργον καὶ τοὺς λίθους ἀποδοκιμάσαντα⁷ ἐκ τῆς οἰκοδομῆς; Εἶδον, φημί, κύριε. Ὁ ἔνδοξος, φησίν, ἀνὴρ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐστί, κἀκεῖνοι οἱ ἕξ οἱ ἔνδοξοι ἄγγελοί εἰσι δεξιὰ καὶ εὐώνυμα συγκρατοῦντες αὐτόν. Τούτων, φησί, τῶν ἄγγέλων τῶν ἐνδόξων οὐδεὶς εἰσελεύσεται πρὸς τὸν θεὸν ἄτερ αὐτοῦ· ὃς ἂν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μὴ λάβῃ, οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

4) ἕως ὥραν δευτέραν: sic apogr.

5) σε: apogr. σοι.

6) apogr. plene scriptum habet, ipso codice ut videtur invito.

Cap. XII. 1) apogr. rursus κτήσεως. Postea apogr. καινή pro καινή.

2) apogr. εἶδεν.

3) λάβοι: sic apogr.

4) ante κύκλω Sim. in recentissimo apogr. scripsit ἦν, unde in ed. pr. editum est ἦ, at nihil eiusmodi in veteri apogr. quod sequimur scriptum est.

5) ἔχει: sic apogr., non ἔχη.

6) δυνήσῃ: in apogr. ση suprascriptum est.

7) apogr. ἀποδοκιμάσαντας.

XIII. Ὁ δὲ πύργος, φημί, τίς ἐστίν; Ὁ πύργος, φησίν, οὗτος [ἡ]¹ ἐκκλησία ἐστίν. Αἱ δὲ παρθένοι αὐταὶ τίνες εἰσὶ; Ἅγια πνεύματά εἰσι· καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι οὐ δύνανται εὐρεθῆναι εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἐὰν μὴ αὐταὶ αὐτὸν ἐνδύσωσι τὸ ἔνδυμα αὐτῶν· ἐὰν γὰρ τὸ ὄνομα μόνον λάβῃς, τὸ δὲ ἔνδυμα παρὰ τούτων μὴ λάβῃς, οὐδὲν ὠφελεῖς.² Αὐταὶ γὰρ αἱ παρθένοι δυνάμεις εἰσὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ· ἐὰν τὸ ὄνομα φορῆς, τὴν δὲ δυνάμιν μὴ φορῆς αὐτοῦ, εἰς μάτην ἔση τὸ ὄνομα αὐτοῦ φορῶν. Τοὺς δὲ λίθους, φησίν, οὓς εἶδες ἀποβεβλημένους, αὐτοὶ τὸ μὲν ὄνομα ἐφόρεσαν, τὸν δὲ ἱματισμὸν τῶν παρθένων οὐκ ἐνεδύσαντο. Ποῖον, φημί, ἱματισμὸν³ αὐτῶν ἐστίν, κύριε; Αὐτὰ τὰ ὀνόματα, φησίν, ἱματισμὸς ἐστίν αὐτῶν· ὅς ἂν τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ φορῆ, καὶ τούτων ὀφείλει τὰ ὀνόματα φορεῖν· καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ υἱὸς τὰ ὀνόματα τῶν παρθένων τούτων φορεῖ.⁴ Ὅσους, φησί, λίθους εἶδες εἰς τὴν οἰκοδομήν,⁵ τούτων τῶν παρθένων τὴν δυνάμιν ἐνδεδυμένοι εἰσὶ. Διὰ τοῦτο βλέπεις τὸν πύργον μονόλιθον γεγονότα τῆς πέτρας. Οὕτω καὶ οἱ πιστεύσαντες τῷ κυρίῳ διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐνδιδυσκόμενοι τὰ πνεύματα ταῦτα, ἔσονται εἰς ἓν πνεῦμα, εἰς ἓν σῶμα, καὶ μία χρῶα τῶν ἱματίων αὐτῶν. Τῶν τοιούτων δὲ τῶν φορούντων τὰ ὀνόματα τῶν παρθένων ἐστίν ἡ κατοικία εἰς τὸν πύργον. Οἱ οὖν, φημί, κύριε, ἀποβεβλημένοι λίθοι διὰ τί ἀπεβλήθησαν; Διήλθον γὰρ διὰ τῆς πύλης, καὶ διὰ τῶν χειρῶν τῶν παρθένων ἐτέθησαν εἰς τὴν οἰκοδομήν τοῦ πύργου. Ἐπειδὴ πάντα σοι, φησί, μέλει, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσεις, ἄκουε περὶ τῶν ἀποβεβλημένων λίθων. Οὗτοι, φησί, πάντες τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ ἔλαβον, ἔλαβον δὲ καὶ τὴν δυνάμιν τῶν παρθένων τούτων. Λαβόντες οὖν τὰ πνεύματα ταῦτα ἐνεδυναμώθησαν, καὶ ἦσαν μετὰ τῶν δούλων τοῦ θεοῦ, καὶ ἦν αὐτῶν ἓν πνεῦμα καὶ ἓν σῶμα καὶ ἓν ἔνδυμα· τὰ γὰρ αὐτὰ ἐφρόνου καὶ δικαιοσύνην εἰργάζοντο. Μετὰ οὖν χρόνον τινὰ ἀνεπίσθησαν⁶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἃν εἶδες μέλανα ἱμάτια ἐνδεδυμένων, τοὺς ὤμους ἔξω ἔχουσῶν καὶ τὰς τρίχας λελυμένας καὶ εὐμόρφων· ταύτας ἰδόντες ἐπεθύμησαν αὐτῶν, καὶ ἐνεδύσαντο τὴν δυνάμιν αὐτῶν, τῶν δὲ παρθένων ἀπεδύσαντο τὴν δυνάμιν. Οὗτοι οὖν ἀπεβλήθησαν ἀπὸ τὸν οἶκον⁷ τοῦ θεοῦ καὶ ἐκείναις παρεδόθησαν. Οἱ δὲ μὴ ἀπατηθέντες τῷ κάλλει τῶν γυναικῶν τούτων ἔμειναν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ. Ἐχεις, φησί, τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἀποβεβλημένων.

XIV. Τί οὖν, φημί, κύριε, ἐὰν οὗτοι οἱ ἄνθρωποι, τοιοῦτοι ὄντες, μετανοήσωσι καὶ ἀποβάλωσι τὰς ἐπιθυμίας τῶν γυναικῶν τούτων, καὶ ἐπανακάμψωσιν ἐπὶ τὰς παρθένους, καὶ ἐν τῇ δυνάμει αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν πορευθῶσιν, οὐκ εἰσελεύσονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ; Εἰσελεύσονται, φησίν, ἐὰν τούτων τῶν γυναικῶν ἀποβάλωσι τὰ ἔργα, τῶν δὲ παρθένων ἀναλάβωσι τὴν δυνάμιν καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν πορευθῶσι. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τῆς οἰκοδομῆς ἀνοχὴ ἐγένετο,

Cap. XIII. 1) ἡ deest in apogr.

2) ὠφελεῖς: apogr. ἐμφελεῖς. Antea plura corrupta.

3) ποῖον et ἱματισμὸν: ita apogr.

4) apogr. φορεῖν.

5) ita imperfecte apogr. Item seqq. laborant inconcinnitate.

6) apogr. ἀνεπίσθησαν.

7) ἀπὸ τὸν οἶκον: ita apogr., etiam his accentibus.

ἵνα ἐὰν μετανοήσωσιν οὗτοι, ἀπέλθωσιν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. Ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσωσι, τότε ἄλλοι ἀπελεύσονται, καὶ οὗτοι εἰς τέλος ἐκβληθήσονται. Ἐπὶ τούτοις πᾶσιν ἠγαρίστησα τῷ κυρίῳ, ὅτι εὐσπλαγγνίσθη ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔξαπέστειλε τὸν ἄγγελον τῆς μετανοίας εἰς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτήσαντας εἰς αὐτόν, καὶ ἀνεκαίνισεν¹ ἡμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἤδη κατεφθαρμένων ἡμῶν καὶ μὴ ἐχόντων ἐλπίδα τοῦ ζῆν ἀνενέωσε τὴν ζωὴν ἡμῶν. Νῦν, φημί, κύριε, δήλωσόν μοι, διὰ τί ὁ πύργος χαμαὶ οὐκ ὠκοδομῆται, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πέτραν καὶ ἐπὶ τὴν πύλην. Ἔτι,² φησὶν, ἄφρων εἶ καὶ ἀσύνητος. Ἀνάγκη ἔχω, φημί, κύριε, πάντα ἐπερωτᾶν σε, διότι οὐδόλως,³ οὐδὲν δύναμαι νοῆσαι· τὰ γὰρ πάντα μεγάλα καὶ ἔνδοξά ἐστι καὶ δυσνόητα τοῖς ἀνθρώποις. Ἄκουε, φησί· τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ μέγα ἐστὶ καὶ ἀχώρητον, καὶ τὸν κόσμον ὅλον βαστάζει. Εἰ οὖν πᾶσα ἢ κτίσις διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ βαστάζεται, τί δοκεῖς τοὺς κεκλημένους ὑπ' αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα φοροῦντας τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ προενομένους [ἐν]⁴ ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ; Βλέπεις οὖν ποίους βαστάζει; Τοὺς ἐξ ὅλης καρδίας φοροῦντας τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Αὐτὸς οὖν θεμέλιον αὐτοῖς⁵ ἐγένετο, καὶ ἠδέως αὐτοὺς βαστάζει, ὅτι οὐκ ἐπαισχύνονται τὸ ὄνομα αὐτοῦ φορεῖν.

XV. Δῆ†[λωσόν μοι], φημί, κύριε, τῶν παρθένων τ]ὰ ὀνόματα τῶν ἰσχυροτέρων τῶν εἰς τὰς γωνίας σταθεῖσῶν. Ἡ μὲν πρώτη Πίστις, ἡ δὲ δευτέρα Ἐγκράτεια, ἡ δὲ [τρ]ίτη Δύναμις, ἡ δὲ τε[τάρ]τη Μακροθυμία· αἱ δὲ ἕτεραι ἀνὰ μέσον τούτων σταθεῖσαι ταῦτα ἔχουσι τὰ ὀνόματα· Ἀπλότης, Ἀκακία, Ἀγνεία, Παρότης, Ἀλήθεια, Σύνεσις, [Ο]μόνοια, Ἀγάπη. Ταῦτα τὰ ὀνόματα ὁ φορῶν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, δυνήσεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. Ἄκουε, φησί, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν τῶν τὰ ὀνόματα μέλανα ἔχουσῶν· καὶ ἐκ τούτων δ' εἰσὶ δυνατώτεραι· ἡ πρώτη Ἀπιστία, ἡ δευτέρα Ἀκρασία, ἡ δὲ τρίτη Ἀπειθεία, ἡ δὲ τετάρτη Ἀπάτη. Αἱ δὲ ἀκόλουθοι αὐτῶν καλοῦνται Ἀτύχη, Πονηρία, Ἀσέλγεια, Ὀξύχολία, Ψεῦδος, Ἀφροσύνη, Καταλαλιά, Μῖσος. Ταῦτα τὰ ὀνόματα ὁ φορῶν τοῦ θεοῦ δοῦλος τὴν βασιλείαν μὲν ὄψεται τοῦ θεοῦ, εἰς αὐτὴν δὲ οὐκ εἰσελεύσεται. Οἱ λίθοι δέ, φημί, κύριε, οἱ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἠρμωσμένοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τίνες εἰσὶν; Οἱ μὲν πρῶτοι, φησὶν, οἱ ἰ' οἱ εἰς τὰ θεμέλια τεθειμένοι, πρώτη γενεά· οἱ δὲ κε' δευτέρα γενεά ἀνδρῶν δικαίων· οἱ δὲ λε' προφῆται τοῦ θεοῦ καὶ διάκονοι αὐτοῦ· οἱ δὲ μ' ἀπόστολοι καὶ διδάσκαλοι τοῦ κηρύγματος τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. Διὰ τί οὖν, φημί, κύριε, αἱ παρθένοι καὶ τούτους τοὺς λίθους ἐπέδωκαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, διετέγκασαι διὰ τῆς πύλης; Οὗτοι γάρ, φησί, πρῶτοι ταῦτα τὰ πνεύματα ἐφόρεσαν, καὶ ὅλως ἀπ' ἀλλήλων οὐκ ἀπέστησαν, οὔτε τὰ πνεύματα ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, οὔτε οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῶν πνευμάτων, ἀλλὰ παρέμειναν τὰ πνεύματα αὐτοῖς μέχρι τῆς κοιμήσεως

Cap. XIV. 1) apogr. ἀνεκαίνισεν. Postea apogr. videtur ἀνανέωσε habere.

2) ἔτι: sic apogr. At id ex ὅτι (ut habet ed. pr.) corruptum esse collatis cdd. Latinis inque primis Palatino nullus dubito.

3) apogr. οὐδόλως.

4) ἐν deest in apogr.

5) αὐτοῖς: apogr. αὐτὸς.

† Ab h. l. incipit ipsius codicis folium 3, in quo plura a tinea exesa sunt

αὐτῶν. Καὶ εἰ μὴ ταῦτα τὰ πνεύματα μετ' αὐτῶν ἐσχίκεισ[αν], οἱ οὗτοι οὐ[κ ἄ]ν εὐχρηστοὶ γεγόνασι τῇ οἰκοδομῇ τοῦ πύργου τούτου.

XVI. Ἔτι μοι, φημί, κύριε, δήλωσον. Τί, φησίν, ἐπιζητεῖς; Διὰ τί, φημί, κύριε, οἱ λίθοι ἐ[κ] τοῦ β[υ]θοῦ ἀνέβησαν καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐτέθησαν πεφορηκότες τὰ πνεύματα ταῦτα; Ἀνάγκην, φησίν, εἶχον δι' ὕδατος ἀναβῆναι, ἵνα ζωοποιηθῶσιν· οὐκ ἠδύναντο γὰρ ἄλλως εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, εἰ μὴ τὴν νέκρωσιν ἀπέθεντο τῆς ζωῆς αὐτῶν. Ἐλαβον οὖν καὶ οὗτοι οἱ κεκοιμημένοι τὴν σφραγίδα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ· πρὶν γάρ, φησί, φορέσαι τὸν ἄνθρωπον τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ,¹ νεκρός ἐστιν· ὅταν δὲ λάβῃ τὴν σφραγίδα, ἀποτίθεται τὴν νέκρωσιν, καὶ ἀναλαμβάνει τὴν ζωὴν. Ἡ σφραγὶς οὖν τὸ ὕδωρ ἐστίν· εἰς τὸ ὕδωρ οὖν καταβαίνουσι νεκροὶ καὶ ἀναβαίνουσι ζῶντες. Κάκεινοις οὖν ἐκηρύχθη ἡ σφραγὶς αὕτη, καὶ ἐχρήσαντο αὐτῇ, ἵνα εἰσελθῶσιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Διὰ τί, φημί, κύριε, καὶ οἱ μ' λίθοι μετ' αὐτῶν ἀνέβησαν ἐκ τοῦ βυθοῦ, ἤδη ἐσχηκότες τὴν σφραγίδα; Ὅτι, φησίν, οὗτοι οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ διδάσκαλοι, οἱ κηρύξαντες τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, κοιμηθέντες ἐν δυνάμει καὶ πίστει τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ἐκήρυξαν καὶ τοῖς κεκοιμημένοις, καὶ αὐτοὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὴν σφραγίδα τοῦ κηρύγματος. Κατέβησαν οὖν μετ' αὐτῶν εἰς τὸ ὕδωρ καὶ πάλιν ἀνέβησαν.² Διὰ τούτων οὖν ἐζωοποιήθησαν καὶ ἐπέγνωσαν τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ συνανέβησαν μετ' αὐτῶν καὶ συνηρμόσθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, καὶ ἀλατόμητοι συνακοδομήθησαν· ἐν δικαιοσύνῃ γὰρ ἐκοιμήθησαν καὶ ἐν μεγάλῃ ἀγνείᾳ· μόνον δὲ τὴν σφραγίδα ταύτην οὐκ εἶχον. Ἐχεις οὖν καὶ τὴν τούτων ἐπίλυσιν. Ἐχω, φημί, κύριε.

XVII. Νῦν οὖν, κύριε, περὶ τῶν ὁρέων μοι δήλωσον· διὰ τί ἄλλαι καὶ ἄλλαι εἰσὶν αἱ ἰδέαι καὶ ποικίλαι; Ἄκουε, φησί. Τὰ ὄρη ταῦτα τὰ δώδεκα φυλαὶ εἰσὶν αἱ κατοικοῦσαι ὅλον τὸν κόσμον. Ἐκηρύχθη οὖν εἰς ταύτας ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ διὰ τῶν ἀποστόλων. Διὰ τί δὲ ποικίλα, καὶ ἄλλη καὶ ἄλλη ἰδέα ἐστὶ τὰ ὄρη, δήλωσόν μοι, κύριε. Ἄκουε, φησίν· αἱ δώδεκα φυλαὶ αὗται αἱ κατοικοῦσαι ὅλον τὸν κόσμον δώδεκα ἔθνη εἰσὶ· ποικίλα¹ δὲ εἰσι τῇ φρονήσει καὶ τῷ νοῦ. Οἷα οὖν εἶδες τὰ ὄρη ποικίλα, τοιαῦταί εἰσι καὶ τούτων αἱ ποικιλίαι τοῦ νοῦς τῶν ἐθνῶν καὶ ἡ φρόνησις. Δηλώσω δέ σοι καὶ ἐνὸς ἐκάστου τὴν προᾶξιν. Πρῶτον, φημί, κύριε, τοῦτο δήλωσον, διὰ τί οὕτω ποικίλα ὄντα τὰ ὄρη, εἰς τὴν οἰκοδομὴν ὅταν ἐτέθησαν οἱ λίθοι αὐτῶν, μία χροῶα ἐγένοντο λαμπροί, ὡς καὶ οἱ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναβεβηκότες λίθοι; Ὅτι, φησί, πάντα τὰ ἔθνη τὰ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν κατοικοῦντα, ἀκούσαντα καὶ πιστεύσαντα ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἐκλήθησαν τοῦ θεοῦ.² λαβόντες οὖν τὴν σφραγίδα μίαν φρόνησιν ἔσχον καὶ ἓνα νοῦν, καὶ μία πίστις αὐτῶν

Cap. XV. 1) ita codex. In ed. pr. correctum est γεγόρισον.

2) nonnihil deest propter ὁμοιοτέλευτον.

Cap. XIV. 1) τοῦ θεοῦ: in ed. pr. correctum τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ.

Cap. XVII. 1) ποικίλα: ita codex, non (ut ed. pr.) ποικίλαι.
2) τοῦ θεοῦ: ed. pr. (υἱοῦ τοῦ) θεοῦ.

ἐγένετο καὶ μία ἀγάπη, καὶ τὰ πνεύματα τῶν παρθένων μετὰ τοῦ ὀνόματος ἐφόρεσαν· διὰ τοῦτο ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου μία χροῖα ἐγένετο λαμπρὰ³ ὡς ὁ ἥλιος. Μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ γενέσθαι ἕν σῶμα, τινὲς ἐξ⁴ αὐτῶν ἐμίαναν ἑαυτοὺς καὶ ἐξεβλήθησαν ἐκ τοῦ γένους τῶν δικαίων, καὶ πάλιν ἐγένοντο οἱ προτέρον ἦσαν, μᾶλλον δὲ⁵ χείρονες.

XVIII. Πῶς, φημί, κύριε, ἐγένοντο χείρονες, Χριστὸν ἐπεγνωκότες; Ὁ μὴ γινώσκων, φησί, θεὸν καὶ πονηρευόμενος ἔχει κόλασιν τινα τῆς πονηρίας αὐτοῦ, ὁ δὲ θεὸν ἐπιγνούς οὐκ ἔτι ὀφείλει πονηρεύεσθαι, ἀλλ' ἀγαθοποιεῖν. Ἐὰν οὖν ὀφείλων ἀγαθοποιεῖν¹ πονηρεύηται, οὐ δοκεῖ πλείονα πονηρίαν ποιεῖν παρὰ τὸν μὴ γινώσκοντα τὸν θεόν; Διὰ τοῦτο οἱ μὴ ἐγνωκ[ό]τες θεὸν² καὶ πονηρευόμενοι κεκοιμένοι εἰσὶν εἰς θάνατον, οἱ δὲ τὸν θεὸν ἐγνωκότες καὶ τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ ἑωρακότες καὶ πονηρευόμενοι δισσωῶς κολασθήσονται καὶ ἀποθανοῦνται εἰς τὸν αἰῶνα. Οὕτως οὖν καθαρισθήσεται ἡ ἐκκλησία τοῦ θεοῦ. Ὡς δὲ εἶδες ἐκ τοῦ πύργου τοὺς λίθους [ρίπτ]ομένους³ καὶ παραδεδομένους τοῖς πνεύμασι τοῖς πονηροῖς καὶ ἐκεῖθεν ἐκβληθέντας, καὶ ἔσται ἕν σῶμα τῶν κεκαθαρωμένων ὡσπερ καὶ ὁ πύργος ἐγένετο ὡς ἐξ ἑνὸς λίθου γεγωνῶς μετὰ τὸ καθαρισθῆναι αὐτόν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ θεοῦ μετὰ τὸ καθαρισθῆναι αὐτήν καὶ ἀποβληθῆναι τοὺς πονηροὺς καὶ ὑποκριτὰς καὶ βλασφημους καὶ διψύχους καὶ πονηρευόμενους ποικίλαις πονηρίαις· μετὰ τὸ τούτους ἀποβληθῆναι ἔσται ἡ ἐκκλησία τοῦ θεοῦ ἕν σῶμα, μία φρόνησις, εἷς νοῦς, μία πίστις, μία ἀγάπη. Καὶ τότε ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἀγαλλιάσεται καὶ εὐφρανθήσεται ἕν αὐτοῖς ἀπειληφῶς τὸν λαὸν αὐτοῦ καθαρὸν. Μεγάλως, φημί, κύριε, καὶ ἐνδόξως πάντα ἔχει. Ἔτι, φημί, κύριε, τῶν ὀρέων ἑνὸς ἐκάστου κύριε⁴ δῆλωσόν μοι τὴν δύναμιν καὶ τὰς πράξεις, ἵνα πᾶσα ψυχὴ πεποιθυῖα ἐπὶ τὸν κύριον ἀκούσασα δοξάσῃ τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν καὶ ἔνδοξον ὄνομα αὐτοῦ. Ἄκουε, φησί, τῶν ὀρέων τὴν ποικίλιαν καὶ τῶν δώδεκα ἔθνων.

XIX. Ἐκ τοῦ πρώτου ὄρους τοῦ μέλανος οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· ἀποστάται καὶ βλάσφημοι εἰς τὸν κύριον καὶ προδόται τῶν δούλων τοῦ θεοῦ· τούτοις δὲ μετάνοια οὐκ ἔστι, θάνατος δὲ ἔστι· καὶ διὰ τοῦτο καὶ μέλανές εἰσι· καὶ γὰρ τὸ γένος αὐτῶν ἄνομόν ἐστιν. Ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου ὄρους τοῦ ψιλοῦ¹ οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν, ὑποκριταὶ καὶ διδάσκαλοι πονηρίας· καὶ οὗτοι οὖν τοῖς προτέροις ὅμοιοί εἰσι, μὴ ἔχοντες καρπὸν δικαιοσύνης· ὡς γὰρ τὸ ὄρος αὐτῶν ἄκαρπον, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ τοιοῦτοι ὄνομα μὲν ἔχουσιν, ἀπὸ δὲ τῆς

3) λαμπρὰ: at ipse codex λαμπρὸς habet.

4) ἐξ: rursus vitiose codex ἐξω.

5) μᾶλλον δὲ: codex addit ἦ, quod ut alia inepta exclusimus.

Cap. XVIII. 1) ὀφείλων ἀγαθοποιεῖν: codex ὁ φιλῶν ἄγαπ.

2) θεὸν in codice est, non ut ed. pr. habet τὸν θεόν.

3) edidimus cum ed pr. [ρίπτ]ομένους, quamquam litteras ριπτ non pro certis habemus.

4) κύριε: ita in codice male repetitum legitur.

Cap. XIX. 1) ψιλοῦ: in ipso codice legitur ὑψηλοῦ.

πίστεως κενοί εἰσι, καὶ οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς καρπὸς ἀληθείας· τούτοις οὖν μετάνοια κεῖται, ἔάν ταχὺ μετανοήσωσιν· ἔάν δὲ βραδύνωσι, μετὰ τῶν προτέρων ἔσται ὁ θάνατος αὐτῶν. Διὰ τί, φημί, κύριε, τούτοις μετάνοιά ἐστὶ, τοῖς δὲ πρώτοις οὐκ ἔστι; παρὰ τί γὰρ καὶ αὐταὶ αἱ πράξεις αὐτῶν εἰσὶ. Διὰ τοῦτο, φησί, τούτοις μετάνοια κεῖται, ὅτι οὐκ ἔβλασφήμησαν τὸν κύριον αὐτῶν, οὐδὲ ἐγένοντο προδόται τῶν δούλων τοῦ θεοῦ, διὰ δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λήματος ὑπεκρίθησαν, καὶ ἐδίδαξεν ἕκαστος τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀμαρτανόντων. Ἀλλὰ τίσουςι δίκην τινά· κεῖται δὲ αὐτοῖς μετάνοια διὰ τὸ μὴ γενέσθαι αὐτοὺς βλασφήμους μηδὲ προδότας.

XX. Ἐκ δὲ τοῦ ὅρους τοῦ τρίτου τοῦ ἔχοντος ἀκάνθας καὶ τριβόλους οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσι· τινὲς ἐξ αὐτῶν¹ οἱ μὲν πλούσιοι, οἱ δὲ πραγματεῖαις πολλαῖς ἐμπεφυρμένοι· οἱ μὲν τριβόλοι εἰσιν οἱ πλούσιοι, αἱ δὲ ἄκανθαι οἱ ἐν ταῖς πραγματεῖαις ταῖς ποικίλαις ἐμπεφυρμένοι. Οὗτοι [οὐ]² κολλῶνται τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἀποπλανῶνται πνιγόμενοι ὑπὸ τῶν πράξεων αὐτῶν· οἱ δὲ πλούσιοι δυσκόλως κολλῶνται τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ, φοβούμενοι μὴ τι αἰτιαθῶσιν ἀπ' αὐτῶν. Οἱ τοιοῦτοι οὖν δυσκόλως εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Ὡσπερ γὰρ ἐν τριβόλοις γυμνοῖς ποσὶ περιπατεῖν δύσκολόν ἐστιν, οὕτω καὶ τοῖς τοιούτοις δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. Ἀλλὰ τούτοις πᾶσι μετάνοιά ἐστὶ, ταχυνή δέ, ἢ³ ὃ τοῖς προτέροις χρόνοις οὐκ εἰργάσαντο, νῦν ἀναδράμωσιν ἐν ταῖς ἡμέραις καὶ ἀγαθόν τι ποιήσωσι καὶ ζήσονται τῷ θεῷ· ἔάν δὲ ἐπιμείνωσι ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, παραδοθήσονται ταῖς γυναιξίν⁴ ἐκείναις, αἵτινες αὐτοὺς θανατώσουσιν.

XXI. Ἐκ δὲ τοῦ τετάρτου ὅρους τοῦ ἔχοντος βοτάνας πολλὰς, τὰ μὲν ἐπάνω τῶν βοτανῶν χλωράς, τὰ δὲ πρὸς ταῖς ῥίζαις ξηράς,¹ τινὲς δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ξηραίνόμεναι, οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· οἱ μὲν δίψυχοι, οἱ δὲ τὸν κύριον ἔχοντες ἐπὶ τὰ χεῖλη, ἐπὶ τὴν καρδίαν δὲ μὴ ἔχοντες. Διὰ τοῦτο τὰ θεμέλια αὐτῶν ξηρά ἐστὶ καὶ δύναμιν μὴ ἔχοντα, καὶ τὰ ῥήματα αὐτῶν μόνα ζῶσι, τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν νεκρά ἐστὶν· οἱ τοιοῦτοι τεθνήκασιν.² Ὁμοιοὶ οὖν εἰσὶ τοῖς διψύχοις· καὶ γὰρ οἱ δίψυχοι οὔτε ξηροὶ εἰσιν οὔτε χλωροί· οὔτε γὰρ ζῶσιν οὔτε τεθνήκασιν. Ὡσπερ γὰρ αὐτῶν αἱ βοτάναι ἥλιον ἰδοῦσαι ἐξηράνθησαν, οὕτω καὶ οἱ δίψυχοι, ὅταν θλίψιν ἀκούσωσι, διὰ τὴν δειλίαν αὐτῶν εἰδωλολατροῦσι καὶ τὸ³ ὄνομα ἐπαισχύνονται τοῦ κυρίου αὐτῶν· οἱ τοιοῦτοι οὖν οὔτε τεθνήκασιν.⁴ Ἀλλὰ καὶ οὗτοι, ἔάν ταχὺ μετανοήσωσιν, ἤδη παραδεδομένοι εἰσὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς ἀποφερομέναις τὴν ζωὴν αὐτῶν.

Cap. XX. 1) τινὲς ἐξ αὐτῶν simul cum οἱ μὲν codex habet quum alterutrum solum legendum videatur.

2) [οὐ] deest in codice

3) ἢ δ: ita codex, non ut ed. pr. ἢ δ.

4) γυναιξίν: in ipso cod. est πράξεσιν. In iis quae praecedunt αἰτιαθῶσιν et νῦν ἀναδράμωσιν etc. intacta reliquimus.

Cap. XXI. 1) χλωράς et ξηράς: ita codex.

2) ante τεθνήκασιν videtur supplendum cum ed. pr. οὔτε ζῶσιν οὔτε.

3) τὸ in ipso codice est. In ed. pr. manu emendatrice adscriptum est.

4) οὔτε τεθνήκασιν: cum ed. pr. supple ζῶσιν οὔτε ante τεθν. Etiam post μετανοήσωσιν textus mancus est.

XXII. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ πέμπτου τοῦ ἔχοντος βοτάνας γλω-
 ρὰς καὶ τραχέος ὄντος οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσι· πιστοὶ μὲν, δυσ-
 μαθεῖς δὲ καὶ ἀνθάδεις καὶ ἑαυτοῖς ἀρέσκοντες, θέλοντες πάντα γινώ-
 σκειν, καὶ οὐδὲν ὅλως γινώσκουσι· διὰ τὴν ἀνθάδειαν αὐτῶν ταύτην
 ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν ἡ σύνεσις καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτοὺς ἀφροσύνη μωρὰ.
 Ἐπαινοῦσι δὲ ἑαυτοὺς ὡς σύνεσιν ἔχοντας, καὶ θέλουσιν ἐθελοδιδάσκα-
 λοι εἶναι ἀφρονες † ὄντες· διὰ ταύτην οὖν τὴν ὑψηλοφροσύνην πολλοὶ
 ἐκενώθησαν ὑψοῦντες ἑαυτούς· μέγα γὰρ δαιμόν[ιον ἐστ]ιν [ἡ ἀνθά-
 δε]ια¹ Ἐκ τούτων οὖν πολλοὶ ἀπεβλήθησαν, τινὲς δὲ με-
 τενόησαν καὶ ἐπίστευσαν καὶ ὑπέταξαν ἑαυτοὺς [τοῖ]ς ἔχουσι σύν[εσιν]
² ἑαυτῶν ἀφροσύνην. Καὶ τοῖς λοιποῖς δὲ τοῖς τοιοῦτοις κεῖται
 μετάνοια· οὐκ ἐγένοντο γὰρ πονηροί, μᾶλλον δὲ πονηροὶ³ με-
 τανοήσωσι, ζήσονται τῷ θεῷ, ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσωσι, κατοικήσουσι
 μετὰ τῶν γυναικῶν τῶν πονηρευομένων εἰς αὐτούς.

XXIII. Οἱ δὲ ἐκ τοῦ [ὄρους τοῦ]¹ ἕκτου τοῦ ἔχοντος σχισμὰς
 μεγάλας καὶ μικρὰς καὶ ἐν ταῖς σχισμαῖς βοτάνας μεμαρασμένας πιστεύ-
 σαντες τοιοῦτοί εἰσιν· οἱ μὲν τὰς σχισμὰς τὰς μικρὰς ἔχοντες οὗτοί
 εἰσιν οἱ κατ' ἀλλήλων ἔχοντες, καὶ ἀπὸ τῶν καταλαλιῶν ἑαυτῶν μεμω-
 ρασμένοι εἰσιν ἐν τῇ πίστει· ἀλλὰ μετενό[ησαν] ἐκ τούτων πολλοί. Καὶ
 οἱ λοιποὶ δὲ μετανοήσουσιν, ὅταν ἀκούσωσί μου τὰς ἐντολάς· μικραὶ
 γὰρ αὐτῶν εἰσιν αἱ καταλαλιαί, καὶ ταχὺ μετανοήσουσιν· οἱ δὲ μεγάλας
 ἔχοντες σχισμὰς, οὗτοι παρὰ μόνον εἰσι ταῖς καταλαλαιαῖς αὐτῶν καὶ μνη-
 σίκακοι γίνονται μνησιῶντες ἀλλ[ήλοις]. Οὗτοι οὖν ἀπὸ τοῦ πύργου
 ἀπερρίφθησαν καὶ ἀπεδοκιμάσθησαν τῆς οἰκοδομῆς αὐτοῦ. Οἱ τοιοῦτοι
 οὖν δυσκόλως ζήσονται. Εἰ ὁ θεὸς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ὁ πάντων
 κυριεύων καὶ ἔχων πάσης τῆς κτίσεως αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν οὐ μνησι-
 κακεῖ τοῖς ἐξομολογουμένοις τὰς ἀμαρτίας αὐ[τῶν]; ἀλλ' ἵλεως γίνεται,
 ἄνθρωπος φθαρτὸς ὢν καὶ πλήρης ἀμαρτιῶν ἄνθρωπῳ μνησικακεῖ ὡς
 δυνάμενος ἀπολέσαι ἢ σῶσαι αὐτόν; Λέγω δ[ὲ ὑ]μ[ῖν ὁ] ἄγγελος τῆς
 μετανοίας, ὅσοι ταύτην ἔχετε τὴν αἴρεσιν, ἀπόθεσθε² αὐτήν καὶ μετα-
 νοήσατε, καὶ ὁ κύριος ἰάσεται ὑμῶν τὰ πρότερο[α ἀμαρτήματα], ἐὰν
 καθαρῶς ἑαυτοὺς ἀπὸ τούτου τοῦ δαιμονίου· εἰ δὲ μὴ, παραδοθή-
 σεσθε αὐτῷ εἰς θάνατον.

XXIV. Ἐκ δὲ τοῦ ἑβδόμο[υ ὄρους, ἐν ᾧ βοτάναι] γλωραὶ [καὶ]
 ἰλαραὶ, καὶ ὅλον τὸ ὄρος εὐθνηοῦν, καὶ πᾶν γένος κτηνῶν καὶ τὰ
 πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐνέμοντο τὰς βοτ[άνας ἐν τούτῳ τῷ] ὄρει, καὶ
 αἱ [βοτ]άναι ἃς ἐνέμοντο μᾶλλον εὐθαλεῖς ἐγίνοντο, οἱ πιστεύσαντες
 τοιοῦτοί εἰσι πάντοτε ἀπλοὶ [καὶ ἄ]κακοι [ἐ]γίνοντο,¹ μὴδὲν
 κατ' ἀλλήλων ἔχοντες, ἀλλὰ πάντοτε ἀγαλλιώμενοι ἐπὶ τοῖς δούλοις τοῦ

† Incipit fol. 3. versum.

Cap. XXII. 1) litterae uncis inclu-
 sae in cod. abscissae sunt, et h. l. et in
 seqq. Item abscissa sunt quae tantum-
 modo punctis indicavimus.

2) vide 1.

3) vide 1.

Cap. XXIII. 1) [ὄρους τοῦ]: haec
 in cod. abscissa sunt, item postea [ησαν]
 et quae infra uncis inclusimus.

2) hoc accentu codex.

Cap. XXIV. 1) Uncis passim inclusa
 cum ed. pr. supplevimus.

θεοῦ καὶ ἐνδεδυμένοι [τὸ] πνεῦμα ... ρθενων² καὶ πάντοτε σπλάγγνον ἔχοντες ἐπὶ πάντα ἄνθρωπον, καὶ ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν παντὶ ἀνθρώπῳ ἐχορήγησαν ἀνονειδίστως καὶ ἀδιστάκτως.³ [Ὁ οὖν] κύριος ἰδὼν τὴν ἀπλότητα αὐτῶν καὶ πᾶσαν ἠπιότητα ἐπλήθυνεν αὐτοὺς ἐν τοῖς κόποις τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἐχαρίτωσεν αὐτοὺς ἐν πάσῃ πράξει αὐτῶν. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς τοιούτοις οὓσιν ἐγὼ ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας, διαμείνατε τοιοῦτοι, καὶ οὐκ ἐξαλειφθήσεται [τὸ σ]πέρμα ὑμῶν ἕως αἰῶνος· ἔδοκίμασε γὰρ ὑμᾶς ὁ κύριος καὶ ἐνέγραψεν ὑμᾶς εἰς τὸν ἀριθμὸν τὸν ἡμέτερον, καὶ ὅλον τὸ σπέρμα ὑμῶν κατοικήσει μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ· ἐκ γὰρ τοῦ σπέρματος⁴ αὐτοῦ ἐλάβετε.

XXV. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ ὀγδόου, οὗ ἦσαν αἱ πολλαὶ πηγαὶ καὶ πᾶσα ἡ κτίσις τοῦ κυρίου ἐποτίζετο ἐκ τῶν πηγῶν, οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· ἀπόστολοι καὶ διδάσκαλοι οἱ κηρύξαντες εἰς ὅλον τὸν κόσμον καὶ οἱ διδάξαντες σεμνῶς καὶ ἀγνῶς τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ μηδὲν ὅλως νοσφισάμενοι εἰς ἐπιθυμίαν πονηράν, ἀλλὰ πάντοτε ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ πορευθέντες, καθὼς καὶ παρέλαβον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Τῶν τοιούτων οὖν ἡ πάροδος μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐστίν.

XXVI. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ ἐνάτου τοῦ ἐρημώδους τοῦ [τὰ]¹ ἐρηπετὰ καὶ θηρία ἐν αὐτῷ ἔχοντος τὰ διαφθείροντα τοὺς ἀνθρώπους οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· οἱ μὲν τοὺς σπίλους ἔχοντες διάκονοί εἰσι κακῶς διακονήσαντες καὶ διαρπάσαντες χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τὴν ζωὴν καὶ ἑαυτοῖς περιποιησάμενοι ἐκ τῆς διακονίας ἧς ἔλαβον διακονήσ[αντες]· ἐὰν οὖν ἐπιμείνωσι τῇ αὐτῇ ἐπιθυμίᾳ, ἀπέθανον, καὶ οὐδεμία αὐτοῖς ἐλπίς ζωῆς· ἐὰν δὲ ἐπιστρέψωσι καὶ ἀγνῶς τελειώσωσι τὴν διακονίαν αὐτῶν, δυνήσονται ζῆσαι. Οἱ δὲ ἐψωριακότες, οὗτοι οἱ ἀρνησάμενοί εἰσι καὶ μὴ ἐπιστρέψαντες ἐπὶ τὸν κύριον ἑαυτῶν, ἀλλὰ χερσωθέντες καὶ γενόμενοι ἐρημώδεις, μὴ κολλώμενοι τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ μονάζοντες ἀπολλύουσι τὰς ἑαυτῶν ψυχάς. Ὡς γὰρ ἄμπελος ἐν φραγμῷ τινὶ καταλειφθεῖσα ἀμελείας τυγχάνουσα καταφθείρεται καὶ ὑπὸ τῶν βοτανῶν ἐρημοῦται καὶ τῷ χρόνῳ ἀγρία γίνεται, καὶ οὐκέτι εὐχρηστός ἐστ[ι] τῷ δεσπότῃ ἑαυτῆς, οὕτω καὶ οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἑαυτοὺς ἀπεγνώκασι, καὶ γίνονται ἄχρηστοι τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν ἀγριοθέντες. Τούτοις οὖν μετάνοια γίνεται, ἐὰν μὴ ἐκ καρδίας εὐρεθῶσιν ἠρνημένοι· ἐὰν δὲ ἐκ καρδίας εὐρεθῇ ἠρνημένος τις, οὐκ οἶδα εἰ δύναται ζῆσαι. Καὶ τοῦτο οὐκ εἰς ταύτας τὰς ἡμέρας λέγω ἵνα τις ἀρνησάμενος μετάνοιαν λάβοι²· ἀδύνατον γὰρ ἐστὶ σωθῆναι τὸν μέλλοντα νῦν ἀρνεῖσθαι τὸν κύριον ἑαυτοῦ· ἀλλ' ἐκείνοις τοῖς πάλαι ἠρνημένοις δοκεῖ κείσθαι μετάνοια. Εἴ τις οὖν μέλλει μετανοεῖν, ταχινὸς³ γενέσθω πρὶν τὸν πύργον ἀποτελεσθῆναι· εἰ δὲ μή, ὑπὸ τῶν γυναικῶν κατα-

2) et τὸ et quae inter πνεῦμα et ρθενων scripta erant excisa sunt. Ed. pr. habet [τούτων τῶν πα]. Hoc recte habere videtur, nisi forte ante τούτων addendum est τὸ ἅγιον.

3) ἀδιστάκτως: ita scriptum nobis esse videtur, quamquam litterae fere evanuerunt. Ed. pr. ἀ....

4) σπέρματος: ita codex. Sed ex

auctoritate Latinorum codd. reponendum est πνεύματος.

Cap. XXVI. 1) τὰ in ipso cod scriptum esse videtur, sed exeunte versu non apparet.

2) λάβοι: οἱ ex η videtur correctum esse ipsa pr. man.

3) cod. ταχινός.

φθαρήσεται εἰς θάνατον· Καὶ οἱ κολοβοί, οὗτοι⁴ δόλιοι εἰσι καὶ καταλάλοι· καὶ τὰ θηρία ἃ εἶδες εἰς τὸ [ἔνατον] ὄρος, οὗτοι εἰσιν. Ὡσπερ γὰρ τὰ θηρία διαφθείρει⁵ τῷ ἑαυτῶν ἰῶ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀπολλύει, οὕτω καὶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων τὰ ῥήματα δ[ια]φθείρει τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀπολλύει. Οὗτοι οὖν κολοβοί εἰσιν ἀπὸ τῆς πίστεως αὐτῶν διὰ τὴν προᾶξιν ἣν ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς· τινὲς δὲ μετενόησαν καὶ ἐσώθησαν. Καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τοιοῦτοι ὄντες δύνανται σωθῆναι, ἐὰν μετανοήσωσιν· ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσωσιν, ἀπὸ τῶν γυναικῶν ἐκείνων, ὧν τὴν δύναμιν ἔχουσιν, ἀποθανοῦνται.

XXVII. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ δεκάτου, οὗ¹ ἦσαν δένδρα σκεπάζοντα πρόβατ[ά] τινα, οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· ἐπίσκοποι καὶ φιλόξενοι, οἵτινες ἠδέως εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν πάντοτε ὑπεδέξαντο τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἄτερ ὑποκρίσεως· οἱ δὲ ἐπίσκοποι πάντοτε τοὺς ὑστερημένους καὶ τὰς χήρας τῇ διακονίᾳ ἑαυτῶν ἀδιαλείπτως ἐσκέπασαν καὶ ἀγνῶς ἀνεστράφησαν πάντοτε. Οὗτοι οὖν πάντες σκεπασθήσονται ὑπὸ τοῦ κυρίου διαπαντός.² Οἱ οὖν ταῦτα ἐργασάμενοι ἔνδοξοί εἰσι παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ ἤδη ὁ τόπος αὐτῶν μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐστίν, ἐὰν ἐπιμείνωσιν ἕως τέλους λειτουργοῦντες τῷ κυρίῳ.

XXVIII. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ ἑνδεκάτου, οὗ ἦσαν δένδρα καρπῶν πλήρη, ἄλλοις καὶ ἄλλοις καρποῖς κεκοσμημένα, οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· οἱ παθόντες ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, οἳ καὶ προθύμως ἔπαθον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ παρέδωκαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Διὰ τί οὖν, φημί, κύριε, πάντα μὲν τὰ δένδρα καρποὺς ἔχει, τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν καρποὶ ἀηδέστεροί εἰσιν; Ἄκουε, φησὶν· ὅσοι ποτὲ ἔπαθον διὰ τὸ ὄνομα, ἔνδοξοί εἰσι παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ πάντων τούτων αἱ ἁμαρτίαι ἀφῆρέθησαν, ὅτι ἔπαθον διὰ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Διὰ τί δὲ οἱ καρποὶ αὐτῶν ποικίλοι εἰσιν, τινὲς δὲ ὑπερέχοντες, ἄκουε. Ὅσοι, φησὶν, ἐπ' ἐξουσίαν ἀχθέντες ἐξητάσθησαν καὶ οὐκ ἠρνήσαντο, ἀλλ' ἔπαθον προθύμως, οὗτοι μᾶλλον ἑνδοξότεροί εἰσι παρὰ τῷ κυρίῳ. Τούτων ὁ καρπὸς ἐστίν ὁ ὑπερέχων· ὅσοι δὲ δειλοὶ καὶ ἐν δισταγμῷ ἐγένοντο καὶ ἐλογίσαντο ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν πότερον ἀρνήσονται ἢ ὁμολογήσουσι, καὶ ἔπαθον, τούτων οἱ καρποὶ ἐλάττους εἰσιν, ὅτι ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἡ βουλή αὕτη· πονηρὰ γὰρ ἡ βουλή αὕτη ἵνα δοῦλος κύριον ἴδιον ἀρνήσεται. Βλέπετε οὖν ὑμεῖς οἱ ταῦτα βουλευόμενοι, μήποτε ἡ βουλή αὕτη διαμείνη ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, καὶ ἀποθανῆσθε ἐν τῷ Θεῷ· ὑμεῖς δὲ οἱ πάσχοντες ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος δοξ[άζειν] ὀφείλετε τὸν Θεόν, ὅτι ἀξίους ὑμᾶς ἠγάγατο ὁ Θεὸς ἵνα τούτου τὸ ὄνομα βαστάζητε καὶ πᾶσαι ὑμῶν αἱ ἁμαρτίαι ἰαθῶσιν. [Οὐκοῦν μᾶλλον μακα]ρίζετε ἑαυτούς; Ἀλλὰ δοκεῖτε ἔργον μέγα πεποιηκέναι, ἐὰν τις ὑμῶν διὰ τὸν Θεὸν πάθῃ· ζωὴν ὑμῖν ὁ κύριος χαρίζεται καὶ οὐ νοεῖ[τε]· αἱ γὰρ ἁμαρτίαι ὑμῶν κατεβάρησαν, καὶ εἰ μὴ πεπόνθατε ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος κυρίου, διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν τεθνήκειτε . . .¹ τῷ Θεῷ. Ταῦτα ὑμῖν λέγω τοῖς δισταξοῦσι περὶ ἀρνήσεως ἢ

4) in cod. distinctum est post κολοβοὶ οὗτοι.

5) cod. διαφθείρουσι, super ουσι posito ει, ut iam sit διαφθείρει.

Cap. XXVII. 1) οὗ minime deest in cod., ut ed. pr. vult.

2) διαπαντός: ita cod.

Cap. XXVIII. 1) pro spatio vix licet πάντως conicere; vix enim sufficit.

ὁμολογήσεως· ὁμολογεῖτε ὅτι κύριον ἔχετε, μήποτε ἀρνούμενοι πα[ρα]-
δοθ[ήσησθε] εἰς δεσμωτήριον.² Εἰ τὰ ἔθνη τοὺς δούλους αὐτῶν
κολάζουσιν, ἂν τις ἀρνήσῃται τὸν κύριον ἑαυτοῦ, τί δοκεῖτε ποιήσει
ὁ κύριος ὑμῶν,³ ὃς [ἔχει] πάντων τὴν ἐξουσίαν; Ἄρατε τὰς βουλὰς
ταύτας ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν, ἵνα διὰ παντὸς ζήσητε τῷ θεῷ.

XXIX. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ δωδεκάτου τοῦ¹ λευκοῦ οἱ πι-
στεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· ὡς νήπια βρέφη εἰσίν, οἷς οὐδεμία κακία
ἀναβαίνει ἐπὶ τὴν καρδίαν, οὐδὲ [ἔγνω]σαν τί ἐστὶ πονηρία, ἀλλὰ
πάντοτε ἐν νηπιότητι διέμειναν. Οἱ τοιοῦτοί οὖν ἀδιστακτικῶς κατοῖ-
κοῦσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θε[οῦ, ὅτι] ἐν οὐδενὶ πράγματι ἐμίαναν
τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ μετὰ νηπιότητος διέμειναν πάσας τὰς
ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ φρονήσει. Ὅσοι οὖν διαμενεῖτε,
φησί, καὶ ἔσεσθε ὡς τὰ βρέφη, κακίαν μὴ ἔχοντες, καὶ πάντων τῶν
προειρημένων ἐνδοξότεροι ἔ[σε]σθε· πάντα γὰρ τὰ βρέφη ἐνδοξά ἐστὶ
παρὰ τῷ θεῷ καὶ πρῶτα παρ' αὐτῶν. Μακάριοι οὖν ὑμεῖς, ὅσοι ἂν
ἄρητε ἀφ' ἑαυτῶν τὴν πονηρίαν, ἐνδύσησθε δὲ τὴν ἀκακίαν· πρῶτοι
πάντων ζήσεσθε τῷ θεῷ. Μετὰ τὸ συντελέσαι αὐτὸν τὰς παραβολὰς
τῶν ὄρεων λέγω αὐτῷ Κύριε, νῦν μοι δήλωσον περὶ τῶν λίθων τῶν
ἠρμένων ἐκ τοῦ πεδίου καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τεθειμένων ἀντὶ τῶν
λίθων τῶν ἠρμένων [ἐκ] τοῦ πύργου, καὶ τῶν στρογγύλων τῶν τεθέν-
των εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ τῶν ἔτι στρογγύλων ὄντων.

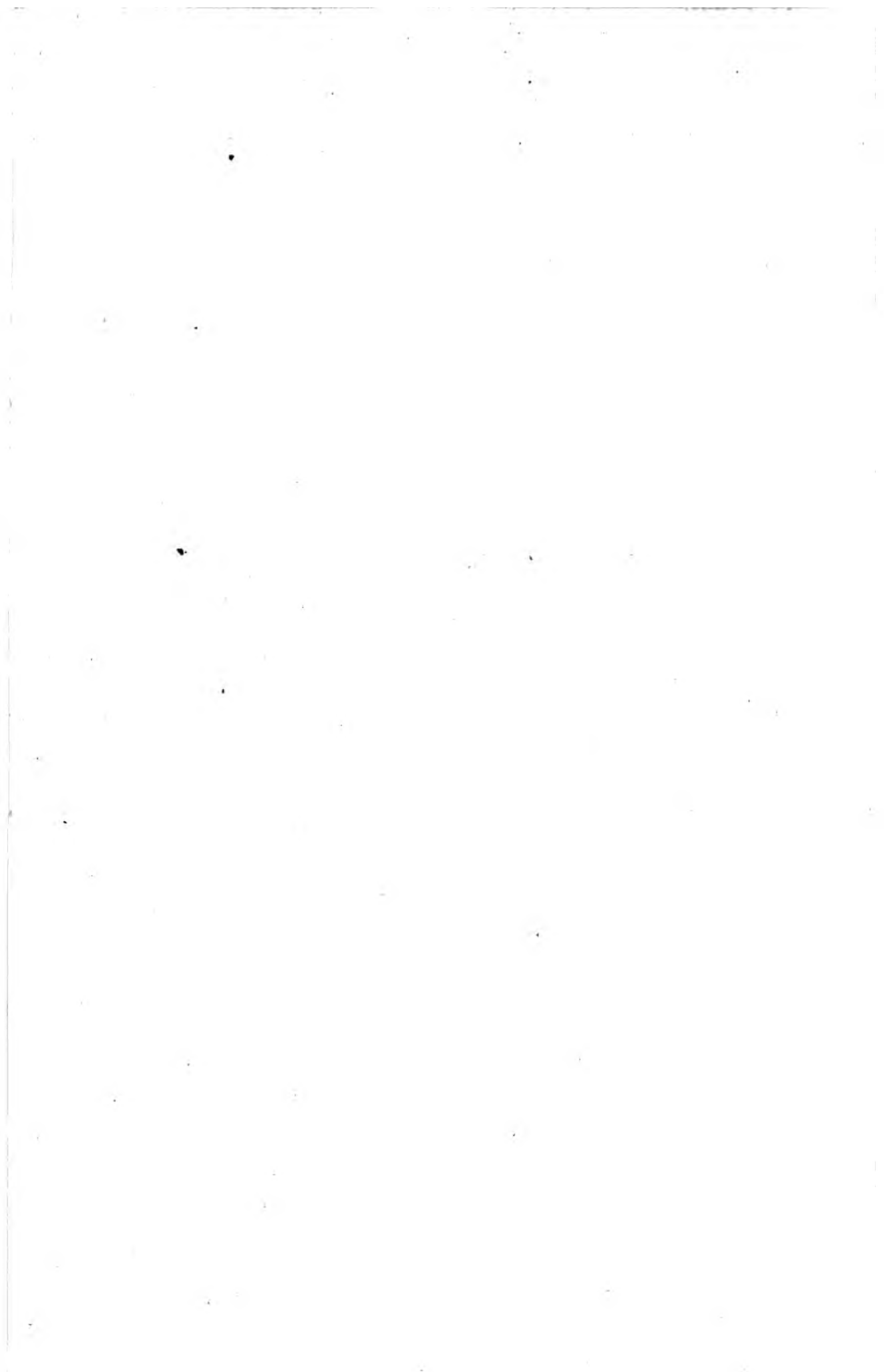
XXX. Ἄκουε, φησί, καὶ περὶ τούτων πάντων. Οἱ λίθοι οἱ ἐκ
τοῦ [πεδί]ου ἠρμένοι καὶ τεθειμένοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου
ἀντὶ τῶν ἀποβεβλημένων αἱ ῥίξαι εἰσὶ τοῦ ὄρους τοῦ λευκοῦ τούτου·
ἐπεὶ οὖν οἱ πιστεύσαντες ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ λευκοῦ πάντες ἄκακοι εὐρέ-
θησαν, ἐκέλευσεν ὁ κύριος τοῦ πύργου τούτους ἐκ τοῦ ὄρους τούτου
βληθῆναι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου· ἔγνω γὰρ ὅτι, ἂν ἀπέλθωσιν
εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου οἱ λίθοι οὗτοι, διαμενοῦσι λαμπροί,
καὶ οὐδεὶς αὐτῶν μελανίσει. Ε[ἰ] δὲ... (reliqua desunt).

2) *on* syllaba non deest sed indicata cod. voci ἡμῶν pr. manu superscri-
est compendio scripturae. ptum est

3) ὑμῶν, quod pro ἡμῶν per con- Cap. XXIX. 1) Etiam h.l. δωδεκάτου τοῦ
iecturam proponitur in ed. pr., in ipso in ipso cod. est. Ed. pr. τοῦ suppl. habet.

Pag. VII. 4. lin. extr. lege δωδ. (τοῦ). Adde: p. 74. ed. pr. τάγματα, cod. τάγμα.

Quae pag. XIII. de Graecitate Hermae Lipsiensis diximus, vim suam minime
eo amittunt quod unum vel alterum ex iis quae „Latina potius quam Graeca esse“
significavimus, apud Graecos non inauditum est. Hoc enim si esset, unde tan-
dem haberet Graecus Hermae Latini interpret sermonis patrii non ignarus? Ita, ut
de *συμφέλλιον* in Steph. Thes. Ling. Graec. tractato taceamus, vocis *κερβιζάριον*
inter barbarismos iam Herodianus de soloecism. mentionem fecit. Ita etiam exem-
pla sunt genitivorum absolutorum eiusdem fere — ne iusto plus dicamus — cuius
reprehendimus modi, ut in Nov. Test. unum certe quamquam vix ad nostra com-
parabile invenitur Matth. 1, 18. *μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας*
τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα. Quam in
rem cf. Win. Gramm. d. N. T. Sprachid. pag. 187. Nihilominus in ea standum
est sententia, locutiones tales tot coniunctas multo magis Graecum Latinorum in-
terpretem eumque aevi medii antiqua Graecitate maiorem in modum fatiscante insi-
gnis quam Hermae scriptorem alterius aevi ineuntis non inglorium prodere. Quas
ad locutiones si quid accedit eiusmodi quod aliter ne possit quidem nisi ex inter-
pretandis Latinis explicari, cuius generis sunt vitia Latinis codicibus plane propria
Graece versa, sani opinor iudicii est non amplius haerere in dubiis aut inter cre-
dibilia fluctuare, sed confidenter firmiterque certum sequi.

Im **J. C. Hinrichs'schen** Verlage in Leipzig erscheinen soeben:

PATRUM APOSTOLICORUM OPERA.

Textum ad fidem codicum et graecorum, et latinorum ineditorum copia insignium, adhibitis praestantissimis Editionibus, recensuit atque emendavit, notis illustravit, versione latine passim correctâ, prolegomenis, indicibus instruxit

ALBERTUS RUD. MAX. DRESSEL,

PH. DR.

Accedit

HERMAE PASTOR

ex fragmentis Graecis Lipsiensibus instituta quaestione de vero eius textus fonte

auctore

Constantino Tischendorf.

gr. 8. 3 Thlr.

Der gelehrte Herr Herausgeber hat bei dieser Ausgabe der Apostolischen Väter die reichen Handschriftenschatze Italiens und besonders Roms benutzen und so fast durchgängig neue verbesserte Lesarten, so wie höchst werthvolle kritische Noten bieten können, so dass durch sie das richtigere Verständniss dieser für die gesammte christliche Kirche überaus wichtigen Werke entschieden gefördert wird. Einen ganz besondern Werth aber hat diese Ausgabe durch Hinzufügung des getreuen Abdruckes des griechischen Textes, von dem durch Simonides auf dem Berge Athos aufgefundenen Briefe des Hermas erhalten, dessen Redaction Herr Prof. Tischendorf gütigst besorgte.

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

